ARATI SO-
LENSIS
PHAENOME-
NA ET PROGNO-
STICA.

INTERPRETIBVS.

M. TVLLIO CICERONE. RVFO FESTO AVIENO. GERMANICO CAESARE, VNA CVM EIVS COMMENTARIIS.

C. IVLII HYGINI ASTRO-NOMICON.

Omnia partim è vetustis codicibus, partim è locorum collatione emendata, & emendatorum ratio, ab ipso Morelio, viro sane vt colligere licet, doctissimo, & acerrimi iuditij, exposita.

Nos verò praeter ea quae in Parisiensi exemplari reperiebantur, figuris affabrè, ad Ptolemaei doctrinam exsculptis, figurarumque explicationibus, RVFVM FESTVM ornauimus: quem & ea causa praemisimus.

COLONIAE AGRIPPINAE,
APVD THEODORVM GRAMINAEVM.
ANNO SALVTIS M. D. LXIX.

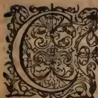
Ne locus aliquis vacaret, hos versus Camerarij quibus nomina omnium cœlestium siderum complexus est, propter elegantiam adiecimus, cum summam horum librorum contineant.

Nomina disce puer veterum studiose laborum
Sydera, & cœli cognosce micantia signa:
Signa vocant, quibus illa vides insignia templa,
Sed numerum denum quater atque octo esse dederunt.
Vrsa summa tenent Aquilonis frigora, per quas
Ingens in morem fluuij perlabitur Anguis.
Hunc subit Arctophylax sed & hunc mox gemma Corona,
Inde Genu Nixus, post quem Lyra, deinde Volucris.
Tum Cepheus & Cassiepe, tum Vector & ille
Falcatum extollens caesa ensem gorgone Perseus:
Hunc Deltoton, & Andromede, hunc stat Pegase, sed te
Delphin excipit, hunc Telum, hoc Aquila, Anguitenensque:
Signifer hac sequitur decliui circulus orbe,
In quo Aries, Taurus, Gemini. Cancer, Leo, Virgo,
Chelæ, Scorpius, Arcitenens, Caper, Amphora, Pisces.
At Notus vndifero tenet hæc simulacra sub axe,
Armatum, Oriona, Canem in quo Syrius ardet.
Quis Procyonque Lepúsque & Iasonis additur Argo,
Hydrúsque & Centaurus & Ara incognita nobis,
Tum notus Piscis, Cetúsque ac Eridani vnda.

AMPLISSIMIS ATQVE ORNATISSIMIS VIRIS SAEPIVS ITERVMQVE CONSVLIBVS, ET INCLITAE VNIVERSITATIS STVDII COLONIENSIS RESPECTIVE PROVISORIBVS VIGILANTISSIMIS,

eiusdemque florentissimæ reipu. amplissimo Senatui, Dominis suis colendis, Theodorus Graminæus

S. D.

ANAM ac Venerandam esse rerum sublimium cœlestiumque cognitionem, et ob beneficia quibus mortalium vitam afficit, quam maximè excolendam, consensus gentium, ac primorum parentum patriarcharum prophetarumque declarat authoritas. Dum vltimæ memoriæ recordamur, ac spaciũ præteriti temporis respicimus, nullum vnquã studij genus adeò excultum cum summa admiratione mortalium, vt admirandam rerum sublimium cognitionem, vel artis minimè gnarus facilè nobis dederit. Adamum primum omniũ nostrorum parentem, quem deus è puluere ac limo terræ formauerat, hanc artem & calluisse, ac propagasse, affirmare non dubitauerim. Iosephus antiquitatum Iudaicarũ scriptor cum affirmet, ipsum Setheum Adami filiũ vbi omnium rerum innouationẽ & interitum mortalibus egris imminere, à parẽte, intellexisset, duas columnas erexisse, alteram latericiam, alteram æneam, vt his insculptæ artes, ab aquarũ impetu, si ad insolitam magnitudinem excrescerent, & ab ardore flammæ, si mundus ignis conflagratione conficiendus, conseruarentur. Hæc itaque grata fuerunt ocia primis parentibus, diuina dei opificia contemplãtibus: qui se periucunda illa rerum sublimium contemplatione oblectarunt, ex inenarrabili illa cœlorum structura perdiscentes, æternam aliquam mentem esse, quam patrum traditione deum ipsum cognouerant, qui totius vniuersi compaginationem ex nihilo simul cum tempore ab initio construxisset, & constructa cuncta Giganteo Triumpho, supercilio, moueret. Parens itaque primus, harum rerum cognitione imbutus ea Mathusalemo tradidit, Mathusalemus Noëo demonstrauit. Ab ipso Noëo haud dubie Abrahamus ea percepit, quæ ad cultum veri dei & cœlestium cognitionem pertinerent, qui postmodum hæc eadem, vt Berosus scribit Aegyptijs communicauit. Hisce temporibus & Iobũ vixisse constat, non in diuina solum verum etiam in humana philosophia versatum, qui Arcturi, Orionis, & Hyadum meminit, quæ non obscuræ eum cœlo deditum fuisse declarant. Ab hisce igitur luminibus humani generis rerum sublimiũ cognitio dum profecta sit, nationes illæ in quibus ipsi versati sunt, veluti: Armenia, Mesopotania, Caldæa, Assyria, Aegyptus, Phœnicia, clariora ac magis illustria eius doctrinæ retinuerunt monumenta. Non mirũ videri debet ipsos patriarchas & prophetas, harum rerum cognitionẽ habuisse, eaque oblectatos, Cum spiritus etiam

in Ecclesia DEI stellis, atque præclarissimis luminibus cœli tanquam verbis visibilibus vsus sit ad flectendos animos, ad veram DEI agnitionē, & inuocationem salutarem. quod Dionisio Ariopagite contigit, qui per defectum solis tempore passionis & pleniluny prodigiose contingentem, postmodum Paulo predicante in veri & ingnoti DEI cognitionem peruenit. Huic fidem facit Magorum historia quorum patrocinio hactenus vestra vrbs vsa est, & DEO fauente in omne æuum fruitura, licet diris vndique ac horrendis perturbationibus Catholica Ecclesia à blasphemis hæreticis, qui Ouile CHRISTI sannis & scommatibus spurcissimo sacriligoq; ore, omnia sacra, atq; adeo sanctorū reliquias prophanant, finitimæ regiones his annis conturbatæ sint, & ob nostra schelera, qui nobis iusti DEI pœnam ac punitionē, prochdolor, accersimus, depopulandæ, nisi dominus DEVS ob paucorum fidem, & probitatem Niniuen conseruauerit. Magi itaque hi quorū dico precibus ac patrocinio iuuari nos, per stellæ ortum mundi regem & saluatorem natum esse, vere in astrorum doctriua eruditissimi, iudicarunt & agnouerunt. Fuisse enim Natiuitatem DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI suspiciendam credimus, tantum enim illi, haud dubiè, natura tribuit natali die, quantum concursu omnium cœlorum excogitari poterit, Magi vt intelligere potuerint regnum nati regis æternum forè, & eius legem pietatis, iusticiæ, fidei, simplicitatis, charitatis, optimè institutam esse, nullumq; habiturā finem, nisi post reditum eclipticarum, in quo noua forma, post mundi huius innouationem ac conflagrationem sordiuum, & status vniuersi videretur. Quod tamen non ita intelligi velim ac si diuinitatem Christi Iesu, Miracula, vitæ inculpatæ sanctitatem integritatemq; legis promulgationem, Euangely doctrinam, ab astris dependere, & magos ex iysdem id perdiscere potuisse, iudicem. Verum quemadmodū natura ornauit eum optimo temperamento, pulchritudine corporis, grauitate intuitus, quæ omnia ferme ex Iosephi testimonio colliguntur. Sic DEVS admirabilis ac gloriosus, optima constitutione tempus, quo æterni patris æternus filius, in hunc mundum nasceretur, adornare ac constituere voluit, vt Magi ac gentiles per astrorum ac siderum cognitionem, in qua ea tempestate cæteris nationibus præualebant, non aliter quam princeps Apostolorū Petrus, in multitudiue piscium, ad CHRISTVM adductus est, in veri DEI cognitionem accerserentur, & profano Idolorū dæmonumq; cultu relicto, Deum viuum ac verum in spiritu & veritate colerent. Hinc constare arbitror huic arti, & locum fuisse aliquem, tum in sinagoga, tum in Eecclesia DEI. In quanto vero honore ac æstimatione fuerit apud gentiles fabulæ ingeniosissimæ, & sanctæ veterū historiæ comprobant: videlicet Saturnum, Iouem, Martem, Solem, siue Apollinem, Venerem, Mercurium, Dianam, siue Lunam, Castorem, Pollucem, Persea, Medusam, Cephea, Cassiepeiam, Arcturum, Berenicen, Herculem, Ariadnen, Astræam, Chironem, & reliqua nomina stellis, imaginibusq; cœlestibus indita, fuisse propria heroibus, regibus, reginis, earū cultoribus, vt id ex Iuly Hygini Astronomico copiosius videre licet. nec solum apud primos illos reges & principes hanc artem notam & perspectam, sed & apud Græcos postmodum et latinos, iam lōgo tempore

pore

pore in magna admiratione hominum fuisse colligere licet. dum omnes plerumque regum sese moribus accommodent. Apud Græcos Solon fuit, cum Thalete, post reges, insignes eorum artifices fuerunt. Meton, Calippus, Hyparchus, Ptolemæus. In Romana vero Republica, Numa, Iulius Cæsar, Augustus, Tiberius, Constantinus, Theodosius, FL. Valerius Martianus, Imperatores præclaris virtutibus præditi, tum vero hac laude celebriores quod summa diligētia & fouerint & adiuuerint rerum cœlestium peritos, Vtinam hoc nostro æuo Reges & principes, ac rerum publicarū administratores idem agerent, studijs deditos, liberalibus stipendijs iuuarent, tantam nunquā perturbationē præclara ingenia excitasset, dum relictis studijs liberalibus, se teologicis ac diuinis imiscent, Ecclesiæ constitutiones perturbantes, hæreses sectantes, atque ita parare sibi diuitias potius studentes, quibus cōiugem ac liberos alant, quā in Ecclesia Catholica pauperes perseuerent. Tantus enim hoc nostro æuo est artiū liberaliū contemptus, vt si quis in ijs delitescat, & non Theologicis studijs, aut Iurisprudentiæ operā accommodet, quibus solis honos est, & distēti loculi, vt malim alterius potius fortunā, quam philosophi. Sic enim ego sentio, cum iam annis quinque scholæ artiū, vt vocant, præfuerim, & studiosis ad Mathematicas artes viā demonstrauerim, nemine alio hæc eadē in Coloniensi vniuersitate profitente, parum tamen aut nihil inde comodi receperim. Verum non dubito meum laborē gratum atque acceptum vestræ amplitudini fore, si vnquam rectè negotiū quopacto se nostrorum studiorum haberet, explicatum fuisset. Si itaque vestræ prudentiæ consultū visum fuerit, in hac professione, mea opera vti, me paratissimū atque obsequentem, vt vnum de numero suorum ciuium reperient. Munus enim quo iam fungor Typographicum scilicet, nō me impedire, sed adolescentum studia magis ac magis promouere ac iuuare potest, quod ex præsenti nostro labore facilius colligitur, quem eo potissimū fine suscēpimus, vt studiosi cum voluptate quadam rerum sublimium scientiam perdiscerent. Eos auctores ijs cōniunximus qui apud latinos eandem pertractarunt matereā, & Aratum Græcum poëtam nobis latino carmine reddiderunt. Quo vero eos omni difficultate remota, commodius in cognitionem sublimiū perduceremus RVFVM FESTVM figuris, figurarumq; explicatione exornauimus. Figuras adiecimus nō secundum Arati aut eius interpretum descriptas rationem, sed Ptolemaicam, quam exactiorē iudicamus, Aratus enim οὐ πάνυ καλῶς vt Leontius inquit, Mechanicus neque πρὸς τὸ ἀκριβὲς, ἀλλὰ πρὸς τὸ χρήσιμον τοῖς ναυτιλομένοις hoc est non optimè, neq; exacte admodū, sed quatenus nautis cōducere videbatur, de sideribus scripsit. Vestræ autem autem Amplissimi, ornatissimique viri prudentiæ, quicquid laboris & molestiæ ac sumptus, in hoc adornando libro, ad bona ac honesta studia promouenda suscepimus, dedicandū duxi. Gratum enim id omne esse scio vobis, meis D. quod studia aut promouere aut illustrare soleat.

Valete fœliciter, Datum in Republica vestra, ex Officina nostra Typographica. Anno Salutiferi partus

M. D. LXIX.

XVII. Calendarum Aprilis.

E Marco Tullio Cicerone, quæ ad eius poeticam tantũ attinent, afferemus. Puer igitur Marcus Tullius, vt Plurarchus scribit, poeticæ adeò operam impendit, vt plurimũ omniũ iudicio in ea facultate profecerit, multaq; in ea ętate poemata scripserit: inter quæ illud ipse Plutarchus celebrat, quod Pontius Glaucias inscribitur, versu tetrametro. Multa carmine ex Græco transtulit, vt tota Arari Phænomena, cuius etiam nunc pars extat, aliaq; quæ sparsim suis in dialogis inseruit. Nunquid ideo, inquit Piso, poeta Cicero? Nam tametsi Ciceronis Limonem, poematis id nomẽ, citat Donatus, vbi de Terẽtij poetæ vita agit, illudq; Virgilij existimetur à Cicerone sumptum,

„ *spes altera Romæ.* *& illud*

„ *corripuit, tremulis altaria flammis,* id enim Ciceronis vxori, dum sacrificasset contigisse, dicitur: id quod & ipse Cicero quodã suo poemate testatũ reliquit: & eius licet elegiam, quę Thalemastis inscribitur, afferat Seruius, ex qua carmẽ illud.

„ *In mare Tyrrhenum longè penitusque palumbes*

„ Relliquit: non ideo tamen ego illũ poetam crediderim. Tunc ego, poeta necne fuerit Cicero, non vobis dixerim, pictum tamẽ in tabula fuisse, multaq; pręter ea quę tu modo attulisti carmina & adbuc legi, & ab anctoribus citari assero, vt quę de ipsius Consulatu à Lactantio in tertio diuinarũ Institutionũ, & quę in secundo eiusdẽ Consulatus Vrania Musa pronũciat, in primo de Diuinatione, ex verbis Quinti Ciceronis frarris.

„ *Principio ætherio flammatus Iupiter igni*

„ *Vertitur, & totum collustrat lumine mundum.* & reliqua: vsq; enim ad octoginta versus ibi leguntur. Fabius quoque Quintilianns, Ciceronis quosdam ioculares libellos adducit, atq; ex ijs versus. Quin & de suis tẽporibus rres se carmine libros scripsisse ipsemet ad Lentulũ in Epistolis testis est, quos eosdẽ esse existimant aliqui, qui de eius Consulatu inscribuntur. Sed num parũ vobis testimonium videtur de pœmate, quod Marius inscribitur, Scæuolæ & Q. Ciceronis? Nam cùm in primo de Legibus Atticus Pomponius dixisset de quercu in Mario lecta, Quale est istuc, quod poetę ferunt: mihi enim videris frarrẽ laudando suffragari tibi: tum Attico respõdet Q. Frater, Sic ita sanè. veruntamen dum Latine loquentur literæ, quercus huic loco nõ deerit, quę Mariana dicatur, eaq;, vt ait Scæuola de fratris mei Mario, canescet seclis innumerabilibus. De eodẽ Mario poemata idẽ Q. Frater in primo de Diuinatione: Quid est illo auspicio diuinius, ait, ꝙ apud te in Mario est, vt vtar potissimũ te auctore.

„ *Hic Iouis altisoni subitò pinnata satelles*

„ *Arboris è trunco, serpentis saucia morsu.* & cætera quę ibi leguntur. Sed & illud multis mirũ videtur, quod de ipso Marco Cicerone legirur, non pauciores vnquam, cum in vrbe esset, quingẽtis versibus quoridie scribere solitũ, nisi vos de prosę versibus intelligatis. Iure igit, inquit Piso, quisquis ille fuit, inter poetas marcũ Tulliũ reposuit.

DE GERMANICO CAESARE, EX PETRI CRINITI LIB. III.

CAIVS Germanicus Augustus ex nobilissima Claudiorum familia ortus est, patre Druso, ac diligenri cura in vrbe eruditus. Tantũ profecit sub primam adolescenriam in optimis disciplinis, vt incredibile dictu sit, quantũ ab antiquis scriptoribus cõmendetur. Suetonius, ac Fabius Quinrilianus maximis laudibus eius ingeniũ, atq; opera extollunt, etsi paulò inniorea ipsa cõposuit. Idẽ Germanicus in Causis præterea versatus est, & his quidẽ triũphalis. Inter alia studia Græcas comœdias sé editas reliquit, & opus Arati de rebus cælestibus in latinos numeros conuerrit, nihil commotus, quòd à M. Tullio forer interpretatum, vt obseruatum est ab Hieronymo. Quintilianus inter poetas heroicos hunc constituit, quo loco enumerat Val. Flaccum, Saleium Bassum, Rabirium, & Lucanum. Quid inquit, Germanici operibus sublimius, doctius, & omnibus denique numeris præstantius? Quis bella canere

melius

melius potuit,quàm qui ſic egerit?Reliqua omittimus,ne videamur plura nunc repetere,quàm inſtitutum opus patitur. Cognomen Germanici à deuictis Germanis reportauit,cõtra quos magno exercitu,ac ſummis viribus dimicauit. Vxorẽ Agrippinam habuit M. Agrippæ filiam,& ex ea liberos plures procreauit. Traditum eſt eum obijſſe in vrbe Antiochia,quum quartum ac XXX:annum ageret:neque ſine ſuſpicione veneni,Tiberio auctore talis facinoris,vt Suetonius putauit.Quæ res credita eſt,non modo propter liuores,qui toto corpore extiterunt:ſed ex ipſo etiam corde, quod igni admotum cremari haud potuit. Publius Ouidius opus ſuum de Romanis Faſtis ad hunc Germanicũ miſit, eiúſq; doctrinam tanti fecit, vt inter egregios poetas illius nomen retulerit.Nec defuerunt,qui exiſtimarent ab eodem Germanico compoſitum fuiſſe epigramma illud vulgatum de puero Thracenſi: quod equidem propter egregiam,ſingularémque in eo genere elegantiam ſubijciendum exiſtimaui.

» *Thrax puer aſtricto glacie dum luderet Hebro,&c.*

De eodem

EX GYRALDI DIALOG. V.

GERMANICVS Cæſar Druſi filius,qui à Tiberio adoptatus, eiuſdem,vt putatur iuſſu,veneno è medio ſublatus in Syria à Piſone fuit,ætatis ſuę anno quarto & triceſimo.Veneni ſigna,vt ait Tranquillus,præter liuores qui toto corpore erant, & ſpumas quæ per os fluebant,eius quoque inter cineres cor incorruptum repertũ eſt, cuius ea natura exiſtimatur,vt veneno tinctum non cremetur:Fuit vero Germanicus cùm domi,tum foris excellentis ingenij & virtutis,cuius quando vita à Suetonio & à Cornelio Tacito deſcribitur,miſsis cæteris,ego ea tantum quę vel ad eius eloquentiam vel poeticam pertinent,attingam.Omnes, inquit Tranquillus,Germanico corporis animíque virtutes,& quantas nemini cuiquam contigiſſe ſatis cõnſtat, formã & fortitudinem egregiam,ingenium in vtroque eloquentiæ doctrinæq; genere præcellens,beneuolentiam ſingularem,conciliandæq; hominum gratiæ, ac promerẽdi amoris mirum & efficax ſtudium.Orauit cauſas etiam triumphalis , atq; inter cætera ſtudiorũ monumenta reliquit & cõœdias Græcas.Extant & in Gręcis Epigrammatum voluminibus,quos legi,ipſius nonnulli verſus in Themiſtoclem. Doctis fere omnibus perſuaſum video,elegans illud epigramma,quod numeris omnibus eſt abſoltum, de puero Thrace,huius eſſe Germanici,quod digniſsimũ eſt,vt hîc & vbique recitetur.hoc autem ipſum eſt:

» *Thrax puer adſtricto glacie dum ludit in Hebro,*
» *Frigore concretas pondere rupit aquas.*
» *Dumq; imæ partes rapido traherentur ab amne,*
» *Abſcidit heu tenerum lubrica teſta caput:*
» *Orba quod inuentum mater dum conderet vrna,*
» Hoc peperi flammis,cætera,dixit,aquis.

Extat & in manibus habetur eiuſdem Cæſaris Germanici Aratea interpretatio,quam & D. Hieronymus poſt Ciceronianã agnouit.Celebrat Plinius Germanici carmen,quod in Cæſaris Auguſti equũ compoſuit.Ouidius verò poeta vbique Germanicũ poetam facit, ſummíſque laudibus effert,vt in Faſtorum libris quos eidem dicauit: tametſi grãmatici quidã malint Tiberio Cæſari dicatos.At vos videte quã bene Germanico cõueniant,cùm ſic canit:

» *Quæ ſit enim culti facundia ſenſimus oris,*
» *Ciuica pro trepidis cùm tulit arma reis.*
» *Scimus & ad noſtras cùm ſe tulit impetus arces,*
» Ingenij currant flumina quanta tua tui.

Sed id manifeſtius ad Suilliũ,cui nupta fuerat ipſius Ouidij priuigna,quam omnem elegiam ne vos,quæſo,legere pigeat.

DE RVFO FESTO AVIENO EX LIB. QVINTO EIVSDEM CRINITI.

RVFVS Feſtus Auienus,poeta eruditus & elegans, per eadẽ tempora floruit,qui bus Cęſ.Diocletianus Imperator eſt appellatus:quæ res cum multis alijs argumentis colligitur,tum ex commentarijs Diui Hieronimi , qui(cùm loquitur de Arati Phænomenis)Auienum refert paulo ante in Latinum ea conuertiſſe, poſt M.Tullium,atque Germanicum.Quidam putant fuiſſe illum genere Hiſpanum:ſed hoc mihi non

ſatis compertum eſt in tanta rerum obſcuritate. Illud minimè dubium eſt, eum magna doctrina, ac multiplici rerum ſcientia præſtitiſſe. Nam præter opus Arati (quo maximam laudé adeptus eſt) cópoſuit etiam librú de Orbe terrarú ijs verſibus, quos vocant hexametros, imitatus Dionyſium Græcú poetam. De maritimis quoq; ſcripſit Iambicis verſibus: intactú opus Latinis ingenijs, tantæq; difficultatis, vt diu multumq; ſibi elaborandú fuerit in eo abſoluédo. De hoc poemate ſic idé Auienus refert.

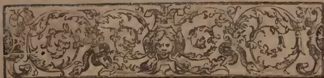
» *Laboris autem terminus noſtri hic erit,*
» *Scythicum vt profundum, & æquor Euxini ſub,*
» *Et ſi quæ in illo marmore inſulæ tument,*
» *Ediſſerantur reliqua porrò ſcripta ſunt*
» *Nobis in illo pleniùs volumine,*
» *Quod de Orbis oris, partibusq; fecimus.*

Plura in hoc opere inſeruit ex varijs atq; recóditis auctoribus: præcipueq; ſecutus eſt (vt ipſe teſtatur) Hecatæú Mileſium, Hellanicum Lesbium, Philonem Athenienſem, Pauſimachum, Euctemum, Cleonem Siculum, aliósq; permultos. vt prætermittamus Annales Punicos, à quibus conplura accepit. Neque deſunt qui exiſtimét fuiſſe alia compoſita ab eodem Auieno. Seruius quidem grammaticus, cùm de cometis differit, Auienum ſcribit feciſſe. Virgilianas fabulas Iambicis verſibus, & hiſtorica quædam ex libris Liuianis, Qua in re non ſatis habeo exploratum, an hæc ad eundem ſint referenda, etſi ratio temporum maximè congruit. Inter amicos præcipuè coluit Myrmecium Flauianum, virum clariſsimum, & probum: cuius virtutem atque probitatem magnopere commendat, dicato illi volumine de Maritimis. Hæc ſunt quæ legimus de hoc Auieno apud veteres auctores. De Auieno poeta Græco (cuius leguntur Epigrammata) nihil dicendum eſt hoc loco.

De eodem.

EX GYRALDI DIALOG. IIII.

RVFVS Feſtus Auienus, in antiquis codicibus Abidnus dicitur, & in Seruij etiam commentarijs. Hic ab aliquibus Hiſpanus eſt exiſtimatus, ego certè nihil habeo, quo vobis id affirmare poſsim. Hic Dionyſij Punici de Situ orbis verſus ex Græcis Latinos fecit: item Aratea Phænomena, quod vtrunq; opus extat carmine hexametro expreſſum. Et præter hæc de Oris maritimis librum edidit, carmine trimetro iambico, ad Probum, virum conſularem, ad quem etiam Cl. Claudianus ſcripſit, quo argumento ducor, vt Auienum Claudiani, hoc eſt Theodoſij imperatoris, & filiorú temporibus floruiſſe credam: id quod & facilè Hieronymi verbis aſtruere poſſumus, qui quodam ſuarum epiſtolarum loco, nuper illum ſcripſiſſe dicit. Alij Diocletiani Cæſaris, non ſatis firmo, vt mihi quidem videtur argumento, alij vtrunque in confeſſum parúmve compertum eſſe volunt. Seruius Grammaticus Auienú ait Virgilianas fabulas, & Liuium iambicis verſibus deſcripſiſſe. Sunt qui hunc ipſum Auienum eſſe putent, quem Aurelius Macrobius in Saturnalibus cœnis loquentem induxit. Vtcunque tolerabilis eſt poeta, & dignus ſaltem ob rerum cognitionem, vt aliquando legatur. Sed ne quid à me deſideretis, extat & libellus ad Theodoſium inperatoré, huius, vt putatur, Auieni, niſi nos fallat inſcriptio, in quo pleroſque Aeſopi apologos elego carmine complexus eſt, qui an legitimus ſit, non multum eſſe precium operæ, vt diſquiramus, exiſtimo. cuius, quiſquis ille fuit, hæc verba ſunt ex Præfatione, Huius, inquit, materiæ ducem nobis eſſe Aeſopum noueris, qui reſponſo Delphici Apollinis monitus, ridicula orſus eſt, vt legenda firmaret. Verum has pro exemplo fabulas, & Socrates diuinis operibus indidit, & poemati ſuo Flaccus optauit, quod in ſe, ſub iocorum communiú ſpecie, vitæ argumenta contineant: quas Græcis iambis Gabrias repetens, in duo volumina coartauit: Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos reſoluit. De his ergo vſque ad XLII. in vnum redactas fabulas edidi, quas rudi Latinitate compoſitas elegis ſum explicare conatus. Hæc ille totidem verbis, & ſimul de Auieno ſatis.

ARATI PHAENOMENA, RVFO FESTO AVIENO PARAPHRASTE.

CARMINIS inceptor mihi Iuppiter: auſpice terras
Linquo Ioue, excelſam reſerat dux Iuppiter æthram:
Imus in aſtra, Iouis monitu: Iouis omine cęlū,
Et Iouis imperio mortalibus ęthera pando.
Hic ſtatio, hic ſedes primi patris, iſte paterni
Principium motus, vis fulminis iſte coruſci,
Vita elementorum, mundi calor, ætheris ignis,
Aſtrorúmque vigor, perpes ſubſtantia lucis,
Et numerus celſi modulaminis: hic tener aër,
Materiæq́ue grauis concretio, ſuccus ab alto
Corporibus cælo, cunctarum alimonia rerum,
Flos & flamma animæ, qui diſcurrente meatu,
Mentis primigenę penetralia dura reſoluens,
Impleuit largo venas operatus amore,
Ordinis vt proprij fœdus daret iſte, calorem:
Quo digeſta capax ſolidaret ſemina mundus,
Inſeruit ritè hunc primum, medium, atque ſecundum.
Vox ſecreta canit ſibi: nam permixtus vtrinque,
Et fultus ſeſe geminum latus, vnus & idem eſt
Auctor agendorum, proprijq́ue patrator amoris,
Et mundi verè paſtor ſacer, hic chaos altum
Lumine perrumpit: tenebrarum hic vincula primus
Soluit, & ipſe parens rerum fluitantia fixit:
Hic diſperſa locis ſtatuit primordia iuſtis:
Hic digeſtorum ſpeciem dedit, iſte colorem
Impoſuit rebus, ſexuq́ue immixtus vtroque,
Atque æui pariter gemini, ſimul omnia luſtrans
Sufficit alterno res ſemine: rerum opifex hic,
Hic altor rerum, rex mundi, celſa poteſtas
Aetheris atque Erebi, pigra inclinatio nodi,
Inſociabilium diſcretio iuſta deorum,

Cuius & extremum tellus opus, ignea cuius
Lumina sunt late, sol, & soror ille diei
Tendat vt infusi rutilum iubar, altera noctis
Vt face flammanti tenebrosos rumpat amictus.
Nec desit genitis pater vllo in tempore rebus.
Istius ille anni pulcher chorus, alta vt hebescat
Terra gelu, ver blandis adrideat aruis,
Puluerulenta siti tellurem vt torreat ęstas,
Et grauis autumni redeat fœtura parentis:
Hoc duce per tumidi ferimur freta gurgitis, isto
Præceptore solum grauibus versamus aratris.
Iste modum statuit signis, hic rebus honorem
Infundit, tenebris hic interlabitur æthræ:
Viscera, & æternos animat genitabilis artus.
2 Denique ne longum marcentia corda iacerent,
Mundaniq́ue ortus mens immemor, omnia sensim
Vilia conciperet, neque se subduceret vnquam,
Fontis in æterni primordia, quo velut amnis,
Quem festina citis vrget Natura fluentis,
Lapsu continuo ruituræ in corpora nostra
Prorumpunt animæ, seriemq́ue per æthera nectunt.
Hic primum Cnidij radium senis intulit astris,
Mortalemq́ue loqui docuit conuexa deorum,
Cur Hyperionios Nepa circunflecteret ignes,
Autumni reditu: cur sub gelido Capricorno
Bruma pruinosi iuga tristia solueret anni:
Cur spacium lucis, madidæ cur tempora noctis
Libra celerq́ue Aries demersi pondere Olympi
Aequarent, qua parte Polus sublimior alto
Cardine cæruleas Thetidis non tangeret vndas:
Quis Polus vmbrifero lateat decliuis in axe,
Et vaga pallanti cur signa errore ferantur.
Quæ rursum ingenio numerisq́ue Solensibus idem
Iuppiter efferri melius dedit incola tauri,
Musa vt Cecropios raperetur & Aonas Agros.
Me quoque nunc similis stimulat furor edere versu
Tempora, cùm duris versare ligonibus arua
Conueniat, cùm veliuolo dare carbasa ponto,
Et cùm victicomo crinem tondere Lyæo.
O mihi nota adyti iam numina Parnassei,
O per multa operum mea semper cura Camœnæ,
Iam placet in superum visus sustollere cœlum,
Atque oculis reserare viam per sidera: maior,
Maior agit mentem solito deus, ampla patescit
Cirrha mihi & totis se Helicon inspirat ab antris.

Arctos

ARCTOS.

3 OMNIA quæ flammis pingunt radiantibus æthram,
Nox & agit, verso ceu fixa trahuntur Olympo:
At non cuncta tamen Signorum in lege putanda:
Nam numeris & honore carens micat omnibus ignis,
Et rutilo cunctis flagrat coma flammea crine:
Sed quia non certa formarum in luce notantur
Omnia, sideribus cassum fit cætera volgus.
Mobilis en etiam mundi se machina versat,
Ponderis & proprij trahit inclinatio cælum:
Sed non axis item curui vertigine fertur
AEtheris, vt stilus instabili conuoluitur orbi,
Luce manente tenusque procul sacra viscera cæli
Perforat, & mediæ molem terræ tenet: illum
Non prolixa dies, non incumbentis Olympi
Cursus agit, motátue loco labor, vt semel hærens
Constitit, & ferri se circum cuncta remisit.
4 NEC minus extremo dispar polus: Oceano pars
Sublime erigitur, subit altera mersa sub vndas
Pars Erebum, & nigri iacet hæc vt conscia Ditis:
Hìc notus, horriferis aquilonibus illa rigescunt.
Hac teres in gemina stridit vertigine cardo.
Alter in obtutum facilis latet, alter & alto
5 Deprimitur barathro. Sed quà sublimior axis
Tethyos vndosæ linquit cetosa fluenta,
Contemplare sacras vt mundus subijt Arctos.
Sic astrum dici Cnidius dedit, Ausone easdem
Voce feras Vrsásque & Plaustra vocare solemus:
Fabula nanque Vrsas, species dat Plaustra videri.
Has pater omnipotens nemorosi in valle Lycæi
Adsuetas duris quondam venatibus, æthræ
Intulit, & rapto genetricis flore sacrauit:
Vel ceu fama dehinc docet altera, Creta vbi fluctu
Tunditur insanis latè circonsona cauris,
Iuppiter has idem rerum memor indultarum,
Et custoditæ referens pia dona salutis,
Cùm puer agrestes inter Curetas, & inter
Dictææ longum latuit crepitacula rupis,
Scandere flammigerum victor permisit Olympum,
Nescia signa salis, nocturnique inscia casus,
Hospita & insanis aquilonibus: haud tamen ollis
Ora, vel aduerso sunt obuia pectora motu:

Versa Lycaonijs sed suspectatur in vrsis
Forma super: pariterque polo vestigia librant,
In spinam & flammis ardentia dorsa iacentes.
Sic Iouis altrices teretem prope cardinis axem,
In caput, inque humeros Helice Cynosuraque versæ,
Præscia venturis dant semper signa procellis.
Nanque Helice Graios, Tyrios Cynosura per altum
Parua regit: non vlla facem succenderit vnquam
Stella prior, neque flammigeros edixerit ortus
Antè alia, immerso cùm iam Titanius orbe
Imbuit & tremulo Tartesia terga rubore,
Cresia quàm flammans inter primordia noctis
Maior agat, vultusque sacros ostendat Olympo.
Illa licet paruo iaceat temone per æthram,
Verior, infidum tamen est currentibus æquor.
Cardine nam toto cōuertitur. haud mora, longos
Pigra tenet gyros, neque ceu mollita parumper
Flectitur, aut tardo cohibet cunctamina lapsu,
Denique Sidonijs dux est Cynosura carinis:
Rectior vndoso cursus sulcatur in æstu.

Vrsa maior quæ Græcis est ἄρκτος μεγάλη ἢ ἑλίκη latinis Helice siue Plaustrum, capite attingit circulum arcticum. Caudam vsq; ad eleuatū brachium Bootis protendit. Quibus signis stellæ eius adhæreant,

signorum

ſignorũ characteres declarãt. Stellas cõtinet in vniuerſum viginti ſeptem, quarũ præcipuæ ſunt iſtæ 14.

27	*In Caudæ extremitate.*	*Secunda*
26	*In Caudæ medio cui inhæret ſtellula illa quam Alcor vocant.*	*Secunda*
25	*Ad Caudæ exordium.*	*Secunda*
16	*In dorſo in Angulo videlicet figuræ quadrilateræ.*	*Secunda*
17	*In ventrem proclinans.*	*Secunda*
18	*Ante exortum caudæ vna è rotarum numero Plauſtri.*	*Secunda*
19	*In ſiniſtro femore in angulo figuræ quadratæ.*	*Tertia*
11	*In ſiniſtro pede.*	*Tertia*
12	*In anteriori dextri pedis parte.*	*Tertia*
13	*In eodem pede.*	*Tertia*
20	*In poſteriori ſiniſtro pede.*	*Tertia*
21	*In eodem pede.*	*Tertia*
23	*In dextro pede poſteriori.*	*Tertia*
24	*In eodem.*	*Tertia*

Quam autem obtineat in cælo hæc tota imago diſpoſitionem atque ſitum, figura oſtendit.

6 INTER vtranque dehinc præclari nominis Arcton
Ceu circunflexo ſinuantur flumina lapſu,
Squammeus agmen agens Draco voluitur, atque obit ambas
Spirarum curuis anfractibus: hunc quoque, vt artus
Longius effuſum, ſpacioſa volumina tendunt.
Compta Lycaonijs includunt Plauſtra choreis:
Quà caput eſt Helices, fundunt ſeſe vltima monſtri
Agmina, & hac cœli vix cauda in parte quieſcit:
Altera qua ſpiræ ſinus eſt, ſublime reponit
Verticis, & curuo ceu circunclusa Dracone,
In dorſum alterius dorſo iacet Anguis ab ore
Vertitur, ac longe poſtremam lapſus in Arcton,
Rurſum maioris repetit confinia ſigni.
Nec quæ ſtella caput flammarum inſignet honore,
Sola micat, ſoláue rubent incendia criſta:
Sed ſetoſa duplex adolet duo tempora fulgor,
Et duo ſub geminis oculi fulgoribus ardent.
Vnicus ignis item mento æſtuat, ipsáque forma
Verticis in nutum veluti curuata parumper,
Quà per dimenſos demittitur ordo meatus,
Flectitur, atque Helices caudam ſpectare videtur,
Cuius in extremum ſpacio propiore per æthram,
Sibila protenti ſuccedunt ora Draconis.
Quin ſuper illa etiam ſumma confinia caudæ
Stella ſubit, dextri quæ temporis igne coruſcans,
Aemula vicinis accendit lumina flammis:
At decliue caput vertexque obliquior aſtris,
Hac in parte ſacri procumbere cernitur axis:
Qua pater Oceanus rutili reparatus Eoi,
Occaſus ortusque ſolo moderante coërcet,
Et gemina alternæ miſcet diuortia metæ.

A. B. AEQVINOCTIORVM COLVRVS.

DRACO, δράκων, inflãmatus, flammiger, vociferãs capite leuũ Herculis pedẽ ferè extingit, vẽtre ad Cephea reflectitur. Deinde extens extra Arcticum, rursus quasi circundat Vrsam minorẽ, rediẽsq́; rursum versus caput maioris Vrsæ, ingreditur. Nec ad vnũ aliquod Dodecatemoriõ referri potest, cum omniũ fere extremas partes attingat quemadmodũ id signa circumscripta declarant. Continet in vniuersum stellas triginta vnum, ex quibus precipuè sunt istæ sequentes.

3.	*Supra dextrum oculum.*	*Tertia*
5.	*In extremitate capitis prope aurem dextram.*	*Tertia*
24.	*Post tertium nodum sinuosi flexus serpentis.*	*Tertia*
23.	*Inter præcedentem & quartum nodum.*	*Tertia*
27.	*In vltimo nodo, quarto scilicet flexu caudæ.*	*Tertia*
29.	*In sequenti caudæ parte.*	*Tertia*
30.	*Prope caudæ finem.*	*Tertia*
	In extremo caudæ.	*Tertia*
6 7.8.	*Tres in colli flexu positæ.*	*Quarta*
1.	*In lingua.*	*Quarta*

De harũ situ quẽ in cælo habent, figurã consule.

Vrsa minor, ἄρκτος μικρά, Cynosura, est iuxta polũ Arcticũ, huius cauda attingit polũ, caput vergit ad caudam maioris Vrsæ, interposita cauda Draconis.

Sunt in minori Vrsa, stellæ septem, quarũ nulla vnquã in nostro Climate occidunt, vti singulæ iam ordine recensentur.

1. *Ea quæ est in caudæ extremitate, quã nautæ vt plurimũ obseruãt, quoniã polo omniũ maximè sit vicina.* *Tertia*

6 *Quæ in angulo figuræ quadrilateræ cõsistit, estq; vna illarũ duarũ quæ sunt in eius sinistro humero. Se.*

7 Altera

3. 4. 5. Altera sinistri humeri. Se. In angulo & qua in ilys est. Quar. Imago situm demonstrat.

EN GONASIN.

7 INDE pruinoso si lumen abusque Dracone,
In conuexa feras, oculosque in proxima mundi
Declines, qua parte globo tumet altior ortus,
Illa laboranti similis succedet imago:
Protinus expertem quam quondam dixit Aratus
Nominis, & cuius latuit quoque causa laboris:
Panyasi sed nota tamen, ceu longior ætas
Eruit excussis arcana exordia rebus.
Nam dura immodici memorat sub lege tyranni,
Amphitryoniaden primæuo in flore iuuentæ,
Quà cedunt medij longè secreta diei,
Hesperidum venisse locos, atque aurea mala,
Inscia quæ lenti semper custodia somni
Seruabat, carpsisse manu: postquam ille nouercæ
Insaturatæ odijs serpens victoris ab ictu,
Spirarumque sinus, & fortia vincula laxans,
Occubuit, sic membra genu subnixa sinistro,
Sustentasse ferunt, sic insedisse labore
Deuictum fama est: actum Tirynthius, Aethræ
Inclytus & solio fultus sublime paterno est.
Iuppiter hanc speciem, miseratus acerba laborum,
Reddidit, & talem cerni permisit Olympo.
En manus ipsa Dei violenta in verbera pendens
Erigitur, dextræque dehinc impressio plantæ
Tempora deculcat maculosi prona Draconis.

F. C. TROPICVS CANCRI.

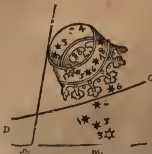
HERCVLES, Theseus, Tamyris, ἐν γόνασιν, id est in genibus, Geniculator, capite Serpentariũ prope tangens. Leuã ad Vulturẽ vsque cadentem extendit, Genua nonnihil incuruat &c. pedẽ dextrum ad baculum Bootis, sinistrũ ad caput Draconis conuersum tenens. Caput & dextrũ brachium transeunt Tropicum versus æquinoctialem. Duo dodecatemoria occupat Scorpij & Sagittarij. Quidam hunc saltatorẽ vocant, alij Lycaoni tribuunt. Stellis constat .29. quarum hæ sunt præcipuæ

1	*In Capite.*	*Tertia*
2	*In dextro humero.*	*Tertia*
3	*In dextro brachio*	*Tertia*
5	*In Sinistro humero*	*Tertia*
11	*In Coxa Sinistra*	*Tertia*
14	*In eius vicina parte*	*Tertia*
7.8.9.10.	*Quatuor illæ quæ sunt in Leonis exuuio.*	*Quarta*
23.24.25.	*Illæ quæ in coxa dextra sunt.*	*Quarta*
29	*In dextri pedis extremitate, nempe ea quæ est in fine clauæ Bootis, huius sideris 29. istius .9. quemadmodum ex Arctophilacis figura elucet.*	*Quarta*
18	*In genu sinistro.*	*Quarta*

Quarum situs, figura atque complexus schemate proponitur. Verum stellam hanc primi ordinis, quã à sinistra imaginis adiectam videmus, referimus ad testudinem seu fidiculam.

CORONA.

POPLITE succidui quà sideris ampla patescunt
8 Terga dehinc mersumque iacet sublime humerorum,
Aspice ceu rutilis vibret lux Gnosia flammis.
Hęc quondam Bacchi monumentum fulget amoris:
Hæc Ariadnęi capitis testatur honorem.
Trina ter illustrant hanc lumina, parsque Coronæ
Serpentem vicina subit, qua sibila in Arcton
Ora Draco inclinans stridet flabris aquilonis:
Post tergum Nixi pars voluitur, ac velut hærens
Rursum defessi referatur nuncia signi.

C. D. TROPICVS CANCRI.

CORONA Borealis, στέφανος, Corona Ariadnes iuxta manum Bootis dexteram, non lõge à Tropico distat Cancri. habet stellas 8. quarum hæ sunt præcipuæ.

1 Splendidissima

1	*Splendidißima omnium quæ tanquam gemma emicat dicta Alpheta.*	*Secunda*
2	*Iuxta splendidißimam ex vna parte.*	*Quarta*
5	*Iuxta splendidißimam ex altera parte.*	*Quarta*
5	*Quæ hanc sequitur.*	*Quarta*
7	*Quæ iterum sequuntur istam.*	*Quarta*
8	*Vltima stellarum omnium quæ sibi hoc modo succedunt.*	

Quarum situm atque complexum ex figura cognoscimus.

OPHIVCHVS.

9 ISTIVS extremo sub vertice, vertice quippe
Sideris Innixi, clarum nosces Ophiuchum.
Triccæi sidus stat nominis, & cui pingui
Thure Epidaureæ fumant altaria sedis.
In styga decursis Parcarum ab origine fusis
Merserat Hippolytum sors vltima: iamque per imas
Cocyti tenebras & stagna nigrantia Ditis,
Portitor ille Charon Theside fata vehebat.
Hic immaturi sed enim miseratus acerbum
Lethi supplicium, Neptuníque aspera iussa,
Algentes artus Erebo procul intimo ab vsque
Suscitat, atque animæ rursum tepefacta calore
Viscera, mundanas reuocat medicator in oras.
Non tulit omnipotens ortu cuiquam generato
Deucalioneo, fas esse nouissima fata
Vincere, & incassum decurrere pensa sororum:
Móxque trisulca polo iaculatus fulmina celso,
Et super aëriæ vibrans incendia flammæ,
Morte repertorem medicinæ audacis in vmbras
Deijcit: ac gnato reparans solatia Phœbo,
Asperáque extincti miseratus fata nepotis,
Surgere nocturno iubet inter sidera motu.
Hic ergo insignes ardens venas Ophiuchus,
Hic rigidos artus formæ Anguitenentis honore
Arduus, hic tantos humeris vibrantibus ignes
Euomit, vt pleno cùm Luna nitescit in orbe,
Menstruáque ingenti iam tempora diuidit ortu,
Nequaquam lentis obscurior ex humeris lux
Marceat: at manibus non compar flamma rubescit.
Nam suffusa leui resplendent vltima luce:
Sed cerni sunt prompta tamen: postremáque parco
Igne micant. ille angue manum consertus vtranque
Erigitur, serpénsque dehinc elabitur ambas
Flexilis, & medium cingit spiris Ophiuchum:
Quem super hærentem plantarum mole duarum

Scorpios in geminas effusus viscera parteis,
Afflictúsque oculos, maculosáque pectora pressus,
Sustinet. attiguas euoluitur Anguis in auras,
Agmine non æquo, neque tanta volumina compar.
Nam quà dextra manus sinuoso affigitur Angui,
Parcius ab domino terga explicat, altera porro
Plurimus, ac multo per læuum pondere lapsus
Funditus: & rutilo quà lux sedet ignea mento,
Vsque Ariadnææ sese vicina coronæ
Lubricus inclinat. pòst spreta brachia quondam
Formidata truci suspexeris Orioni:
Hæc concessa etenim curuis mercatio velis.
Huc falcata Hiodij repserunt cornua monstri,
Sidereæ nimium facis indiga: nanque hebes ollis
Ignis & obtuso marcent incendia crine.

H. I. TROPICVS CANCRI. L. M. AEQVATOR
O. P. ECLIPTICA.

Ophiuchus, Serpentarius, ὀφιοῦχος, qui tenet Serpentem, seu Aesculapius, Anguiger, caput proximum Herculis vertici habet. Vtraque manus à corpore longius protensa, Serpentis circumuoluentis se amplexu circumducuntur, pes vterque vsque ad Scorpionis signum descendit & ob id capricorni tropico insistis cum angue tria occupat dodecatemoria ♏, ♐ & ♑

Constituuntur autem hoc astrum, prater eas quibus serpens componitur stellis viginti quatuor, quarum insigniores magisque conspicua sunt ista.

1	*In capite.*	*Tertia*
7	*Vna duarum qua sunt in finistra manu.*	*Tertia*
8	*Altera earum duarum qua licet hic figuram habeat quarta magnitudinis, in cœlo tamen quantitatis cospicitur.*	*Tertia*
12	*In genu dextro.*	*Tertia*
13	*In tibia dextri pedis.*	*Tertia*
19	*In finistro femore.*	*Tertia*
2	*Vna ex illis duabus, qua in dextro humero sunt.*	*Quarta*
4	*Vna ex duabus qua in finistro humero sunt.*	*Quarta*
15	*Vna è quatuor, qua sunt in dextro pede.*	*Quarta*
23	*In finistri pedis planta, qua Scorpij pedem attingit.*	*Quarta*
10	*Vna è duabus qua in dextra manu sunt.*	*Quarta*
11	*Earum duarum altera.*	*Quarta*

Ostenditur autem schemate, quisnam sit earum in cœlo positus.

ὄφις ὀφιούχου sinu flexuoso implicat Aesculapium in magnam sese expandens amplitudinem, caput enim eius cum finistra manu Ophiuchi quam complectitur se girans in spyram serpens, in ♏ signo apparet, maxima eius corporis pars, cum figura Anguitenentis, in signo ♐ cauda sinuosus ambitus, in signo ♑

Sunt autem stella quibus componitur. 18. è quibus pracipua sunt qua subijciuntur.

3	*In capitis initio*	*Tertia*
4	*Vna è duabus qua in colli initio sunt.*	*Tertia*
7	*Earum duarum altera.*	*Tertia*
9	*In primo Serpentis flexu à capite ad finistram manum Aesculapij.*	*Tertia*
10	*Earum duarum altera.*	*Tertia*
2	*Quatuor qua dextrum oculum circumstant.*	*Quarta*
15	*Iuxta dextram Aesculapij manum in cauda flexu.*	*Quarta*
16	*Post dextram manum qua cauda adhuc inflectitur.*	*Quarta*
17	*Iuxta cauda extremitatem*	*Quarta*
18	*In extremo totius Cauda.*	*Quarta*

Monstrat autem figura, quam illa in cœlo dispositionem habeant.

BOOTES.

CALLISTO rutilat stellis, quibus vtque ferinam
Prona sit effigiem, quo cardine torqueat axem,
Semper in occiduis attollens lampada flammis
Arctophylax, siue, vt veteres cecinere, Bootes,
Famosa Arcadici testans commenta tyranni.
Et licet instanti similis, similisque minanti
Terga Helices iuxta premat arduus, haud tamen vnquam
In picturatæ plaustrum procurrere matris
Fas datur, antiqui quoniam contagio in illo
Criminis, & veterum prohibetur culpa malorum.
Nec minus in membris lux olim maxima vibrat

Omnibus, ardet apex capiti, micat ignea late
Dextra flammam, humeri flammam mouet instar
Inter vtrunque femur, quà se confinia lucis
Diducunt pedibus, maior quà luminis auras
Verberat, & rutilo sidus magis æstuat astro.
Nam locus Arcturo sacer * adscribitur, illinc
Aurea qua summos adstringunt cingula amictus,
Ebria flammanti consurgit stella rubore.

A. B. CIRCVS AESTIVVS CVIVS IN VICINA PARTE HERET ARCTVRVS RVTILANS.

Bootes seu Bubulcus, Βοώτης, Arctophylax custos Plaustri, læuum brachium ad caudam maioris Vrsæ extollit, pedes ad virginis sidus deflectit, vltra Tropicum intra crura illustris stella collocatur, clara & rutilans Arcturus & Alramech dicta.

Sunt autem in Boote stellæ 22. præcipue hoc loco mentionem faciemus earum quæ magis illustres sunt.

1	*Inter vtrunque femur quæ Arcturus appellatur.*	*Prima*
5	*Supra sinistrum humerum.*	*Tertia*

20 In

20	*In sinistro genu duabus alijs vicina.*	*Tertia*
6	*In capite.*	*Quarta*
7	*Supra dextrum humerum.*	*Quarta*
10	*In medio claue quam manu tenet.*	*Quarta*
9	*In eiusdem fine qua Herculis vnum pedem attingit vt monuimus in explicatione eius imaginis*	*Quarta*
16	*Sub dextro brachio prope spinam dorsi.*	*Tertia*
18	*In media spina dorsi.*	*Quarta*
19	*In dextro femore iuxta genu.*	*Tertia*

Quis vero sit earum situs atque figura, in cælo monstratur præsenti schemate.

VIRGO.

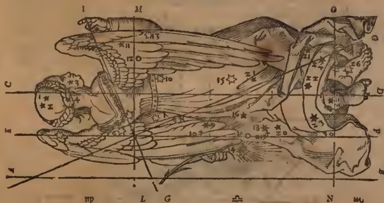
11 QVA protenduntur vestigia summa Bootis,
Quáque per immensum circunflagrantibus astris,
Circulus obliquo late iacet Astriger orbe,
Contemplare sacros subiectæ Virginis artus.
Quam te quam memorem, siue est genitor tibi summus
Iuppiter ex Themide in terras demissa parente:
Seu patris Astræi clarum es genus, aurea cuius
Sidera sunt proles, & qui pro munere morum
Inculpabilium nomen dedit omnibus astris:
Aut Pelusiaci magis es dea littoris Isis,
Digna Poli consors, & cura latrantis Anubis.
Seu tu diua Ceres, sic nam tibi flagrat arista,
Et ceu Siriaco torretur spica calore:
Protentata manu ter quæ pernicibus alis,
Nec sat certa gradum, viduatáque vertice summo
Fluxipilæ vestis vestigia, lubricum vt æuum
Sors agat, & subitis obrepat mobile fatum
Temporibus, precor in terras procul æthere ab alto
Flecte oculos, placidamque meis venerabilis oro
Pande sacris aurem. Tu cùm sincera priorum
Vita hominum nullis ageret sub legibus æuum,
Auréaque innocuos seruarent secula mores
Sponte sua, nec criminibus via prompta pateret,
Inter confusos populorum libera cœtus
Versabare libens, nullíque obnoxia culpæ
Corda inhibens media, casto res more tenebras:
Nullus telluri limes datus, indice nullo
Culta secabantur, neque iam discretio campum
Metiri in dominos monstrauerat: omnia rerum
Vsurpantis erant, promiscua thura per agros
Præstiterant cunctis communia cuncta videri.

 Denique

Denique cùm placidas crebrò Dea viſeret vrbes,
Tectaque iuſta virûm paſsim ſuccederet illa,
Feruentis late pelagi natura, ſalumque
Fluctibus inſtabile, & glauci vada turgida ponti,
Quà ſenior cano nutrit ſub gurgite Nereus
Delphinos virides, & phyſeteras anhelos,
Ignorata ſuo ſecluſaque fine iacebant.
Nulla fides vndis, tumido commercia fluctu
Nulla petebantur: neque longis nauita terris
Inſinuare ratem ius fecerat, exul vt oris
Omnibus externas veheret per inhoſpita gazas
Aequora, & inſano penderet ſæpe profundo
Omnia: ſed cunctis naſci dabat aurea terris
Iuſtitia, & nullo diſcreuerat aëre regna.
At poſtquam argento deformis viluit ætas,
Rarius in terras os inclinabat honeſtum
Iam Dea, vix ſummos adlabens denique monteis,
Cùm cedente die Phœbus ſub nocte propinqua
Occiduus pronos vrgeret in æquora currus,
Vſurpandam oculis ſe dabat adcurrentum:
Non vt feſſa virum repararet gaudia vultu,
Sed crepula vt latè vomeret conuicia voce.
Parcite vile genus, lacrimis aiebat obortis:
Cauſa querelarum veſtrum eſt ſcelus, aurea quondam
Iudice me veſtri vixerunt ſecla parentes.
Degener in vobis animus, ſolertia vobis
Peruigil, arte noua vitam traducere mos eſt:
Omne æuum ſtudijs excuditis: hinc quoque rurſum,
Proh pudor atque dolor, naſcetur vilior ætas.
Et lacerata genas ibit Bellona per vrbes
Saucia, vt infidas agitent certamina mentes.
Hæc vbi permœſto rauco congeſſerat ore,
Alite procurſu ſeſe in conuexa ferebat
Protinus, atque oculos fugiens exoſa ſequentum
Linquebat cœtus hominum. ruit hæc quoque rurſum
Viuendi ſeries, ac ſucceſſere pudendo
Aerea ſecla habitu: fraus ilicet, & furor ardens,
Atque cruentus amor chalybis, ſegniſque libido,
Et maleſuada lucri rabies ſubit omnia, terror
Degener, ac mœſtæ facies formidinis implet:
Secreti immodicus vada gurgitis vltima verſat
Tiphys: Agenoreo color hinc mentirier oſtro
Incipit, Aſſyriúmque bibunt noua vellera ſuccum,

Ebria

Ebria vt extremo ſplendeſcat lana veneno,
Sic iuſta in populos mox Virginis inculpatæ
Exarſere odia,& cœlum pernicibus intrat
Diua alis,ſpaciumq́ue ſibi ſubuecta per auras,
Vnde procul terras ſumma vix cerneret æthra,
Propter anhela libens late capit aſtra Bootis.
12 ISTIVS extremis humerorum partibus vrget
Stella faciem,qualiq́ue rubent incendia flamma,
Quæ ſubiecta procul caudam maioris ad Vrſæ
Vertice brumalis circunuoluuntur Olympi:
Talis vtrique modo ſimul & fulgore micat lux
Plurima:quippe procul clarè fax ardet in Arcton.
Nec contemplandi labor anxius,omnia primis
Obuia ceu vibrant obtutibus,vnus ob ora
Quæ ſunt prima ferè veſtigia,præminet ignis:
Altera quà pedibus regio eſt clunalibus,ardet
Stella itidem,genibúſque dehinc ſe tertia promit,
Aemula qua rutilæ flagrant confinia caudæ.
Non tamen his ſpecies,non ſunt cognomina certa,
Sed permixta ſimul vulgi vice conuoluuntur.

A. B. ET C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI. E. F. SOLIS VIA. A. G. AEQVATOR QVI IN LINEA L M. ECLIPTICAM INTERSECANS AEQVINOCTIVM FACIT.
N. O. FINIS LIBRAE.

Virgo,παρθενος plus quam gradus decem ſideris quod Leo occupat obtinet. Pedes quoque priores libræ inſerens,manu dextra vltra Aequinoctialem (ibi enim Zodiacus vltra æquatorem egreditur) illuſtrem tenens ſtellam vnde clariores quidam proijciuntur radij,& dicitur Spica. Græcis ςαχυα, Arabicè Azimech. Alas habet. Ala vero à latere dextro Zodiacum egreditur,in hac ſtella maxime Borealis προτρυγητης id eſt vindemiator dicitur. Sunt autem ſtellæ quæ hanc virginem illuſtrant 26. quarum præcipua ſequuntur.

 4 Splendida

4	*Splendida illa in sinistra manu quæ appellatur Spica.*	*Prima*
6	*Ad sinistra ala exortum.*	*Tertia*
26	*In dextro pede qui magis ad boream accedit.*	*Tertia*
13	*In sinistra ala extremitate.*	*Tertia*
24	*In tibia dextra.*	*Quarta*
10	*In cinctura à latere dextro.*	*Tertia*
15	*In dextro femore.*	*Tertia*
7	*In sinistra cinctura parte*	*Tertia*
25	*In sinistro pede.*	*Quarta*

Earum situs quem in cælo obtinent, ex figura fuerit petendus.

GEMINI.

13 ILLA quidem supero conserta relabitur axe,
Inscia piscosi semper salis, ipsius autem
Subiectos capiti Geminos tibi cernere fas est,
Spartanam Geminos sobolem, prolémque tonantis
Egregiam, & proprio pôst reddita numina cælo.
Nam Lacedemonijs Mars cùm caluisset Aphidnis,
Castora Cecropij tulit inclementia belli:
At frater lucémque & fata superstitis æui
Exosus, sortem lachrimis efflagitat æquam:
Protinus alternæ germanos tempore vitæ
Iuppiter attollit, cælíque in celsa receptans
AEternæ flagrare facis iubet ignibus ambo.

A. B. ET C. D. LIMITES ZODIACI. E. F. ECLIPTICA. L. M. ET E. G. LACTEAM VIAM NOTANT.

Gemini, δίδυμοι, Castor & pollux. Apollo & Hercules capitibus parum transeunt zodiaci limites, itemque pedes, aliâs verum suum locum occupant. In vtriusque capite prælucida stella constituitur.

Sunt

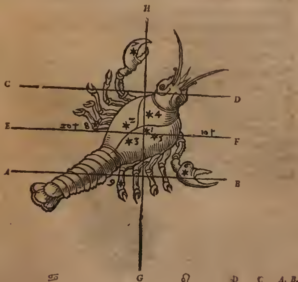
Sunt stellæ quibus ornantur in vniuersum 18. è quibus hæ quæ sequuntur magis conspicuæ sunt.

2	*In capite eius, quæ ad Boream propius accedit.*	*Secunda*
8	*In capite alterius, aliquantum rubescens.*	*Secunda*
17	*In dextro pede eius qui Australior est.*	*Tertia*
13	*In eiusdem cluuibus.*	*Tertia*
11	*In eiusdem sinistro femore.*	*Tertia*
12	*In sinistro ilio eius qui Australior est.*	*Tertia*
7	*In eiusdem dextro latere.*	*Quarta*
14	*In sinistro calcaneo eius qui ad Boream magis est situs.*	*Quarta*
5	*In eiusdem dextro humero.*	*Quarta*
4	*In eiusdem sinistro humero.*	*Quarta*
10	*In femore dextri pedis.*	*Tertia*

Earum autem situs atque figura, per schema exprimitur.

CANCER.

ALVO Heleces Cancer subuoluitur: astraque Cancro
Iuno nouercales vt semper proderet iras,
Præstitit. hic etenim Lernæi gurgitis Hydram
Vreret Alcides cùm flammiger ausus in ipsum
Repere victorem, quà duro concaua dorso
Tegmina curuantur, geminus micat ardor in auras:
Hos dixere Asinos, ortos Thesprotide terra,
Et sidus Lenææ tuum disterminat aër
Crassior. hos itidem qualis præsepibus esse
Forma solet, dispar Chelarum flamma coruscat
Nanque tribus stellis adoletur dextera Cancro:
Leua duas pigro succendit fomite flammas.

A. B C. D. ZODIACI LIMITES. E. F. ECLIPTICA H. G. LINEA AD ANGVLOS RECTOS SECANS VIAM SOLIS, INCHOAT LEONEM AC TERMINAT CANCRI SIGNVM.

Cancer, καρκῖνος nouem stellarum. Inter quas præsepe φάτνη nebulosa in pectore & Aselli duo, ὄνος βόρειος & νότιος, stella obscura, sed mira efficatia in ciendis tempestatibus secundum Aratum. Hic ad Geminos irrepens, multum spacij ibi occupat, vnum atque alterum brachium quoque ex Zodiaco extendens. In sua sede parum loci obtinet. sunt autem hæ eius stellæ præcipuæ.

1	*Vna illarum quatuor, quæ in eius medio corpore quadrilateram figuram constituunt, quæ asinus nuncupatur.*	*Quarta*
4	*In vicina & contigua parte capitis, ad Septentrionem.*	*Quarta*
2	*In sinistra dorsi parte, vna illarum quæ quadratum conficiunt.*	*Quarta*
3	*Altera earum quatuor quæ sunt in corpore, quam maxime proclinans in Austrum.*	*Quarta*
5	*Prima quæ in medio & vmblico cancri consistit, adhærens.*	*Quarta*
6	*In brachio dextro.*	*Quarta*
7	*In sinistro boreali.*	*Quarta*
9	*In pede versus Austrum*	*Quarta*
8	*In pede versus Aquilonem.*	*Quarta*

Earum autem situs & complexus mutuus ex figura petendus est.

LEO.

Hi versus quibus Leonis Astrum exornatum est in Parisiensi exemplari, quod figuris caret Cancri coniunguntur. Verum nos licet continuus textus videatur maluimus eum diuidere, vt figura astrorum situm continentes carminibus quibus explicati astrißimi sunt subiungi poßint.

QVA postrema pedum rutilant vestigia in Arcto,
Maxima flammigeri mundus trahit ora Leonis.
Membra dehinc longi qua sese semita cæli
Plurima protendit, torrentur fomite acuto
Singula, & assiduis ardet Leo viscera flammis.
Hic Hyperionij flagrat viæ solis, & isto
Se duce cærulei referunt momenta caloris.
Tunc succisa Ceres statim cum mergite culmi
Construitur, flauos tondentur semina crines
Omnia, & auectas late coquit area messes.
Tunc & Threicij repetunt animosa aquilones
Flabra polo, tunc Oceanum stata flamina cæli
Propellunt pelagus: longis hoc tempore in anni
Ocia sunt remis: pontus vehit ipse carinas.

A. B. C. D. LIMITES AC ZODIACI TERMINI. E. F. SOLIS ITER. C. B. SOLSTICIALIS CIRCVLVS. H. I. DODECATEMORII LEONIS FINIS ET VIRGINIS INITIVM.

Leo, λέων pulcherrimum sidus, in quo multæ sunt lucidæ stellæ, dimidiatum ferè signum occupat in quo regnat Cancer. Dorsum, cauda, & caput, extra zodiacum progrediuntur planè sub Vrsa maiore collocatur, quod eo accuratius monemus, vt habita alicuius vnius signi certa cognitione reliqua eò facilius deprehendantur. Præterea & illud diligenter hoc loco notandum est circa Leonem, inter eius extrema & vrsæ, stellas esse nebulosæ inuolutionis, informes tamen, quas vocant Berenices crines, ab harum situ Plinius terram secundum latitudinem, formam orbis absoluti globatam habere declarat. Berenices crines inquit, non cernit Aegyptus nec Troglodit arum sedes (qui in terra cauernis & speculus morautur. Hæ stellæ autem, ob id Berenices comæ vocantur, quod cum Ptolemæus Aegypti rex, [illegible] ſiam olim expeditionem suscepisset, Berenice eius coniunx, comam suam pulcherrimam Veneri deuouerit, si modo rex victor rediret, Et cum deinde superatis hostibus rediisset & optatam victoriam obtinuisset illa comam absciderit, & Veneri vti prius vouerat suo in templo sacrarit, quæ cum paucis post diebus, non amplius in templo, vbi suspensa erat, appareret, ab Astrologis quibusdam in cœlum euecta, et iuxta Leonem collocata, dicebatur.

Sunt autem stellæ quibus hoc astrum splendet 27. quarum istæ quæ sequuntur præcipuæ sunt.

8 In eius corde, quam vulgo cor Leonis & Regulum, latius Regiam, Græci βασιλίσκος vocant. hæc omnium quæ in cœlo hærent, efficacissima esse creditur, quod propè Eclipticam existens, solis lumine maxime adiuuetur. *Prima*

27 Splendida illa, quæ est in caudæ extremitate. *Prima*

6 Media illarum trium quæ sunt in collo. Hæc vt facile videre est linea C.G. quæ Tropicum cancri notat contigua est. *Secunda*

5 Altera earum quæ vltra Tropicum est versus Boream. *Tertia*

7 Tertia earum, amplitudini zodiaci inhærens. Hæ stellæ, τρεῖς ἐν τῷ τραχήλῳ, id est, in ceruice, sunt satis notæ in cœlo, cum oculi & visus earum quantitatem facile distinguat.

3 Vna earum quæ sunt in capite, ea quæ supra oculum est. *Tertia*

4 Altera propius ad terminum Zodiaci Borealem accedens. *Tertia*

22 Supra sinistrum femur. *Tertia*

23 In sinistro femore. *Tertia*

Patet autem illarum in cœlo situs ex schemate Leonis.

AVRIGA.

14 AVRIGATOREM par sit quoque cura videre:

Nanque tuas aures implebit fabula solers
Cræteí pecoris: hæc lac memoratur alumno
Infudisse Ioui Capra, nutrix dicta tonantis.
Stelligero subuecta polo est: ille impiger autem
Pulcher Erichthonius, currus & quatuor olim
Iunxit equos, pronus qui non procul in Geminorum
Leua iacet, fusoque super se corpore tendit
Plurimus, atque Helices caput inclinatur ob ore.
Ille quidem in spacium membra explicat: at Capra læuo
Fixa humero clare sustollitur: ipsius autem
Fine manus paruas Hœdorum suspice flammas.
Qui postquam Oceano sese expedicre sonoro,
Sæua procellosis immittunt flabra fluentis,
Vt spumosa truci pulsentur littora fluctu,
Et vaga cæruleas inuoluant æquora puppes.

♉

C. D. LIMES AC TERMINVS CIRCVLI ZODIACI BOREALIS, CVI INSISTIT ERICHTONIVS EXTREMO PEDIS, CORNV TAVRI DEXTRVM CONTINGENS.

AVRIGA, ἡνίοχος, Erichtonius, Vector, Agitator, vbi ab vrsa maiore discesseris, intra Arcticum & Tropicum Cancri inuenitur: sinistrum brachium conuertens ad Dextrum Persei pedem. Ornaturque stellis tredecim ex quibus hæ quæ subijcientur præcipuæ sunt.

3 Lucida illa in sinistro humero, quæ αἴξ Capella, siue Capra vocatur. *Prima*
11 In dextro calcaneo, cum Tauri cornu extremitate communis, in hac imagine numero 11. notatur, in figura Tauri numero. 21.
Tertia
4 In humero sinistro. *Secunda*
10 In sinistro Calcaneo. *Tertia*
1 Vna duarum quæ sunt in capite. *Quarta*
2 Altera

2	*Altera duarum quæ existit in capite.*	*Quarta*
6	*In dextro cubito tertij ordinis est, licet in figura quartæ magnitudinis videatur.*	*Tertia*
19	*In sinistro brachio quæ ἔριφοι, id est Hædi vocantur horum in auctoribus frequens usus est.*	*Quarta*
5	*In dextro brachio.*	*Quarta*
7	*In sinistro cubito.*	*Quarta*
	Talem in cœlo dispositionem obtinent, qualis figura exprimitur præsenti.	

TAVRVS.

15 NEC minus Aurigæ quà sunt vestigia curui,
Cornigeri late tenduntur pectora Tauri.
Illic setosam pecoris perquirere frontem
Esto memor: flexo iacet illic crure, minaces
In terram figens oculos tum cætera signa
Flammarum similem procul inter sidera formam
Ostentare valent: gemino sic cornua ductu
Erigit ætherij rigor ignis & ignis vtrinque.
Sic camuris ardet protractibus, haud tibi signis
Perquirenda alijs pecoris frons æqua resurget:
Oceano proprio Taurum deprenderis ore.
Cornua sic vera sub imagine curua dehiscunt:
Sic media creber pecori frontem asperat ignis:
Sic Hyades Tauri toto procul ore coruscant.
At boream læuo quà Taurus acumine pulsat,
Desuper Aurigæ dexter pes imminet astro.
Vna pedem Aurigæ dextrum cornúque sinistrum
Stella tenet pecoris: simul in conuexa feruntur:
Sed prior occidui Taurus subit æquoris vndas

A. B. C D. LIMITES ZODIACI. E. F. ECLIPTICA. I. F. TROPICVS CANCRI. L. M. AEQVATOR H. G. LINEA TERMINAS TAVRVM, ET INCHOANS GEMINOS.

TAVRVS ταῦρος magna ex parte recumbit in illo spacio quod Arieti deputatum videmus, vix dimidium capitis cum cornibus suis imponens gradibus seu regionis suę, pedes seu crura extendens vltra Zodiacum versus Aequinoctialem. Cum autem dimidiatum signum sit dubitatum est Taurus ne, an Vacca censeri deberet an ad Europæ vectorem, an Ius potius immutationem referendum. Verumconsuetudo obtinuit vt Taurus haberetur. Ouidius.

Vaca sit an Taurus, non est cognoscere promptum
Pars prior apparet, posteriora latent.
Seu tamen est Taurus, siue hoc est fœmina signo
Iunone inuita munus amoris habet.

Habet autem stellas, quibus insignibus praditus Taurus est. 23.

1 Splendida illa & rubescens, quæ in sinistro oculo existit, ingens & rutilans, Caldaicè Aldeboran Gracè λαμπαδίας, Latinè palilicium nominatur. *Prima*

11. 12. 13. 14. 15. Totum hunc manipulum stellarum, de earum maxima diximus latini veteres succulas dixerunt ὗς enim idem quod sus valet. Sed Græci nominauerunt ὑάδας ἀπὸ τοῦ ὕειν, quod non sine pluuia exoriantur. *Tertia*

21 In eius cornu extremo quod ad Boream tendit illa scilicet, quam supra diximus herere in ipsius Erichtonij dextro pede. 11. numero, quemadmodum eo in loco cornu Tauri pedibus adherens declarat. *Tertia*
19 In extremitate cornu Australis. *Tertia*
6 In pectore, iuxta dextram scapulam. *Tertia*
7 In dextro genu. *Quarta*
8 In dextro calcaneo. *Quarta*
9 In sinistro genu. *Quarta*
10 In calcaneo sinistro. *Quarta*
1. 2. 3. 4. Illæ que in ventre sunt Taurum terminantes. *Quarta*

Est autem earum situs quem in cœlo habent, ipso schemate expressus. Sunt autem & aliæ stellæ in dorso Tauri collocatæ, quæ à Babylonijs dicuntur Atarage, Græcis πλειάδες, ἀπὸ τοῦ πλεῖν, quod ortu suo nauigationis tempus ostendant: Latinè dicuntur Vergiliæ quòd extremo vere, cum æstas incipit, exoriuntur. Verum cum speciali tractatu harum meminerit auctor, suo loco de ijs dicemus.

CEPHEVS.

16 NEC mea musa senem tacitum Cephea relinquet:
Iasidem quoque summa poli Cephea reuoluunt:
Illum quinetiam rutilæ pater intulit æthræ,
Donauitque polo. tergum Cynosuridos Vrsæ
Post habitat, geminasque manus à pectore tendit.
At diducta pedes tamen huic mensura seniles
Diuidit, extrema quantum pede distat ab Vrsa.
Non eget huius enim sedes sacra numinis hilum.

A. B.

A. B. CIRCVLVS ARCTICVS. D. E. COLVRVS AEQVINOCTIORVM.

CEPHEVS, κηφεὺς, maritus, Caſsiopeæ, Babilonijs Ficares, ſuccenſus, & dominus flãmæ ad alterũ latus poli arctici Vrſæ maiori opponitur, partim intra Arcticum cum ventre & pedibus, partim extra Arcticum cum brachijs & capite. Conſtat autem Cepheus ſtellis 12. ex quibus præcipuæ magiſque conſpicuæ ſunt hæ ſequentes.

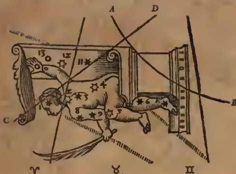
1	*In dextro pede.*	*Quarta*
4	*Supra dextrum humerum.*	*Tertia*
10	*In pileo, quæ media eſt, inter duas vicinas.*	*Quarta*
2	*In pede ſiniſtro.*	*Quarta*
3	*In cinctura, prope dorſi ſpinam.*	*Quarta*
6	*Supra dextrum cubitum.*	*Quarta*
8	*In brachio ſiniſtro.*	*Quarta*
7	*In dorſo.*	*Quarta*
12	*In fronte.*	*Quarta*

Monſtrat autem earum ſitum atque complexum quem inter ſe habent, in cælo figura flammigeri.

CASSIEPEIA.

17 RVRSVM decliui ſi viſum tramite vergas,
Prima tibi vt flexi linquatur ſpira Draconis,
Infortunatam ſpectabis Caſsiepeiam.
Sed nec multa tamen, cùm cælum lumine toto
Luna replet, terram vt ſuperet fax aurea noctem,
Occurret genitrix oculis quærentibus: adſunt
Lucida mœrenti, tenuis rubet ignis, & ægrè
Lux hebes eſt matri: vix qualem Caria quondam
Nouerat intrantem per clauſtra tenacia clauem,
Formatur ſtellis diſtantibus, inque humeros vix
Tenditur anguſtos, natæ ſera fata tetundunt.

A. B.

A. B. CIRCVLVS ARCTICVS. C. D. COLVRVS AEQVINOCTIORVM. NOTVLIS DVAE DVCTAE LINEAE, TERMINI SVNT LACTEAE VIAE.

Caßiopea, κασιόπεια, iuxta pedes Andromedæ ſedet, erecta paululum verſus Cepheum maritum. Conſtituitur autem illa atque ſedile, cui incumbit brachia ad ſidera tendens, ſtellis in vniuerſum tredecim, è quibus illæ quæ hic ſubijciuntur magis claræ atque conſpicuæ ſunt.

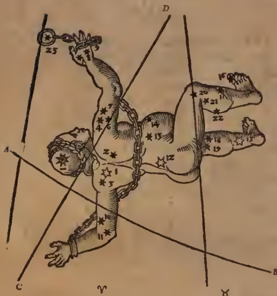
4	*In renibus.*	*Tertia*
3	*In ſiniſtro genu.*	*Tertia*
12	*In medio eius ſedis.*	*Tertia*
2	*In dorſo prope collum.*	*Tertia*
1	*In capite.*	*Quarta*
7	*In dextro pede.*	*Quarta*
6	*Sub genu dextro.*	*Quarta*
9	*In ſiniſtro brachio.*	*Quarta*

Quo ſitu ſe inuicem in cælo complectantur monſtratur figura præſenti.

ANDROMEDA.

18 NANQVE ſubeſt, teretisque poli ſimul orbe notatur,
Andromeda incendi, quæ ſemper luce coruſcans
Sponte oculos in membra rapit: face denique vertex
Ardet anhelanti, geminamque per aëra fundunt
Lucem humeri, & ſummis lux æſtuat ignea plantis:
Ignea quin etiam per cælum ſingula flagrant
Andromedæ, & toto vibrant in corpore flammæ.
Sed tamen hic etiam viuax eſt pœna dolenti:
Nam diducta vlnas magna diſtendit in æthra,
Vinculaque in cœlo retinent quoque tenuia, quippe
Brachia contortis adſtringunt nubila nodis.

A. B. CIRCVLVS AESTIVALIS LONGISSIMAM DIEM CONFICIENS. G. D. COLVRVS AEQVINOCTIA CONTINGENS.

ANDROMEDA ἀνδρομέδα catenata, capite ad Pegasum eleuatur, ibi est præsignis quadam stella. Extensis brachijs in cœlo consistit quorum dexterum tendit ad Galaxiam, ea parte qua Cephei caput conspicitur. Sinistrum ad pisces, imo vni piscium quasi incumbere videtur. Catena aurea à sinistra vsque in dextram manum per dorsum eis transit. Stellis non procul à Perseo 23. illustrata fulget, quarum præcipuæ magisque claræ sunt hæ, quas iam subijciemus.

1	In sinistro humero.	Tertia
12	In spina dorsi.	Tertia
15	In sinistro pede.	Tertia
11	In cubito sinistro.	Quarta
23	Iuxta dexteram manum in qua tres aliæ conspiciuntur.	Tertia
4.5.6.	In dextero humero.	Quarta
15	In calcaneo dextero.	Quarta
7.8.9.	Tres in dextera manu.	Quarta

Atque harum dispositio per schema exprimitur, in quo præter stellas iam enumeratas aliam in capite fulgentem cernimus secundi ordinis, verum illam dum in alato equo quadratum constituat tribus alijs coniuncta, non huc, sed ad Pegasum referimus.

EQVVS.

EQVVS.

19 RVRSVS odorato quæ vertex crine tumeſcit,
Andromedæ capiti ſuccingitur indiga pleni
Aluus Equi,ſommo quam fax in vertice vibrat
Virginis,ínque auras cornu vice ſurgit acuti.
Ipſa ſub abſciſſo latè micat aurea ventre,
Cornipedis ſimul hunc lux indiſcreta renectit.
Communíque rubent duo ſemper ſidera flamma.
Treis latus atque armos aliæ pecoris pinxere,
Et ſpacio diſiuncta pari fax æmula flagrat.
Plurimus ignis ineſt,vaſto globus æſtuat orbe.
Sed non & capiti ſimilis rubor,ipſáque ceruix
Quanuis procero ſurgat iuba maxima collo,
Languida marcenti vix eſt ſpectabilis igne.
Vltima quæ mento ſeſe explicat,haud minor illa
Quattuor eſt primis quæ formam lumine claro
Cornipedis ſimulant:non hinc Equus integer artus.
Non quadrupes cælo ſuſtollitur,at tenus aluo
Erigitur,media iam cætera ponè negantur,
Et quatit ætherias primis modo cruribus auras.
Nunc hunc Aonio quondam memorant Helicone
Inclita poſt Lyciæ redeuntem bella Chimæræ,
Myſtica qua rupes doctis obmurmurat antris,
Herbarum carpſiſſe comas,& gramine odoro
Expleuiſſe famem,ſed cum ſitis arida fauces
Vreret,ac nullo manaret gurges hiatu,
Illiſiſſe pedem,cornúque excita repente
Lympha camœnalem fudit procul Hipprocrenen.
Aones hoc latici poſuerunt nomen equino
Paſtores:ſtrepit hæc placido inter ſaxa ſuſurro,
Atque Helicone cadens ſeſe ſitientibus herbis
Inſerit,Aſcræas donec vaga gurgite valles
Viuificet,rigat has animas & Theſpia pubes
Semper,& in latices inhiat gens fontis alumni.
Aſt Equus alterno redit inter ſidera motu,
Oceaníque ſalo caput exerit,haud tibi magni
Cura laboris erit cœlo ſpectare ſereno
Cornipedem:micat ille procul flagrantibus aſtris,
Et perfuſa recens educit pectora ponto.

A. B. TROPICVS CANCRI SIVE CIRCVLVS SOLSTITIALIS, C. D. AEQVIDIALIS SIVE AEQVATOR. D. E. LINEA DISTERMINANS AEQVINOCTIA QVAM PAVLO SVPERIVS COLLVM ANDROMEDAE SECARE VIDIMVS.

PEGASVS ἵππος seu equus alatus, Equus volans, Maior Equus, Equus secundus, cum duobus tantum pedibus prioribus pingitur, alii quoque insignitus, vltima parte caput Andromedæ, pede sinistro alam sinistram Gallinæ contingens, malim potius alam dexteram Cigni.

Exornatur autem stellis 20. inter quas insigniores sunt istæ quas subijcimus.

1 *In vmblico quam paulo ante in capite Andromedæ herere diximus, hæc vna est quadrati, ex stellis secundi ordinis in Pegasi corpore constitutis.* *Secunda*
2 *In dextera alæ extremitate.* *Secunda*
4 *In dextræ alæ summitate, quæ tres stellæ triangulum constituunt.* *Secunda*
3 *In exordio dexteri pedis in coxa scilicet illa quæ tribus aliis coniuncta quadrangulū constituit.* *Secun.*
7 *Supra genu dextro.* *Tertia*
11 *in collo.* *Tertia*
15 *Supra dextrum oculum.* *Tertia*
17 *In naribus.* *Tertia*
6 *Vna earum quæ sibi in pectore vicinæ sunt.* *Quarta*
10 *Altera dictarum duarum.* *Quarta*

18 In

18 In dextero calcaneo. Quarta
20 In sinistro calcaneo. Quarta

Quis autem sit harum stellarum situs in cælo per figuram exprimitur. Hunc Ouidius, è sanguine qui ab exciso Medusæ capite defluxit, genitum esse in Fastis refert.

Creditur hic cæse grauidæ ceruice Medusæ
Sanguine resperſis proſiluiſſe comis.

≈

DE EQVO PRIMO SIVE MINORI.

EQVIS EST IO, seu equus primus προτομὴ ἵππου Equulus, Equi caput siue rostrũ, alias Hinnulus, item præcisio equi, collo attingit caput Pegasi (neque enim plus habet sectio equi dicta) & aliquo modo capiti Aquarij incumbere videtur: Stellas non nisi in capite quatuor habet easdemque tam paruas, vt ab Astrologis nebulosæ occultæque dicantur: quapropter nec mihi operepretium facturus videor, si copiosius de ijs disseram cum figura eas satis exprimat, stella autem quæ in collo heret eadem est cum illa quã paulo ante in naribus maioris equi apparere diximus quod & numerus 17. adiectus declarat, qui non huius sed superioris imaginis est. Nihil de hoc equo dignum memoria legimus, quare ab ijs auctoribus qui hanc tractarunt materiam plerunque omissus est. Aratus non meminit eius neque hic eius (vt recte) Paraphrastes neque Cesar Germanicus, neque Hyginus in suo Poëtico Astronomico, Sic nec Manilius, Ausonius, Vitruuius: Verum dum ex sententia Ptolomei ac Procli Astriferi globi conscripti eum habeant ne quid. adesset eum adijcere voluimus.

ARIES.

20 TVNC celer ille Aries, longi qui limitis orbe
Aethera percurrens, nunquam Cynosuridos Vrsæ
Segnior ablapsu conuertitur, haud procul astro
Visus Equi, magno celsum secat aëra motu.
Parcior hic rutilæ semper facis, indigus ignis
Spectatur iusti. nam quanti luminis astra
Esse solent, aciem quibus aurea Luna retundit,
Marcida lanigeri tantum se forma sub auras
Exerit: in tenui quanquam primordia Phœben
Orbe habeant, nullóque decus dea proferat ore.
Sed licet hunc oculis frustra sectere per æthram,
(Nam semper proprijs caret ignibus) en tibi propter

Andro.

Andromedæ claro rutilantia cingula in astro
Suspectanda parent. vocat ingens baltheus vltro
Quærentem, non longa Aries statione locatus,
In conuexa redit paruo se tramite: subter
Distinet & medio cœlum citus ordine currit,
Vltima Chelarum qua brachia, quáque corusco
Circulis axe means rutilum secat Oriona.

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI. E. F. ECLIPTICAE. G. D. TROPICVS CANCRI. H. I. LINEA TERMINANS TRIGESIMVM GRADVM ARIETIS, ET INCHOANS PRIMVM TAVRI.

ARIES, κριός, eo loco ponitur ex opposito versus æquinoctialem, quo Perseus tendit ad Polum Arcticum plane intra Zodiacum, nisi quod caput nonnihil prodit. Stellis exornatur 13, admodũ enim in cœlo non potuit splendere quod Aureum vellus in terris reliquerit, cuius gratia & hoc nostro æuo magni bellorum motus & ingentes perturbationes in rebus p. Christiana exorta sunt, quas si non Agnus immaculatus pro nostra sese offerens salute sedauerit ingruentibus obruemur malis. Stellæ autem eius præcipuæ quæ mediocriter fulgent sunt hæ.

1 *Vna è duabus quæ in cornu dextro existunt nempe ea quæ magis vicina est termini Septentrionali Zodiaci.* — *Tertia*
2 *Altera illarum magis ad Boream proclinans.* — *Tertia*

Sunt aliæ quæ non imaginis continentur implexu sed parum ab ea distant quæ præcedit & cornu continetur sinistro. — *Tertia*

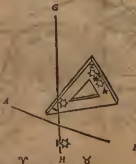
9 *Vna illarum Trium quæ sunt in cauda.* — *Quarta*
8 *Altera.* — *Quarta*
10 *Tertia.* — *Quarta*
13 *In posterioris dextri pedis extremitate.* — *Quarta*

Monstratur autem earum in cœlo situs ipso schemate.

DELTOTON.

21 EST etiàm Craio quod semper nomine nostri,
Deltoton memorant: simile est latus istud vtrunque.

Porrigitur ſummum ſigno caput: angulus arctat,
Et gemini ſuprema iugi vicinia mordet.
Tertia quę ſtantes ſuſtentat linea ductus,
Parcior, haud ſimili ſeſe ſub limite tendit,
Et contracta modum gemina face flammigerarum
Stellarum ſuperat. quin & quę ſubter in aſtro
Lanati marcent pecoris, pluuióque tepeſcunt
Iam vicina noto, minor iſtic linet luce
Et fulgore facis peruertitur: at locus olli
Poſt tergum Andromedæ, ſic ſe tulit ordo dicatus.

A. B. SOLSTITIALIS CIRCVLI LINEA.

TRIGONVM ſeu δελτωτόν, Triangulus, è regione Arieti opponitur, consistens extra Tropicū fere iuxta caput Gorgonis, Triangulū hunc ob id in cœlum relatū volunt vt per eum Arietis aſtrū quod alioqui obſcurius eſt, melius atque facilius cognoſceretur. Alij volunt Cererem obtinuiſſe à Ioue olim, vt in cœlum aliqua figura referretur, quæ Siciliam exprimeret, quæ quoniam triangulus quaſi eſt, Triangulū hunc in cœlum transferri contigerit. Nec deſunt qui dicunt hoc triangulo ſignificari totius terræ in tres partes diuiſionem. Stellæ quæ hanc figuram conſtituunt ſunt quatuor numero.

1	*In Angulo occaſum verſus.*	*Tertia*
2	*In angulo ſuperiori*	*Tertia*
4	*In latere dextro.*	*Tertia*
3	*Inter hanc & ſuperiorem.*	*Quarta*

Vt autem earum ſitum atque ſignram intelligas, ſchema aſpicito.

PISCES.

22 HINC ſi vicino flectaris lumina viſu,
Inque notum ſenſim boreali ab cardine doctus
Inclinare oculos, proles tibi tertia Piſces
Surgent Bombycij: ſedes data quippe duobus
Piſcibus, ingenti quà celſam circulus æthram
Orbe ſecat, tendit quà penna extrema ſiniſtræ
Ales equus, mundo à pectora Laniger alto
Vrget, & aduerſo ſurgentem corpore Taurum
Reſpicit, hinc medio ſignantur ſidere Piſces:

Quorum

Quorum alius rigida consurgit in aëra forma
Celsior,& boream propior sapit alter aquarum,
Troicus haurit aquas,funditque ephebus ab vrna:
Ponè auidus iacet in notialia nubila pronus.
Sed tamen hi latè stellis ex ordine fusis
Nectuntur caudas,& lenta trahuntur vtrâque
Vincula per cœlum coeunt quæ cingula rursum,
Et rutilo confixa quasi super igne tenentur,
Cælestem memorat quem solers Græcia Nodum.

A. B. C. D. ZODIACI TERMINI E. F. ECLIPTICA G. H. AEQVATOR. SIVE AEQVINOCTIALIS L. M. LINEA, ECLIPTICAM AD ANGVLOS RECTOS SECANS, TERMINAT PISCIVM PRISTINAM SEDEM, ET INCHOAT ARIETIS SIGNVM. N. O. COLVRVS AEQVINOCTIORVM QVI HOC LOCO VERNVM AEQVINOCTIVM FACIT. N. P. LINEA TROPICVS CANCRI.

PISCES, quorum vnus νότιος alter βόρειος filo quodam cõiunguntur, quod alij linum, alij lineolã, alij ligamentũ vocant. Non vt facile cernimus coniunctim ponuntur sed vnus in sua fere regione delitescit, alter in regione Arietis extra Zodiacum iuxta adromedã hæret: adeo vt ex astriferis globis colligere licet vt eum brachio aliqua sui parte tegat. Sunt autem stellæ quibus exornantur 24. è quarum numero hæ lucidiores sunt.

22	*In ligamine quo duo Pisces coniunguntur, iuxta nodum qui Piscis Borealis caudam stringit, hæc eadem est quæ Arietis imaginem tamquam informis precedit, vt & monuimus*	*Tertia*
19	*In nodo, qui hisce piscibus cetum coniungit.*	*Tertia*
4.5.	*In eiusdem dorso.*	*Quarta*
7	*In eius ventre.*	*Quarta*
13	*In medio quasi eius ligamenti.*	*Quarta*

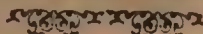
33 *In ventre piscis Borealis, in numero assignando à sculptore erratum est cum 53. posuerit pro 33. Exprimuntur autem illarum situs quem in cælo habent ipsa figura.*

PERSEVS.

23 EX humero Andromedæ læuo quoque noscere Piscem,
Qui rigidum celsi suspectat cardinis axem
Perfacile est: vlnæ nam proximus iste sinistrę
Cærulus erigitur. Quin & vestigia propter
Persea sub volucri par est tibi quærere forma
In caput ínque humeros rotat ægram machina mundi
Andromedam: Threici nam sub flabris aquilonis,
Nititur alato vindex pede, maxima cuius
Dextera mœrentis solium prope Cassiepeiæ.
Tenditur, ingentíque dehinc vestigia passu
Puluerulenta quasi cano procul aëre pandit.

G. H. LINEA PER VERTICES ZODIACI DVCTA, TOTVM COELVM DVABVS PARTIBVS AEQVALIBVS DISTERMINANS, FINIT ARIETEM, AC INCHOAT TAVRI SIGNVM. L. M. N. O. TERMINI SVNT LACTEAE VIAE CANDORE PERFVSAE.

PERSEVS, περσεὺς, Andromedæ liberator. in manu dextera ensem tenet, id est ἅρπην, sinistra tenet caput quod à Babylonijs caput Algol, à Græcis γοργόνιον à nostris Gorgonis seu Medusæ caput, & propter infælicitatem perniciemque suam κακοδαίμων dicitur. Videtur autem quod fabula illa quæ fertur Medusæ caput gladio abscißum à Perseo, non ab re huic sideri sit accommodata, cum illi, cui iniqua radiatione natali die fulserit, vt veteres tradunt, minetur, eum aut securi aut gladio feriendum esse, aut capite triuncandum.

Habet autem stellas 26. quarum hæ quæ sequuntur insigniores sunt.

7	*Splendida illa quæ est in dextero latere.*	*Secunda*
12	*Insignis etiam illa quæ est in capite Medusæ, quod sinistra manu tenet*	*Secunda*
05	*In sinistri pedis extremitate.*	*Tertia*
3	*In humero dextero.*	*Tertia*
26	*Vna ex tribus quæ sunt in dextero latere.*	*Tertia*
23	*Supra genu sinistro.*	*Tertia*
25	*In ala sinistri pedis.*	*Tertia*
5	*In capite.*	*Quarta*
16	*Vna illarum quatuor quæ in dextero genu consistunt.*	*Quarta*
13	*Iuxta splendidam illam quæ est in capite Medusæ.*	*Quarta*

Atque istæ talem in cœlo situm atque complexum tenent, qualis figura exprimitur.

PLEIADES.

24 PLEIADES femoris pariter sub fine sinistri
Perseus protollit: locus has habet arctior omnes
Connexas. lente facis haud procul istas
Ostentat rutili lux sideris, ægra sororum
Lumina, nec claro flagrat rubor aureus astro.
His genitor, vero si fluxit fabula fonte,
Pœnus Atlas, subijt celsæ qui pondera molis,
Cælifer, atque humero magnum super æthera torquet.
Fama vetus septem memorat genitore creatas
Longæuo: sex se rutila inter sidera tantum
Sustollunt. septem fert fabula prisca sororum
Nomina, sex sese tenui sub lumine reddunt,
Electra, Alcyone, Celæno, Taygetéque,
Et Sterope, Meropéque, simul famosáque Maia.
Prole dei cerni sex solas carmine Mynthas
Asserit: Electram cælo abscessisse profundo
Ob formidatam memorat prius Oriona.
Pars ait Idææ deflentem incendia Troiæ,
Et numerosa suæ lugentem funera gentis,
Electram tetris mœstam dare nubibus orbem,
Sæpius obscuris caput vt sit cincta tenebris:
Nonnunquam Oceani tamen istam surgere ab vndis,
In conuexa poli, sed sede carere sororum:
Atque os discretum procul edere destitutam,
Germanóque choro sobolis lacerata ruinis,
Diffusámque comas cerni, crinísque soluti

Perfacilem & dextro latè Cepheida dextram
Radens remigio, summa ad vestigia læuam
Declinatur Equi: sic magno præpes Olympo
Subuehitur, subit occidui sic marmoris vndas.

A. B. CIRCVLVS TROPICI CANCRI.

Olor auis ὄρνις vel κύκνος Gallina, Cygnus, latè patentes expandit alas: sinistram vsque ad collum Draconis: dextrã, ad sinistrum pedem Pegasi equi, capite contingens Vulteriu cadẽtis alam dextram. Sunt autem in ipso Cygno stellæ 17. è quibus præcipuæ, magisque splendidæ, sunt istæ sequentes.

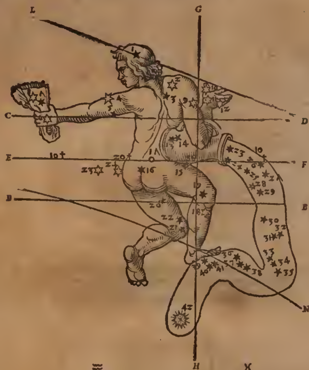
5	*Splendida illa quæ in eius cauda consistit, vna videlicet earũ quinq; ex quibus crux cõstituitur.*	*Secun.*
1	*In extremo capitis, rostro scilicet.*	*Tertia*
12	*In dextera alæ flexu.*	*Tertia*
4	*In pectore vna earum quinque.*	*Tertia*
6	*In sinistra ala.*	*Tertia*
10	*In dextera ala.*	*Tertia*
7.8.9.	*In extremitate sinistræ alæ.*	*Tertia*
15.16.	*In sinistro pede.*	*Quarta*
13.14.	*In dextro pede.*	*Quarta*

Monstratur autem earum situs quem in cælo habent schemate præsenti.

AQVARIVS.

27 NAM post Cornipedem flagrant duo sidera Pisces,
Pisces Bombicij: caput autem subter equinum Laome-

Laomeduntiadæ se dextera tendit ephebi.
Ipse dehinc longos insignis Aquarius artus
Adstat ad hirsuti caudam pulcher Capricorni.

A. B. ET C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI E. F. ECLIPTICA L. D. AEQVATOR. B. N. TROPICVS CAPRICORNI. G. H. LINEA, INCHOAT PISCIVM SIGNVM, ET TERMINAT AQVARII.

Aquarius ὑδροχόος Ganymedes, Non desunt autem qui putent Aquarij signo, Deucalionem significari & continua aquæ effusione maximũ illud Diluuium exprimi, quod suo tempore fuisse legimus, manũ sinistram fere ad caput Capricorni extendit, capite attingit caput prioris equi. In dextero latere tenens vrnam, effundit aquam quæ multis stellis vsque in piscem cadit sidus Australe quod pedibus attingit. Illius stellæ omnes sunt 42. inter quas non nisi istæ clariores apparent.

42	*In extremitate aquæ effusæ, illa nempe splendida quæ est iuxta os piscis Australis.*	*Prima*
11	*Vna illarum trium quæ sunt in dextera manu.*	*Tertia*
6	*In sinistra manu.*	*Tertia*
8	*In vicina & contigua parte sinistræ manus.*	*Tertia*
2	*In dextero humero.*	*Tertia*
9	*In dextero brachio.*	*Tertia*
4	*In brachio sinistro.*	*Tertia*

18 *Sub genu dextro.* *Tertia*

Stellæ illæ duæ quæ in vicina parte Aquarij sunt, ad signum Capricorni spectant. Monstratur autem earum situs quem in cœlo habent, figura præsenti.

CAPRICORNVS.

28 IMVS vt australi descendit circulus axe
Signifer, ínque notum rutili cadit orbita solis,
Hispida setosi marcet species Capricorni.
Huc cùm Threicio veniens à cardine Phœbus,
Vertit iter, pulsúsque deum, mirabile dictu,
Brumalis redigit, non tum mihi longa phaselis
Aequora tententur, non tum freta turbida pinu
Quis petat: angusto decurrit tramite nanque
Parua dies, vastóque dehinc deprensus in alto,
Nequicquam pigræ clamarit sidera lucis:
Interea totis notus acer sæuiet vndis,
Excitúmque salum verret notus. aurea solis
Cùm rota corniger i sidus pepulit Capricorni,
Tum dirum cælo frigus redit: aspera nautis
Tunc sunt fluctiuagis: tamen isti sæpe malorum
Immemores, agitant totos in fluctibus annos,
Mergorum & focæ similes, trahit vnda pauentes,
Ac retrahit: quærunt oculis distantia longè
Littora, & in pontum cogunt lucra semper hiantes.

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI E. F. ECLIPTICA G. H. LINEA, FINIT CAPRICORNI SIGNVM, ET INCHOAT AQVARII. E. I. CAPRICORNI TROPICVS.

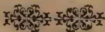
CAPRICORNVS αἰγοκέρως *pedibus proiectis extra signiferum, capitis anteriori parte immisso ad Sagittarium, pingitur. Eius stellæ sunt in vniversum 28. quarum præcipuæ sequuntur.*

1	*Vna duarum quæ in cornu dextero existunt.*	*Tertia*
2	*Altera earum quæ Boreali zodiaci termino continetur.*	*Tertia*
23	*Vna duarum quæ sunt in caudæ principio.*	*Tertia*
24	*Altera earum quarum etiam paulò ante mentionem fecimus, hæ enim illæ sunt quas tanquā informes in vicina parte Aquarii hærere cernimus, quod & numerus eo loco stellis ascriptus declarat, qui in hac figura idem est. Sic & hoc loco quæ ascribuntur, referimus ad manum sinistram Aquarij.*	*Quarta*
12	*In sinistro genu.*	*Quarta*
17	*In pectore.*	*Quarta*
19	*Vna duarum quæ sunt in spina dorsi.*	*Quarta*
14	*Vna duarum quas sub ventre habet.*	*Quarta*
28	*In caudæ extremitate.*	*Quarta*

Earum situs quem in cælo habent ex figura erit petendus.

SAGITTARIVS.

28 PAR metus ex pelago tibi sit quoque, sole Sagitta
Cum leuis adflatur, cùm lux in arundine flagrat,
Ignis mundani cùm tela extrema coquuntur.
Cúmque Sagittiferi torret vapor aureus Arcus.
Tum quoque si piceam spectaris surgere noctem
Informem tetris tellurem vt vestiat alis,
Littus ama, fuge solers cærula tegmina noctis,
Exitiúmque sali, rabidíque pericula ponti
Anteueni, iam solue memor vaga carbasa malo,
Iam prolixarum iacet rigor antennarum.
Mensis at infausti vel duri sideris index
Scorpius exoriens sit tempore noctis adultæ.
Huc matutino veniens procul æquore cælum
Exigit è pelago, telum trahit vltima cauda.
Cunctatur pigro post tergum sidera iuxta,
Arcitenens tardos et gurgite liberat artus.
Tum Cynosura et iam maturæ in tempore noctis
Altius in boream sustollitur, abditus autem
Orion redeunte die, tum brachia Cepheus,
Protentásque manus, mediámque immergitur aluum.

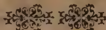
A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI E. F. ECLIPTICA. G. H. LINEA INCHOANS CAPRICORNI SIGNVM, ET TERMINANS SAGTTARII DODECATEMORIVM.

SAGITTARIVS, τοξότης, Arcitenens, cuius pectus cum capite & cum dimidio arcus, sunt in zodiaco, cetera sub ipso zodiaco apparent, numero stellarum copiosus est, cum & Corona qua prioribus pedibus adiecta est hoc sidus exornet στέφανος νότιος dicta. stellæ autem quibus in vniuersum cõstat sunt 31. sed inter eas non nisi istæ sequentes aliquantulum splendere visuntur.

23	*In calcaneo sinistri pedis anterioris scilicet, in vicina & contigua parte Corona harens.*	*Secunda*
24	*In genu sinistro, inter hanc & superiorem, Corona interiecta est.*	*Secunda*
1	*In sagitta ferrato acumene.*	*Tertia*
2	*In sinistra manu qua arcum tenet.*	*Tertia*
3	*In ea arcus parte qua in Austrum proclinat.*	*Tertia*
4	*In illa parte arcus qua septentrionem respicit, in vicina & contigua Ecliptica sede.*	*Tertia*
6	*In humero sinistro.*	*Tertia*
22	*In latere sinistro.*	*Tertia*
23	*In dextro calcaneo anterioris pedis.*	*Tertia*
27	*In pede dextro posteriori.*	*Tertia*
26	*In femore sinistri pedis posterioris.*	*Tertia*

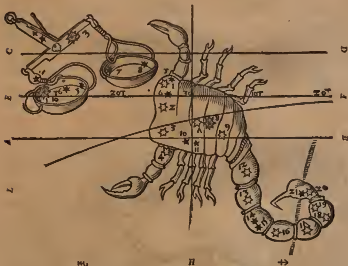
Inter Australem piscem, & caudam, einsdem magnitudinis quadam stellæ conspiciuntur in cœlo, eas ad caudam Sagittarij referre licebit.

Exprimitur autem situs earum quo sese in cœlo amplectuntur ipsa figura.

LIBRA ET SCORPIVS.

Antiqui illi Astrologi, qui Zodiacum primi in duodecim partes secuerunt, singulis ijs partibus animalis cuiuspiam nomen imposuerunt, seu quod stellæ quæ eo loco essent, aliquam eorum animalium formam exprimerent: aut quod earum natura vis atque efficacia, aliquam cum ijsdem affinitatem haberent: siue etiam vt immortalem hoc modo redderent alicuius memoriam, qui aliquid præclare hic in terris gesßisset: quod vt commodius facere possent ex multis stellis quæ in quaque Zodiaci parte essent, eas assumebant, per quas figura quam ipsi volebant aptißimè fingeretur, Cum autem in hac Zodiaci diuisione animaduerterent Scorpij figuram tantam esse. vt duarum partium Zodiaci spacium occuparet eam in duo signa diuiserunt, & ex prioribus eius stellis aliud signum formantes, illud, libram nuncupauerunt, siue quod libræ persimilem figuram referat, siue etiam quod vbi sol ad eius initium peruenit diem nocti æqualem, ac si certa statera libraret, efficiat. quod autem ex posterioribus efformatur stellis Scorpioni destinatum est. Quemadmodum itaq; veteres vnum signum volunt duplici tamen astrißimo exornatum: eandem rationem in figura constituenda obseruare voluimus, quam adijciendam esse putauimus etiamsi ipse auctor nullam vel exiguam horum signorum mentionem fiat. In decorū enim esset dum signa Zodiaci primum locum inter Phęnomena obtineant omnia non explicare, & partim ea figuris proponere, partim negligere. Explicabimus primum eo ordine, quo hactenus consueuimus primas Scorpij partes quibus libræ signum adheret, deinde, Scorpij quæ eam sequitur imaginem.

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI, E. F. ECLIPTICA G. H. LINEA, INCHOANS SAGITTARIVM ET TERMINANS SCORPIONEM, F. L. TROPICVS HYBERNVS QVI ET CAPRICORNI DICITVR,

Libra Chelæ χηλαι. Veteres Chelas brachia Scorpij vocarunt, alias dicitur ζυγος siue Iugum, Sunt autem libræ stellæ, quæ ex Scorpio mutuatæ octo, quarum præcipuæ sunt istæ.

3	*In eius parte oris Scorpij, quæ Septentrionalior est, prope trutinam hærens.*	*Secunda*
1	*In Australi parte Scorpionis, in ipsa ecliptica, quæ eius alteram lancem constituit.*	*Secunda*
2	*In iustio chorda, qua Australis lanx suspenditur.*	*Quarta*
6	*In australi lance.*	*Quarta*
8	*In Septentrionali.*	*Quarta*

Exprimuntur vt in cœlo sunt sita, figura ipsa.

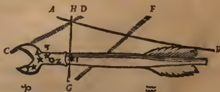
SCORPIVS σκόρπιος, Cauda eius longe extra Tropicum Capricorni progrediens, vsque ad sidus australe, quod dicitur Ara. Galaxia se quoque in fine inserit. Qua occasione Scorpius in cœlum venerit ex sequentibus liquet. Orion ex Iouis, & Mercurij, & Neptuni, vrina natus, vbi adolenisset venator egregius euasit, ac cum in ea arte diu multumque fuisset exercitatus, neque reperirentur qui cum eo possent conferri, gloria quadam cupiditate motus, se valde iactabat, ac nullum posse animal tam ferum ex terra generari dicebat, quod nō sua venādi peritia vellet interficere. Qua de causa, irata terra, Scorpiū produxit, cum quo decertans Orion superatus est et occisus. Iupiter autem vt quid de nimia audicia nocumento sentiret aliquod signum posteris relinqueret, Scorpium victorem ad sidera euexit, & stellis pluribus ornauit, præter eas quas Libram constituere diximus. E quarum numero præcipuæ sunt hæ quæ sequuntur.

8	*Media illarum trium quæ in eius corpore mediocriter splendent, quæ Scorpij cor nunçupatur lucida & magis rutilans existens, Græcè ἀντάρης dicta.*	*Secunda*
9	*Altera prædictarum trium quæ in eius corpore sunt.*	*Tertia*
7	*Tertia harum quæ magis ad Libram accedit.*	*Tertia*
2	*Vna ex tribus quæ sunt in eius fronte, illa scilicet, quæ eclipticæ ab Australi parte adhæret.*	*Tertia*
1	*Altera harum quæ à parte Boreali est.*	*Tertia*
3	*Tertia ad Austrum proclinans, terminum Zodiaci prope contingens.*	*Tertia*
12	*In primo Caudæ spondilio.*	*Tertia*
13	*In secundo.*	*Tertia*
14.15.	*In tertio.*	*Quarta*
16	*In quarto quæ quasi incidere videtur in galaxiæ contactum.*	*Tertia*
17	*In quinto hæc cum sequentibus Galaxiam occupat.*	*Tertia*
18	*In Sexto.*	*Tertia*
19	*In eodem.*	*Tertia*
20	*Ea quæ extremam caudæ præcedit.*	*Tertia*

Exprimuntur autem vt in cœlo sunt & se mutuo amplectuntur, schemate præsenti.

SAGITTA.

QVIN norunt alia superûm conuexa Sagittam:
Sed tamen hæc arcu tereti caret, inscia nerui:
Inscia nam domini est: cælum super aduolat ales,
Ales Olor, sed Threicio conterminus axi,
Cana pruinosas extendit colla sub Arctos.

A. B. TROPICVS CANCRI C. D. F. G. EXTREMITATES LACTEAE VIAE SVNT. G. H. LINEA. PER AQVARII INITIVM TRANSIT.

SAGITTA, ὀϊστὸς, Telum, Dæmon meridianus, hac voce Galaxiam aliquos appellaſſe teſtatur Schonerus, in cuius ſplendidiſſima parte hoc Telum cernitur. Eſt prope alam dexteram Vulturis volantis, atque illud Telum refert, quo Hercules vt Prometheum ad Caucaſum montem alligatum è vinculis atque cruciatibus liberaret aquilam, eius viſcera depaſcentem interemit. Hæc Sagitta deinde in memoriam tantæ virtutis, quæ in Hercule apparuiſſet, ad cœlum euecta eſt, & ſtellis quinque exornata: quæ iam ſequuntur.

1	*In Sagittæ illa parte qua ferro iungitur, quæ in linea incidit.*	*Quarta*
5	*Quæ vicina eſt priori in acumine exiſtens ferreo.*	*Quinta*
4	*In præcedentis eius vicina parte*	*Quinta*
3	*Quam proximè huic accedens, quæ tres, linea recta coniunguntur.*	*Quinta*
2	*Eſt & minuta quantitatis alia vix conſpicua.*	*Sexta*

Figura ſitum declarat.

AQVILA

29 ARMIGER hanc etiam Iouis aduolat, arbiter ignis
Aetherij, ſed membra minor: procul hic tamen alto
Cùm redit à pelago, & mouet in conuexa volatum,
Fine tenebrarum, ſummæque in margine noctis,
Spumoſum latè mare ſubruit, omnia cæli,
Omnia terrarum mox flabra procacia verrunt.

A. B. AEQVATOR, IN CVIVS VICINA PARTE HAERET AQVILA.
C. D. LINEA TERMINANS CAPRICORNVM.
ET INCHOANS. AQVARIVM.

AQVILA, Merops, ἀετὸς Vultur Volans, iuxta æquinoctioalem ſita, qua parte Galaxia tranſit ad Sagittarium. Hæc non illa eſt Aquila quam paulo ante Promethei Iecur atque inteſtina depaſtam & ab Herculis Telo interemptam diximus: ſed illa quæ Ganymeden rapuit & ad cœlũ tranſtulit. Fuit enim hæc auis præ cæteris omnibus Ioui dilecta, ſolaque aduerſus Solis radios apertos oculos intente tenere poteſt. Aquilã igitur ob expeditã hanc prædã quã illi attulit cœleſti ſede adhærere voluit, et ſtellis nouẽ decorare.

3	*Media illarum trium lucida ὑπ μεταχρένῳ Aquilæ, ſiue ἀετὸς dicitur. Arabica Alkair.*	*Secunda*
2	*Illa quæ in collo hæret vna ex tribus dictis.*	*Tertia*
5	*Tertia harum quæ ad caudam proclinant.*	*Tertia*
1	*In capite.*	*Quarta*
6	*In fine caudæ.*	*Tertia*

Illa quæ paulum ab Aquila diſtat numero 1. notata eſt in capite Antinoi.

Figura monſtrat earum in cœlo poſitionem.

DELPHIS.

TVM curuus caudam ſubit inter ſidera Delphis,
Dux Neptune tui quondam ſuper æquor amoris.
Hic iam detruſæ in latebras procul Amphitrites,
Arduus occiduos humeris vbi ſuſtinet axes.
Pleiadum genitor, perruperat hic vagus omni
Gurgite dilectam domino maris vltimo ab orbe.
Mollis dorſa tulit: breue ſigno corpus in aſtris,
Et ſuper auritum ponto ſurgit Capricornum:
Hic medios artus teter ſtupet, altera porro
Quatuor illuſtrat facibus rubor aureus, atque
Bis gemino diſcreta ſitu micat ignipotens lux.
Omnia quæ ſoli & rigido interfuſa aquiloni
Aetheris incurui moles rotat, ínque frequentes
Occaſus ortúſque trahit moderator Olympi,
Sunt digeſta mihi, quæ rurſum limite abúſque
Seſe Hyperionio, pluuialis concaua in auſtri
Dimittunt, tetram donec notus ambiat æthtram,
Dicere Romuleo connitor carmine ſolers.

A. B. TROPICVS CANCRI. C. D. AEQVATOR A. C. LINEA TERMINANS SIGNVM CABRICORNI ET INCHOANS AQVARII.

DELPHINVS, δελφὶν intra Vulterem & Equum minorem occupans ſpacium, caudam deprimens ad æquatorem, caput erigens ad Tropicum, ſed tamen nonnihil depreſſum verſus Pegaſum. Duplicem cauſam reddunt quod Delphinus in cœlum ſublatus ſit: prima eſt eorum qui aſſerunt Neptunum

o[illegible] Amphitriten adamasse, cumque sibi coniugio iungere niteretur, illam, quæ perpetua virginitate viuere decreuisset fuga Atlantem montem petiuisse, in extremis videlicet occidentis partibus. Postea vero Neptuno diuersos homines ablegante, vt inuestigarent quonam illa terrarum peruenisset solum Delphinum piscem, aut vt alijs placet, hominem quendam Delphinum nomine, illam inuenisse, ac persuasisse etiam ei vt secum rediens Neptuno nuberet. Cuius rei causa is tali nuptiarum apparatui præfectus deinde etiam in cœlum translatus fuerit. Altera eorum est, qui putant Arionem musicum illum excellentissimum, cum olim mare iuxta Siciliam traiceret, ac secum ingentem pecuniam veheret, quam diuersa loca peragrans iucundissima lira sue cantu meruerat aduertisse periculum sibi à nautis atque famulis impendere: qui dicerent satius esse, opibus illis inter se diuisis, dominum in mare præcipitem dare quam perpetua seruitute premi. Itaque cum sibi insidias ita structas esse vidisset, petiuisse ab ijs, vt sibi morituro tantum temporis concederent quo veluti Cygnus exequias sibi ipsi canere & ex suauissimo liræ suæ cantu, vltimam voluptatem præcipere posset: cumque id ei fuisset concessum tam dulce mel[illegible] cecinisse in suum obitum, vt eius suauitate moti Delphini ad audiendum vndequaque accesserint: cantuque finito super eos, tamquã ad vltimum suæ vitæ refugium prosiluisse, & per vnum ex illis qui tergum ei sponte porrexerat, ad tenarum littus fuisse aduectum. hanc Arionis fabulam & plura alia quæ ipse vera esse contendit, narrat Plinius de Delphino. Hac occasione antiqui Astrologi locum Delphino inter sidera tribuerunt eumque stellis 10. ornarunt.

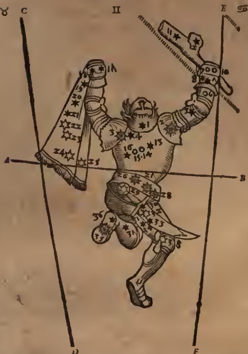
7	*Illa quæ in eius capite fulget.*	*Tertia*
6	*Huic quæ proxime adhæret in ventre existens.*	*Tertia*
5	*Altera earum*	*Tertia*
4	*Tertia earum quæ iuncta duabus præcedentibus, triangulum facit.*	*Tertia*
1	*Illa quæ caudam respicit.*	*Tertia*
2.3.	*Aliæ duæ quæ huic coniunguntur.*	*Tertia*

Quarum situs vti in cœlo sunt disposita, ipsa figura exprimitur.

De Delphino hæc Plinius libro 9. cap. 8. ex quibus non immerito cœlum occupare Delphinum colligitur, cum primum locum inter beluas marinas habeat. Velocissimum omnium animalium nõ solum marinorum Delphinus: sed ocior volucre: acrior telo: ac nisi multum infra rostrum os illi foret medio pene in ventre: nullus piscium celeritatem eius euaderet. Sed affert moram prouidentia naturæ: quia nisi resupini atque conuersi non corripiunt quæ causa præcipue velocitatem eorum ostendit. Nam cum fame concitati fugientes in vada ima persecuti pisces diutius spiritum continuere: vt arcu emissi ad respirandũ emicant. Tanta vi exiliunt, vt plerunque vela nauium transuolent vento. Agunt vere coniugia, pariunt catulos 10. mense, æstiuo tempore. Interdum & binos nutriunt vberibus sicut Balena. Atque etiam gestant fœtus in infantia infirmos. Quin etiam adultos diu comitantur magna erga partum caritate. Adolescunt celeriter. 10. annis putantur ad summam magnitudinem peruenire. Viuunt & tricenis. Quod cognitum præcisa cauda in experimentum. Abduntur tricenis diebus circa canis ortum occultanturque incognito modo. Quideo magis mirum est, si spirare in aqua nequeunt. Solent in terram erumpere incerta de causa. Et statim tellure tacta moriuntur: multoque ocius fistula obturata. Lingua est his contra naturam aquatilium mobilis, breuis atque lata, haud differens suillæ. Pro voce gemitus humano similis, dorsum repandũ, rostrum simum. Qua de causa nomen simonis omnes miro modo agnoscunt, malunt quæ ita appellari. Delphinus non tantũ homini est amicum animal, verum & musica arte mulcetur symphoniæ cantu & præcipue Hydrauli sono. Hominem non pauescit vel alienum. Obuiam nauigijs euenit. Alludit exultans, certat etiam, & quamuis plene præterijt vela.

ORION.

31 SVBTRAHIT obliquo quà sese circulus orbe
Signifer, in boream australes egerit vmbras:
Vt medij iam mole polifera pectora Tauri,
Suscipit Orion: neque quisquam nocte serena
Trànsierit, celso latè se cardine pandit,
Auratumque rubens dimittit baltheus ensem.

A. B. AEQVATOR CVI MEDIO CORPORE INHAERET ORION. C. D. LINEA, TERMINAT TAVRI SIDVS ET INCHOAT GEMINORVM. E. F. DISTINGVIT GEMINOS A CANCRO.

ORÍON, ὠρίων, qui veteribus latinis Virgula seu ligula est, recentiores sublimatum & fortissimum nominarunt. huius mentionem fieri in sacris literis docti iudicant, cum per כְּסִיל Orionem, vndè & mensem כִּסְלֵו denominatum volunt intelligant. vnde haud dubijs argumentis colligi licet stellarum obseruationem Phenicibus à sanctis patribus post diluuium, velut per manus traditam esse, Phenices hæc apud græcos latinis propagasse: vt ita cœlestium rerum admirandam cognitionem acceptam ferre debeamus sanctis patribus. Orion sinistra sua, ad Tauri cornua erecta, in qua viridem pannum tenet dependentem cum aliquot stellis, dextra vsque ad Geminos eleuata consistit, pes dexter pertingit vsque ad Leporē qui iuxta Capricorni Tropicum collocatur. Ensis iuxta pendens affixus Orions, aliquot stellis constat, in dextra manu clauum tenet.

Imago autem Orionis constat stellis 38. sed inter omnes præcipuæ sunt istæ quæ sequuntur.

2	Rubescens quæ in dextero humero refulget.	Prima
35	Splendida illa quæ est in sinistri pedis extremitate.	Prima
27	Media illarum trium splendidarum quæ sunt in cingulo.	Secunda
26	Altera harum quæ æquatori magis vicina est.	Secunda
28	Tertia earum quæ magis proclinat in Austrum.	Secunda
3	Illa quæ in sinistro humero hæret.	Secunda
22	Vna ex quatuor quæ sunt in panno viridi quem alij Clypeum vocant.	Tertia
23	Altera earum quæ magis ad æquatorem accedit vicina superiori.	Tertia
24	Tertia quæ aliquantulum distat à superiori.	Tertia
		25 Quarta

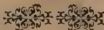
25	*Quarta quæ cum superiori in ipso æquatore hæret.*	*Tertia*
29	*In gladij Manubrio.*	*Tertia*
31	*In vagina initio vbi gladium recunditur.*	*Tertia*
32	*Altera earum quæ in eodem conspicitur.*	*Tertia*
38	*In genu dextero.*	*Tertia*

Exprimitur autem situs quem in cœlo stella habent, ipsa figura, qua admirandum illud sidus præclarissimis luminibus decorum, & cana ac veneranda antiquitate calebratum situs ratione, quem in cœlo habet, refert.

Qua ratione Orion in cælum venerit non alienum erit hoc loco narrare. Sunt qui asserunt Dianam Orionis amore captam fuisse, nec violata virginitatis suspicione caruisse, quapropter ab Apolline sæpius fuisse reprahensam. Et cum propterea Orionis é medio tollendi occasionem quæreret, quodam die in mari natantē conspicatus, vbi nihil supra aquas nisi caput habebat: Diana dixerit, non es tam sagittandi perita, vt signum tam exiguum atque remotum, vt illud nigrum quod in mari cernis (Orionis caput demonstrans) possis Sagitta pertingere. Dianam autem vt insignem suæ artis peritiam monstraret, sumpto telo Orionis caput, aliud esse suspicata, subito transfixit. Et vbi errorem suum postea cognouisset, vehementer doluerit, cumque nihil illi iam posset amplius præstare, in cœlum ad reliqua sidera euexerit, quo in loco stellis fulget Orion.

SIRIVS.

32 TALIS & ipse virum gemina ad vestigia custos
Insequitur, sic flammigero distinguitur astro
Aetheriæ Canis ille plagæ, cui plurimus ardor
Aestuat in mento, multus rubor imbuit ora,
Stridit anhelanti face pestifer aëra motu,
Torret & immodicis terras coquit ignibus astri.
Hic varios ardet stellis rutilantibus artus:
Sed non est similis cunctis vigor: vndique quippe
Aluus cyanea est, mento grauis effluit ardor,
Qui formidato sub nomine Sirius æthram
Vrit: huic rutilos si sol adflexerit axes,
Quantus corporibus, quantus labor imminet agris:
Marcebunt sata cuncta: diu nanque indiga succi
Si qua iacent, cedunt, valido penetrata calori,
Ac decoctorum languebunt germina florum:
Illa autem interno quæ sunt animata vigore,
Si prius attollit blandúsque illabitur herbas
Sirius, & dulci nutrit tepefacta sereno.
Hunc hunc flammanti cùm primum vibrat ab ortu,
Auribus atque animo capimus procul. altera si qua
Stellarum fulgent, rutilant quæ plurima, longi
Bellua fert lateris, neque multa luce coruscant.
Et designandis tantum sunt addita membris.

A. B. TROPICVS CAPRICORNI LONGISSIMAM NOCTEM BREVISSIMAMQVE DIEM CONFICIENS. *G. H.* LINEA PER CANCRI PRINCIPIVM ET GEMINORVM FINEM, TRANSIENS.

CANIS maior, κύων, ex vtroque latere Tropici Capricorni stellas habet, commoratur autem sui aliqua parte in via lactea, cauda attingit nauem qua Argo dicitur, ingens autem illa atque maxima stella, quæ in ore eius lucet, Canicula item σείριος dicitur. Hæc matutino in exortu in speculo etiam in die medio, impositis aquis contra Solem cernitur. Solisque calorem mire adauget. Solis enim splendor, radij Caniculæ, ardentibus Leonis astris dum coniunguntur intentiorem æstum procreare solent quam Sol in longissimo reflexu constitutus Cancrum percurens. trium enim siderum eusdem qualitatis comixtio mirum in modum auget æstum. quod Horatius sensisse videtur dum rustica vita amanitates describit.

Ponendæque domo quærenda est area primum:
Nouisti ne locum potiorem rure beato?
Est vbi plus tepeant hyemes? vbi gratior aura
Leniat & rabiem canis & momenta Leonis,
Quum semel adcepit Solem furibundus acutum

Canis autem hic stellis 18. exornatur, inter quas magis splendent ista quas modo subijciemus.

1	*Lucidissima in eius ore qua Canis vocatur, & sæpius scintillat, arabice dicta Alhabor.*	*Prima*
15	*In ventre, inter posteriora femora.*	*Tertia*
18	*In clunibus.*	*Tertia*
14	*In latere sinistro.*	*Tertia*
9	*In pede anteriori sinistro.*	*Tertia*
17	*In posteriori dextero pede.*	*Tertia*
2.3.	*In capite.*	*Quarta*

Quem inter sese situm in cœlo obtineant monstratur ipsa figura.

LEPVS.

33 PARVVLVS in stellis Lepus est quoque: nanque

Emicat

Emicat Orion geminâ ad vestigia subter
Vrgetur cursu rutili Canis:ille per æthram
Effugit instantem,premit autem Sirius ore.
Auritum primis emittit gurges ab vndis:
Ille minax pauidum supereditur,& procul idem
Cùm Lepus occiduum sese inclinauit in æquor,
More latebrarum repetens freta,Sirius alto
Defluit ab cœlo,mersúmque per humida quærit

A. B. TROPICVS CAPRICORNI, C. D. LINEA TRANSIENS PER GEMINORVM INITIA, E. F. PER CANCRI,

LEPVS, λαγωὸς sub pedibus Orionis,qui haud dubie non alia de causa eo in loco consistit, quam vt per eum,æternæ memoriæ proderetur, quantopere Orion venandi peritia excelluisset. Insignitur autem stellis 12.numero, inter quas sunt istæ lucidiores.

7	*In medio eius corpore.*	*Tertia*
8	*In femore sinistri pedis anterioris.*	*Tertia*
5	*In capite.*	*Quarta*
6	*In sinistro pede anteriori.*	*Quarta*
10	*In sinistro pede posteriori.*	*Quarta*
9	*In pede dextero posteriori.*	*Quarta*
11.12.	*In dorso.*	*Quarta*

Exprimitur autem illarum situs quem habent in cœlo, ipsa figura

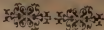
ARGO.

34 MAGNVS Iasoniam cauda Canis extrahit Argo,
Puppe refulgentem:neque enim se Thessala cymba
Solenni in faciem monstro mouet extima puppis.
Surgunt oceano velut alto à gurgite nautæ,
Cùm portum tenuere auidi,volitantia raptim
Sipara conuertunt,tergóque in curua remuclo
Littora certatim subeunt simul,illa marinas
Iam defuncta vias,procul imi littoris algas

Pone subit, terrámque tenens secura quiescit:
Sic Argo rutilam tantum inter sidera puppim
Ducitur, occultat rigido tenus altera malo.
Sponte gubernaclum pupis dimittit in vndas,
Celsior, ac merso descendit in æquora clauo.

A. B. TROPICVS CAPRICORNI. C. D. COLVRVS SOLSTITIORVM, CANCRI SIGNVM, A GEMINORVM SIDERE DISTERMINANS. E. F. LINEA, TRANSIT PER FINEM CANCRI ET LEONIS INITIVM. G. H. FINIT LEONEM ET INCHOAT VIRGINEM. I. L. LINEA INCIDIT IN AEQVINOCTIVM AVTVMNALE.

ARGOS ἀργώ, Nauis Iasonis, arca Noe praeclarissimum & celeberrimum Antarctici cœli sidus, hanc nauem inter sidera relatam volunt, quod prima omnium fuerit, quo & ob nouitatem eius, & mortalium audaciam temeritatemque omnibus conspicua foret. Illi enim es triplex circa pectus erat, qui fragilem truci commisit pelago ratem. Alij autem appellant arcam Noei qua ille, aquis ad insolitam magnitudinem excrescentibus ab ingenti aquarum diluuio ac inundatione, deo duce eualsit. Exornatur autem stellis in vniuersum 48. inter quas praecipua sunt istae, quas modo subyciemus.

44. Omnium

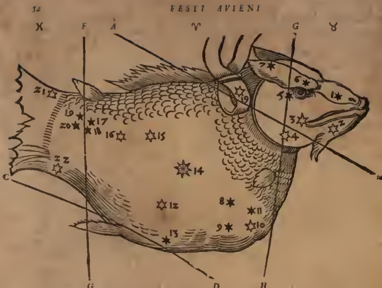
44	*Omnium illarum quæ sunt in Argo, naui, lucidissima, quæ in argos gubernaculo Australi, hærens κάνωβος dicitur, quemadmodum dictio latinis caracteribus adiecta declarat. Hæc quemadmodum Canicula sidus toto cœlo notissima est, adeo, vt ipse Aristoteles & post eum Plinius orbis habitati rotunditatem ab ipsa probent. Canopum inquit non cernit Italia, quasi dicat propter deuexitatem terre, cum tamen in Aegypto appareat, & Alexandriæ tertia parte horæ supra horizontem conspiciatur, & in Sicilia horizontem stringat. Americus Vespucius tradit tres Canopos cerni circa verticem Australem nobis in hac terra parte degentibus perpetuo occultatum & demersum: quod tamen non ita intelligendum quasi plures Canopi sint: sed potius cum eandem formam & habitudinem, quantitatem, & splendorem præseferant cum Canopo, hoc nomine eas appellari voluit. est autem magnitudinis Canopus.*	*Prima*
43	*Altera in eodem gubernaculo hærens Canopo vicina.*	*Tertia*
43	*In altero gubernaculo.*	*Tertia*
17	*Splendida illa quæ est in imo mali.*	*Secunda*
31	*In ipsa naui.*	*Secunda*
32	*Huic vicina & contigua.*	*Secunda*
36	*In fundo nauis.*	*Secunda*
35	*Inter præcedentem & illam quæ est in mali imo.*	*Secunda*
37	*Illa quæ his duabus coniuncta triangulum constituit.*	*Secunda*
39	*Non procul ab hac distans.*	*Secunda*
38	*Inter hanc & superiorem.*	*Tertia*
40.4.	*Duæ illæ quæ aliquantulum ab his remouentur in virginis sede collocata.*	*Tertia*
12	*In illa parte nauis vbi regnat Cancer.*	*Tertia*
6	*In nauis clypeo.*	*Tertia*
2	*In suprema & excelsa nauis parte.*	*Tertia*
27	*In mali medio.*	*Tertia*
28	*Altera earum præcedenti vicina.*	*Tertia*

Quem vero in cœlo situm atque complexum habeant, monstratur præsenti figura.

CETOS.

35 'DISTANTEM Andromedam prolixi tramite mundi,
Perterret Cetos. nam Threicij prope flabra
Andromedam boreæ celso rotat æthere cardo.
Bellua dira noto vehitur: trahit auster in arcto
Ora inimica salo: nam qua se laniger alto
Cœlo Aries tollit, qua Piscibus astra duobus
Augentur, rutilat subter Nereia Pistrix,
Effllua percurrens non multi fluminis astra.
Illa memor longæ formidinis, illa duorum
Inter signa tenax, horret squalentia monstri
Terga procul, pauidúmque super caput inserit vndis

A. B. AEQVATOR. C. D. TROPICVS BRVMALIS, F. G. LINEA TRANSIENS PER FINEM PISCIVM ET ARIETIS INITIVM. G. H. TRANSIT PER FINEM ARIETIS ET TAVRI INITIVM

CETVS, κῆτος, Balena, quem quidam marinum Leonem, quidam vrsum appellant, capite attingit Arietem, pectore Eridanum, cauda in vno latere Aquarij locum, altero Tropicum Capricorni, occupat raras ob magnitudinem stellas habere videtur, cum tamen non sint vsque adeo rara. Pauci admodum explicant causam ob quam astrum hoc, & nomen & cœli locum sortitum. Asserunt, à Neptuno Andromedam vehementer fuisse adamatam cuiuque non posset ille precibus vllis quod cupiebat impetrare, fuisse supra modum indignatum, adeoque vt ob eam causam ingentis magnitudinis Cetum immiserit, qui illam deuoraret. Sed accidisse tunc vt Perseus nescio quo fœlici sidere, accesserit, tunc forte victor reuertens ab expeditione contra Gorgonas: qui cum generosissimam pulcherrimamque puellam in Saxo, vt illi bestia marinæ esca fieret, alligatam vidisset, misericordia quadam motus illam liberarit, vxoremque duxerit, Cetum vero interemerit. Neptunum, quod Balena sua causa mortem appetisse poterat videri, illam in cœlum transtulisse ac 22. stellis conspicuam reddidisse. è quibus magis lucida sunt ista sequentes.

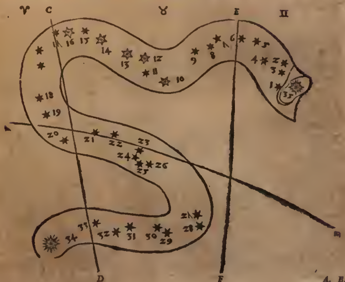
14	*Splendida quæ est in medio corpore ipsius beluæ, quæ venter Ceti nuncupatur.*	*Secunda*
3	*In ore.*	*Tertia*
2	*In labro inferiori.*	*Tertia*
4.19.	*In capite ea quæ incidit in initium Tauri, & illa quæ in nodo hæret.*	*Tertia*
22	*Vna earum quæ sunt in eius cauda nempe ea quæ magis vergit ad Austrum.*	*Tertia*
21	*Altera harum quæ non in Austrum sed in septentrionem proclinans in sede piscium hærens.*	*Tertia*
15	*Illa quæ est in dorso.*	*Tertia*
16	*In præcedenti vicina parte quæ magis ad caudam deflectit.*	*Tertia*
12	*In ventre.*	*Tertia*
10	*Vna illarum quatuor, quæ in eius pectore quadrilateram figuram efformant.*	*Tertia*
89	*Duæ aliæ vicina.*	*Quarta*

Earum situm atque imaginem exprimit ipsa figura.

FLVMEN.

36 QVIN & cæruleo flumen quoq; gurgite manans Aftra

Astra inter sedésque deum, pars æquoris esse
Credidit Ausonij: nanque hunc dixere priores
Eridianum, Venetos latè qui lapsus in agros,
Alpino Adriacos impellit gurgite fluctus:
Hic fusum cælo quondam Phaethonta sub vndas
Excepit senior, leue cùm sensere iugales
Aetherij rectoris onus, cúmque ignifer axis.
Tramite sub mundi mortales spreuit habenas,
Dijs data tum latè texere incendia terras.
Astra vorax ignis, flammæ sola cuncta coquebant,
Donec fata sui miseratus Iuppiter orbis,
Redderet ætherij Phœbo moderamina cursus.
Illum prolixis duræ Phaetontides vlnis
Planxerunt, redijt supero pax aurea mundo.
Eridanúmque senem nutu Iouis omniparentis
Astra receperunt. Pharium pars altera Nilum
Commemorat, largo segetes quòd nutriat amni,
Arentísque locos, vnda fœcundat alumna,
Vel quod de medij prolapsus parte diei,
Vastus in æquoreas pelagi sese inferat vndas.
Iste pedem leuum rutili subit Orionis,
Fusáque quæ geminos adstringunt vincula Pisces,
Eridani coeunt anfractibus, vt procul ille
Tenditur effusi vi gurgitis: huc quoque cristæ
Cedit apex, summa quà lux Pistrice coruscat
Desuper, & flamina caudarum cingula figit.

A. B. TROPICVS CAPRICORNI C. D LINEA INCHOANS TAVRVM ET TERMINANS ARIETEM, E. F. INCHOANS GEMINORVM SIGNVM, ET TERMINANS TAVRI.

ERIDANVS fluuius ποταμὸς Nilus, illustrem habet stellarum tractum. In vtroque fine insignes habet stellas, vtrinque vnam. verum illa quæ in fine Boreali est qua parte flumen Orioni iungitur, non est huius loci quod & numerus adiectus 35. & figura pedis Orionis, satis declarat, ab hac itaque quæ est pedis sinistri, ductus satis densus stellarum exit vsque ad pectus Ceti. Inde rediens, transit extra Tropicū Capricorni, & Meandrico quodam flexu curuatur, donec veniat ad alteram illustrem stellam in medio Capricorni tropici, & antarctici circuli sitam, hanc, pulcherimam huius fluuij stellam, Canopum nuncupant. cum Canopus Insula quædam sit in Nilo, verum vt paulo ante in nauis explicatione monuimus non desunt qui Canopum stellam eam esse existiment, quæ est in Australi remo nauis.

Sunt autem in hoc flumine 34. stellæ, inter quas lucidiores sunt istæ.

34	*Splendida illa in fluuij fine*	*Prima*
6	*Prima illarum quinque, quæ occurrit in regione Tauri cum à pede Orionis progredimur.*	*Tertia*
11	*Secunda harum quæ magis in septentrionem proclinat.*	*Tertia*
13	*Tertia harum quæ cum prioribus obtusum Triangulum facit.*	*Tertia*
14	*Quarta quæ cum prima & tertia per rectam lineam iungitur.*	*Tertia*
16	*Quinta quæ est vltra tertiam fluuij partem, si eius longitudinem ab initio metiri volueris.*	*Tertia*
18.19.	*Quæ sequuntur ex descriptione innotescent.*	*Quarta*

Illarum autem quam in cælo describunt figura, ipso schemate exprimitur.

PISCIS MAIOR.

37 INTER demissum procul in vada cærula clauum
Puppis Iasoniæ depictáque terga carinæ,
Et Pistrim vndicolam, Leporis quà tenditur aluus
Stellarum creber rutilat rubor, haud tamen istis
Vel lux multa micat, vel fit memorabile nomen:
Nulla etenim forma flammarum Iuppiter ignes
Discreuit, nullos simulant hæc corporis artus,
Qualia digesto mundus sacer ordine voluit,
Semper in antiquum retrahens iter omnia secum
Seclorum serie longa: istas denique signant
Interualla faces, similis quoque lux habet omnis
Par modus, occasu pariter referuntur & ortu,
Ne expectanda forent ponto quòd sola carerent,
Cætera descriptis aptantur singula membris,
Formarum flagrans leporem, quà Sirius vrget
Languida, nec certo sub nomine cuncta feruntur:
Vltra setosi rursum speciem Capricorni,
Cardinis immersi quà suut australia flabra,
In Pistrim horrificam conuersus viscera piscis
Subuehitur. notium vocat istum Græcia piscem.
Stellæ aliæ mundo quà pulcher Aquarius instat,
Et quà cristato consurgit bellua dorso,
Vsque sub aërij rutilantia sidera Piscis,

Sunt mediæ flammæ steriles ac lucis egenæ:
Nam passim ignoti vice vulgi semet in æthrem
Protollunt dextram, sed tantum propter ephebi
Pocula, quem diuûm mensis gestare loquuntur,
Efflua se species liquidarum fundit aquarum
Partes in geminas: lux illic clara duabus
Est solum facibus, non hæ spaciosa per æthram
Interualla tenent, neque lumen lumine forte
Collidunt, vni Phrygium nam subter ephebum
Ardet apex, alij quà curuam bellua caudam
Terminat insignis, lato vomitur globus igni.
Cunctis nomen Aqua est, quæ stellæ denique propter
Ora Sagittigeri, quà si vestigia prima
Cornipedis simulant, circunuoluuntur Olympo
Quies face sub tenui tenebrosus marceat ignis.

G. H. LINEA TERMINANS AQVARII SIGNVM ET INCHOANS DODECATEMORIVM PISCIVM

PISCIS Austrinus ἰχθὺς νότιος Marinus seu magnus, qui ideo in cælũ translatus esse dicitur quod olim venerem in fuga Gigantis exceperit. habet in ore stellam lucidam primæ magnitudinis, Arabica Fomahant vocatam. Constat autem stellis 12. ex quibus istæ quæ sequuntur sunt præcipua.

1 Splẽdida in eius ore, ea ipsa, quæ est in fine aquæ quã effundit Aquarius, hãc supra retulimus, vt in aquarij explicatiõe videre est, ad effusam ex vrna Deucalionis aquã, quẽadmodũ id etiã numerus adiectus declarat.

8	*In dorso.*	*Quarta*
9	*Quæ huic proxime adhæret magis in caudam proclinans*	*Quarta*
7	*Ab altero latere superioris.*	*Quarta*
3	*Vna duarum quæ sunt in ore iuxta splendidam.*	*Quarta*
4	*Ea quæ quasi media est, inter splendidam & superiorem.*	*Quarta*
5	*In summo capite.*	*Quarta*
11	*Prope caudam.*	*Quarta*
10	*Magis versus dorsi spinam.*	*Quarta*
12	*In extremitate caudæ.*	*Quarta*

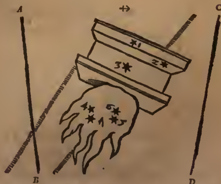
Earum collocatio atque situs quem in cælo habent, ex schemate fuerit petendus.

ARA.

38 ECCE venenatæ quà Scorpius agmine caudæ
Plurimus erigitur, tepidúmque supermicat austrum,
Paruulus hic Ara locus exprimit. hoc satis arcto

 Tem-

Tempore suspicies mundo rutilante referri
Nam polus aduerso qui tollitur axe Bootis,
Quantum suspenso vada linquit turbida cœlo
Ociani, tantum in sibimet contraria tendit.
Arcturum vertex leuat arduus, imbrifer austri
Aram cardo premit: breuis olli semita cœli,
Occasúsque celer, tamen isto luciparens nox
Fata hominum miserata prius, miserata labores,
Certa procellarum statuit procedere signa,
Ne tibi cum denso conducitur aëre cœlum,
Inter nimbiferas nubes spectabilis extet
Ara poli, longa vt glomerent, circumque supráque
Fœta pruinarum se vellera, qualia tristi
Coguntur vento, terráque excita per æthram
Nubila conceptos effundunt desuper imbres.
Non Aræ, non sit tali sub tempore vertex
Clarior hoc: nam sæpe nouum prænoscere signo
Nox docuit, noctis siquis præcepta sequatur,
Incassum zephyri voluunt mare: si quis at ista
Respuat, incautas percellent flabra carinas:
Vix, scis, sera Iouem subeat miseratio rerum,
Pigra salus nautis redeat fluitantibus alto.
Certior ast ollis veniet spes, axe supremo
Si boreæ stringat rutili coma fulguris auras.
His signis austri raptabunt flabra fluentum,
Donec de boreæ rutilum iubar emicet axe.
At si Centaurum medio sub tramite cœli
Videris, vt fluctu tantum discedat eoo,
Quantum adit occasum, sit tectus desuper autem
Nube humerum, & cœlo sint omnia signa priora,
Eurus erit, verret salsi vada gurgitis eurus

Martis stellam, igneæ natura esse & planè æstuantis, vel de epitheto annuerunt Græci, quibus Mars ipse πύροεις dictus est. Nam vrentem calorem, & ob intemperantiam maximè noxiũ habet: quapropter flaua bili, omnium quæ in corpore sunt calidissimæ, præesse meritò existimatur: & qualitates vnà cum radio, propter naturalem malitiam, ad perdendũ quàm generandum procliuiores deorsum refundere. Quod Græcorum antiquissimi, posteritatem latere noluerunt, apud quos ἄρης id est Mars, ἀπὸ τοῦ ἀναιρεῖν, hoc est à sustollendo & corrumpendo: aut, ἀπὸ τῆς ἀρῆς, vt Phurnutus scribit, id est, à damno, & interitu, nomenclaturam est adeptus. Propterea inauspicatum sidus, & cum Saturno maleficũ esse rectè cum Ptolemæo asseuerat Galenus. Nam huius caloris, vt dictum est, vrere & perdere proprium est magis, quã fouere. Id quod in humanis corporibus flaua bilis præstat, & agnoscit. Quid enim ex igni producitur ac generes: Hinc vitia & mala cùm corporis, tum animi quamplurima inducit: de quibus postea. Ex intemperato enim ardore, & bilis vehementi commotione, intemperatas perturbationes innumeras excitari certũ est: quas incompositas quoque actiones, & violenti, inconsideratique affectus sequuntur. In quorum acie militant rixæ, contentiones, homicidia, bella, & similia. Vnde Mars belli, & armorum deus, à Poëtis non temere dici ac fingi mihi censetur: nutricem habens Belonam, vel, vt alijs placet, matrem, aut sororem. Quid enim à calore immodico qui iam efferbuit, ac suapte natura vrendo cuncta conficit, & in flammas euolat (qualis est biliosus, æstus merè martius) sperari, aut expectari queat? nihil me hercule, nisi immoderatum & præceps, breuiq; periturũ. Est itaq; ad vrendum, arefaciendum, & perdendum in primis apta Martis stella: modò non aliunde impedita sui iuris fuerit. Quod Ptolemæum, summum rerum cœli philosophũ innuisse audies. ὁ δὲ τοῦ ἄρεος ἀςὴρ (inquit) ξηραίνειν, μάλιςα καὶ καυσοῦν ἔχει φύσιν, τῷ τε πυρώδει χρώματι οἰκείως, καὶ τῇ πρὸς τὸν ἥλιον ἐγγύτητι ὑποκειμένης αὐτῷ τῆς ἡλιακῆς σφαίρας. quod verti potest. Martis stella, & arefacit, & vrit, sicut congruit igneo ipsius colori, & Solis vicinitati, vt qui illius sphæra subiectus sit. Hinc factũ facilè crediderim, quod ex facultatibus corpus humanum, & vitam dispensantibus, ob innatam malitiam, Marti nullam ascripserunt antiqui: sicuti etiã nec Saturno, vt suprà est dictum. Sed ex his quæ naturali subseruiunt, attractricem ei tribuerunt: & ex visceribus hepar, aut potius fellis vesiculam eidem appendulam: quàm Græci, κύςιν χοληδόχον nuncuparunt, Latini bilis folliculum, seu biliosi humoris, cui Mars præsidet, armariolum. Ille in natali cœlo potens, & sui iuris factus, quia Ptolemæo, & Galeno maleficus esse censetur, ac bilem flauam æstuantem, ac præcipitem sibi inauthorat, idcirco homines cum animo, tum corpore tales agnoscit, qui gladiatoriè & minaciter loquuntur ac incedunt: perque enses, perque ignes irruunt: non mouenda mouent: caput cerebro vacuum gestant: alterius potestatis, æque ac iniuriarum sunt impatientes: præposteris consilijs omnia agunt: sese periculis temerè præcipitant: propositum sæpenumero mutant: sui sunt profusi, & alieni appetentes: summis viribus res arduas tentant: arcem ex cloaca faciunt: cornua & supercilium vbique attollunt: cœlum, ceu digito attingentes, omnia territant: tragicè, vt Gygantes, loquuntur: fœnum in cornu habent: cœlum terra miscent: pennas nido maiores vbique extendunt, pugnis ac calcibus in omnes, & per omnia grassantur: plaustra conuicijs onerata circunferunt: in fermento iacentes frenum mordent: ceu œstro quodam perciti, cadunt omnes, inque vicem committunt crura sagittis, Manliana & Phalaridis imperia sustinent: litem vbique mouent: nec magis humilibus, quàm lupi parcunt: currenti ad iras calcar addunt: corpus sine pectore gestant: infreni ore columnas rumpunt: ferrum ferro exacuunt, et litem lite componunt: ignem igni addunt & oleo incendium extinguunt: sunt vbique vt Martis pulli, fel in ore habent, & ignem in corde, iura sibi data negant, de alieno corio liberales sese præstant, &c. Quòd ad morbos attinet huic stellæ familiares, & congeneres, talem de priscorum obseruatione illorum habito catalogum, Tertiana febris, icterus, phrenitis, causus, erysipelas, hemoptoem, dysenteria, vrinæ ardor, hemicrania, huius nota alij, qui de bilis flaue quantitate, vel qualitate, vt dicunt, peccantis, adhæc de sanguinis adustione, igneis scintillis & vaporationibus biliosis, necnon totius corporis incendio, & similibus causis emergere plurimùm solent, aduersus quos tam præcauendo, quàm curando, peritus aliquis medendi magister, te prorsum immunem reddere poterit. Cæterum qui Martiam naturam agnoscunt, hi pulsus habent magnos & celeres, vrinam flauam, igneam, ac mordacem, sudorem acrem, salsum, vel amarum, deiectiones flauas, linguam siccam, narium muccum paucum, eumque subflauum, cum simili oculorum lippitudine, aurium sordes multas & biliosas, somnia, ignis, incendiorum, homicidiorum, litium, armorum, & huius picturæ aliorum. Sed de marte, quod adhunc locum attinet satis.

Martis stella ignea & æstuans.

Martis certa ex epitheto natura.

Mars plurimorum malorum est author & conciliator.

Li. 2 Apotel.

Ex rebus corporis quanã sibi vendicet Mars.

Martialium hominum mores & natura.

Martia biliosorũ hominum pictura.

Morbi Martiales & cholerici.

Nota tam interna quàm externa martialium hominum & biliosorum.

DE VENERE.

Venus vnde appellata, cũ sua natura.

Veneris stella quòd ad res omnes veniat, Ciceroni simpliciter est dicta. Alijs genitale astrum, & prolificum, ob humidi temperaturam, insitamque vim beneficam, quam habet ac infundit. Cui ea inesse fertur natura, vt corporibus, & substantijs inferioribus, tantisper dum generantur, vel fouentur, succum blandum, & humidulum suggerat: ita tamen, vt irroret, magis quàm mergat & inundet: sequaturque roris potiùs naturam, quàm imbrium. Quæ res (opinor) effecit, vt Venus decenti epitheto apud priscos poëtas, homines re vera φιλοσοφωτάτους καὶ ἀστρολογωτάτους, *ab alendo, alma passim nuncuperur.*

Venus quomodo frigida esse intelligatur.

Quod attinet ad alteram illius qualitatem, nimirum frigiditatem: quemadmodum ex calore, alium posuimus qui foueat & alat, qualis est Solis, deinde Iouis, & qui illum æmulatur calidi inati: alium insuper qui vrat & perdat, qualis est Martis, & qui illum agnoscit flauæ bilis. Sic in frigidi natura, vnum vtcunque temperatum statuemus, quale est in Veneris radio, & pituita dulci, cui præest Cypria: alterum corrumpens & intemperatum, quale est in Saturno & melancholico succo.

Duæ stellæ beneficæ, & totidem maleficæ.

Lib. 1 Apotel. sub finem.

Ex quibus facilè moueor, vt Ptolemæo assentiam, ac Galeno subscribam, qui de numerosissimo stellarũ choro, duas simpliciter adiutrices, beneficas, & natura amicas dixerunt, Iouem scilicet ac Venerem: duas verò alias, Saturnum inquam & Martem, corruptrices, natura inimicas, ac maleficas. Sed ipsius Ptolemæi sententiã Latinam, ne nimiùm sim longus, hic adscribere consultius erit. Cùm quatuor sint humores (inquit) seu primæ naturæ, duæ fœcundæ & viuificæ, nempe calidi & humidi, ex quibus omnia coalescunt ac roborantur: itemque duæ exitiales & detrimentosæ, aridi & frigidi, vnde rursum dissipantur & debilitantur omnia: tradidere veteres stellas beneficas esse Iouis, Veneris & Lunæ, eò quòd temperata natura sint: & in quibus plurimum insit calidi & humidi. Stellas verò Saturni & Martis maleficas, quòd contraria sint natura & effectu: alteram enim frigidissimam, alteram feruentissimam esse voluerunt. hactenus ille.

Veneris temperamentum & qualitas.

Existimabis itaq; Veneris spiraculum humidum esse sed absque vllo excessu, cum pauco, eoq; temperato tepore. Quòd antiqui poëtæ, fortasse respexisse voluerunt, dum Venerem è spuma (quæ est veluti aquarum spiritus & medulla) genitam fabulati sunt: à qua ἀφροδίτη *nomen habet. Vel, quòd spumosa sint animaliũ semina, vel quòd omnia humore gaudeant. Vel, vt verè cõmentus est Euripides, quòd* ἄφρονες *sint, & parum sanæ mentis, qui se à Venere superari sinunt.*

Venus, quibus corporis partibus præsit.

Quibusdam, hepar inter alias corporis partes, illi cum Ioue scribere visum fuit: in quo concupiscibilẽ facultatẽ, cupidinesq; omnes pharetratos (quibus Venus mater esse creditur) necnon titillationũ, & appetituum sedem statuerunt Plato, & Galenus: sine quibus, an animal vllum sentiens esse possit, quum materia ex qua aliquid fit, forma sit appetens, iudicabunt philosophi. Sed genitalia animalium membra illi rectiùs addicta existimarim: vnde voluptatum ministra, & libidinis dea suo quodam iure esse censetur.

Quibus corporis sensibus imperet Venus.

Cum hic etiam in odoratu, & gustatu partem habet: in quibus cùm animi, tum corporis delitias sitas esse ambigit nemo. In quam rem allusisse mihi videtur Lucretius poëta in omni philosophia summus: apud quem Venus, hominum, diuûmque voluptas: ornatur

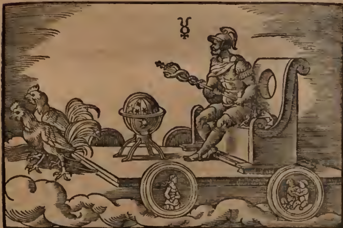
natur titulo conuenienter rei. habet insuper de facultatibus appetitricem, & ex humoribus pituitam vt dixi, dulcem, insipidam, ac naturalem: quæ in sanguinem vitæ amicũ transire, & nisi omnes mentiũtur Asclepiadæ, à natiuo calore excoqui facilè potest. Cæterum, quia Venus cum suo radio, planeta est vt diximus, temperatus, idcirco homines agnoscit, in quibus est cygnea cantio, & atticus lepos: qui mores amicorum noscunt magis, quàm odio habent, floribus gaudent & vnguentis: munditiarum sunt amantissimi. Cupidinis crumenam porri folio vinctam circunferunt: vno digitulo caput scalpunt: melle perunĉti lesbiantur ac coryuthiantur: summis vnguibus incedunt: lentiscum mandentes, Lydio more viuunt, auricula infirma, & quauis spõgia sunt molliores ac delicatiores: cuticulam splẽdide curant, ac sibi ipsis placent: mellis modullas vbiq; in ore habent: caput demulcentes cauda blandiuntur: oleum in dextra auricula gestant: statũ corporis & oculorum decorum habent: molliculo sunt capillitio, & cute delicatula, gignendæ proli, & propagando generi deditissimi: rebus amatorijs ac cantilenis vacant: pietatis misericordiæ, & fauoris sunt studiosissimi: omnibus gratijs insignes habentur, in vtranuis aurem, & vtrunque oculum dormiunt. &c. Huius proles, peculiares & suos morbos habet, in quibus catharri, coryzæ, branchi, lethargus, paralysis, apoplexia, gonorrhea, obstructiones, renum, vesicè, vteri, & pudendorum dolores, quotidianæ febres, capitis affectus, Lyenteria, diarrhea, hydrops, diabete, saliua stomachalis, & huius farinæ alij, qui de cruditatibus, cacochymia, abundante plus satis pituita, flatibus, imbecillo calore, perfrigeratione, & similibus prodire plurimùm solent: quorum omniũ & præcautionẽ & curationem, à præstantissimis medicis, ceu à Deorũ manibus, opportune exiges. Quòd ad pulsus attinet, paruos, tardos, & molles habẽt: muccum per nares copiosum emungunt: ructus acidulos expectorant: sudorem insipidum exhalant: lotiũ album pallidum & tenue reddunt, crassum nonnunquam & turbidum in alui deiectiones albas excernũt humidas: muccosas, lentas, & cruditatum plenas. Aquas plurimùm somniant, balnea, piscationes, colubros, & similia. In quibus hanc de Venere commentatiunculam tibi claudimus.

Veneriorum hominum mores & natura.

Morbi Veneris & pituitosorum.

Nota tam internæ, quàm externæ venereorum.

DE MERCVRIO.

Superest de vniuerso septem planetarũ theatro sanèquam venerando, vnus Mercurius: cuius stellã versatilis esse natura, & Protheum quendam imitari, cum Ptolemæo, & priscis rerũ cœlest interpretibus omnibus, fidẽ facit experientia. Nam alio tẽpore frigidũ esse illius spiraculũ, alio humidũ, quandoq; calidum, & retorridum, nonnunquam ventosum, ex commotionibus quas in aëre ciet, facilè est deprehendere: Nũc enim Solis naturam, nunc Lunæ, nunc aliorum quibuscum miscetur, celerrimè induit. Vnde factum videas, vt nunc vir, nunc fœmina fiet, quẽadmodum scripsit poëta. Quæ res, locũ fortasse dare potuit his quæ de Hermaphrodito apud Nasonem sub cortice ænigmatice circumferuntur. Habet itaq; hic planeta naturam mirè variam: quod de Ptolemæi verbis probare aggredior. Mercurij stella (inquit) vim ferè parem

Mercurij stella incõstãs, versatilis & varia.

Lib. 1. Apotel.

habet in desiccando & absorbendis humiditatibus: propterea quòd non valde longè à Sole recedit. Aliquãdo verò in humectando, quia vicina est Lunæ: quæ terræ proxima vehitur. Subitarũ autem mutationũ in vtranq; partem est effectrix, concitata celeritate sua, qua mouetur circa Solem. Hæc ille. Itaq;, quia conci-

Mira Mercurialis stellæ natura: & ingeniorum quibus præest.

tatioris motus est, idcirco eam concitationẽ in corporum qualitatibus & humoribus eorundem permiscendis, ac alterandis retinere fertur. Vnde, quia vbiq; dubitant Mercuriales, vndecunq; etiam quærunt: atq; sciscitabundi perscrutantur singula. perscrutandoq; ad secretiora penetrant: & quæ prius erant obscura aperiunt. Quinetiam proficiscuntur vlterius ad intentata, dum non solùm suos, legendo, audiendo, & scribendo, exacuunt spiritus: sed etiam fidentiores faciunt, redduntq; indefessos. Cæterũ, humor ipse quẽ Mercurij stella ciet, mirum in modum est acutus, & penetrabilis. Qua ex re fit, vt hominum, cogitationes ad eloquendum, scribendum, & ex tempore dicendum ac discendũ vehementer promoueat: atque animũ ad

Mercurius quibus rebus corporis præest.

rerum subtilium, & ingeniosarũ peruestigationem promptissimè exacuat: adeò, vt quærendo Mercuriales quidvis facilè inueniant, inueniendo cognoscant, & cognoscendo scientes euadant. Hinc rationalem animæ vim, quam Peripatetici artium omnium artem & officinam dixerunt, (propterea quòd sola reliquas potestate comprehendit, vnà cum intelligentia, & phantasia, (quæ receptaculum est eorum omniũ quæ sensibus offeruntur) illi meritò sacrarunt antiqui. Insuper, facundiam (vnde Gratiarũ dux fingitur) cum oratione, quæ conceptæ rationis est explicatrix. Rursum & linguam, quæ cum vocalibus instrumentis, orationis est artifex, & intelligentiæ ministra. Ex quo ἑρμῆς à Græcis Mercurius dictus fuit: quòd ἑρμηνείαν, hoc est interpretationem auspicatum stella illius defluuium ingeneret. Fel præterea eidem nonnulli addiderunt, quod Aristoteli purgantis sese iocinoris, vel, vt alijs placet, efferuescẽtis sanguinis, est excrementum: Cuius natura penetrabilis & acris, quantas ad inueniendum, intelligendum, disserendum, & eloquendum, vires habeat, docet, post Aristotelem, vetus prouerbium hoc, animum non habet, qui

Mercurij stellis qualem melancholiam quandoque efficiat.

iram non habet. Quanquam non sum nescius de animositate etiam intelligi posse. Sed hîc non omittendum, quòd stella Mercurij, melancholica quandoque est natura, aut, si mauis, melancholiam efficit, sed celerem & subtilem, qualis est in apibus, & formicis: vnde, in his prouida diligentia, in illis verò, sedula industria commendatur. Saturnus contrà, grauem & pigram efficit: qualis in asinis & bobus apparet: ex quo in vtrisque laborum tolerantia mirè probatur. De facultatibus corpus humanum regentibus, in animali, & eius sobole, quæ ratiocinatrix dicitur, propter causas prius expositas partem sibi vendicat. Stilbon, aut si mauis Mercurius, cuius stella cum suo radio (vt antea scripsimus) quia natura est versatilis &

Mercurialiũ hominum mores & natura.

ancipitis, nunc flauam bilem mouens, nunc atram, sed dilutiorem tamen, idcirco varij temperamenti homines, & natura sic satis confusa, figurare solet: de quorum pictura sunt, vt hinc exordiar, aureos montes pollicentes: quæ difficilia sunt pulchra existimantes, fallacias in fallacia trudentes, tanquam in speculo multa videntes: in vtrumque parati, aut versare dolos, seu certæ occumbere morti: cretisantes contra Cretensem: nodum vbique in scirpo quærentes: fumos vendentes: oua subuentanea parientes: duos parietes de eadem fidelia dealbantes: Chamæleonte mutabiliores, ventorum campos circumferentes: duabus sellis plerumque sedentes: vulpinæ pelli leoninam subsuentes: bullatas nugas plenis loculis gerentes: somnia sibi fingentes: animis pegaso velociores: nunc de toga, nunc de pallio rixantes: ad omnia, ceu nauibus & quadrigis festinantes: ante victoriam triumphum canentes: vias quibus effugiant multas habentes omnes naso suspendentes, libenter & facilè discentes. græcam fidem possidentes, proprijs ingenij viribus confidentes: sciendi cupiditate à publicis negotijs abstinentes: ab augenda re domestica, & promouendis liberis ob mirum sciendi desyderium, animum prorsus alienum gerentes, vnde pauperes in paupere lecto sæpenumero moriuntur, nominis immortalitatem perituris diuitijs præferentes &c. Morbi quos Mercu-

Morbi Mercuriales.

rij stella agnoscit, & suis immittit, sunt epilepsia, phrenitis, cholera morbus, quandoque causus, melancholia, dysenteria, angina, phthisis, pleuritis, tenesmus, vertigo: insomnia affectus omnes qui partim sunt Saturni, partim Martiales, aduersus quos, optimus medicus, optimis remedijs, si maturè illum consulueris, te peropportunè præmuniet, & immunem reddet. De pulsu, excrementis, & insomnijs, & alijs, quæ hæc stella suæ soboli communicat, nihil peculiariter hic possum scribere, propterea quòd vnius natura, (vt iam admonui) haud quaquam esse solet, quare confusè varia ei omnia adscribes, de qua stella & reliquis sex in

Res cœli, cũ rebus corporis magnum habent commercium.

cœlo primarijs, hoc est, de planetis septem, quod ad medicam & astronomicam de illis commentatiunculam attinet, verbum non amplius addam, alijs suum locum ex ordine daturus, modò mihi placidè concesseris ex his quæ hactenus & alibi scripsi, rerum cœli, cum rebus corporis magnum esse commercium. Ad hæc peritum astronomum, cum perito medico, admodũ conuenire, Quod facilè ex precedentibus colligere licet.

CIR-

CIRCVLI.

43 QVATTVOR aerios Zonæ cinxere meatus:
Quattuor has cursus & tempora nosse volentem
Scire sat est. quin signa etiam sunt quattuor istis
Plurima, quæ zonis hærentia conuoluuntur.
Ipsæ inconcussa retinentur sede per annos,
Mutuáque implexa sibimet consortia mordent:
44 At modus in binis protenditur. Aëra, pepli
Sidera nocturni, si suspectare libebit:
Nec scindunt medium Phœbeia lumina mensem,
Languet vt in stellis species hebes, omnia cœli
Illustrante dea, ac flammas superante minores.
Orbe sed haud pleno finit igni feruere acuto
Sidera, candentis speciem super inspice Lactis
Protendi cœlo: color olli nomen ab ortu
Primigeno statuit sc, Zonam Græcia solers
Concelebrat, nostro sic Baltheus ore notatur.
Non isti forma similis, similisve colore
Circulus est alius: modus & mensura duobus,
Est compar solis: alios duo parcior arctat
Linea, nec multa trahit istos ambitus æthra.
45 HORVM alius duri cum soluunt flabra aquilones,
Et cum præcipitant borealia flamina sese,
Axe Lycaonio iacet obuius: hic Geminorum
Sunt capita, hic genua Aurigæ defixa quiescunt:
Circulus hic idem retinet pede Persea læuo,
Atque sinistro humero cubitu tenus: hic quoque dextram
Sustinet Andromedæ manus extima, desuper acri
Subrigitur boreæ, cubito inclinatur in austrum
Merens Andromeda: hic celeris vestigia summa
Præstringuntur Equi, præstringitur Ales ab ipso
Verticis extremo, secat hic humeros Ophiuchi
Circulus, & secum flagrantia dorsa reuoluit:
Erigone tepidum sese summittit in austrum,
Virgineúsque pudens Zone superemminet artus,
Sed Leo, sed Cancer borealis tramite cœli
Viscera protendunt, at circulus ima calentis
Pectora pérque aluum procul in postrema Leonis
Succedit: secat ast alius per viscera plana,
Et medio subter caua tegmina diuidit orbem,
Lumina recludens altrinsecus. orbita porro
Ista poli partes si discernatur in octo,

Quinque ſuperuoluit ſe partibus:at tribus alti
Intrat ſtagna ſali:ſol iſtinc flamiger æthram,
Iam relegit,pulſúſque deus ſemel ordine facto
Flectitur æſtiuo,neque celſum ſemita in axem
Sideris erigitur,via rurſum nota iugales
Suſcipit,ínque notum rutili redit orbita ſolis.
Circulus iſte quidem Cancro tenus adiacet axe.
46 SEMPER in occiduo procul alter cardine in auſtri
Diuidit imbriferi corpus medium Capricorni.
Idæíque pedes pueri,poſtremáque caudæ
Cæruleæ,breuis hic lepus,hic canis artus
Conditur extremos:hic Theſſala cernitur Argo:
Hic Centaureæ fera molis terga ſecantur:
Iſtæ venenatæ diſiecta volumina caudæ
Amputat:hic arcu protenditur ampla Sagitta.
Vltimus hic Phœbo locus eſt,vbi lapſus in auſtrum
Pellitur,albenticúm canent tempora bruma:
Sideris hic metæ procul iſtuc cælite curſu,
Axe ſereniferi deſcendit Sol aquilonis.
Partibus iſte tribus tantum ſe circulus effert,
Quinque latet,creperi ſuccendens ſtagna profundi.
47 INTER vtrunque dehinc quantus iacet ambitus illi
Zonarum,cana ſpeciem quo lactis in æthra
Cernitur,ingenti ſe tramite linea tendens,
Diuidit ima noti:diſcernit & alta aquilonis:
Hic luci modus & tenebris ſub lege magiſtra
Penſatur,nox æqua diem ſubit æmula,Phœbus
Lumina ſubſtituit paribúſque reuoluitur horis,
Vel cum ſumma æſtas coquit agri viſcera hiantis,
Vel cum floricomo iam tellus vere mouetur.
Aſt iſti celſæ quà tramite panditur æthræ,
Indicium eſt Aries:hunc totum linea quippe
Suſtinet:hic Tauri curuantur crura minacis,
Et rutilat ſtellis hic baltheus Orionis.
Spira Anguis leuis hic,cratérque tenacia corui
Ora inhiant:hic ſunt flexarum denique flammæ
Chelarum:genua hic rigidi vibrant Ophiuchi.
Nec Iouis armigero caret Alite:nanque per ipſum
Fulua Aquila eſt caput.hic Equus eminet,hícque comanti
Ceruice erigitur claræ dator Hippocrenes
Treis omnes rectè contentos tramite cœli,
Diſtantéſque pari ſpacio ſibi tranſigit axis,
Omnibus & medijs vt circunfunditur idem.

48

48 DESVPER obliqua est alijs via, quartus & iste
Stringitur arctatus Zonarum more duarum,
Quas ab diuersa mundi regione locatas
Scire repercussi momentum diximus astri.
Hunc alius medium medius secat, haud dea Pallas,
Vel licet cunctos præcellat acumine diuos,
Compingat parili sic lubrica plaustra meatu,
Implicet vt spacijs sibimet distantibus orbes,
Qualia de uexo nectuntur ab ordine cuncta,
Vrgentúrque viam similem, noctésque diésque,
Lucis ab exortu procul in vada Calpetitana
Nanque Titaneo cum sunt elata profundo,
Rursus in occiduos merguntur singula fluctus
Ordine partito. similis nascentibus ortus:
Scandendi lex vna mouet. par denique lapsus
Omnibus, & simili conduntur sidera casu.
Ille autem oceani tantum descendit in æquor,
Quantum ab cæruleo distat Cancro Capricornus.
Et quàm multus item est vbi gurgite protulit ortum.
Tantus in aduersas itidem est cum labitur vndas,
Signifer in spacium quantum deducitur oræ
Ambitus extremæ puncti vice terra locanda est,
Vnde acies oculis cum tenditur, hæc quoque puncti
Sedem habet: hoc signo procurrit missa per auras
Signiferi in summum, medio de tramite si quis
Dirigat obtutus agilis procul, hósque locorum
Defessos longo spacio tener amputet aër,
Id quod contenti visus abscinditur vltro
Si qui in signiferi patulum circunferat orbem
Sex olli partes magnæ dabit ambitus oræ.
Ast hæ dimensa spacij sic lege locantur,
Bináque decisis includunt partibus astra.
49 OLLI Cancer inest, Leo flammifer, Attica Virgo,
Brachia sunt itidem Chelarum, & Scorpius ipse,
Arcitenens: setosa dehinc species Capricorni
Voluitur, auratam protendit Aquarius vrnam:
Tum duo sunt Pisces, Aries, Taurus, Geminíque.
His se bissenis sol admouet, hísque recurrens
Omnibus absoluit totos reparabilis annos:
Quæ cum signiferi graditur sol aureus orbem,
Singula frugiparos attollunt tempora vultus.
50 ILLIVS oceano quantum submergitur alto
Tantum telluris supereminet, omnibus iste

 Nocti-

Noctibus illabens pelago sex inserit astra,
Sex reparat: tanto nox humida tempore semper
Tenditur, extulerit quantum se circulus vndis.
51 AT si scire velis, mora lucem quanta retentet,
Et quanto nox atra sibi trahat ocia lapsu,
Quæ procul oceano consurgunt signa notato:
Horum semper enim comes est Titanius vni:
Horum prima oculis memor incunabula quære
Luminis ipsa, vagi captans venatibus ipsa,
Ipsa notans mundo quæ sic se nubibus abdent.
Aut si consurguut, vt tellus sæpe tumescit,
Occultata iugo, prætentáque rupe latebunt,
Prompta via est alijs venientum tempora signis
Noscere nanque ipso deprendes indice cuncta
Oceano, magnam quà circum amplectitur vndis
Tellurem, curuet celando vt littora mundo,
Latius atque sinu patuli salis hauriat astra,
Istius indicium præbebunt cornua semper,
Vel matutino quà perstrepit aëre fluctu,
Acer Atlantei vel quà furit æquoris æstus.
52 NAM non obscuræ, cùm Cancer commouet, ortum,
Oceano stellæ circunuoluentur vtroque
In freta labentes, aut quæ rursus eoi
Parte ferunt mundi. Minoæ clara Coronæ
Serta cadent, austri tergo cadet incola Piscis:
Hunc medium pendere tamen, medúmque sub vndas
Cedere per spina rutila labente Corona
Semper suspicies: at tergi plurima versum
Ventre tenus summo supera inter sidera cernes:
Os & colla dehinc & pectora vasta per æquor
Mersantur. premit ab genibus celsos Ophiuchum
Vsque humeros Cancer. Cancer premit ortus & Anguem,
Agmine quà vasto fluit ad caput aspera ceruix.
Qua tumet & spiris: qua turgent pectora, primis.
Parte nec Arcturus distabit multus vtraque:
Iam minor in superis, iam viscera plurimus alto
Conditur: hunc etenim consortem quattuor astris
Oceanus recipit. satur hic vix luminis Amni
Cedit, & inspiciens tandem conuexa relinquit.
Tum iam plus medijs nox inclinabitur horis,
Cùm labente die Phœbo comes ibit in vndas:
Ista quidem vasti conduntur gurgitis alto:
Contra autem nulli concedit sideris ortu

Orion

Orion rutilans ardentia cingula late,
Et flagrans humeros,& ſplendens enſe coruſco,
Eridanúmque trahens alio ſe littore promit.
53 ADVENIENTE dehinc villoſo colla Leone,
Omnia quæ Cancro ſeſe emergente per æthram
Extulerant,abeunt:quin & Iouis Ales in vndas
Conditur,& totis raptim petit æquora pennis.
Sed Nixus genibus replicato luce reſidens
Poplite,iam ſuperi cælatur corporis artus.
Non tamen iſte genu,non læuam gurgite plantam
Occulitur,non oceanus vorat omnia ſigni
Proſerit Hydra caput,claro Lepus exilit ortu,
Et Procyon,primíque pedes Canis ignicomantis.
54 ERIGONE ſalſis cum vultum exegerit vndis,
Aëris vt patuli iam conſcia permeet æthram,
Aſtrorum numeroſa premit.nam Virgine eoa
Conſurgente,freto cedit Lyra Cyllenæa,
Cedit Delphinus pelago,ceditque Sagitta,
Primáque pennarum pars canum condit Olorem:
Vix iam cauda ſalum ſuperat:vix lumine parco
Eminet Eridanus,ponti procul efflua tingit.
Cælatur Sonipes caput impiger,ardua ceruix
Tethyos ima petit ſalſæ,iubar ora madeſcit.
Hydra ſuperpoſitum procul in cratera mouetur:
Parte alia & liber veſtigia Sirius ardet:
Vltima cæruleo producens æquore pippim,
Illa micat,malóque tenus ſeſe exerit Argo,
Cum iam virgineos æther vehit altior artus.
55 NEC cum flagratus emittunt marmora Chelas,
Sideris expertes & clara luce carentes,
Non eſt nota dies,aut eſt ignobilis ortus:
Nanque his indicium proprio fert ore Bootes
Plurimus exoriens,Arcturúmque cminus alto
Cardine ſuccendit:iam celſo Theſſala puppis
Aethere ſubuehitur:iam mundo funditur Hydra
Longior,extremæque polum ſubit indiga caudæ:
Curua Chij cœlo conſurgunt brachia ſigni.
Inſpice ceu dextra referatur ab æquore planta,
Inque Genu tantum nixus pede proferat ortum.
Iſte Lyræ rutilat conterminus,atque ſub vndis
Hic tenebris petit occidui vaga cærula ponti,
Et mox oceano reparatur clarus eoo
Cum Chelis igitur pede tantum promitur vno:

Ipse dehinc versus procul in caput, vltima monstri
Terga manet, manet Arcitenens dum spicula cœlo
Exerat, & supera vibret bellator in æthra.
Hoc sidus reuehunt Chelæ, crus Scorpius ipse,
Cætera cum medio, læuam, & caput, oráque rursum
Arcus agit, tribus hic tandem memorantia membra
Partibus erigitur, tria totum denique signa
Absoluunt pelago. mediæ tum serta Coronæ,
Ex qua Centauro diffunditur extima cauda,
Prima venenati cùm repunt brachia mónstri,
Surgunt oceano iam gurgite, & vltima Cygni,
Et caput acris Equi premit æquora: iam procul ista
Marmoris occidui penitus petiere profundum,
Hausta salo caput Andromedæ freta vasta receptant:
Ac formidatam deuexi cardine mundi
Fluctigeni speciem monstri superinuehit auster.
Sed boreæ de parte trucis velut aggere ab alto
Prospiciens superi subiecto verticis axe,
Intentúsq; procul specie, vaga brachia Cepheus
Exerit, & sæuam pelagi monet adfore pestem.
Illa tamen versa in fluuium postrema profundo,
Tingitur ab spina capite quæ proxima summo est,
Vndéque succedens Cepheus, & verticem & vlnas
56 Mersatur patulus. Quin & tum Scorpius acer
Nascitur oceano, quicquid per sidera aquarum
Ad speciem Eridanus pater expuit, abditur alta
Tethye, & occidui tegitur Padus æquore ponti.
Scorpius ingentem perterritat Oriona,
Proserpens pelago. vetus, ô Latonia virgo,
Fabula, nec nostro struimus mendacia versu
Prima, neque obduri compegi germinis: ætas
Prima dedit populis. cæcus mos mentis acerbæ,
Immodicúsque furor sceleris penetrauerât œstro
Impia corda viri: tabuerunt dira medullis
Protinus in medijs incendia: plurimus ardor
Pectore flagrauit téne improbus ille, procáxque,
Te dea, te dura valuit contingere dextra?
Cùm sacrata Chij nemora, & frondentia late
Brachia lucorum, cùm siluæ colla comásque
Deuotæ tibimet manus impia demolita est.
Audax haud facinus donum foret OEnopioni:
Digna sed immodico merces stetit illicet ausu.
Nam dea nubiferi perrumpens viscera montis,

Dirum antris animal sæuos vomit hostis in artus.
Ergo vt falcatis monstrum petit Oriona
Morsibus,& totas in membra ferocia chelas
Intulit,ille male mali pœnas luit.ista furori
Præmia debentur,sunt hæc commercia læsis
Semper numinibus.metus hic,metus acer in astro
Permanet,& primo cùm Scorpius editur ortu,
Orion trepido terræ petit extima cursu.
Nec minus Andromedæ quicquid volitabit in æthrã
Et si quid Pistrix reliquum conuexa vehebant,
Hoc oriente ruunt:omnes procul in vada terror
Ingerit,& cunctos pauor vnus in æquora cogit.
Cepheus ipse caput,distentáque brachia vasto
Induitur ponto:tellurem cingula radunt
Extima,& oceano mersantur pectora rauco
Sola senis,reliquum polus ast à littore versat.
Semper in occiduo genetrix quoque Cassiepeia
Sidera præcipitis sequitur labentia natæ,
Deformémque trahit procul in vada cæca ruinam,
Prona capútque solo,solio vestigia ab alto
Sustollit miseranda:superquatit ira furórque,
Doridos & panopes post fata nouissima matrum,
Ac memor has pœnas dolor exigit.omnia fluctus
Hæc simul occiduos subeunt.tamen altera in vndis
Sufficit,ínque vicem lapsorum multa reportat.
Tempore nanque isto reliquæ se serta Coronæ
Expediunt pelago,postremíque agminis Hydra
Erigitur caudam,caput,& turgentia membra
Centauro exuperant,manus effert dextera prædam
Siluarum nam prima feræ vestigia mollis,
Arcum fera manent,Arcu redeunte per æthram
Protulit,incipiunt reliquum Serpentis & artus
Anguitenentis,item fert primis fluctibus Arcus
Amborum capita,& primis geminas Ophiuchi,
Ac primam rutili spiram Serpentis eoo
Scorpius oceano surgens agitat.pede Nixi,
Quem procul aduersum semper salis altera mittũt,
Tunc artus medij,tum pectora vasta humerúsque,
Dexteráque vlnarum spumosi gurgitis æstu
57 Procedunt, Pariter caput & manus altera porro,
Tota sagittiferi cum vibrant astra,feruntur,
Mercurialis item Lyra voluitur,altáque Cepheus
Cardine sustollens vestigia,gurgite nondum

Pectora liber agit,sed pectora mersus in vndas,
Plaustra Lycaoniæ pulsat pede desuper Vrsæ.
Tempore non alio magni Canis ignea cedunt
Sidera:protentum freta iam procul Oriona
Hauserunt pelago,toto Lepus occidit astro,
Tum quoque & oceano fugientem Sirius vrget.
Sed non Aurigam,cùm gurgitis ille profundi
Ima petit,pedibus Capra mox,Hœdiue sequuntur:
Ista polo rutilant,illum vada liuida condunt:
Hæc membris discreta alijs, extantiaque alte
Læuum humerum & summæ sese attollentia palmæ
Cernuntur, donec labenti congrada soli,
Sidere deuexo freta late cærula turbent.
58 NANq; manũ Aurigę,reliquũ celsúmq; corusci
Verticis & dorso quà spina attollitur alto,
Deprimit hirsuti sidus surgens Capricorni.
Membra Sagittigero cedunt postrema reuecto.
Iam non alatus remoratur sidera Perseus
Aeris in spacijs,neque clauum vendicat Argo.
Alluuione sato Perseus pede denique dertro,
Atque genu libero,mersatur cætera ponto.
Argo quod curuis puppim suptrahit oris,
Tingitur,& duro tingit vada cærula dorso.
Ipsa dehinc manet exortum Cilicis Capricorni:
Totaque cum pelago cœlo descendit ab alto,
Aequora cum Procyon,gressum sectatus herilem,
Intrat,& oceano permutat celsa profundo.
Hæc habet occidui plaga gurgitis,ista sonoro
Supprimit vndassalo.rursum procul erigit æthra
Cygnum,Aquilamq; Iouis.surgunt flãmatà Sagittæ
Sidera,pérque notum rutilatum numinis Ara,
Delphinum paruas promit Capricornus in auras,
59 ET matutino cùm surgit Aquarius orbe,
Os Equus atque pedes nouus exerit:ecce cadentis
Parte poli trahit occiduum nox atra sub æquor
Centaurum cauda,sed non caput,aut humerorum
Vasta simul recipit:persistit pectore celso
Cornipedis species,& cœlum vertice fulcit.
Ora dehinc Serpens,& prima volumina tantum
60 Conditur:Ingentis late tamen agmina caudę
Ponè trahit subit ista solum,subit æquora rursum
Integer oceani,cùm se Centaurus in vndas
Iecerit,atque nouo vibrarint sidere Pisces

His in summa poli surgentibus, ille per austrum
Piscis item planta, quem pulcher Aquarius vrget,
Redditur, haud toto tamen hic se corpore promit:
Sed manet alterius venientis tempora signi:
Parte latet, partem superain conuexa sonoris.
Fluctibus absoluit pelagi, sic brachia mœstæ
Andromedæ, sic crura dehinc humerísque nitentes
Paulatim recauo redeunt maris aurea cœlo.
Postquam adolent Pisces incendia, denique Pisces
Cum rutilant, mundo dextram hæc attollet in vlnâ,
Leuáque virginei rursum se corporis edunt.
61 PHRIXEI et postquã pecoris proruperit ortus
Australem hic aries Aram procul admouet vndis
Gurgititis occidui: quà lux redit, excitat idem
Persea proceri sustollere verticis astra,
Et claros fulgere humeros: ac cætera nondum
Sunt exempta solo, quin totum hoc inuida veri
Natura ambigua rerum ratione reliquit,
Extimus an reliquos Aries produceret artus:
Perseos, an Tauro freta pelleret adsurgente
Hoc vna cœlum, subit integer haud ipse vlla
Viscera, nascentis noua Tauri deserit astra,
Quippe huius flammis Aurigæ sidus inhæret,
Nec tamen hunc totum sustollit Taurus in æthram.
Aurigam salsis euoluunt fluctibus omnem
Surgentes Gemini, Tauro, Capra, plantáque læua
Nempe hœdi euadit, cùm primum rursus ab vndis
Cetosa insuperum referuntur viscera cœlum.
Nam caudæ & cristæ rigor arduus aëra celsum
Tunc repetunt, diri cùm sidera gurgite monstri
Voluit præcipitis teres inclinatio mundi,
Eminus ingentem condit pars prima Bootem.
Quattuor hic etenim signis surgentibus altum
Vix penetrat pelagus, neque summa totus ab æthra
Labitur arcturus, manus olli quippe sinistra
Iuge manet, celsisque super subducitur Vrsis.
63 AT cùm iã pedibus repetit fluctus Ophiuchus,
Vt genua oceanus vasto procul æquore condat,
Signum erit eoa Geminos procedere parte,
Nec lateri Pistrix cuiquam vicina videtur,
Sed iam tota super sustollitur, expuit atram
Iam pelagus speciẽ, nec adhuc tamẽ extima sorbent.
Quid ne nascentis suspectat nauita ponto

Agmina prima Padi cœlo cum feruere aperto?
Vicináſque faces rutili manet Orionis,
Curricula vt ſolers vero mox indice diſcat
Certa tenebrarum, poſsítque fideliter aſtro
Explorare notos & tuto carbaſa ponto?
Credo ni deſit magnorum congrua cura,
Prompta via eſt ipſo cognoſcere talia ſemper,
Præceptore Ioue, & cœlo tibi ſigna magiſtri
Omnia ducentur, monet alta Iuppiter æthra
Singula nos, facilis veram dedit arbiter artem,
Ne tempeſtatum primordia cæca laterent.

PROGNOSTICA.

64 NONNE vides, primum cùm Phœbe in cornua ſurgit
Tenuia, & anguſto lumen iacit ore per æthram,
Decedente die, pronóque ab tramite ſolis,
Promat vt ingreſſus ſolers tibi tempora menſis?
Nanque facem quarti ſibimet profitebitur ignis
Corpora cùm primum perfundens lumine noſtra,
In ſubiecta ſoli tenuem porrexerit vmbram.
Aſt orbis medij ſi cedat Cynthia formam,
Octauos ortus, octauáque plauſtra docebit.
Denique cum toto dea iam ſurrexerit ore,
Integer vt magni reſplendeat ambitus orbis,
Effluxiſſe ſibi medij iam tempora menſis,
Monſtrabit cœlo: pleni cùm rurſus egena
Oris eat, tanto procedens lumine formæ,
Inſerit aërijs quantum dea nubibus ignes,
Eſſe ſeneſcentis ſibimet diſpendia menſis
Illa docet, quibus in rutili confinia fratris
Tertia vix mundo ſupereſt via: cùm minus autem
Vmbrarum excludit, ſunt tales quattuor ortus
Marcentis Lunæ, quales ſub menſe renato
Quattuor exurgunt languentis luminis vmbræ:
Atque his octonas includunt ordine luces.
Interiectorum numerum quoque noſſe dierum
Prompta via eſt, proprio ſemper dea proditur ore.
Scandat quanta polum, quoties temone iugales
Strinxerit, & quanto iam tramite liquerit vndas.
65 AT decedentis poſtrema crepuſcula noctis,
Bis ſex ſigna tibi quæ verſat Signifer orbis
Monſtrabunt curſu nam Phœbus ſingula mutat,

Semper & alterno succedit in omnia lapsu,
Conficiens iter ætherium: nunc igneus istud
Astrum adolet flammis, alij nunc aurea Titan
Lumina miscetur, vel cum deuexus in vndas
Labitur, & rebus formam absumpsere tenebræ:
Vel matutino redit in cunabula linquens
Cum pelago, & rebus suffudit luce colores.
Sic diuersa diem comitantur sidera semper.
Non ego nunc longo redeuntia sidera motu
In priscas memorem sedes, habet ista priorum
Pagina, & incerta rerum ratione feruntur.
Nam quæ Solem hiberna nouem putat ęthere volui,
Vt Lunæ spacium redeat, vetus Harpalus ipsam
Ocyus in sedes momentáque prisca reducit.
Illius ad numeros prolixa decennia rursum
Adiecisse Meton Cecropia dicitur arte,
Insedítque animis, tenuit rem Græcia solers,
Protinus & longos inuentum misit in annos.
Sed primæua Meton exordia sumpsit ab anno,
Torret rutilo cùm Phœbus sidere Cancrum,
Cingula cum veheret pelagus procul Orionis,
Et cum cæruleo flagraret Sirius astro.
66 HOC vt fons est, vnde & duxit tempora Lunæ
Nauita, quo longum facili rate curreret æquor,
Aequora ruris amans, telluri farra parenti
Crederet: ingenti petat hæc indagine semper,
Seu qui vela salo, seu qui dat semina terræ.
Nec mora discendi. breuis hic labor, & breue tempus
Poscitur: innumeros habet autem industria fructus.
Vtilitas te certa manet, prænoscere motus
Si libet aerios, & tempestatibus ipsis
Edere principium, te primum sponte procellis
Arcebis rabidis, te rursum principe fluctus
Vitabunt alij, si certis singula signis
Tempora discernas. nam mundi cardine verso,
Vt stata raucisoni redit indignatio ponti.
Sæpe etenim quanquam tranquillæ noctis amictu
Mitia protenti requiescant terga profundi,
Doctus securam subducit ab æquore classem
Nauita, & Arctæa retinet statione phaselum,
Cum matutinæ præsensit signa procellæ.
Nanque alias cælo cùm tertia lumina Phœbus
Exerit, ille sali fuit implicabilis horror,

Adfore quem pelago comitem sibi dixerat astrum:
Crebro quinta dehinc lux cõmouet Amphitriten:
Sæpe inopina mali clades ruit.omnia certis
Indicijs tibi Luna dabit,seu lucis vtrinque
Cæsa facem,seu cùm terretem concrescit in orbem,
Sol quoque venturas aperit tibi sæpe procellas,
Sidera producens,& cùm sale sidera condit,
Nec minus ex alijs aderit cognoscere motus
Aequoris,& magnos cœli callere tumultus,
Quos det certa dies,quæ longi tempora mensis,
Astrorúmque vice & mundi ratione trahantur.
Aeris immadidum quiddam tellure creatum
Spiramenta vomunt,vis hoc cum fundit in auras
Venarum,occulte patulo prætexitur agro
In subiectum oculis,terrámque supernatat omnem,
Multáque materies,quam cùm calor ignicomantum
Hausit stellarum,superas subducit in auras,
Et concreta diu compingit nubila mundo.
Si minor hæc madidi substántia cespite ab imo
Subrigitur,tenues nebulæ caligine fusa
Tenduntur cœlo:vis autem siccior olli
Cum fuit,in celeris dissoluit vndique ventos,
Vicinúmque sibi flabris dominantibus vltro
Aera propellit,si maior protinus humor
Consurrexit humo,pluuias quoq; nubila fundunt,
Et pluuijs late calor est pater.hic super imbres
Exprimit,& ducta feruentis vt obice mundi
Respuit humorem:si molles,magna vtriusque
Occurset sibimet velut obuia, cominus agris
Compulsa aërio fragor intonat,ampláque late
Murmura discurrunt pariter crepitantibus auris.
Hic inflictus item,diuersorùmque per æthram
Sæpe superna furens,illisos fulguris ignes
Excludit,rutilis totamque volantibus æthram
Præstringit flammis,& cœlum sulfure odorat.
Omnibus his genitrix tellus,& cespite ab imo
Ducuntur superi motus: ignea mundi
Lumina,flammigero Phœbus temone coruscans,
Et quæ noctiuagos attollit Luna iugales,
His peperere malis exordia.nanque deorsum
Mouit humum cùm forte calor,laxata repente
Spiramenta soli venas procul altáque pandunt
Viscera telluris,bibit imum terra calorem

Desuper,

Desuper, & madidum tepefactus cespes anhelat.
Aeris hos motus, rabiémque volubilis vndæ,
Flabra procellarum, mundani tramitis iras,
Præsentire decet. cape solers singula mente,
Præceptísque virûm sitientia pectora pande.
64 CYNTHIA cum primum cœlo noua cornua promit,
Cautus vtrinque deam circunspice: nanque reuectæ
Nequaquam semper similis lux imbuit ortum:
Sed species diuersa trahit, varióque notatur
Formarum primi cùm surgit luminis igne,
Tertia cum rutilat, cum maior sideris æthram
Scandit, & aerias quarta face luminat oras,
Ingredientis erit plenè tibi nuncia mensis.
Hæc castigato si tertia fulserit ortu,
Pura sit, vt fœdis ab sordibus adfore dices,
Clara, serena diu: tenui surrexerit autem
Si face, & ignito suppinxerit ora rubore,
Turbida certantes conuerrent æquora cauri,
Luminia ista dehinc si crassior, atque retusis
Cornibus ingreditur, si quarti sideris ortu
Percussi vt tenuem prætendat corporis vmbram,
Imbribus aut zephyris hebetabitur, arguet vltro
Flabra noti, aut pluuias. nam crassus desuper aër
Cornua cæca premens, notus vuidus aëra cogit.
Tertia si rursum protollat Cynthia currus,
Sic subrecta faces & acumina tenta coruscans,
Vt nec curua quasi declinet cornua, nec tum
Fusa supinatum diducat lumen in auras,
Occiduo zephyrum prædicet surgere mundo,
Aut Libyæ de parte notum. sin quattuor autem
Cynthia curriculis cœlum subit, atque coruscis
Cornibus immodice prostantibus vlserit ignes,
Vix prolixa salum ciet, ocyus omnia cauri
Marmora conuoluent, fera verrent flabra profundum.
Istius in boream quòd se sustollit acumen,
Si curuum specie velut annuat, adfore cœlo
Sæua procellosi prædicet flabra aquilonis.
Nanque hoc vrgeri sese adserit, hocque grauari
Indice, rursus eo veniet notus, hanc vbi partem
Pone supinari conspexeris, ínque reclinem
Sponte habitum, pandi nam subrigit auster acumen
Inferiore plaga. si Lunam tertius ortus
Proferat, atque deæ conuoluat circulus oras,

M Suffusus

Suffusus rutilo, mox tempestate sonora
Spumosum late pelagus canescere cernes.
Maior & hæc rauci versabit gurgitis vndas,
Ipsa quoque immodice si vultum Luna rubescat.
68 CONTEMplator itē, seu plenū luminis orbē
Cynthia distendit, seu cùm teres ambitus olli
Ceditur, & mediæ velut indiga lucis, vtrinque
Sustinet obductæ sibimet dispendia formæ.
Cornua prima replens, & cornua fessa dehiscens
Induit, & qualem procedens ore colorem
Hinc perpende oculis. ipso monitore dierum
Signa tene, ac totum discerne in tempora mensem.
Non vnum deprensa diem tibi signa loquuntur,
Nec vulgo in cunctis adsunt præcepta diebus:
Sed quæ signa nouo dederit nox tertia motu,
Quartáue sustollat medios dum Cynthia vultus,
Durabunt cœlo: medio quæ edixerit ore,
Ignes in plenos: hinc in dispendia rursus
Altera prouisæ signantur tempora Lunæ.
Illa dehinc donec germani luminis ignis
Accedat Phœbe, mensis postrema notabunt.
Hoc quod protento vehit ingens mundus inani,
Aëra uomen habet: quod spirat cespite tellus,
Nubila dicuntur: cœlum super aula deorum,
Axe compactum conuoluitur. hîc sua certis
Sunt loca numinibus: borealis verticis alta
Regia Saturni: qua siccior annus anhelat,
Aestatis rutilo, calida stat Iuppiter æthra,
Immodicus terram qua desuper ignis aduret,
Gradiuo incolitur, brumalis pulsus habenas
Quà Solis redigit, pulchro Venus obtinet astro:
Ast vbi demerso latet ater circulus orbe,
Cessit Mercurio locus imbrifer, his super amplas
Quinque tenens Zonas, certo via feruida Solis
Limite decurrit, cum Luna nubila propter,
Exhalantis humi quà spiramenta madescunt
Ima, vehnnt cœli, luxit dum frustra frequenter,
Desuper in nubes rutilantis lampade Lunæ.
Pascitur humore, & varias dea lumine formas
Exprimit incerto, sic crebro denique Phœbo
Nubibus ambiri cùm subsint nubila, Lunæ
Creditur, hanc puoties includere circulus ergo
Spectatur, proprio succedunt ordine signa,

Ille alias trino cùm voluit tramite Lunam,
Et geminis plerunque meat, solet vnicus idem
Cingere. Si simplex circunuersabitur orbis,
Signa procellarum certissima. signa sereni
Præferet: abruptus subito prænunciat euros.
Marcescens tenui sensim caligine, & æthra
Digestus patula, docet vndis adfore pacem.
Si duo se Lunæ circunfudere, repente
Maxima vis pontum, vis verret maxima terras,
Maioresque dehinc stagna agitabunt procellæ.
Si trinus rutilum constrinxerit ambitus orbem,
Et magis immodica formidine sæuiet auster,
Zonarum teter fuerit si tractus in æthra,
Denique disrumpant si sese cingula Lunæ,
Vltima tempestas ruet imi gurgitis æstum.
96 SOLIS quinetiam, Solis tibi cura videndi
Sit potior, Solem melius præuisa sequuntur,
Astrorúmque duci monstrata tenacius hærent:
Siue ille occiduas vergat decliuis in vndas,
Seu se luciferis reparabilis exerat oris.
Istius ingentes radij, caliginis atrum,
Et nebulosarum tractus piceos tenebrarum
Lumine dispiciunt, cùm per chaos vmbriferum vis
Flammea peruasit, cùm semper noctis amictus
Inserit aëriæ fulgor facis: ille calore
Pigra mouet, simulac rutilis torpentia flammis
Sol sospita animet, Sol dura obstacula primus
Curru adamanteo referat pater, efflua Phœbus
Igne inhibet, Phœbus radijs densata relaxat.
At cum flammigeri cedit vis inclita Solis
Lucis egens, crassæque deus latet obice nubis,
Et cœlo & pelago magnos ait adfore motus.
Non hic cùm primos educet gurgite vultus,
Ceu picturato diuersos ore colores,
Proferat: haud etenim tali tibi Sole reuecto,
Mitia iam cœli fas expectare serena.
Et si tranquillo conuexa cucurrerit austro,
Indideritque facem ponto deus integer, atra
Nube carens, purúspue coma, & splendidus orbe,
Conuenit eoæ faciem præsumere lucis.
Sed non ora cauo similis medióque recedens
Orbe, quasi vel si radios discingitur vltro,
Figat vt australem porrecto sidere partem,

Aut boreæ rigidi iaculetur luminis igne,
Et vento & pluuijs reparata in luce carebit.
49 DENIQVE per flammas procul atque incendia, Solis
Ipſa dei cedunt blandi ſi lumina, ſolers
Tende oculos, certa hoc ducentur ſigna magiſtro.
Et ne ſanguineus late rubor induat ora,
Qualia protractu vaga nubila ſæpe rubeſcunt:
Aut ne labenti piceus color abdat amictu
Lampada, quære diu, ſi tetro craſsior orbe eſt,
Vueſcet pluuijs tellus, inflatáque celſas
Aggere deuicto ſuperabunt flumina ripas.
Ignea ſi fulgor præcurrit plurimus ora,
Flamina crebra ſalis quatient vada, flumina terras
Conuerrent omnes, & duri flabra aquilonis,
Siluarúmque comas, & celſa cacumina flectent.
Vis ſimul amborum ſi vultum Solis oberret,
Cuncta noti quatient, imbres procul arua rigabunt.
71 ECCE alias primo naſcentis Solis in ortu,
Vel cum præcipites pelago deus inſerit ignes,
Vt coëunt radij nebuloſo: cætera quippe
Pars Hyperioniæ rutilat facis, híque comarum
Vis confuſa micans mundo ſua lumina præſtat:
Hic globus ater item liuentia nubila cogit,
Nonnunquam craſſo nebularum tectus amictu,
In conuexa redit, tum cœlo rurſus aperto
Cum ruit, oppoſita vultum caligine condit,
Omnibus his ſignis in terram defluit imber.
72 Plurimus. Interdum tenuis præuertere nubes
Viſa deum, hæc celeris ſi præſurrexerit ortum,
Ipſeque ponè ſequens radiorum luce carere
Cernatur, nimbis ingentibus arua madebunt.
At matutini ſi Phœbum in littoris acta
Maiorem ſolito produxerit, atque per æthram
Marcenti ſimilis defluxerit extimus orbis,
Alta dehinc ſcandens minuat iubar igniferum Sol,
Pura ſerena aderunt, nanque olli gurgitis aër
Craſsior in modicum ſurgens diffuderat orbem.
Et iam ſi tenero ſuſtollens tramite cœli
Oblitum iuſti iubar attrahit, hic quoque magnis
Cum madefacta die ſub tempeſtatibus horret
Pallidus hora cadens promittet pura ſerena,
Diſploſis etenim per apertam nubibus æthram
Ora laboranti ſimilis languentia pallet,

Et

Et disiectarum moles late nebularum
Indicat exuti faciem clarescere mundi.
Quin nascente die venturos conuenit imbres
Noscere, cum proni procul ad confinia cœli
Deferri piceo spectaris nubila tractu.
Et cum declinant radij se partem in vtranque,
Lucis in occasu, nox vt ferat algida rores,
73 Imber erit. Puras si Phœbus condit habenas,
Et Calpetano tranquillum gurgite lumen
Tingat, ac in lapsu nubes ignita sequatur,
Nóxque diésque dehinc venturi rursus eoi
Nimborum expertes & tempestatibus atris
Durabunt. Sed cum radijs marcentibus ardor
Languet, & in tenui tenduntur acumine frustra
Phœbei crines, nimbos arguet atra procella.
Talis & obducti cernetur forma diei,
Qualem fraternos subtexens Luna iugales
Lucem hæberat: subit hæc superi sacra lumina Solis
Inferior, mediæque inter stans lampadis orbe,
Arcet flammigeræ radium facis: aut tibi rursum
Cum matutinos molitur lucifer ortus,
Ebria sanguineæ subuoluant vellera nubes.
Nanque grauis cœlo fundetur protinus imber.
74 NEC si Sole procul rutila inter stagna morante
Emineant radij, radios quoque crassior vmbra
Contegat, ille dies pluuijs ventóque carebit.
Quin erit imber item, si Solem circulus ater
Ambiat exortum: maior se denique nimbus
Vrgebit cœlo, maior sola perluet imber:
Circuufusa adeo si cingula nescia solui
Seruarent terræ speciem torpentia molis.
75 SAEPE etiam Phœbo nubes percussa rubescit,
Et meditata dei formam, procul igne recepto
Concipit effigiem, simulato luminis orbe.
Id qua parte poli spectaueris, adfore ab ipsa
Parte tene ventos: tamen hæc tamen omnia semper
Decedente die melius ventura docebunt.
76 CONVENIT hic etiã paruũ Pręsepe notare:
Id nubi nomen, quæ Cancro obuoluitur alto:
Græcia docta dedit, duo propter denique Asellos
Suspice, quorum alius Septem vicina trioni
Astra adolet, tepidum procul alter spectat in austrũ.
In medio quod nube quasi concrescit adacta,

Id Præfepe vocant. porro hoc Præfepe repente
Si fefe ex oculis procul auferet, ardeat autem
Congruus aerijs late rubor ignis Afellis,
Nequaquam tenues agitabunt ftagna procellæ:
At fi fideribus fimilis lux duret, & illi
Tetra fit effigies, cadet altis nubibus imber
Lenior, & parco mox tellus rore madebit:
Sed boreæ fi parte trucis velut indiga iuftæ
Stella facis, lento marcefcere cernitur igne,
Et procul alterius iuba late flagrat Afelli,
Protinus Aethiopum furget conuallibus aufter:
At regione noti fi lucem ftella fenefcat,
Segnis Riphæis aquilo crepitabit ab oris.
77 QVIN & terrenis cape rebus certa frequenter
Signa procellarum: nam cum traxere tumorem
Aequora prolixum, cum littora curua refultant
Sponte procul, neque cæruleus colliditur æftus:
Aut cùm proceris vertex in montibus vltro
Perftrepit aerium, ventos inftare docebunt.
78 ET cum parua fulix trepido petit arua volatu,
Stagna finens, longáfque iterat clangore querelas,
Indicat infanis freta mox canefcere ventis.
Denique cum cœlo tenduntur pura ferena,
Sæuitura polo funt flamina, primus in ipfa
Mox picturati conuertit pectoris artus
Sturnus edax, premat vt tenues vis obuia plumas,
Et ne poft tergum pateat penetrabilis euro.
79 LATIPEdémq; anatem cernes excedere pôto
Sæpius, & fumma nebulam fe tendere rupe:
Iámque fuper latices florum volitare fenectam,
Stellarúmque comas rumpi procul æthere celfo,
Decidere in terras, rutilarum fpargere crines
Flammarum, & longos à tergo ducere tractus:
Inde etiam ventos mox adfore præmonet vfus.
80 QVOD fi diuerfis fe pafsim partibus ignes
Excutiant, verret pelagus fine fine modóque
Turba procellarum, fi duri limite ab euri,
Si regione noti, fi lenis parte fauoni,
Aut de Biftonio mundi procul axe corufcat.
81 SI repetunt veterem ranæ per ftagna querelam,
Vellera fi cælo volitent, fi difcolor iris
Demittat gemino fe fornice, circulus albam
Si ftellam teter velut ambiat, æquora propter
Si

Si crepitent volucres, si gurgite sæpius alto
Pectora mersentur, si crebro garrula hirundo
Stagna adeat, rutilæ cum sint primordia lucis.
Si matutinas vlulæ dant carmine voces,
Improba si cornix caput altis inserit vndis,
Flumine terga rigans, si sæuet gutture rauco,
Plurimus abruptis fundetur nubibus imber.
82 IMBER erit, totis cùm bucula naribus auras
Concipit: & late pluuijs sola cuncta madebunt,
Cùm proprias solers sedes formica relinques,
Oua cauis effert penetralibus, aspera quippe
Tempestas, gelidúsque dies, & frigidus æther,
Inserit internis terrarum redditus æstus,
Pectora cum curuo purgat gallinula rostro.
83 AGMINE cùm denso circunuolitare videtur
Graculus, & tenui cùm stridunt gutture corui,
Cùm procera salum repetit clangore frequenti
84 Ardea. Cum paruę defigunt spicula muscæ,
Et si nocturnis ardentibus vndique testis,
Concrescunt fungi, si flammis emicet ignis
Effluus, aut lucis substantia langueat vltro,
Conuenit instantes prænoscere protinus imbres:
Denique cùm patulam torrens Vulcanus ahenum,
Scintillas flamma circumlabente reliquit.
85 SI notus humentis Libyco trahit æthere nubes,
Si nimium ad montem nebularum crassus amictus
Tendatur, summo nudentur vertice saxa:
Et quà pontus item freta pér distenta quiescit,
Nubila si longo se procumbentia tractu
Diffundunt cœlo, & Thetidi terrísque supinis
Pax aderit, nusquam mundo ruet effluus imber.
86 SED cùm tranquillo tenduntur crassa serena
Sub Ioue, venturæ prænoscere signa procellæ
Conuenit: & rursum cùm perfurit aëris horror,
Inspice quam referant terris pelagóque quietem.
Inter prima tamen paruum Præsepe notatur,
Arduus excelso quod Cancer cardine voluit.
Hoc cùm concretus tenuari cœperit aër,
Discutit impositæ late sibi molis amictum.
Nanque sereniferi patet hoc in flabra aquilonis,
Cùm minus & primo purgatur flamine venti
Tempore, tum propior modulatur noctua carmen,
Tum vespertinum cornix longæua resultat,

Tum corui crepitant,& ouantia gutture rauco
Agmina crebra vocant,tum nota cubilia leti
Succedunt pariter,tum pennis corpora plaudunt.
87 TVNC & Strymonias circunuolitare repente
Suſpicies per aperta grues,vbi mitior annus
Sponte procelloſum disiecerit aëra cœli.
Tunc quoq; cùm ſtellis hebes eſt lux omnibus vltro,
Nubila nec craſſos circunduxere meatus,
Vt iubar occulerent flagrantibus obuia flammis:
Nec caligo inhibet rutilantis lampados ignes,
Orbe nec expleto ſacra ſidera Luna recondit:
Sed iam ſponte ſua ſtellarum lumina marcent,
Conuenit hibernæ prænoſcere ſigna procellæ.
Nubila ſi cœlo conſiſtere,nubila ferri,
Si qua ſuperfundi ſibimet ſuſpexeris vltro.
Gramina ſi carpit ſemeſa petacius anſer:
88 SI nocturna tibi cornix canit,heſperus æthra
Cùm redit,innumero ſi cantu graculus inſtat,
Si matutino fringuilla reſultat ab ore,
Si fugiunt volucres raptim freta turbida Nerei,
Orchilos infeſtus ſi floricomis hymenæis
Ima petit,terræ ſi denique paruus eritheus
Succedit trepidæ ſcrupoſæ concaua rupis,
Cecropias ſi paſtus apis vicinus ad ipſa
Caſtra inhibet,florumque ſimul libamina mœſtæ
Proxima decerpunt:ſi Threiciæ per aperta
Sponte grues trepidant,nec ſeſe audacius æthræ
Committunt,pennis vt longos ſæpe volatus
Formauere ſuper,ſi ſoluit aranea caſſes
Tenuia ſi toto vehit auſter licia cœlo,
Mox tempeſtates,& nubila tetra cientur.
89 QVID? maiora canam,cinis,cinis ipſe repente
Cum coit,albenti nix terras veſtit amictu,
Nix operit terras,rutilis vbi lumina prunis
Summa rubent,errántque breui caligine craſſa
Interius nebulæ,& denſo iam fomes in igni
Marceſcit penitus,pluuios mox arguet auſtros.
90 INDVIT immodicis cùm ſemet floribus ilex,
(Indiga nam ſucci ligno natura rigenti eſt)
Et cum flore nouo,cùm brachia glande grauantur
Vuentis cœli ſub nutrimenta latenter
Sponte operata docet.quin & lentiſcus amara,
91 Indicium eſt pluuijs. Ter fœtum concipit arbos,

Térque nouos genetrix fructus alit:ipſáque trino
Flore renideſcens tria tempora prodit arandi.
Ter prorumpentis ſcillæ teres erigitur flos,
Sulcandíque ſolum ter monſtrat tempus adeſſe.
92 SIC & crabronum rauca agmina,ſi volitare
Fine ſub autumni conſpexeris æthere longo,
Iam veſpertinus primo cùm commouet ortus
Vergilias pelago,dices inſtare procellas.
Síque ſues lentæ,ſi lanæ ſedula nutrix,
Si capra dumoſis errans in ſaltibus,vltro
In Venerem pergat:quippe ollis vuidus aër
Excitat internum per viſcera mota furorem,
Et tempeſtates & nubila protinus atra
93 Adfore præcipies. Quin & gaudebit arator,
Quíque ſolum iuſtis verſabit menſibus anni,
Plebe gruum prima:gaudebit tardus arator
Agmine pigrarum,ſic quadam lege deorum
94 His comes eſt imber. Pecudes ſi denique terrā
Lanigeræ fodiant,caput aut tendatur in arcton,
Cùm madidus per marmora turbida condit
Pleiadas occaſus,cum brumæ in frigora cedit
Frugifer autumnus,ruet æthra concitus imber.
At ne perruptis terrarum dorſa lacunis
Infodiant pecudes,ſi vaſto viſcera hiatu
Diſcutiant terræ,veniet vis æthere toto
Dira procellarum,nix omnes veſtiet agros,
Nix herbas lædet teneras,nix vret ariſtas,
At ſi contigerit plures ardere cometas,
Inualidas ſegetes torrebit ſiccior aër.
Nanque prorumpunt naturæ legibus vltro
Spiramenta ſoli,ſi iuſtus defuit humor,
Arida per cœlum ſurgentia deſuper æthræ
Igneſcunt flammis,mundíque impulſa calore
Excutiunt ſtellas,& crebro crine rubeſcunt.
94 CONTEMplator item,ſi longo plurima pōto
Agmina feſtinant volucrum,ſolidémque frequentes
Succedunt terram,ſterilis deſæuiet æſtus.
Ac ſitient agri,nam qua circunflua tellus
Adluitur pelago,coquit altam ſiccior aër
Ceſpitis arentis ventis,citiúſque calorem
Sentit humus ſic cinctis ſalo,fuga protinus ergo
Eſt auium in terras,pauet hos vt viderit æſtus
Agricola,& ſicco iam deflet mergite culmos.

Sed ſi tum modico producant agmina ab vndis.
Nec trepido paſsim verſant conuexa volatu,
Lætitia eſt duris paſtoribus,adfore parcos
Præſumunt imbres:ſic in contraria ſemper
Vota homines agimur,noſtríque cupidine fructus
Poſcimus alterius diſpendia:denique & ipſa
Solers natura,& rerum genitabilis ordo,
Certa ſuis ſtudijs adfixit ſigna futuri.
96 NANque & ouis cupido ſi gramina tondeat ore
Inſaturata cibi,decerpens latius agros,
Paſtor id indicium pluuialis frigoris edet.
Et ſi perſultans aries laſciuius herbas
Adpetit,aut ſeſe ſuſtollant ſaltibus hœdi,
Vel ſi iuge gregi cupiant hærere,nec vſquam
Matribus abſcedant,& ſi ſine fine modóque
Pabula delibent,cùm tutas veſper adire
Compellat caulas,monſtrabunt adfore nimbos
97 BVBVS arator item trahit atræ ſigna procellæ,
Lambere ſi lingua prima hos veſtigia forte
Viderit,aut dextrum proſterne corpus in armum.
Vel ſi prolixis auras mugitibus implent,
Paſcua linquentes vix veſpere.dat capra moti
Rurſum ſigna poli,cùm ſpinis ilicis atræ
Multa inhiat.docet hæc eadem ſus horrida,cœno
Gurgitis illuuie ſi ſæpius inuoluatur.
98 MARTIVS ipſe lupus villarũ proxima oberrãs
Affectánſque locos hominum,lectúmque larémque
Sponte petens,craſſo conſurgere nubila cœlo
99 Præmonet.Id parui cum ſtringunt deniq;mures,
Cùm geſtire ſolo,cùm ludere forte videntur:
Protendit tibimet canis id præſentia,multam
Tellurem fodiens:tamen hæc tamen omnia rerum
Adfore vel primo nimbos mox ſole docebunt,
Vel cum curriculis lux ibit cepta ſecundis,
Tertius aut verſo cum venerit ortus Olympo.
100 NON ſpernenda tibi ſint talia,ſed memor vni
Adde aliud ſemper:ſi tertia denique ſigna
Proueniant,firmo venturum pectore fare:
Et tranſactorum ſolers componere menſum
Signa laborabis,ſi ſic fluxere reperta,
Nequaquam trepidare pudor perſuadeat vllos
Aſtrorum lapſus,aſtrorum protinus ortus
Diſcute,ſi caſus ſimiles & ſtella per æthram

Prodi-

Prodidit:exacti iam summa crepuscula mensis,
Et surgentis item primordia conscius artis
Fare sacræ.mensum confinia summa duorum
Cæca latent:luces hæc semper semet in octo
Inscia lunaris tendunt facis: ipse fideli
Perquires studio:& si quid tibi forte repertum,
Pluribus indicijs solers fulcire memento.

IN FESTI AVIENI ARATVM.

HAC Auieni paraphrasi cudenda, vnico Aldiuo vsi sumus exemplari, quamplurimis in locis ita deprauato, vt minimè mirum videri tibi debeat, studiose lector, si etiamnum hæsitandi locus multifariam supersit. Ne verò aut nos aliquid temere mutasse suspiceris, aut tibi liberum iudicandi arbitriũ adeptum merito conqueraris, huc adscribemus, è qualibus nostra conciunauimus, non quidem omnia, sed quæ admonitione aliqua digna visa sunt.

1 FESTO AVIENO. *Aldus, Auieno. Auienus citatur D. Hieronymo, Seruio, & veteribus alijs compluribus.*

3 NOX ET AGIT. *Scriptum erat, Nox agit, & versoceu fixa, &c. & mox, Nam numeris & honore caret, micat, &c.*

AETHERIS. *Duobus verbis legebatur, In stabili. arbitror significari hic orbem mobilem, non stabilem.*

HAC TERES. *Aldus, Ac teres.*

VT MVNDVS *subijt Arctos. Claudicat versus quinto pede. vide itaq; num legendũ sit, Subijcit Arctoe.*

ADSVETAS. *Hi duo versus, corrupti meo iudicio leguntur in Aldiuo libro, hunc in modum.*

Adsuetas duris quondam venantibus athra
Iut ubi & raptor genetricis flore sacrauit.

CVM PVER *Agrestes. Aldus, Agrestis. quod puto, Agresteis scribendum fuisse, vt multis alijs in locis, & vt etiam, pag. 69. versu vicesimo quarto Apes.*

5 PRAECLARI *Nominis. Ald. Proclari nominis arcto.*

7 ERIGITVR. *Exigitur, antea legebatur.*

9 TRICCAEI. *Ald. Triccæi Aesculapium significat, de Tricca vrbe Thessaliæ ita nominatum.*

NITESCIT *in orbe. Ald. Nitescet. verbum Diuidit quod sequitur, vtrum legendum, monstrat.*

10 VISCERA PARTEIS. *Antea erat, Partis.*

NEQVE *Tanta volumina. Tanta hic positum est operarum incuria pro Tenta.*

IN *picturata. Aldus vno verbo, Impicturata.*

14 LACHRIMIS *Aiebat obortis. Prior erat lectio, ab ortis.*

ALITE *Procursu. Aldi codex habet.*

Alite pro cursu sese inconuexa ferebat.

15 NEC *Contemplandi. Aldus, Ne contempl.*

20 PLVRIMVS. *Pro Atque, legendum Adque.*

AT *Deducta. In Aldino codice versus hic, vna hac syllaba, Huic, mancus est*

24 IGNEA. *Pro Singula, Cingula legendum est.*

28 SEGNIOR. *Aldus impressit, Ab lapsu. & mox pro Parcior, Partior.*

29 SIMILE EST. *Aldinus codex, Similem.*

30 PROLES. *Aldus habet, Proles tibi tertia piscis Surget Bombycij, numero vnitatis.*

33 LOCVS *has habet arctior omnes. Aldina lectio, Omnis.*

34 VERGILIAS *Cerne tenet vsus. Aldus cudit, Vergilias cernit. tenet.*

35 PECVDES QVI. *Aldus, Pecudésque.*

GRANDIBVS *Haud equidem. Pro negatione, coniunctionem disiungentem, Aldus cudit, Aut pro Haud.*

38 IMVS *Vt australi. Ald. Australi: & mox pro, Huc cùm Threicio, idem, Hic iam Threicio.*

ANGVSTO *Decurrit. Ald. Decurrat. & mox, Clamauit.*

39 TVM *quoque si piceam spectaris, in Aldino est, Specteris*

INSCIA *Nerui. Ald. in dandi casu numeri pluralis, Neruis. & mox pro Cõterminus, Cõterminat.*

47 TORRET *Et immodicis. Aldus legit, Et in medici. & versu abhinc tertio, Alueus Oceneа est. item paulo post, Gemina florum.*

STELLARVM. *Aldus, Stellarum fulcent rutilant, quæ plurima longi Bellua, &c.*

49 SOLENNI. *Aldus, Solenne. & tertio post versu, Tergúmque.*

62 QVINQVE *Itidem stellæ, similis quibus. Aldus ita cudit,*

Quinque itidem stellæ similes, quibus haud sit imago.

Ne quas formarum doctus notet adfixarum.

77 AC *Flammas. Aldus, Flammans.*

ERIGONE. *Ald. Erigones.*

79 AST *Hæ dimensa. Aldus cudit, Ast Hedi mensa, & versu sequ. Includant.*

80 DISTABIT *Multum. Ald: Inultus.*

81 SIDERIS *Expertes. Ald. Expertis & clara luce carentis.*

82 CAECVS MOS, *Aldus Cætus. & versu qui sequitur, Penetrauerit.*

83 NEC *Minus Andromeda, Aldus, Andromeda est. & mox, Omnu procul in vada terror.*

RELIQVVM *Polus ast à littore. Aldus cudit, Polus asta littore.*

ARCVM *Sera Aldus, At cum fera manent.*

FERT *Primu fluctibus. Aldinus codex hic & versu sequenti habet Primos.*

84 CILICIS *Capricorni. Cilici, Ald.*

ET *Matutino cùm surgit. Consurgit, Aldus legit.*

SIDERE PISCES. *Pyscem, cudit Ald.*

CESISQVE. *Aldus, Celsíque.*

86 PRONO *Qua. Pronoque, Aldina editio.*

87 HOC *Vt fons est, vnde. Aldus, Hoc vt fontem.*

88 COMPVLSA. *Lege, Compulsu.*

HIS *Peperere malus exordia. Corruptè Aldus cudit, Perpere. & mox, Viscera telluri.*

89 CAVTVS *Vtrinque. Ald. Vtrunque. & versu abhinc 8. adfore dicet.*

SIDERIS *Ortu. Ald. Ortum.*

90 IGNES. *Aldus, Ignis in plenos.*

EXPRIMIT *Incerto. Legendum, Inserto.*

91 PRAEFERET. *Abruptus. Ald. abruptos. & versu sequenti Tenuis sensim.*

DESCRIBEBAT ET TYPIS MANDABAT THEODORVS GRAMINAEVS TYPOGRAPHVS, ARTIVM MATHEMATICARVM PROFESSOR, COLONIAE AGRIPPINAE, M. D. LXIX. CALEND. IANVARII.

ARATI PHAENOMENA PER GERMANICUM CAESAREM IN LATINUM CONconuersa, & in eadem Commentaria.

CAELVM Circulis quinque distinguitur, quorum duo extremi, maximè frigidi: Australis humillimus, & Aquilonius excelsissimus. His vtrinque proximi duo, Paralleli vocantur, vt ita dixerim, æquedistantes: ideo Tropicus vnus Solstitialis, alter Hibernus, per quem sol transiens ac tenens octauam partem Capricorni, solstitium hibernum facit: alter æstiuus, per quē sol transiens ac tenens octauam partem Cancri, solstitium æstiuum facit. Medius est Aequinoctialis, qui octauam partem arietis tenens, æquinoctium vernum facit: octaua Libræ, autumnale constituit. Vt Circuli in cœlo, ita Zonæ in terra vocantur. Inhabitabiles frigidi circuli sunt, ob rigorē, quòd ab his longissime sol abest. sub torrido quidam habitare putant Aethiopiæ maximam partem: item plurimas insulas Maris rubri, altósque vertices eminentiásque terrarum nostris ampliores, sub Tropicis habitare nulli dubium est.

Noster Solstitialis Aestiuus est excelsus atque arduus. Diuisi autem sunt à nobis circulo Aequinoctiali, qui antichthones nominantur, & videntur humiles atque depressi, qui antipodes infra sunt: quod vt esse videatur, efficiunt flexus obliquitatésque terrarum, quas antichthones & antistochæ & antiscepta inhabitare dicuntur. Incipit autem Signifer, non ab extremo circulo, nec ad extremum extenditur: sed ab imo Tropico australi, brumalique eodem, per Aequinoctialem ad summum solstitialem, eundemdémque æstiualem per medium: in his longitudo latitudinisq; porrectus. Obliqua circuli Signiferi partes, ccclxv. signa xij. partium singula tricenarum, quorum quædam minora, quædam ampliora, & populo Canophora dicuntur: sed compensatio quinque partibus creditur applicari, vt sint omnes Signiferi partes, ccclxv. Horum incipientia ab ariete, alia sunt masculorum naturalibus, alia fœminarum. Item quartum quoq; eorum, aut Tropicum, aut solidum, aut deforme. Incipiet dinumeratio ab Ariete. Signa tropicorum duo sunt æquinoctialia, aries & Libra: duo solstitialia, Capricornus & Cancer. Tropicis maxima solida ante posita, hi deformia.

HIC est stellarum ordo, vtrorumque circulorum: Septentriones duplices ad austrum vertuntur, figura auersis caudis inuicem sibi aduersantes: inter quas obliquus dilabitur Draco. Sub vnius nanque pede est serpentarius, cuius serpentarij pedes attingunt frontem scorpionis. a latere autem retro stat Custos sub pedibus quidem eius Virgo, habens igneam in manibus spicam: retrorsus verò, vestigijs eius adiacens Leo, medio æstiuo solstitio Cancer & Gemini. Genua autem agitatoris caput Gemini attingunt. pedes autem eius Tauri cornibus iunguntur, cuius Hœduli desuper obtinent locum septentrionis. Habet autem septentrio à dextris iuxta Coronam desuper, serpentem in manibus serpentarij, & eum qui in Geniculo stat, & sinistro pede septentrionalis Draconis verticem, calcans vnum brachium Libræ, alterū dans Coronæ. nam ad minorē septentrionis, vltimus pes Cephei continetur, Cycnum manu dextra apprehendens: super cuius alas Equus extendit pedem, & super equum aquarius extollitur, iuxta quem Capricornus est. sub aquarij pedibus Piscis magnus austrinus, constituta ante Cepheum Cassiepeia, & à dorso agitatoris Perseus pedem extendit: super Persei caput Cassiepeia pedibus properare videtur. Inter Cycnū igitur & eum qui in Geniculo stat, Lyra constituitur. In quorum medio desuper ab oriente Delphinus cognoscitur: sub cuius cauda est Aquila, in proximo habens Serpentarium. Sed iam de aquilonio circulo dictum est. nunc ad australem ordinem properemus.

SVB aculeo Scorpionis, Sacrarium constitutum est: sub corpore eius anteriora Centauri videntur, in quo est bestia. Conspicitur & Sagittarij pes summus ex alia parte. Sub australi circulo prope Centauri membra, Hydra cauda, & Coruus: ad genua Virginis vrna est posita: à sinistris Orionis, qui & Incola, Fluuius, qui & Padus, necnon & Eridanus: sub pedibus Orionis, qui & Incola dicitur. Lepus splendida effigie conspicitur. retrorsum verò à pedibus eius. Canis splendida refulget: post cuius caudam Nauis constituta est: ad Tauri pedem protendit manum Orion: pedibus Gemini appropinquat Anticanis: super caput Arietis non longe ab Andromedæ pedibus, Triangulus positus est. sub Ariete & Piscibus Cetus. connexio verò Piscium communem habet stellam.

ARATI PHAENOMENA

AB Ioue principium magno deduxit Aratus
Carminis: at nobis genitor tu maximus auctor:
Te veneror, tibi sacra fero, doctíque laboris
2 Primitias. Probat ipse deûm rectórque satórque,
Quantũ etenim possint anni certissima signa,
Qua Sol ardentẽ Cancrum rapidissimus ambit,
Diuersásque secat metas gelidi Capricorni:
Quæúe Aries & Libra æquant diuortia lucis,
Si non parta quies te præside, puppibus æquor,
Cultoríque daret terras, procul arua silerent.
Nunc vocat audaces in cœlum tollere vultus,
Sideráque & varios cœli cognoscere motus,
Nauita quid caueat, quid vitet doctus arator,
Quando ratem ventis, aut credat semina terris.
Hæc ego dum lætis cogor prædicere musis,
Pax tua túque adsis nato, numénque secundes.

1 QVAERITVR cur à Ioue incepit, & non à musis, vt Homerus? Conueniens magis hoc existimauit principium Phænomeneis, vti Iouem inuocaret, quòd ipsorum carminum origo est Iupiter. non solus autem ita cœpisse videtur Aratus, sed & Crates comicus, A Vesta incipiens & profans carmina, Sophron in mimo, qui nuncius inscribitur, à Vesta incipiens, Omnes inuocant Iouem omnium principem. Sed quæritur cuius Iouis meminerit, vtrúmne fabulosi, an naturalis? Et philosophi quidem plurimi, naturalis autem Iouis meminisse. Sed Crates ait Iouem dictum cælum inuocatum verò meritò, quia aq[illegible] & æthere sunt sidera, & Homerum dixisse Iouem in aliqua parte, cælum, & ipse Aratus, quod dicit Herodotus Iouem dictum aëra, & Crates quidem eiusdem est opinionis, testémque esse Philonem comicũ dicit, hoc autem constat & ipsum dicere. Nam quia nihil aliud est Vox, quàm percussus aer, videtur conuenienter [illegible] ipse, quæ rei præstent auctoritatem, plenas Ioue vias referens, & omneis hominum cõuentus. Nihil eorum quæ in terra sunt, sine aere est, ratione etiam Cuius omnes vsum desideramus. nam cuncti mortales ostendunt vsum suspirio, & cum viuimus, aere indigemus. Ad quod ait, Dextra monstrat, ad auguria pertinet, auium, propter quod & Stoici Iouem esse affirmant, qui per materiã manat spiritus, & similis est nostræ animæ. Zenodotus autem Aetolus & Diodorus aiunt, nec ad fabulosi Iouis sufficere eiusmodi opinionẽ, esse enim talem causam Iouis, & conuenire omnes vias eo confertas, quas tanquam loco eius describit. Dicendo autem, Etiam genus, ostendit animæ immortalitatem, bene, propterea quòd ait, nouerat enim virtuti aliquid æmulum futurum. Dei igitur aduersus delicta lenem esse, est, quoniam omnium parens affirmatur, & non solùm hominum, sed etiam deorum.

3 CAETERA quæ toto fulgent vaga sidera mundo,
Indefessa trahit proprio cum pondere cœlum,
Axis at immotus semper vestigia seruat,
Libratásque tenet terras, & cardine firmo

4 Orbem

4 Orbem agit extremum.Geminus determinat axẽ,
Quem Graij dixere polum:pars mersa sub vndas
Oceani, pars celsa sub horrifero aquilone.
5 Axem Cretææ dextra læuáque tuentur,
Siue Arcti,seu Romani cognominis Vrsæ,
Plaustrúmve:& facies stellarum est proxima vero,
Tres temone rotísque micant,sublime quaternæ:
Si melius dixisse feras,obuersa refulgent
Ora feris,caput alterius super horrida terga
Alterius lucet:pronas rapit orbis,in ipsos
Decliueis humeros.veteris si gratia formæ,
Cresſia vos tellus aluit,moderator olympi
Donauit cœlo,meritum custodia fecit,
Quòd fidæ comites prima incunabula magni
Viderunt Iouis,attonitæ cùm furta parentis
Aerea pulsantes mendaci cymbala dextra,
Vagitus pueri patrias ne tangeret aures,
Dictæi exercent dominæ famuli Corybantes.
Hinc Iouis altrices,Helice Cynosuráque fulgent,
Dat Graijs Helice cursus maioribus astris,
Phœnicas Cynosura regit.sed candida tota,
Et liquido splendore Helice nitet,haud prius vlla,
Cùm sol Oceano fulgentia condidit ora,
Stella micat cœlo,septem quàm Cresſia flammis
Certior est Cynosura tamen fulcantibus æquor,
Quippe breuis totam fido se cardine vertit,
Sidoneámque ratem nunquam spectata fefellit.
4 Has inter medias,abrupti fluminis instar,
Immanis serpens sinuosa volumina torquet
Hinc atque hinc,superátque illas mirabile monstrũ.
Cauda Helicen superat,tendit simul ad Cynosuram
Squammigero lapsu qua definit vltima cauda,
Hac caput est Helices,flexu comprenditur alto
Serpentis Cynosuræ ille explicat amplius orbes,
Sublatúsque retro maiorem respicit Arcton.
Ardent ingentes oculi,caua tempora claris
Ornantur flammis,mento sedet vnicus ignis,
Tempus dexterius quæ signat stella Draconis,
Quæque sedet mento,lucet nouissima cauda,
Extremúmque Helices sidus micat,ac radiatur
Serpentis decliue caput,quæ proxima signa
Occasus ortúsque vna tanguntur ab ore,
Oceani tumidis ignotæ fluctibus Arcti,

Semper in occiduis seruantes ignibus axem.

4 *VERTICES extremos circa quos Sphæra cæli voluitur, Polos Græci nuncupauerunt, è quibus vnus est australis, qui terra obiectus à nobis nunquam videtur: alter autem septentrionalis, qui boreus vocatur, & nunquam occidit.*

5 *DVAE sunt Arcti, quarum maiorem vocant, Helicen: minorem, Canis caudam. Alterutra quidem harum capita deorsum, alterutra sursum aspiciunt. Altera nanque Helice est, quæ apparet prima noctu: altera, pusilla quidem, sed à nauigantibus obseruatur maria enim conturbat. Helicen autem dicit Hesiodus Callisto Lycaonis regis filiam fuisse, & in Arcadia solitam cum Diana venari, & in montibus vagari, & à Ioue compressam, rem celasse Dianæ. Quàm grauidam, nudam se lauantem cùm aspexisset Diana in lauacro, partum eius accelerans, bestiam eam esse iussit: & dum esset vrsa, Arctum enixa est, quem Arcadem vocant. Amphis autem comicus poeta, refert Iouem in Dianæ effigiem transfiguratum in venatione Callisto oppressisse tempore partus plena cum vexaretur, Dianæ culpam indicasse, & iratam Dianam in vrsam transfigurasse. Quæ dum in montibus vagaretur, à quibusdam pastoribus apprehensa, cum puero perducta est ad Lycaonem: post tempus in Lycæi Iouis templum cònfugientem, cum eā Arcas filius sequeretur, quo eam nefas erat intrare, ab Arcadibus vterque interfecti sunt. Iupiter autē vtrosque cœli astris intulit, Vrsamque eam nominauit. Ouidius à Iunone in bestiam conuersam scribit. Habet autem stellas, in capite septem, in singulis humeris singulas obscuras, in armo duas, in pectore vnam, in pede priore claras duas, in summa cauda claram vnam, in ventre claram vnam, in spina vnam, in crure posteriore duas, in extremo pede duas, super caudam tres: fiunt omnes, XXIIII. Porro Arctus minor à pluribus Phœnice, à Græcis Arctophylax, à nonnullis Canis cauda vocatur. Quam Sidones aspicientes continuo nauigant. Dicitur à Ioue inter astra collocatus, vt duplex honor Helices monstraretur. Agathosthenes quidem in Asiaticis carminibus, Cynosuram dicit Iouis fuisse nutricem, vnam ex Idæis nymphis, à qua in Creta oppido Hystoe Nicostratus constituit portus, & circa eum locum Cynosuram fuisse, cum Telchinijs qui dicuntur Curetes Idæi. Aratus Cynosuram & Helicen Cretenses Iouis nutrices fuisse dicit, ob quod sunt cœlesti donatæ honore.*

Habet autem stellas, in humero splendidam vnam, in pectore claram vnam, in ventre claram vnam super caudam claras tres: fiunt omnes septem, supra alias decem, quæ præcedunt & dicuntur ludentes: et maxime altera quæ vocatur Polus, in quo à quibusdam putatur totus orbis circumuerti.

6 *INTER ambas ergo Arctos, maximus flexuoso corpore adiacens Draco, qui vtranq; Arcton flexuoso corpore semicingit, Helices superuoluit caput, Phœnices circumcingit caudam. Hunc Pherecydes dicit inter astra collocatum beneficio Iunonis, eo quòd cum nuberet Ioui Iuno, dijs offerentibus munera, Terra quoque obtulerit aurea mala cum ramis, quæ Iuno in hortum suum, qui erat apud Atlantem, inferri iussit, & Hesperides Atlantis filias custodes posuit, quæ cum à filiabus Atlantis subtraherentur & sæpe vexarentur, Iuno custodem horti Draconem peruigilem implicuit arbori, quem Hercules interfecit, & illa astris intulit. Hunc alij Iouem astris intulisse dicunt, ob memoriam virtutis Herculis, Mineruæ obiectu, quē illa contortum in cœlo immisit, & inter Septentriones locauit. Habet autem stellas, in capite splendidas tres, in corpore verò vsque ad caudam. XII. ab inuicem distantes. Sunt autem omnes XV.*

7 HAVD procul effigies inde est defecta labore,
Non illi nomen, non magni causa laboris:
Dextro nanque genu nixus, diuersáque tendens
Brachia, suppliciter pansis ad numina palmis,
Serpentis capiti figit vestigia sæua.

DRACONEM immensæ magnitudinis, hortorum custodem insomnem, dum à Iunone ad custodienda aurea mala esset constitutus, Hercules, cum ad mala aurea profectus fuisset, vt refert Panyasis Heraclea, fertur peremisse. & iccirco inter astra à Ioue hunc laborem memoria dignum honorasse, & vtrosque sideribus intulisse, ita vt in certamine fuerint eorum habitus, serpentis capite iam defecto. qui ideo in genu stans, manibus sursum extensis, dextro pede contra draconem porrecto pingitur, vt certaminis labor significetur. Ideo pellem leonis in sinistra manu habere fingitur, vt insigne virtutis monstretur, quia leonem inermis interfecisse narratur. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas splendidas, in sinistro cubito vnam, in eadem manu vnam, in eodem brachio vnam, in sinistro femore vnam, in dextra parte femoris duas, in coxa duas, in genu dextro vnam, in eadē tibia vnam, in crure duas, in eodem pede vnam, in dextra manu vnam, in claua quam eadē tenet manu, vnam, in leonino pelle quatuor. Sunt omnes vigintiquatuor.

CORONA.

CORONA.

8 CLARA Ariadnææ propius ſtant ſigna Coronæ.
Hunc illi Bacchus thalami memor addit honorem.

8 HAEC corona dicitur eſſe Ariadnes, quam Liber aſtris intuliſſe dicitur, dum eius nuptias dij in inſula Creta celebrarent, cogitans praclaram facere, pro qua primum noua nupta coronata eſt. Sed qui Cretica conſcripſit, refert, quia cum Liber ad Minoem regem veniſſet, vt Ariadnen filiam eius duceret vxorē coronam dono Ariadna dediſſe Vulcani opere factam ex auro & gemmis precioſis, & talis fulgoris fuit, vt Theſea ex Labyrintho liberaret, qua poſt aſtris affixa eſt, cùm in Naxon vtrique veniſſent. Signum amoris eius crines oſtendunt. & eſt ſtellis fulgentibus ſub cauda Leonis. Habet autem ſtellas nouem in circuitu poſitas, quarum tres ſunt ſplendida.

OPHIVCHVS.

9 TERGA nitens ſtellis, à quo ſe vertice tollit,
Succiduis genibus lapſum & miſerabile monſtrum,
Hic Ophiuchus erit, longe caput ante nitendo,
Et vaſtos humeros, tum cætera membra ſequuntur.
Illis languet honor humeris, manus integer ardor.
Luna etiam menſem cùm pleno diuidit orbe,
Lux tenuis manibus per quas elabitur Anguis
Preſſus vtraque manu, medium cingens Ophiuchum.
Scorpius ima pedum tangit, ſed planta ſiniſtra
In tergo reſidet, veſtigia dextera pendent.
Eſt impar manibus pondus, nam dextera paruam
Partem anguis retinet per læuam attollitur omnis:
Quantúmque à læua diſtantia Serta notantur,
Erigitur tantum Serpens, atque vltima mento
Stella ſub ætherea lucet crinita corona,
Ad quam ſi dorſo peruadit lubricus Anguis,
Inſignes cœlum perfundunt lumine Chelæ.

9 HIC eſt Serpentarius qui ſuper Scorpionem ſtat, tenens vtraque manu ſerpentem, qui ab aſtrologis dicitur fuiſſe Aeſculapius filius Apollinis, qui cùm medicina arte vteretur, mortuos fertur ſuſcitaſſe. Quamobrem iratus in eum Iupiter, domum eius cum ipſo fulminis ictu percuſſit. Rogatu autem Apollinis patris, Iupiter ei arte ſua rurſus poſt obitum defuncto animam reſtituiſſe ad vitam, & inter aſtra conſtituiſſe putatur. Habet autem ſtellas, in capite claram vnam, in ſingulis humeris claras ſingulas, in ſiniſtra manu tres, in dextra quatuor. & duas ex eis claras: in ſingulis lumbis ſingulas, in ſingulis genibus ſingulas, in dextra tibia claram vnam, in ſingulis pedibus ſingulas claras. ſunt omnes XVII.

SERPENS quem tenet in manibus habet, ſtellas in orificio duas, in flexura capitis ſpiſſas quatuor in manu Ophiuchi duas claras, in prima flexura octo, in ſecunda, quam tenet in dextra manu, alias octo, in tertia vſque ad caudam ſex. ſiunt omnes ſtella ſerpentis triginta.

SCORPIVS.

SCORPIVS ſane inter aſtra à Ioue illatus eſt, pro eo quòd ferunt ex terra ortum, ſummiſſúmque qui Oriona interficeret, ob eius loquacitatem, quòd ex venatione nullam ſe feram relinquere diceret: iſque Oriona percuſſit & occidit, & inde à Ioue aſtris illatus eſt, vt eius naturam futuri homines intelligerent. Nigidius autem dicit Scorpionem ad perniciem Orionis in inſula Chio in monte Chelippio ortum, voluntate atque ope Dianæ. Nam cum in monte Celſionto venaretur, irridens Dianam, contēnebat eius

opera quæ in monte constituebat. Itaque Diana dicitur misisse Scorpionem qui Orionem vita priuaret: postea ab Ioue impetrasse, vt Scorpio in duodecim signorum memoria constitueretur. Hic ob magnitudinem in duo domicilia partitur. et enim ad aliud tendunt brachia eius, ad aliud corpus & cauda & aculeus. Habet autem stellas in vno quoque cornu duas, in ore vnam claram, in fronte duas, in dorso claras tres, in ventre duas, in cauda quinque, in aculeo duas. sunt omnes XIX. ex his quatuor quæ sunt in Cornibus eius, duæ priores claræ, & duæ obscuræ Libræ assignantur, quam Chelas Græci dicunt.

ARCTOPHYLAX.

10 INDE Helicen sequitur senior, baculóque minatus
Se velle Arctophylax, brachiorum munera cæcus
Icarus, ereptam pensauit munere ripam,
Non illi obscurum caput est, non tristia membra:
Sed proprio tamen vna micat sub nomine flamma,
Arcturum dixere, sinus quà vincula nodant

10 BOOTES, qui & Arcturus, fertur esse custos Plaustri, eo quòd Plaustrum sequitur, id est Septentriones, & quasi succinctus sit Septentrionibus. Hunc dicunt Arcadem Iouis filium esse, de cuius pòst nomine Arcadia dicta est, quem Lycaon Pelasgi filius, cùm Iouem hospitio recepisset, infantem membratim lacerauit, & Ioui in epulis apposuit, tentans Iouem, vtrum deus esset. Iupiter autem dicitur domum Lycaonis fulmine incendisse, eóque loco ciuitatem constructam quæ Trapezus appellata est: Lycaonem verò conuertisse in lupum, Arcadem autem compactis membris ad vitam reduxisse, & cuidam caprario dedisse nutriendum. Qui cum adulta iam ætate esset, matri inscius vim inferre voluit, quos cùm incolæ Lycæi montis occidere vellent, Iupiter vtrosque liberans, astris intulit: qui vt res gesta est, ita manent, illa Vrsæ natura, hic impetum faciens, quem Bootem Homerus vocat. Habet autem stellas, in dextra manu quatuor, quæ non occidunt: in capite claram vnam, in singulis humeris singulas in singulis mammillis claras singulas, in dextra parte corporis sub mammilla obscuram vnam, in dextro cubito claram vnam, inter vtraque genua claram vnam, & magnā quæ est Arcturus: in singulis pedibus singulas. fiunt omnes XIIII.

VIRGO.

11 FVLGET spica manu, maturísque ardet aristis,
Quam te diua vocant: tangunt mortalia si te
Carmina, nec surdam præbes venerantibus aurem
Exosa heu mortale genus, medio mihi cursu
Stabunt quadrupedes, & flexis lætus habenis,
Téque tuúmque canam terris venerabile numen.
Aurea pacati regeres cùm secula mundi
Iustitia, inuiolata malis, placidissima virgo,
Seu genus Astræi fueris, quem fama parentem
Tradidit astrorum, seu verò intercidit æuo
Ortus fama tui, medijs te læta ferebas
Sublimis populis, nec dedignata subire
Tecta hominum & puros mores sine crimine, diua
Iura dabas, cultúque nouo rude vulgus in omnem
Formabas vitæ sinceris artibus vsum,
Nondum vesanos rabies nudauerat enses,
Nec consanguineis fuerat discordia nota,

Ignotísque

Ignotíque maris curſus,priuatáque tellus
Grata fatis,neque per dubios auidiſsima ventos,
Spes procul amotas fabricata naue petebat
Diuitias,fructúſque dabat placata colono
Sponte ſua tellus,nec parui terminus agri
Præſtabat dominis ſigno tutiſsima rura.
At poſtquam argenti creuit deformior ætas,
Rarius inuiſit maculatas fraudibus vrbes,
Seráque ab excelſis deſcendens montibus,ore
Velato,triſtíſque genas abſcondita ripa,
Nulliúſque larem,nollos adit illa penates.
Tantum cùm trepidum vulgus cœtúſque notauit,
Increpat,O patrum ſoboles oblita priorum,
Degeneres quæ habuit ſempérq; habitura minores,
Quid me nunc habitus ſuper & mala vota vocatis?
Quærenda eſt ſedes nobis noua:ſecula vaſta,
Artibus indomitis tradent ſceleríque cruento.
Hæc effata,ſuper montes abit alite curſu,
Attonitos linquens populos,grauiora pauentes.
Aerea ſed poſtquam proles terris data,nec iam
Semina virtutis vitijs demerſa reſiſtunt:
Quiſque priora tenet veſtigia,quiſque ſecunda:
Ferríque inuento mens eſt lætata metallo,
Polluit & taurus menſas,aſſuetus aratro.
Deſeruit propere terras iuſtiſsima Virgo,
Et cœli ſortita locum,quà proximus illi
Tardus in occaſum ſequitur ſua plauſtra Bootes.
Virginis at placidæ præſtanti lumine ſignat
Stella humeros,Helicénque ignis non clarior ambit,
Quíque micat cauda,quiq; armum fulget ad ipſum,
Quíque priora tenet veſtigia,quíſque ſecunda
Clunibus hirſutis & qui ſua ſidera reddit:
Nanque aliæ quibus expletum ceruíxque capútq;,
Vatibus ignotæ priſcis,ſine honore feruntur

11 AD Aſpectum autem Bootes Virgo conſtituta eſt, quæ Erigone dicta eſt, quæ inter Leonem & Libram in Zodiaco locum tenet. Hanc Heſiodus Iouis & Themidis filiam eſſe dicit, nomine Iuſtam. Hunc ſecutus Aratus dicit, quòd cum eſſet immortalis, in terris morabatur, & à virorum aſpectu ſe ſubtrahere ſolita, cum fœminis conſulto ludere & conuerſari videbatur, & ab eis Iuſta vocabatur, & nondum inter homines nequitiam, neque nauigationem fuiſſe: ſed illam in terris moratam, æquitatem hominibus præſtitiſſe eo ſeculo quod aureum dicebatur. Sed poſtquam diminuti homines à pietate quieuerunt, illa cum eis minimè conuerſata eſt: poſtquam verò hominum mores in deterius verſi ſunt, in toto ſe è terris abſtulit, & in ea parte cœli habitauit qua enumeretur. Nonnulli autem eam eſſe Cererem, eo quòd ſpicas teneat: alij Atargatim, quidam verò Fortunam, pro eo quòd ſine capite aſtris inſertur. Nigidius de Virgine ita refert: Virginem Iuſtitiam dici ſiue Aequitatem, quæ ab hominibus receſſerit, & ad immortales merito tranſierit. Nam cum inter mortales conueniret omnibus locis conciliabuliſque ſolitam conſiſtere, & præcipere hominibus ne temere à iuſtitia & æquitate diſcederent: qui quandiu

monitis eius obedirent, diu in vita sine cura & solicitudine futuros: sed cum negligentius æquitatem obseruantes declinarent, insidijsque, cupiditate & auaritia alter alterum deciperet, ab hominibus discessisse, & digna cœlesti numero immortale præmium pietatis possedit. Habet autem stellas in capite obscuram nimis vnam, in singulis humeris singulas, in vnaquaque ala obscuras duas: ex eis quæ sunt in dextra ala à parte humeri, est clara vna: & in singulis cubitis singulas, in singulis manibus singulas: illa quæ dextra, clarior est, & vocatur Spica: in tunica obscuras sex, in singulis pedibus singulas. sunt omnes decem & nouem.

GEMINI.

13 QVA media Helice, subiectum respice Cancrum:
At capiti suberunt Gemini.

13 *HI dicuntur Castor & Pollux, fratres Gemini maxima concordia, è quibus cum vnus cecidisset in pugna quam aduersus Athenienses gerebant, alter immortalitatem accepit, quos Iupiter vtrosque cœlo intulit, sideribúsque Geminos nominauit, qui Salutares sunt appellati. Nam & horum stellæ ita se habent, vt occidente vna, oriatur altera. Alij volunt Zethum & Amphionem esse, ideo vnus zonam, alter lyram habet. Nigidius deos Samothracas dixit, quorum argumentum nefas sit enumerare, propter eos qui mysterijs præsunt. item dicit Castorem & Pollucem, Tyndaridas, Geminorum honore decoratos, quod principes pacationis dicantur: quòd mare totum prædonibus maleficisque pacatum reddidissent, & quo in tempore nauigauerunt cum Iasone atque Hercule ad pellem auratam auferendam, multis laboribus tempestatibúsque conflicti, periculorum atque animorum experti, impendia laboribus liberare studuerunt: atque cum à Ioue essent elati, petierunt à patre, vt sibi liceret in eo cœli loco consistere, vnde mortalibus auxiliantes prospicere possent. Quamobrem eis concessum est immortali memoria locóque constitui, & plerisque mortalibus auxiliantes sui conspectus gratia præbent. Quorum prior habet stellas, in capite claram vnam, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas. sunt omnes nouem. Alter qui Propus appellatur, is iuxta cancrum est, habet stellas, in capite claram vnam, in singulis mamillis singulas, in sinistro cubito duas, in eadem manu vnam, in sinistro genu vnam, in singulis pedibus singulas, in sinistro pede vltima distantia vnam: quæ vocatur Propus, sunt simul decem. Hi sunt inter duodecim signa zodiaci circuli: sed in medio circulo æquinoctiali tropici hiemalis, qui Australis appellatur, sita sunt.*

CANCER in astris positus esse dicitur, beneficio Iunonis, Quod cum Hercules cum Hydra ad fontem Lernaum depugnaret, hic Cancer Herculis pede morsu deprehendit, vt Panyasis auctor dicit, quem miratus Hercules, calcatum contriuit, beneficióque Iunonis magnis honoribus decoratus est. idem duodecim signorum numero annumeratus. sunt in hoc signo aliæ stellæ quas Græci ὄνοι dicunt, Quod cùm Liber a Iunone insania obiecta fugeret, ad occursus Dodonæi Iouis, eiúsque in templo responsa peteret, vt Philiscus refert, magni imbres cum grandine orti sunt, ea parte qua transiturus erat. Asinis è contrario transeuntibus per aquas, in vno ex his sedens & ipse transuectus est sine periculo, & ab insania liberatus. Vni autem ex his effecisse dicitur, vt voce humana loqueretur, & post paucum tempus cum Priapo contendere cœpit de membro naturali. Priapus compressum asinum occidit. Iouis autem beneficio vterque immortali honore donati astris sunt illati. Est & altera origo, quæ infertur ab alijs. Quòd cum aduersus gigantes dij bellum agerent, idem Liber & Vulcanus & Satyri asinis insidentes. profecti sunt ad pugnam. Quod genus viso tumulto diro, cùm murmure rugissent, gigantes eorum voce territi fugerunt, & confestim dij de gigantibus triumphauerunt: & iccirco vnà cum præsepio suo astris sunt illati, & in signo nobilis Cancri positi, cuius cursum ad occasum tendit. Habet autem stellas in cornibus anterioribus duas claras, & tres obscuras, quæ appellantur Nubilum: quod circa eum videtur, Præsepium dicitur: in ore vnam, in dextris pedibus singulas: sunt quatuor obscuræ. in sinistris priores claras duas, in secundo vnam, in tertio vnam, in extremo minore vnam, in testa duas. sunt omnes XVI.

LEO.

QVA posterior pes,

Horrentésque iubas & fuluum cerne leonem,
Hunc vbi contigerit Phœbi violentior axis,
Accensa in Cancro iam, tunc geminabitur æstas.
Tunc lymphæ tenues, tunc est tristissima tellus.
Et densas lætus segetes bene condit arator.
Ne mihi tunc remis pulset vaga cærula puppis:
Dem potius ventis excluso vela rudente,
Excipiámque sinu zephyris spirantibus auras.

LEONEM beneficio Iunonis inter astra collocatum dicitur, eo quòd virtute cæteras præcellat. Periandrus Rhodius refert eum ob primos labores Herculis memoriæ causa, honorifice astris illatum. Nigidius refert hunc Leonem nutritum apud Lunam iussu Iunonis, & in terra Arcadia in regione Nemea in spelunca Mibdimon nomine fuerit, quam quidam Aphriso dicunt, & iussu Iunonis ad Herculis exitium demissum, quem Hercules iussu Eurysthei interfecit cum Molorcho hospite suo, cuius clauam pro viribus tributam principio est adeptus, cum qua Leonem interfecit, itaque postea claua pro gladio, pelle pro scuto reliquo tempore vti cœpit, & apud omnes mortales gratus ob virtutem habere cœpit: Iunoni porro magis odio esse. Quapropter leonem cœlesti memoria dignatum voluntate Iunonis nos arbitramur. Hic notabilis & maximus inter signa est. Plerique volunt Nemea gymnicos ludos ob hunc Leonem institutos. hic totus figuratur. Habet stellas, in capite tres, in collo duas, in pectore claram vnam, in spina tres, in cauda media vnam, in vltima cauda claram vnam, in medio ventre vnam, sub pectore duas, in priore pede claram vnam, sub ventre vnam claram, in medio ventris vnam, in posteriore pede claram vnam, in genu posteriori claram vnam. fiunt omnes decem & nouem. Videntur aliæ stellæ obscuræ septem iuxta caudam eius, quæ vocantur crines Berenices, & sunt earum virginum quæ Lesbo perierunt. illa autem magna & clara quæ in pectore eius est, appellatur Tyberone.

ERICHTHONIVS.

14 EST etiam Aurigæ facies, siue inclyta forma,
Natus Erichthonius, qui curru sub iuga duxit
Quadrupedes, seu Myrtoas demersus in vndas
Myrtilos hunc potius species in sidera reddit.
Sic nulli cursus, sic ruptis mœstus habenis,
Perfidia Pelopis raptam gemit Hippodamiam.
Ipse ingens transuersus abit læuam Geminorum.
Maiorísque Vrsæ contra delabitur ora.
Numina præterea secum trahit: vna putatur
Nutrix esse Iouis, si vere Iupiter infans
Vbera Cretææ mulsit fidissima capræ:
Sidereque claro gratum te gestat alumnum,
Hanc auriga humero totam gerit: at manus hœdos
Ostendit, nautis inimicum sidus in vndis.
Orbis ab oceano celsus rapit. haud semel hœdi
Iactatam videre ratem nautásque pauentes,
Sparsáque per sæuos moriẽtum corpora fluctus.

14 HIC agitator Erichthonius dicitur fuisse Vulcani & Mineruæ filius. Qui Vulcanus cum Ioue fulmen efficeret, ab Ioue promissum cœpit, vt quicquid vellet præsumeret. ille Mineruam in coniugem petiuit. Iupiter imperauit Mineruæ vt virginitatem defenderet. Dumque cubiculum introirent, certando Vulcanus semẽ in pauimentũ iecit, vnde natus est Erichthonius, quẽ Minerua in cista abscõdit, draconéque

custode apposito, duabus sororibus Aglauro & Pandroso commendauit. Hic primus currus homines equis iunctu docuit similes quadrigæ solis facere. primum Panathenæa constituisse, arcem templumque ædificasse dicitur, Quem Iupiter miratus astru receptum memoria tradidit. In hoc signo & Capra est, quam in humero portat, quæ Iouem nutriuit. Itémque eius filij Hædi, quos auriga in brachio portat, qui fluctus significare dicuntur, noscuntur. Musæus de capra hoc refert, datur Iouis infans nutriendus Themidi Althææ quæ fuit domina capræ, quæ ex ea Iouem nutriuit. Esse autem hanc capram filiam Solis dicunt, cuius aspectus tam atrox fuisse dicitur, vt Titanes eam timerent, rogarentque matrem Terram, vt eam abderet. Terra autem in antro clausam Amalthææ tradidit custodiendam, ibique Iouem cum cura Amalthæa educasse. Qui cùm esset iuuenis, & ille contra Titanes inermis vellet pugnare, eius pellem dicitur acceptam pro scuto habuisse, quòd semper Titanibus agitator timori fuerit, & dicebatur media pelle Gorgoneum caput habere: eo tectus tegmento capræ, tergo alterius pellis tecta restituit, vita etiam immortalitate donauit, cœlique astris intulit, & eius pellem appellauit. Alijs placet agitatorem Myrtilum esse Mercurij filium OEnomai aurigam, & à patre Mercurio astris illatum, cuius caput non multum distat ab Helice, genua apponuntur Geminis, pedes iuxta Tauri cornua. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas, sed ea est clarior quæ in sinistro humero est, & appellatur Capra: in singulis genibus singulas, in dextra manu vnam, in sinistra duas, & super ipso brachio stellas duas, quæ vocantur Hædi. sunt omnes simul decem.

TAVRVS.

15 AVRIGAE pedibus trux adiacet ignea Taurus
Cornua fronte gerens, & lucidus igne minaci,
Quem Liber ignarum cœli formando docebat:
Et caput, & patulas nares, & cornua Tauri:
Fronte micant Hyades: quæ cornua flamma sinistri
Summa tenet. sub hæc eadem, vestigia dextra
Aurigæ, mediáque ligant compagine diuos
Myrtilos exoritur summo cum Piscibus ore,
Totus cum Tauro lucet, ruit oceano bos
Ante super terras cum fulget Myrtilus ore

16 PORRO *Taurum inter astra quidam putant positum, propter Iouem quòd in bouem sit fabulose conuersus. Nigidius hunc Iouem à Neptuno fratre per gratiam adduxisse, qui in figura Tauri sensum humanum haberet quem Iupiter Sidonem misit, vt Europam Agenoris filiam ad se portaret, isque per pelagus Sidonem venit, ibique Europam inter æquales suas ludentem in templo Aesculapij conspexit, eámque repentino arreptu collocatam suo tergo deuexit ad Iouem in insulam Cretam. Ob hanc igitur causam Iupiter Taurum sideribus dignatus est immortali memoria inserre. Eratosthenes dicit hunc esse qui coijt cum Pasiphae. cuius priores partes apparent, reliquum corpus non apparet propter fœmineum sexum. Spectat autem orientem. In signo autem Tauri frons & facies, Hyades vocantur, quas Pherecydes Athenæus nutrices Liberi dicit, quæ Dodonides nymphæ vocantur. Quæ cum à Lycurgo captiuitatem timentes, fugerent Thebas, ne sibi à Iunone aliquid paterentur, Iupiter cœlo illatas sideribus honorauit, Hyadésque appellauit, quòd nascente Libero eas inuenerit, quas in signum temporis posuit: vel quòd sint pluuiales: ὕειν enim pluere est, quia earum ortus imbres concitat: vel quia in modum Y letera positæ sunt. Musæus & ista refert, Ex Atlante & Hya duodecim filiæ procreata sunt, & filius Hyas, quem dum ab apro vel Leone occisum sorores omnes nimis diligentes flerent, obierunt: è quibus quinque stellas figuratas Hyades appellauerunt: septem autem, Pleiades. Myrtilus autem quinque filias Cadmi esse dixit. Habet autem Taurus stellas in capite quinque, quæ Hyades appellantur: id est in cornibus singulis singulas, in fronte duas, in naribus vnam: hæ sunt Hyades: in singulis genibus singulas, in vngue anteriore duas, in palearibus duas, in collo vnam, in dorso tres, è quibus nouissima splendida est: in ventre splendidam vnam, in pectore vnam, in palla vnam sunt omnes XVIII. ab excisione Tauri vsque ad id quod septem stellæ, sunt quas quidem Pliades vel Pleiades dicunt, quæ non videntur simul, eo quòd septima obscura sit.*

CEPHEVS

CEPHEVS.

16 IASIDES etiam cœlum cum coniuge Cepheus
Aſcendit, totáque domo: quia Iuppiter auctor
Eſt generis. prodeſt maieſtas ſæpe parentis.
Ipſe breuem patulis manibus ſtat poſt Cynoſuram,
Diducto paſsim quantum latus à pede dextro,
Cepheus extremam tangit Cynoſurida caudam:
Tantundem à læuo diſtat minor vtraque iungit,
Regula. Cepheos veſtigia baltheus ambit.

16 CEPHEVS in ordine quarto loco poſitus eſt, quem Septentrionalis circulus occupat, à pedibus vſque ad pectus: reliquum medius eſt Arcturo, Aeſtiuo tropico circulo. fuit ergo, ſicut Euripides ſcribit. Aethiopum rex, Andromedæ pater, qui filiam ſuam ad cetum dicitur expoſuiſſe, quam Perſeus ſaluauit: eiuſque cauſa, & ipſe pater beneficio Mineruæ ſit aſtris illatus. Habet quidē ſtellas, in capite ſplendidas duas, in ſingulis humeris ſingulas, in ſingulis manibus ſingulas claras, in ſingulis cubitis obſcuras ſingulas, in zona tres obliquatas, in dextra coxa vnam, in ſiniſtro genu duas, ſupra pedes quatuor, in vltimo pede vnam. ſunt omnes XIX.

CASSIEPEIA.

17 QVA latus afflexum ſinuoſi reſpicit Anguis,
Caſsiepeia virum reſidet ſublimis ad ipſum,
Clara etiam pernox cœlo cùm Luna refulget,
Sed breuis & paucis decorata in ſidere flammis,
Qualis ferratos ſubijcit clauicula dentes,
Succutit, & foribus prædicit vincula clauſtri:
Talis diſpoſitis ſtellis ipſa horrida vultu.
Sic tendit palmas ceu ſit planctura relictam
Andromedam, meritæ non iuſta piacula matris.

17 CASSIEPEIA interea (vt refert Sophocles carminum vates) dicitur præpoſuiſſe formam ſuam Nereidibus, ob quam rem ira Neptuni Ceto tranſmiſſo vaſtabatur eorum terra: expoſtulatámque Andromeden & Ceto propoſitam: ob quam rem longe habitus eorum diuerſus eſt, ita autem eſt Caſsiepeia in ſella ſedens. Habet in capite ſtellam claram vnam, in ſingulis humeris ſingulas claras, in dextra mammilla claram vnam, in dextra manu claram & magnam vnam, in ſiniſtra manu claram vnam, in vmbilico claram & magnam vnam, in ſiniſtro femore duas, in eodem genu claram vnam, in vnoquoq; angulo ſellæ in qua ſedet, ſingulas claras. ſunt omnes XIII.

ANDROMEDE.

18 NEC procul Andromede, totam quam cernere nondum
Obſcura ſub nocte licet, ſic emicat ore,
Sic magnis humeris candens nitet, ac media ambit,
Ignea ſubſtricta fulget qua zonula palla,
Sed pene facies remanet, diſtrictáque pandit
Brachia, ceu magni teneantur robore ſaxi.

ANDROMEDA filia fuit Cephei & Caſsiepeiæ, quæ adamata eſt à Cupidine, & datum eſt reſponſum vt traderetur Ceto ad deuorandum. Quæ ſuſpenſa inter duos montes, & expoſita Ceto eſt cum omnibus ornamentis, à Perſeo autem liberata eſt, & ob id Perſea dicta: beneficióque Mineruæ aſtris recepta eſt.

pta est. Euripides etiam dicit, intra astra collocatam vt labor Persei aeternus pateret, manibus eius extensis, quemadmodum Ceto opposita est. Quæ cùm à Perseo liberata esset, neque patri, neq; matri voluit commorari, sed continuò cum Perseo profecta est. Habet stellas, in capite claram vnam, in singulis humeris singulas, in singulis cubitis claras singulas, in dextra manu claram vnam, in eodem brachio claras duas, in zona tres, sub zona quatuor, in singulis genibus claras singulas, in dextro pede duas, in sinistro pede vnam, sunt omnes XXI.

EQVVS DIMIDIVS.

19 ANDROMEDAE verò radiat quà stella sub ipsa
Aluo, fulget equus: tres armo, sed latera æquis
Distinguunt spatijs: capiti tristißima forma,
Et ceruix sine honore obscuro lumine sordet
Spumanti mandit sed quà ferus ore lupato,
Et capite & longe ceruice insignior exit
Stella nitens, armis laterique simillima magno.
Nec totam ille tamen formam per singula reddit.
Primo præstat equo, medio rapta ordine membra
Destituunt, visus radijs hinc surgit imago.
Gorgonis hinc proles in Pierio Helicone,
Vertice cùm summo nondum decurreret vnda,
Musæos fontes dextri pedis ictibus hausit.
Inde liquor genitus nomen tenet Hippocrenen.
Fontes nomen habent, sed Pegasus æthere summo
Velòces agitat pennas, & sidere gaudet.

19 EQVVS præterea dimidius est, priore parte patens vsque ad vmbilicum. Aratus dicit super Geniculatorem situm, & iam astris illatum, eo quòd à celsitudine Heliconis montis percußo pede dextro aquã produxit, quem liquorem Hippocrenen dicunt. Quidam pro eo quòd Iupiter eo vsus fuerit. Nonnulli verò Pegasum putant qui ad astra pro Bellerophontis interitu euolauerit. Euripides dicit Melanippen Chironis filiam esse, quæ compreßa grauida, profugit in Pelion montem, & dum à patre comprehendi timeret deorum misericordia conuersa in equum ad astra conscendit, cuius posteriores partes corporis propter fœminei sexus pudorem non videntur. Habet autem stellas, in facie claras duas, in capite claram vnam, in singulis auribus singulas claras, in maxilla vnam, in ala proxima capitis claram vnam, in humero alæ dextræ vnam, in media ala vnam, in extremis pennis vnam, in armo vnam, in pectore vnam, in spina vnam, in vmbilico claram vnam, in singulis genibus singulas, in singulis vngulis singulas. sunt omnes XVIII.

ARIES,

20 INDE subest Aries, qui longe maxima torrens
Orbis, & ad finem spacijs non tardior oram
Peruenit, & quando grauiore Lycaonis Arctos
Axem vel tutor quem tanto gratior ille
Distantes cornu properat contingere metas.
Claráque non illi est facies, nec sidera possunt,
Officiat si Luna, sua virtute nitere.
Sed quærendus erit zonæ ratione micantis,
Vt chelæ, candens aut baltheus Orionis.

20 ARIES, vt Hesiodus & Pherecydes dicunt, inter astra collocatus est, propter Phrixum & Hellen

Athamantis

Athamantis & Nebulæ filios. Qui cum nouercam occidere vellent, inſani à Libero dicuntur effecti: qui dum in ſilua errarent, mater eis Arietem aurata pelle fertur adduxiſſe, qui cùm nauigare vellent, in mare proiecti ſunt, quod pelagus ab Helles nomine Helleſpontus vocatur. Helle autem (vt aiunt) à Neptuno ſaluata eſt, & ex ea puerum Pæonem genuit. Phrixus autem inſidens præparato arieti, Colchos adductus eſt ad AEetam regem, ibique Arietem Marti immolauit, eique ſuam auream pellem conceſſit, antequam inter aſtra proceſſiſſet, quam Draco cuſtodiuit. Genitum autem hunc Arietem dicunt ex Neptuno & Theophane Altidis filia, quam cum adamaſſet, in inſulam Crinuiſſam traduxit, inque ouem conuertit, cum qua in Arietem mutatus concubuit, ex qua Aries chryſomellus natus. Nigidius hunc Arietem dicit ducem & principem eſſe ſignorum zodiaci circuli. Immortali autem honore donatum, quòd cum Libea exercitum in Aphricam duceret, & aquæ inopiam pateretur, ſubito Aries ex arena exiuit, & Liberum cum ſuo exercitu ad aquam perduxit diuinitus. Hoc facto Liber eum Arietem Iouem Ammonem appellauit, eiq; fanum magnificum fecit, eo in loco in quo reperta eſt aqua, & abeſt ab Alexandria itinere dierum nouem, locus arenoſus & ſerpentum multitudine plenus, & ab arena Ammon eſt nominatus. Præterea Aries dux aquæ, immortalis mutatus, & cœli ſidera conſecutus. Conuertit autem caput ad Taurum, ipſe autem aſſequitur alijs ſignis. Habet autem ſtellas, in capite vnam, in auriculis tres, in collo duas, in ſummitate pedum anteriorum ſingulorum ſingulas, in dorſo quatuor, in cauda vnam, in ventre tres, in ſummitate ſingulorum pedum poſteriorum ſingulas. ſunt omnes XVIII.

DELTOTON.

21 EST etiam propiore deum cognoſcere ſigno
Deltoton, ſi quis donum hoc ſpectabile Nili,
Diuitibus veneratum vndis in ſede notarit.
Tres illi laterum ductus, æquata duorum
Sunt ſpacia, vnius breuior, ſed clarior ignis.
Hinc Aries iuxta medium Deltoton habebit.

21 *SVPER caput Arietis non longè ab Andromedæ pedibus adiacet ſignum quod Græci ob ſimilitudinem Delta literæ, Deltoton vocant: Latini autem ob proprietatem formæ, Triangulum dicunt. Quod quidam à Ioue per Mercurium inter aſtra poſitum dicunt, ſuper caput Arietis, pro eo quòd obſcurum eſſe diceretur. Quidam verò dicunt Aegypti eſſe effigiem, ſtellis figuratam in tribus angulis, id eſt trigono, & Nilum talem ambitum facere. Habet autem ſtellas tres, in ſingulis angulis ſingulas, è quibus vna eſt clarior.*

PISCES.

22 INTER lanigeri tergum, & Cepheida mœſtam
Hinc vltra gemini Piſces, quorum alter in auſtrum
Tendit, Threicium boream petit alter, & audit
Stridentes auras, niueus quas procreat Hæmus.
Non illis liber curſus, ſed vincula cauda
Singula vtrunque tenent vno coëuntia nodo.
Nodum ſtella premit Piſcis qui reſpicit auras
Threicias. dextram Andromedæ cernuntur ad vlnam.

22 *PISCES hi ſunt, & maior Piſcis. Nigidius hos Piſces dicit in flumine Euphrate fuiſſe, & ibi ouum inueniſſe miræ magnitudinis, quod voluentes eiecerunt in terram, atque ita columbam inſediſſe, & poſt aliquot dies excluſiſſe eam Syriæ quæ vocatur Venus: maximè quæ miſericors ad homines pertinebat: quæque multa quæ ad vtilitatem hominibus verterentur, ea dicitur inueniſſe. Quæ, quoniam Iupiter ſæpius à Mercurio laudari nominarique audiret, quod in deos religioſa, in hominibus officioſa diligenter fuerit, rogata à Ioue quod ſibi optanti tribui poſtularet: illa ait, Vt piſces qui ſuam originem ſeruaſſent, immortali præmio afficerentur. Iupiter in duodecim ſignis Piſces ſiderum ſplendore decorauit. Vnde hodie quoq;*

Syrineque hos Pisces edunt,& columbas potestate decorant. Horum autem vnus aquilonius est, alter australis,ex aduerso caudis vtrinque positis. Habent inter se alligamentum luteum, continens vsque ad priores pedes arietis. Andromeda autem humerus dexter,piscis est signum. Habet idem aquilonius stellas duodecim. Alligamentum luteum,quo continentur in parte borea,habet stellas tres,in parte notie tres,ad orientē tres,ad occidentē tres. Australis piscis quindecim.sunt omnes XXXIX.

PERSEVS.

23 TANTVS & ille micat,tantum occupat ab Ioue cœli.
Dextra sublata similis,prope Cassiepeiam:
Sublimis fulget pedibus:properare videtur,
Et velle aligeris purum æthera tangere palmis.

23 PERSEVS quidem ex Diana & Ioue natus est.Iupiter enim in similitudinem aurei imbris se transformans,oppressam delusit Danaen, Acrisij regis Argiuorum filiam,quam pater à Ioue vt vitiatam cognouit,intra arcam includens, præcipitauit in mare:quæ delata ad Italiam,inuenta à quodam piscatore,& oblata regi,eam sibi fecit vxorem,vna cum Perseo quem enixa est in mari. Qui missus ad Polydecten regem insulæ Seriphi,acceptis à Mercurio talaribus,& à Vulcano harpe adamantina, per aëra iter faciens ad Gorgones Phorci filias venisse perhibetur, quæ angues pro crinibus dicuntur habuisse,quósque vidissent in lapides conuertere. Gorgones tres feruntur fuisse sorores,vno oculo,vna pulchritudine inter se communicantes:quarum nomina putantur,prima Stheno, secunda Euryala,tertia Medusa. Quidam verò eum à Minerua missum dicunt,& ab ea clypeum vitreum accepisse,per quem videre nec videri ab eis posset. Qui cum Gorgones dormientes inuenisset, caput Medusæ abscidit & Mineruæ tradidit, quod illa in suo pectore aptauit,vt in bello terribilior esset. Perseum autem inter sidera collocauit. Habet autem stellas,in capite vnam,in singulis humeris claras singulas,in manu dextra claram vnam, in eodem cubito vnam,in manu sinistra vnam, in dextra parte lumborum claram vnam,in sinistro femore claram vnam,in singulis genibus singulas,in singulis tibijs singulas,in singulis pedibus singulas, in capite Gorgonis circunquaque tres,in harpe vnam.sunt omnes XVIII.

PLEIADES:

24 SIDERA communem ostendunt ex omnibus ignem.
Septem traduntur numero,sed carpitur vna,
Deficiente oculo distinguere corpora parua.
Nomina sed cunctis seruauit fida vetustas.
Electra,Alcyonéque,Celænóque Taygetéque,
Et Sterope, Meropéque simul,formosaque Maia,
Cœlifero genitæ,si vere sustinet Atlas
Regna Iouis,superósque,atq; ipso pondere gaudet.
Lumine non multo Pleias certauerit astris:
Præcipuo sed honore ostendit tempora bina·
Cum primum agricolam ventus supereminet auster,
Et cùm surgit hiems portu fugienda peritis.

24 PLEIADES à pluralitate Græci vocant:Latini,eo quòd vere exoriantur,Vergilias dicunt.Dicit autem Pherecydes Athenæus,septem sorores fuisse,Lycurgi filias,ex Naxo insula,& pro eo quod Liberū educauerunt,à Ioue inter sidera sunt relatæ.Harum nomina putantur, Electra, Alcyone,Celeno, Asterope,Merope,Taygete,Maia:quarum septima,vt ait Aratus,vix intueri potest, quam quidam præ timore Orionis fugisse putant:quidam à Sole persecutam arbitrantur,vocatamque Electram,quæ non sustinens videre casus pronepotum,fugerit.Vnde & illam dissolutis crinibus propter luctum ire asserunt,& propter comas,quidam Cometen appellant.Nonnulli verò Meropen esse autumant quæ nupta à quodam viro, nominata est Hippodamia. Musæus autem refert filias Atlantis fuisse septem, ex quibus sex claræ sunt, vna obscura. cum dijs concubuerunt , tres cum Ioue , & ex Electra Dardanus,ex Maia Mercurius

ex Taygete Lacedamon:cum Neptuno duæ, Alcyone,ex qua Herus:Cæleno,ex qua Lycus:cum Marte Asterope,ex qua OEnomaus:Merope,cum Sisypho.Magnam apud homines dignitatem habent.

LYRA.

25 TEMpora læua premit Parthi subiecta draconis,
Summa genu subuersa tenet quà se Lyra voluit:

25 LYRAM inter astra collocatam dicunt,propter honorem Mercurij qui eam condidit ex testudinis similitudine,de Apollinis boum cornibus:qui intendit chordas septem Atlantidem numero Regrediente igitur Nilo ad suos meatus,inter cætera relicta etiam testudo est, quæ cum putrefacta fuißet & nerui eius extensi intra corium remansißent,percußa à Mercurio sonitum dedit:in cuius similitudinem Mercurius Lyram fecit,quam postea Apollini datam,alij Orpheo dicunt,eo quod vnius ex musis,id est Calliopæ sit filius,fecit autem chordas nouem iuxta numerum musarum. Tanta nanque dicitur dulcedinis in modulando fuiße,vt arbores,saxa,bestias,atque inferos commouerit ob coniugis Eurydices desiderium ad inferos descendens. Qui cum Apollinem maximum deorum honoraret, Liberum autem patrem à quo fuerat glorificatus minimè glorificaret,sedens in Pangæo monte,& expectans solis ortum, Liber indignatus misit Bacchas,vt Aeschylus scribit,quæ eum membratim discerperent,collectisq; membris eius sepelierunt eum in Lesbijs montibus:eius Lyram Musæo dederunt,Iouemque rogauerunt, vt eius memoriam astris inferret. Habet autem stellas,in vtrisque pectinibus singulas,in cacumine chordarum singulas,in vtrisque humeris singulas,in fundo vnam,in modulo vnam,in tympano claram atque candidam vnam.sunt omnes nouem.

CYCNVS.

26 CONTRA spectat auem,vel Phœbi quæ fuit olim,
Cycnus de thalamis candens,qui lapsus adulter
Furta Iouis falsa volucer sub imagine texit.
Haud medij fulgoris erunt pennæ,vtraque læta,
Dexterior iuxta regalem Cepheos vlnam.
At læua fugit instantem sibi Pegason ala.

26 CYCNUM dicunt inter astra constitutum,eo quòd Iupiter in Cycnum transfiguratus euolauerit in ramnum Atticæ regionis,ibique compreßerit Nemesin,quæ & Leda dicitur (vt refert Crates tragœdiarum scriptor)quæ enixa est ouum,vnde nata est Helena:sed quoniam Iupiter rursus in cœlũ in Cycnum transfiguratus se recepit, vt fuit pennis tensus,simulacrum eius sideribus reliquit.Habet autẽ stellas,in capite claram vnam,in dextra ala quinque,vnam claram quæ est erga collum,in sinistra ala quinque,in pectore vnam,in cauda vnam,quæ est amplißima.sunt omnes XIIII.

AQVARIVS.

27 OCEANO mersus,sopitas condere flammas,
Imbres,occasus ortúsque,intercipit ora.
Et cùm terrores auget nox atra marinos,
Multum clamatos frustra spectaueris ortus.
Tunc rigor,aut rapidus ponto tunc incubat auster,
Tarda ministeria,& nautis tremor alligat artus,
Et rationem animi temeraria pectora soluent.
Nulla dies oritur,quæ iam vacua æquora cernat,
Puppibus & semper tumidis ratis innatet vndis.

Interea tentare vndas iuuat, aspera sed cum
Assultat lateri deprensæ spuma carinæ,
Tunc alti curuos prospectant littore portus:
Inuentásque alij terras pro munere narrant,
Interea exanimat pauidos instantis aquæ mons:
Ast alij procul è terra iactantur in altum:
Munit & hos breue lignum, & fata instantia pellit,
Et tantum à leto, quantum rate fluctibus absunt.

27 PORRO *Aquarius nomen accepisse dicitur, quòd eius exortu imbres plurimi fiant. Quidam volunt Ganymedem eum esse, Troili & Callirrhoes filium, qui cum in Ida monte venaretur, ob nimiam pulchritudinem à Ioue adamatus, & per aquilam raptus, inter astra est collocatus, Dehinc Aquarius dictus est, quòd vndas funderet. Nigidius Hydrochoon siue Aquarium existimat esse Deucalionem Thessalū, qui maximo cataclysmo sit relictus cum vxore Pyrrha in monte Aetna, qui est altissimus in Sicilia & posteaquam se & vxorem suam in terra relictum censuit, orbitatis & vastitatis misertus, ab Ioue precari cœpit, vt aut & ipsi interirent, aut hominum genus restituerent. Iupiter respondit, & per sortem indicauit, vt lapides quos ante se reperissent, post se iactarent. Reuersi itaque, quotquot Deucalion misit, viri fiebant: quos Pyrrha, fœmina. Quo facto rursus hominum genus natum est, ob quam rem λαὸς Græce populus dicitur, quia lapis antiquitus Græce λάας appellabatur. Ab antiquis quidem dicitur Aristeus filius Apollinis fuisse, quem Apollo dicitur ex Cyrene procreasse, quam compressit in monte Orpheo, qui Cyreneus est appellatus. Aristeus dicitur omnibus artibus doctus fuisse, quibus cæteros homines ad bonos fructus vtilitatémque perducebat. Is cum Canicula signum pestiferum oriretur, & stata in præsentes fructus læderentur, & homines diuturna pestilentia afficerentur: factum est vt à dijs impetraretur, maximè Neptuno, Iouis fratre, ne tempestatibus & ventis pateretur genus humanum affici indignis calamitatibus. Itaque venia data, constitutum est à dijs, vt Canicula stellæ exortu, venti perflarent dies circiter quadraginta, eiúsque pestilentiæ vim abscinderent. Quapropter Aristeus à dijs inter astra est collocatus. Habet autem Aquarius stellas, in capite obscuras duas, in singulis humeris singulas amplas, in sinistro cubito vnam, in dextro cubito vnam, in singulis manibus singulas, in singulis mammillis singulas, sub mammillis singulas, in dextro lumbo vnam, in singulis genibus singulas, in dextra tibia vnam, in singulis pedibus singulas. sunt omnes XVIII. Effusio verò aquæ dextra læuáque, fit stellis XXXI. Quarum duæ splendidæ sunt, cæteræ verò obscuræ.*

CAPRICORNVS *sanè similitudinem habet Aegipanos: habet enim posteriorem partem Piscis, priorem Capricorni: & hunc honorem dicitur assecutus, eo quòd cum Ioue sit nutritus. Epimenides dicit in Ida vtrosque nutritos, & ad Titanum bellum cum Ioue esse profectum: quem Iupiter victor astris intulit, quòd eius opera dij armati essent: itémque matrem eius Capram, quòd Dicolon inuenisset in via, ideo Piscis cauda notatam. Nigidius Capricornum refert immortali honore donatum, quo tempore Typhon in monte Tauro speluncam haberet, & Aegyptum incoleret, ab Iouéque concessum habuisset, quemadmodum dijs posset obsistere, cùm eis consilium panderet, si neque terras relinquere vellent: neque Typhonis inhumanitati resistere, dij possent, inconsulte figuras immutauerunt, in quam quis vellet, seu bestiam, seu volucrem, seu piscem pecudemve, Typhon se in Capram transmutasset: itaque immortales figuris ignotis Typhonis ante oculos crebro versabantur: vnde adhuc maximè pro dijs multas bestias obseruant coluntque Aegyptij. Et cùm venit Typhoni neminem deorum aduersari, sibimet vacuam cognouit dominantibus, arbitratus deos se veritos, propter metum: dominabatur imperitus fortunæ varietate, & periculi magnitudine instantis. Nam post XVIII. dies dicitur consilium de eo repente à dijs factum vt interficeretur: ob idque vsque hodie in Aegypto hos dies, id est XVIII. festos perpetuo, annis singulis instituerunt: in quibus diebus qui nascitur amplius quàm eos non viuit. Typhon autem fulmine interficitur ab Apolline, in templo Aegypti Memphis, vbi mos fuit solio regio decorari reges qui regnabant. Ibi enim sacris initiabantur primum, vt dicitur, reges, sat is religiose tunicati: & Tauro quem Apim appellant, iugum portare fas erat, quem deum maximum Aegyptij existimant, & per vicum vnum duci, vt periti existimabant, labore humanæ necessitatis, vt crudelius quæ sub eis sint abutantur. deducitur autem à sacerdote Isidis in locum qui nominatur Adytos, & iureiurando adigitur, neque mensem, neque diem intercalandum, quem in festum diem immutarent, sed CCCLXV. dies peracturos, sicut institutum est ab antiquis. Sed illò reuertamur vnde digressi sumus. Igitur dij posteaquam Typhonem pœna affe-*

cerunt, & interfecerunt, sancta astrorum memoria decorauerunt, & ei nomen Aegypty, Aegypana impo fuerunt, quod cum tanti dij se in bestias conuertissent, Typhon se in Capram transfigurabat. oppidumque magnificum in Aegypto ædificauerunt, quod Panopolin adpellauerunt. Habet autem stellas, in singulis cornibus duas, in naribus claram vnam, in capite claras duas, sub collo vnam, in pectore duas, in anteriore pede vnam, in summitate ipsius pedis vnam, in dorso septem, in ventre quinque, in caudæ extremitate claras duas. sunt omnes XXVI.

SAGITTARIVS.

28 BELLIGERVM Titan etiam cùm contigit arcum,
Ducentémque ferunt sinuato spicula neruo,
Iam clausum ratione mare est, iam nauita portu
Infestam noctem fugit, ad longásque tenebras,
Signum erit exoriens nobis tum nocte suprema.
Scorpios ille micat super freta cærula cauda:
Insequitur grauis Arcus, & in lucem magis exit.
Tunc alte Cynosura repit, tunc totus in vndas
Mergitur Orion, humeris & vertice Cepheus.

28 *PORRO Sagittarius Scorpione oriente ascendit, quo ascendente Orion occidit totus, & Cepheus à vertice & humeris cum manibus, in cuius signi regione zodiacus circulus humillimus est propter equina crura. Quidam negant, dicentes nunquam Centauros vllis sagittis vsos fuisse. Quidam autem dicunt, quòd quadrupedes esse non videantur, sed stans bipes sagittarius. Hic autem homo equinis pedibus est, & caudam habet veluti sagittarij. Sositheus autem tragœdiarum scriptor, illum affirmat esse Crotonem. Euphemes Musarum nutricis filium, & inhabitasse Heliconem, atque sagittis & venatu vitam exegisse, qui inter Musas sæpius commoratus, plausu cantus earum distinguebat, id est ad pedem manibus plaudebat, quo alij timerent. Hunc Musæ beneficio Iouis astris intulerunt, cuius artes, id est plausus & sagittæ, inter mortales mansere. Nigidius de Crotone idem dicit, sed non conuersatum cum Musis sed dum illæ cantus chorósque celebrarent, hunc procul auditu repentino plausu ad pedem feriendo oblectare canentes, ob hoc eum à Ioue immortali memoriæ earum rogatu donatum, quòd esset nutricis earum filius, idem Oceani nepos. Habet autem stellas, in capite duas, in arcu duas, in acumine sagittæ duas in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in ventre claram vnam, in spina duas, sub cauda duas, in anterioribus geniculis singulas. sunt omnes XV. Reliquæ verò septem, subter crura, similes quidem sunt posterioribus, quæ non ostenduntur, quòd Centaurus duplex sit. iaculum autem eius, ex quo dicunt omnes Cycoplas ab Apolline interfectos, qui Ioui fulmina fuerant, ab conditum fertur ad aquilonem, & peracta, ac potius sedata lite, assumptum, & ad pedes sagittarij inter astra collocatum. Habet autem stellas quatuor, in summo vnam, in medio obscuram vnam, in pennis duas, vnam verò splendidiorem alijs.*

AQVILA.

29 VNGVIBVS innocuis Phrygium rapuit Ganymedem
Et cœlo appositus custos quo Iuppiter arsit:
In puero, luit excidio quem Troia furorem.

29 *AQVILAM sanè inter astra collocatam dicunt, propter Ganymedem Iouis ministrum, quem rapuit in cœlum, est enim ea signum Iouis, quòd cum dij omnes volucres inter se diuiderent, eam in portione sortitus sit Iupiter. quòd altius cunctis volantibus euolet, & pene inter omnes principatum teneat, & quòd sola autem Solis radijs non terreatur. Nanque ita est spectans ad orientem pennis tensis. Aglaosthenes dicit Iouem in aquilam transfiguratum, Naxiam regionem vbi nutriens fuerat petysse, & regnum accepisse. Egresso verò de Naxo cum aduersus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret, aquilā*

et in auspicio apparuisse, & fulmina ministrasse, quam bono omine acceptam tutela sua subiecisse. Habet autem stellas, in capite claram vnam, in humeris singulis alarum singulas, in pectore obscuram vnam: sunt omnes quatuor. Sagitta autem quam tenet in pedibus, dicitur sagitta Apollinis fuisse, cum qua Cyclopas interfecit, eo quòd Iouis fulmina facerent, quòd eo telo Aesculapius eius filius à Ioue esset interfectus, quam sagittam astris illatam in memoriam virtutis sua reliquit. Habet autem stellas quatuor, in summo vnam, in medio vnam, in pennis sagitta duas.

DELPHINVS.

30 SIDERA quæ mundi pars celsior æthere voluit,
Quæque vident boream, ventis assueta serenis
Diximus: hinc alius decliuis ducitur ordo,
Sentit & insanos obscuris flatibus austros.

30 NEPTVNVS, vt Artemidorus refert, Amphitriten voluit in coniugium accipere, quæ cum ob verecundia magnitudinem & virginitatis obseruantiam ad Atlantem confugisset, Neptunus post eam multos misit qui eam peterent, inter quos & Delphinum misit qui eam peteret. Quæ cum circa insulas Atlantis moraretur, reperit eam, nunciauitque Neptuno, quam ille suis persuasionibus ad suam perduxit voluntatem, Delphinóque maximos honores in mari tribuit, quem in astris intulit & in manu sua habere instituit. Habet autem stellas nouem, & ideo musicum signum dicitur, eo quòd in numero musarum stellas habet, in ore vnam, in solio duas, in pinnulis ventris tres, in dorso vnam, in cauda duas. sunt omnes nouem. Delphinus autem non multum currit supra Capricornum.

ORION.

31 TELA, caput, magnisque humeris, sic baltheus ardet,
Sic vagina ensis, pernici sic pede fulget.

31 ORION qui & Incola dicitur, ante Tauri vestigia fulget, & dicitur Orion, ab vrina, id est ab inundatione aquarum. Tempore enim hyemis habet ortum cum mare & terras aquis & tempestatibus turbat. Hunc Romani Iugulam vocant, eo quòd sit armatus, vt gladius stellarum luce terribilis & clarissimus, qui si fulget, serenitatem portendit: si obscuratur, tempestatem annuit imminere. Hunc Hesiodus dicit Neptuni & Euryales filium, cui dono datum est à Neptuno, vt super fluctus ambularet, velut supra terram. Qui cùm Chium venisset, Meropem OEnopionis filiam compressit, quem Oenopion ob iniuriam excæcauit, & de finibus suis expulit ipse cum Lemnum venisset, à Sole dicitur ei lumina restituta esse, & reuersus est ad OEnopionem, qui cum à ciuibus terra absconderetur, OEnopion, desperata eius inuentione, Cretam est profectus: vbi cum immodice venaretur, & a Diana corriperetur, ait se nullam feram in terris relicturum. Tellus indignata Scorpionem extulit miræ magnitudinis, qui pœnas magniloquentia eius exigeret, Iupiter autem Orionem ob virtutem astris intulit. idem rogatu Dianæ Scorpionem inter astra duodecim cœlo collocauit, quorum contra magnitudinē stella quoque eorum amplissima sunt. Aristomachus autem dicit Erythrea quendam Thebis voto petisse, vt filium haberet, ad quem Iupiter Mercurius & Neptunus hospitio deuenerunt: qui eis hostiam immolauit, vt filius nasceretur: cuius bouis pelle detracta, dij in eam vrinam fecere, iussuque Mercurij, terra obruta est, vnde puer supradictus est natus, quem Vrionem appellauerunt & astris intulerunt. Quidam autem dicunt Vrionem Methymnæum qui cùm esset cithara potens, rex Corinthiorum Pyranthus nomine eum dilexit, qui cum á rege impetrasset vt ciuitatem arte sua illustraret, & magnum patrimonium acquisiuisset, consenserunt famuli cum nautis, vt eum interficerent: quem cum vellent interficere petijt ac eis vt ante decantaret. Cum autem citharæ sonus cum voce eius audiretur, Delphini circum nauim venerunt, ille super vnum ex his se præcipitauit, qui eum sublatum ad Regem Pyranthum Corinthum detulit. Delphinus subductis per æstū aquis exanimatus est. Qui cum suos casus Pyrantho narrasset, iussit rex Pyranthus Delphinum sepeliri, & ei monumentum fieri: post aliquantulum temporis nauis qua Orion deuectus fuerat, Corinthum delata est. Nautas cum ad se adduci rex imperasset, & de Orione inquireret, dixerunt eum obijsse. Quibus ille, Crastino, inquit, die ad Delphini monumentum iurabitis: eósque custodiri mandauit, atque Orionem ita ornatum sicut se præcipitauerat, in monumento Delphini delitescere. Cùm autem adduci per

Delphini

Delphini monumentum iurarent Orionem obijsse, & de monumento prodijsset, illi cum videntes obmutuerunt, ibique regis imperio crucifixi sunt, Dehinc Iouis miseratione dicitur Orion cum Delphino inter astra positus. Nigidius autem refert quodam tempore Iouem cum cæteris dijs apud Musæum Bisionorum regem hospitio dapsili copiósoque affectu prædito in hilaritate constituisse, vt in corio Tauri qui tunc immolatus fuerat, mingerent, eóque loco in corio terra obruta natus sit Orion, qui factus adolescens digna deorum forma atque egregia virtute incitatus, immortali memoria obtemperabat, quibus ortus dicebatur. Nam cum in Celinio venaretur, Dianam irridens contemnebat eius opera, quæ in monte constituebat. Itaque Diana misisse dicitur Scorpionem qui Otionem vita priuaret: Orion vita priuatus, sideribus illatus est. Habet autem stellas, in capite claras tres, è quibus media est splendidior cæteris: in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito obscuram vnam, in eadem manu vnam, in zona tres, in gladio quem tenet in manu, tres: in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas, in mantili tres sunt omnes XVII. & decem ex eis obscuriores.

CANIS.

32 CVM tetigit Solis radios, accenditur æstas,
Discernitque: ortu longe sata viuida firmat:
At quibus arctatæ frondes, aut languida radix,
Exanimat: nullo gaudet maiúsve minúsve
Agricola: & sidus primo speculator abortu.

32 *SIRIVS, stella est in medio Centro cæli, ad quam cum Sol accesserit, duplicatur calor ipsius, & languore afficiuntur corpora humana. Sirium autem stellam vocatam putant, propter flammæ candorem. Latini autem illam Caniculam vocant, vnde & dies Caniculares dicuntur, quia quamdiu Sol in ipsa est, pestifera est, sed pro qualitate adiacentium commutatur. nam aut vincitur, aut morbosis vtitur viribus. hinc est, quòd cùm certo tempore oritur, non semper est noxia. Quidam verò dicunt Canem fuisse quæ Europa cum dracone custos data est, quæ postea Minos vtraque accepit. Eandem postea ob medicinæ causam Procridi in munere datam, quæ postea Cephalus vtraque possedit, vir Procridis, qui eam ad Thebas duxit ad vulpem Thebanorum agros infestantem: cui Cani fatum est, ne ab vllo posset interfici, itémque Vulpi. Iupiter verò Vulpem in lapidem conuertit, & Canem astris intulit. Amphianus tragœdiarum scriptor refert, quòd cum hominibus stellæ relinquerent locum, missus est legatus Canis ad Doloram, quam vt vidit, tempore tempestiuo adamauit: qui cum flagraret amore, nec posset frui, magis asperius vrebatur: calamitate accepta, & Deos adiutores inuocare cœpit: tunc Aquilo misit filios suos adolescentes, qui operam Cani traderent, & ipse flatu suo Canis ardorem sedauit, qui flatus Etesiæ dicitur: amoris autem memoria remansit.*

Sunt qui aliter memorent. Icarius à Libero hospitio receptus est, qui ei in munere vtrem plenum vino tribuit, iussitque vt in reliquas terras propagaret. Icarius dehinc Athenas, cum in terram Atticam ad posteros deuenisset, eis genus hoc suauitatis ostendit. pastores autem cum immoderatius biberēt, ebrij facti conciderunt. Qui arbitrantes Icarium malum medicamentum sibi dedisse, eum fustibus interfecerunt. Icarium autem occisum Canis qui cum eo fuerat, Mæra nomine, vlulans, Erigone eius filia monstrauit vbi pater insepultus iaceret: quæ cum venisset eius corpus sepeliuit, ipsaque se in monte Hymetto contulit, ibique laqueo sibi mortem consciuit. Tunc dicitur Liber à Ioue petijsse, vt Erigonem & Icarium astris inferret. Iupiter autem audita eius petitione, Erigonem signum Virginis nominauit: Icarium autem patrem eius, Arcturum. Qui cùm exoritur, tempestates mari terraque efficit. cúmque Athenas pestilentia opprimeret, ex oraculo responsum est cessaturam pestilentiam si per annos singulos de frugibus & vindemia Icario & Erigonæ primum delibaretur. Quod factum est ab Atheniensibus, qui diebus festis institutis aras construxerunt: ideo quia illam pendentem aspexerunt, quod est apud Græcos: ex quo factum est, vt soli oscillo iactarentur homines. Canis autem Icarij qui vlulans ante pedem pendentis Virginis mortuus est, Astrocyon nominatur, quod nos Canis stellam dicimus: qui ob eandem causam, quando exoritur, summam pestilentiam hominibus facit. Habet autem stellas, in capite vnam, quæ Isis dicitur, claram: in lingua vnam, quam Sirium vel Canem vocant, quæ magna est

& splendida: in collo duas, in singulis humeris singulas obscuras, in pectore claras duas, in anteriore pede sinistro tres, in dextro vnam claram, in extremo supra dorsum tres, in ventre duas, in sinistro femore vnã in posteriori pede sinistro vnam, in summitate cauda vnam sunt omnes XX. Situm autem est hoc signum inter hiemalem tropicum, & arcticum subterraneum qui Australis vocatur.

DASYPVS.

33 SIC vtrunque oritur, sic occidit in freta sidus:
Tu paruum Leporem perpende sub Orione.

33 LEPVS sub pedibus Antecanis & Orionis constitutus est. Hic dicitur Orionis canem fugere venantis. Nam vt venatorem eum finxerunt aliqua de causa, ita Leporem ei ad pedes fugientem finxerũt. Quidam negant tam nobilem támque magnum venatorem, de quo ante in Scorpione signo diximus, & postea in ipsius figura dicemus, oportere Leporem venari. Callimachusque accusat eum, quòd cum Dianæ scriberet laudes, eam leporino sanguine gaudere, & eos venari dixerit. Nonulli à Mercurio inter astra collocatum dicunt propter nimiam velocitatem, siue quòd inter quadrupedes plus pariat, & quosdam fœtus pariat, quosdam verò in ventre habeat, sicut Aristoteles philosophus ait, qui de animalium ratione disseruit. Antiquitus autem dicebatur in insula Lero nullum Leporem fuisse, sed ex eorum ciuitate adolescens quidam studio generis ab exteris terris Leporem fœminam produxit, & ad eius partum diligentißime quæ opus essent administrauit: itaque cum peperisset, & complures eius ciuitatis ad studium incendisset, & partim precio, partim beneficio mercati essent, omnes Lepores alere cœperunt: quibus cùm nihil daretur ad manducandum, impetu facto, omnia comederunt, quo facto insulam calamitas afflixit. itaque postea Leporis figuram astris contulerunt, vt homines meminissent nihil his exoptandum in vita, si insolenter vtantur lætitia, quæ dolorem capere posterius cogantur. Habet autem stellas, in singulis auribus singulas, in pectore duas, in dorso nitidam vnam, in posterioribus pedibus singulas. sunt autem omnes VII.

ARGO NAVIS.

34 AT cum decurrens inhibet iam nauita remos,
Auersámque ratem votis damnatus ab ore,
Perlegit, optatam cupiens contingere terram:
Sed quia pars violata fuit coëuntia saxa,
Numine Iunonis tutus cùm fugit Iason,
Hæc micat in cœlo lateri non amplior, actus
Qua surgit malus, qua debet reddere proram,
Intercepta perit nulla sub imagine forma:
Puppis demisso tantum stat lucida clauo.

34 POST Canis igitur magni caudam, secundum stellarum ordinem Nauis constituta est, quam quidam beneficio Mineruæ inter astra collocatam dicunt, quæque prima ab ea fabricata est, & mare quod antea innium fuerat hominibus, peruium nautis ingenio fecit, quam notatam in cœlo figurauit, sed à gubernaculis vsque ad malum. Nonulli dicunt Danaum Beli filium ex compluribus coniugibus quinquaginta filias habuisse. fratrem autem eius Aegyptum totidem filios. Danaum autem & filias eius interficere voluit, vt regnum paternum solus obtineret, easque filijs suis vxores à fratre poposcit. Danaus autem cognita malitia, Mineruam inuocauit adiutricem: tunc primum dicitur Minerua nauim fecisse, quæ Argos appellata est, cum qua Danaus ex Aphrica Argos profugit. Aegyptus filios suos ad persequendum fratrem misit. Qui postquam Argos venerunt, patruum impugnare cœperunt. Danaus autem vt vidit se eis obsistere non posse, dedit eis filias suas, quæ patris iussu viros suos vna nocte interfecerunt, sola Hypermnestra Linum seruauit: ob quod fanum illis factum est. cæteræ verò dicuntur apud Inferos in dolium pertusum aquam ingerere. Habet autem Nauis stellas, in puppe quatuor, in catastroma quatuor, in malo summo tres, in singulis temonibus quinque, sub carina quinque. sunt omnes XXVI.

CETVS.

CETVS.

35 DIVERSO poſita & boreæ vicina legenti,
Auſter piſtris agens duo ſidera, perlegit vnum.
Nanque Aries ſupra Piſtrim Piſcéſque feruntur:
Bellua ſed ponti non multum præterit Amnem.

35 PORRO ſub Ariete & Piſcibus ſuper fluuium Cetus in cœli regione collocatus eſt. Dicitur autem à Neptuno miſſus ad Cepheum propter inuidiam Nereidū, à qua contra Caſſiepeiam & Andromedam exardeſcebat propter nimiam pulchritudinem. huic Ceto Andromeda propoſita erat, quem Perſeus interfecit, & ab Ioue aſtris illatus eſt, vt memoria actus maneret. Habet autem ſtellas, in cauda extremo claras duas, à cauda vſque ad gibbum eius ſex, ſub ventre ſex. ſunt omnes XIIII.

ERIDANVS FLVVIVS.

36 PLANXERE ignotis Aſiæ Phaetontides vndis
Eridanus medius liquidis inter iacet aſtris.
Huius pars vndæ læuum ferit Orionis
Lapſa pedem, procul à motis qui Piſcibus vſus,
Vincula coniectat nodus: criſtam ſuper ipſam,
AEquore Piſtris adit. ſunt illi libera cœlo
Sidera, nonnullam ſpecie reddentia formam:
Sub Leporiſque latus, verſam poſt denique puppim,
Inter & Eridanum, flexúſque cauúmque carinæ.
Atque hæc ipſa notat, ſi nullam ferre figuram,
Sunt etiam toto ſparſi ſine nomine mundi
Inter ſigna ignes etiam, quibus & ſua deſit
Forma, per oppoſiti noſcuntur lumina ſigni.

36 FLVVIVS, vt ſuperius diximus, ſubter Cetum collocatus eſt. cœli regione cernitur, ad quam ſiniſter Orionis pes extenditur. Ab Arato & Pherecyde Eridanus Padus eſſe putatur: & ideo inter aſtra collocatus, quòd à meridianis partibus dirigere cernitur. Heſiodus autem dicit eum inter aſtra collocatū, propter Phaethonta Solis, & Clymenes filium, qui dicitur currum patris aſcendiſſe. Cúmque à terra altius leuaretur, præ timore in Eridanum fluuium, qui & Padus dicitur, cecidit, ab Ioue fulmine percuſſus: & omnia ardere cœperunt: causáque extinguendi vniuerſos amnes immiſſos eſſe, omnéque mortalium genus interijſſe, præter Pyrrham & Deucalionem. Sorores quoque Phaetontis flentes in arbores populos verſa ſunt, lachrimæque earum in Electrum durare dicuntur, Heliadéſque appellatæ. ipſæ autem nomina habuiſſe, Merope, Helie, Aegle, Aegiale, Petre, Phœbe, Cherie, Dioxippe. Cycnus quoque rex Liguriæ Phaethontis propinquus dum fleret, in Cycnum conuerſus eſt, id quoque moneus flebile canit. A quibuſdam verò Nilus, qui & Gion exiſtimatur, & ideo inter ſidera collocatus, quòd à meridianis partibus curſum dirigat. Eſt autem ſidus multarum ſtellarum luce adornatum, & ſubiacet ei ſtella quæ vocatur Canopus, ſiue Ptolemaeon ſplendens: tangitque temonem Nauis. apparet autem humillima, eo quòd circa terram eſſe videtur, & nullum ſidus inferius apparet, ob quod terreſtris vocatur. Habet autem ſtellas, in primo flexu quatuor, in ſecundo tres, in tertio tres, vſque ad nouiſſimum ſeptem, quas dicunt in ore Nili fluuij eſſe. ſunt omnes XVII.

PISCIS.

37 INFIMVS Hydrochoos ſed quà veſtigia figit,
Sunt aliæ ſtellæ, quà caudam bellua flectit,

custode apposito, duabus sororibus Aglauro & Pandroso commendauit. Hic primus curru homines equis iunctu docuit similes quadrigæ solis facere. primum Panathenæa constituisse, arcem templumque ædificasse dicitur, Quem Iupiter miratus astris receptum memoriæ tradidit. In hoc signo & Capra est, quam in humero portat, quæ Iouem nutriuit. Itémque eius filij Hædi, quos auriga in brachio portat, qui fluctus significare dicuntur, noscuntur. Musæus de capra hoc refert, datur Iouis infans nutriendus Themidi Althææ quæ fuit domina capræ, quæ ex ea Iouem nutriuit. Esse autem hanc caprã filiam Solis dicunt, cuius aspectus tam atrox fuisse dicitur, vt Titanes eam timerent, rogarentque matrem Terram, vt eam abderet. Terra autem in antro clausam Amalthææ tradidit custodiendam, ibique Iouem cum cura Amalthæa educasse. Qui cùm esset iuuenis, & ille contra Titanes inermis vellet pugnare, eius pellem dicitur acceptam pro scuto habuisse, quòd semper Titanibus agitator timoris fuerit, & dicebatur media pelle Gorgoneum caput habere: eo tectus tegmento capræ, tergo alterius pellis tecta restituit, vita etiam immortalitate donauit, cœlique astris intulit, & eius pellem appellauit. Alijs placet agitatorem Myrtilum esse Mercurij filium OEnomai aurigam, & à patre Mercurio astris illatum, cuius caput non multum distat ab Helice, genua apponuntur Geminis, pedes iuxta Tauri cornua. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas, sed ea est clarior quæ in sinistro humero est, & appellatur Capra: in singulis genibus singulas, in dextra manu vnam, in sinistra duas, & super ipso brachio stellas duas, quæ vocantur Hædi. sunt omnes simul decem.

TAVRVS.

15 AVRIGAE pedibus trux adiacet ignea Taurus
Cornua fronte gerens, & lucidus igne minaci,
Quem Liber ignarum cœli formando docebat:
Et caput, & patulas nares, & cornua Tauri:
Fronte micant Hyades: quæ cornua flamma sinistri
Summa tenet. sub hæc eadem, vestigia dextra
Aurigæ, mediáque ligant compagine diuos
Myrtilos exoritur summo cum Piscibus ore,
Totus cum Tauro lucet, ruit oceano bos
Ante super terras cum fulget Myrtilus ore

16 *PORRO Taurum inter astra quidam putant positum, propter Iouem quòd in bouem sit fabulose conuersus. Nigidius hunc Iouem à Neptuno fratre per gratiam adduxisse, qui in figura Tauri sensum humanum haberet quem Iupiter Sidonem misit, vt Europam Agenoris filiam ad se portaret, isque per pelagus Sidonem venit, ibique Europam inter æquales suas ludentem in templo Aesculapij conspexit, eámque repentino arreptu collocatam suo tergo deuexit ad Iouem in insulam Cretã. Ob hanc igitur caussam Iupiter Taurum sideribus dignatus est immortali memoria inferre. Eratosthenes dicit hunc esse qui coijt cum Pasiphae. cuius priores partes apparent, reliquum corpus non apparet propter fœmineum sexum. Spectat autem orientem. In signo autem Tauri frons & facies, Hyades vocantur, quas Pherecydes Athenæus nutrices Liberi dicit, quæ Dodonides nymphæ vocantur. Quæ cum à Lycurgo captiuitatem timentes, fugerent Thebas, ne sibi à Iunone aliquid paterentur, Iupiter cœlo illatas sideribus honorauit; Hyadésque appellauit, quòd nascente Libero eas inuenerit, quas in signum temporis posuit: vel quòd sint pluuiales: ὕειν enim pluere est, quia earum ortus imbres concitat: vel quia in modum Y letera positæ sunt. Musæus & ista refert, Ex Atlante & Hya duodecim filiæ procreatæ sunt, & filius Hyas, quem dum ab apro vel Leone occisum sorores omnes nimis diligentes flerent, obierunt: è quibus quinque stellas figuratas Hyades appellauerunt: septem autem, Pleiades. Myrtilus autem quinque filias Cadmi esse dixit. Habet autem Taurus stellas in capite quinque, quæ Hyades appellantur: id est in cornibus singulis singulas, in fronte duas, in naribus vnam: hæ sunt Hyades: in singulis genibus singulas, in vngue anteriore duas, in palearibus duas, in collo vnam, in dorso tres, è quibus nouissima splendida est: in ventre splendidam vnam, in pectore vnam, in palla vnam sunt omnes XVIII. ab excisione Tauri vsque ad id quod septem stellæ, sunt quas quidem Pliades vel Pleiades dicunt, quæ non videntur simul, eo quòd septima obscura sit.*

CEPHEVS.

16 IASIDES etiam cœlum cum coniuge Cepheus
Aſcendit, totáque domo: quia Iuppiter auctor
Eſt generis. prodeſt maieſtas ſæpe parentis.
Ipſe breuem patulis manibus ſtat poſt Cynoſuram,
Diducto paſsim quantum latus à pede dextro,
Cepheus extremam tangit Cynoſurida caudam:
Tantundem à læuo diſtat minor vtraque iungit,
Regula. Cepheos veſtigia baltheus ambit.

16 CEPHEVS in ordine quarto loco poſitus eſt, quem Septentrionalis circulus occupat, à pedibus vſque ad pectus: reliquus medius eſt Arcturo, Aeſtiuo tropico circulo. fuit ergo, ſicut Euripides ſcribit. Aethiopium rex, Andromedæ pater, qui filiam ſuam ad cetum dicitur expoſuiſſe, quam Perſeus ſaluauit: eiuſque cauſa, & ipſe pater beneficio Mineruæ ſit aſtris illatus. Habet quidẽ ſtellas, in capite ſplendidas duas, in ſingulis humeris ſingulas, in ſingulis manibus ſingulas claras, in ſingulis cubitis obſcuras ſingulas, in zona tres obliquatas, in dextra coxa vnam, in ſiniſtro genu duas, ſupra pedes quatuor, in vltimo pede vnam. ſunt omnes XIX.

CASSIEPEIA.

17 QVA latus afflexum ſinuoſi reſpicit Anguis,
Caſsiepeia virum reſidet ſublimis ad ipſum,
Clara etiam pernox cœlo cùm Luna refulget,
Sed breuis & paucis decorata in ſidere flammis,
Qualis ferratos ſubijcit clauicula dentes,
Succutit, & foribus prædeucit vincula clauſtri:
Talis diſpoſitis ſtellis ipſa horrida vultu.
Sic tendit palmas ceu ſit planctura relictam
Andromedam, meritæ non iuſta piacula matris.

17 CASSIEPEIA interea (vt refert Sophocles carminum vates) dicitur præpoſuiſſe formam ſuam Nereidibus, ob quam rem ira Neptuni Ceto tranſmiſſo vaſtabatur eorum terra: expoſtulatámque Andromeden & Ceto propoſitam: ob quam rem longe habitus eorum diuerſus eſt, ita autem eſt Caſſiepeia in ſella ſedens. Habet in capite ſtellam claram vnam, in ſingulis humeris ſingulas claras, in dextra mammilla claram vnam, in dextra manu claram & magnam vnam, in ſiniſtra manu claram vnam, in vmbilico claram & magnam vnam, in ſiniſtro femore duas, in eodem genu claram vnam, in vnoquoq; angulo ſellæ in qua ſedet, ſingulas claras. ſunt omnes XIII.

ANDROMEDE.

18 NEC procul Andromede, totam quam cernere nondum
Obſcura ſub nocte licet, ſic emicat ore,
Sic magnis humeris candens nitet, ac media ambit,
Ignea ſubſtricta fulget qua zonula palla,
Sed pene facies remanet, diſtrictáque pandit
Brachia, ceu magni teneantur robore ſaxi.

ANDROMEDA filia fuit Cephei & Caſſiepeiæ, quæ adamata eſt à Cupidine, & datum eſt reſponſum vt traderetur Ceto ad deuorandum. Quæ ſuſpenſa inter duos montes, & expoſita Ceto eſt cum omnibus ornamentis, à Perſeo autem liberata eſt, & ob id Perſea dicta: beneficióque Mineruæ aſtris recepta eſt.

pta est. Euripides etiam dicit intra astra collocatam vt labor Persei æternus pateret, manibus eius extensis, quemadmodum Ceto opposita est. Quæ cùm à Perseo liberata esset, neque patri, neq; matri voluit commorari, sed continuò cum Perseo profecta est. Habet stellas, in capite claram vnam, in singulis humeris singulas, in singulis cubitis claras singulas, in dextra manu claram vnam, in eodem brachio claras duas, in zona tres, sub zona quatuor, in singulis genibus claras singulas, in dextro pede duas, in sinistro pede vnam, sunt omnes XXI.

EQVVS DIMIDIVS.

19 ANDROMEDAE verò radiat quà stella sub ipsa
Aluo, fulget equus: tres armo, sed latera æquis
Distinguunt spatijs: capiti tristissima forma,
Et ceruix sine honore obscuro lumine sordet
Spumanti mandit sed quà ferus ore lupato,
Et capite & longe ceruice insignior exit
Stella nitens, armis laterique simillima magno.
Nec totam ille tamen formam per singula reddit.
Primo præstat equo, medio rapta ordine membra
Destituunt, visus radijs hinc surgit imago.
Gorgonis hinc proles in Pierio Helicone,
Vertice cùm summo nondum decurreret vnda,
Musæos fontes dextri pedis ictibus hausit.
Inde liquor genitus nomen tenet Hippocrenen.
Fontes nomen habent, sed Pegasus æthere summo
Velòces agitat pennas, & sidere gaudet.

19 EQVVS præterea dimidius est, priore parte patens vsque ad vmbilicum. Aratus dicit super Geniculatorem situm, & iam astris illatum, eo quòd à celsitudine Heliconis montis percusso pede dextro aquã produxit, quem liquorem Hippocrenen dicunt. Quidam pro eo quòd Iupiter eo vsus fuerit. Nonnulli verò Pegasum putant qui ad astra pro Bellerophontis interitu euolauerit. Euripides dicit Melanippen Chironis filiam esse, quæ compressa grauida, profugit in Pelion montem, & dum à patre comprehendi timeret deorum misericordia conuersa in equum ad astra conscendit, cuius posteriores partes corporis propter fœmineí sexus pudorem non videntur. Habet autem stellas, in facie claras duas, in capite claram vnam, in singulis auribus singulas claras, in maxilla vnam, in ala proxima capiti claram vnam, in humero alæ dextra vnam, in media ala vnam, in extremis pennis vnam, in armo vnam, in pectore vnam, in spina vnam, in vmbilico claram vnam, in singulis genibus singulas, in singulis vngulis singulas. fiunt omnes XVIII.

ARIES,

20 INDE subest Aries, qui longe maxima torrens
Orbis, & ad finem spacijs non tardior oram
Peruenit, & quando grauiore Lycaonis Arctos
Axem vel tutor quem tanto gratior ille
Distantes cornu properat contingere metas.
Cláraque non illi est facies, nec sidera possunt,
Officiat si Luna, sua virtute nitere.
Sed quærendus erit zonæ ratione micantis,
Vt chelæ, candens aut baltheus Orionis.

20 ARIES, vt Hesiodus & Pherecydes dicunt, inter astra collocatus est, propter Phrixum & Hellen Athamantis

Athamantis & Nebulæ filios. Quitum nouercam occidere vellent, insani à Libero dicuntur effecti: qui dũ in silua errarent, mater eis Arietem aurata pelle fertur adduxiße, qui tùm nauigare vellent, in mare proiecti sunt, quod pelagus ab Helles nomine Hellespontus vocatur. Helle autem (vt aiunt) à Neptuno saluata est, & ex ea puerum Pæonem genuit. Phrixus autem insidens præparato arieti, Colchos adductus est ad AEetam regem, ibíque Arietem Marti immolauit, eíque suam auream pellem contexit, antequam inter astra proceßißet, quam Draco custodiuit. Genitum autem hunc Arietem dicunt ex Neptuno & Theophane Altidis filia, quam cum adamaßet, in insulam Crinnißam traduxit, ínque ouem cõuertit, cum qua in Arietem mutatus concubuit, ex qua Aries chrysouellus natus. Nigidius hunc Arietem dicit ducem & principem eße signorum zodiaci circuli. Immortali autem honore donatum, quòd cum Liber exercitum in Aphricam duceret, & aqua inopiam pateretur, subito Aries ex arena exiuit, & Liberum cum suo exercitu ad aquam perduxit diuinitus. Hoc facto Liber eum Arietem Iouem Ammonem appellauit, eiq; fanum magnificum fecit, eo in loco in quo reperta est aqua, & abest ab Alexandria itinere dierum nouẽ, locus arenosus & serpentum multitudine plenus, & ab arena Ammon est nominatus. Præterea Aries dux aquæ, immortalis mutatus, & cœli sidera consecutus. Conuertit autem caput ad Taurum, ipse autem aßequitur aliis signis. Habet autem stellas, in capite vnam, in auriculis tres, in collo duas, in summitate pedum anteriorum singulorum singulas, in dorso quatuor, in cauda vnam, in ventre tres, in summitate singulorum pedum posteriorum singulas. sunt omnes XVIII.

DELTOTON.

21 EST etiam propiore deum cognoscere signo
Deltoton, si quis donum hoc spectabile Nili,
Diuitibus veneratum vndis in sede notarit.
Tres illi laterum ductus, æquata duorum
Sunt spacia, vnius breuior, sed clarior ignis.
Hinc Aries iuxta medium Deltoton habebit.

21 SVPER caput Arietis non longè ab Andromedæ pedibus adiacet signum quod Græci ob similitudinem Delta literæ, Deltoton vocant: Latini autem ob proprietatem formæ, Triangulum dicunt. Quod quidam à Ioue per Mercurium inter astra positum dicunt, super caput Arietis, pro eo quòd obscurum eße dicitur. Quidam verò dicunt Aegypti eße effigiem, stellis figuratam in tribus angulis, id est trigono, & Nilum talem ambitum facere. Habet autem stellas tres, in singulis angulis singulas, è quibus vna est clarior.

PISCES.

22 INTER lanigeri tergum, & Cepheida mœstam
Hinc vltra gemini Pisces, quorum alter in austrum
Tendit, Threicium boream petit alter, & audit
Stridentes auras, niueus quas procreat Hæmus.
Non illis liber cursus, sed vincula cauda
Singula vtrunque tenent vno coëuntia nodo.
Nodum stella premit Piscis qui respicit auras
Threicias. dextram Andromedæ cernuntur ad vlnam.

22 PISCES hi sunt, & maior Piscis. Nigidius hos Pisces dicit in flumine Euphrate fuiße, & ibi ouũ inueniße miræ magnitudinis, quod voluentes eiecerunt in terram, atque ita columbam insediße, & post aliquot dies excluſiße eam Syriæ quæ vocatur Venus: maximè quæ misericors ad homines pertinebat: quæque multa quæ ad vtilitatem hominibus verterentur, ea dicitur inueniße. Quæ, quoniam Iupiter sæpius à Mercurio laudari nominarique audiret, quod in deos religiosa, in hominibus officiosa diligenter fuerit, rogata à Ioue quod sibi optanti tribui postularet: illa ait, Vt pisces qui suam originem seruaßent, immortali præmio afficerentur. Iupiter in duodecim signis Pisces siderum splendore decorauit. Vnde hodie quoq;

ex Taygete Lacedæmon: cum Neptuno duæ, Alcyone, ex qua Herus: Cæleno, ex qua Lycus: cum Marte Asterope, ex qua OEnomaus: Merope, cum Sisypho. Magnam apud homines dignitatem habent.

LYRA.

25 TEMpora læua premit Parthi subiecta draconis,
Summa genu subuersa tenet quà se Lyra voluit:

25 LYRAM inter astra collocatam dicunt, propter honorem Mercurij qui eam condidit ex testudinis similitudine, de Apollinis boum cornibus: qui intendit chordas septem Atlantidem numero Regrediente igitur Nilo ad suos meatus, inter cætera relicta etiam testudo est, quæ cum putrefacta fuisset & nerui eius extenti intra corium remansissent, percussa à Mercurio sonitum dedit: in cuius similitudinem Mercurius Lyram fecit, quam postea Apollini datam, alij Orpheo dicunt, eo quod vnius ex musis, id est Calliopæ sit filius, fecit autem chordas nouem iuxta numerum musarum. Tanta namque dicitur dulcedinis in modulando fuisse, vt arbores, saxa, bestias, atque inferos commouerit ob coniugis Eurydices desiderium ad inferos descendens. Qui cum Apollinem maximum deorum honoraret, Liberum autem patrem à quo fuerat glorificatus minimè glorificaret, sedens in Pangæo monte, & expectans solis ortum, Liber indignatus misit Bacchas, vt Aeschylus scribit, quæ eum membratim discerperent, collectisq; membris eius sepelierunt eum in Lesbijs montibus: eius Lyram Musæ dederunt, Iouemque rogauerunt, vt eius memoriam astris inferret. Habet autem stellas, in vtrisque pectinibus singulas, in cacumine chordarum singulas, in vtrisque humeris singulas, in fundo vnam, in modulo vnam, in tympano claram atque candidam vnam. sunt omnes nouem.

CYCNVS.

26 CONTRA spectat auem, vel Phœbi quæ fuit olim,
Cycnus de thalamis candens, qui lapsus adulter
Furta Iouis falsa volucer sub imagine texit.
Haud medij fulgoris erunt pennæ, vtraque læta,
Dexterior iuxta regalem Cepheos vlnam.
At læua fugit instantem sibi Pegason ala.

26 CYCNVM dicunt inter astra constitutum, eo quòd Iupiter in Cycnum transfiguratus euolauerit in ramum Atticæ regionis, ibique compresserit Nemesin, quæ & Leda dicitur (vt refert Crates tragœdiarum scriptor) quæ enixa est ouum, vnde nata est Helena: sed quoniam Iupiter rursus in cœlū in Cycnum transfiguratus se recepit, vt fuit pennis tensus, simulacrum eius sideribus reliquit. Habet autē stellas, in capite claram vnam, in dextra ala quinque, vnam claram quæ est erga collum, in sinistra ala quinque, in pectore vnam, in cauda vnam, quæ est amplissima. sunt omnes XIIII.

AQVARIVS.

27 OCEANO mersus, sopitas condere flammas,
Imbres, occasus ortúsque, intercipit ora.
Et cùm terrores auget nox atra marinos,
Multum clamatos frustra spectaueris ortus.
Tunc rigor, aut rapidus ponto tunc incubat auster,
Tarda ministeria, & nautis tremor alligat artus,
Et rationem animi temeraria pectora soluent.
Nulla dies oritur, quæ iam vacua æquora cernat,
Puppibus & semper tumidis ratis innatet vndis.

Interea tentare vndas iuuat,aspera sed cum
Assultat lateri deprensæ spuma carinæ,
Tunc alti curuos prospectant littore portus:
Inuentásque alij terras pro munere narrant,
Interea exanimat pauidos instantis aquæ mons:
Ast alij procul è terra iactantur in altum:
Munit & hos breue lignum,& fata instantia pellit,
Et tantum à leto,quantum rate fluctibus absunt.

27 PORRO *Aquarius nomen accepisse dicitur,quòd eius exortu imbres plurimi fiant. Quidam volunt Ganymedem eum esse,Troili & Callirrhoes filium,qui cum in Ida monte venaretur,ob nimiam pulchritudinem à Ioue adamatus,& per aquilam raptus,inter astra est collocatus,Dehinc Aquarius dictus est,quòd vndas funderet. Nigidius Hydrochoon siue Aquarium existimat esse Deucalionem Thessalũ,qui maximo cataclysmo sit relictus cum vxore Pyrrha in monte Aetna,qui est altissimus in Sicilia & posteaquam se & vxorem suam in terra relictum censuit,orbitatis & vastitatis miseritus, ab Ioue precari capit,vt aut & ipsi interirent,aut hominum genus restituerent. Iupiter respondit,& per sortem indicauit,vt lapides quos ante se reperissent,post se iactarent Reuersi itaque, quot quot Deucalion misit, viri fiebant:quos Pyrrha,fœmina. Quo facto rursus hominum genus natum est,ob quam rem λαὸς Græce populus dicitur,quia lapis antiquitus Græce λᾶας appellabatur. Ab antiquis quidem dicitur Aristeus filius Apollinis fuisse,quem Apollo dicitur ex Cyrene procreasse,quam compressit in monte Orpheo, qui Cyrenus est appellatus Aristeus dicitur omnibus artibus doctus fuisse, quibus cæteros homines ad bonos fructus vtilitatémque perducebat. Is cum Canicula signum pestiferum oreretur,& statim præsentes fructus læderentur,& homines diuturna pestilentia afficerentur,factum est vt à dijs impetraretur,maximè Neptuno,Iouis fratre, ne tempestatibus & ventis pateretur genus humanum affici indignis calamitatibus Itaque venia data,constitutum est à dijs,vt Caniculæ stellæ exortu,venti perflarent dies circiter quadraginta,eiúsque pestilentiæ vim abscinderent. Quapropter Aristeus à dijs inter astra est collocatus. Habet autem Aquarius stellas,in capite obscuras duas,in singulis humeris singulas amplas, in sinistro cubito vnam,in dextro cubito vnam,in singulis manibus singulas,in singulis mamillis singulas, sub mamillis singulas,in dextro lumbo vnam,in singulis genibus singulas,in dextra tibia vnam, in singulis pedibus singulas.sunt omnes XVIII. Effusio verò aquæ dextra læuáque,fit stellis XXXI. Quarum duæ splendidæ sunt,cæteræ verò obscuræ.*

CAPRICORNVS *sane similitudinem habet Aegipanos:habet enim posteriorem partem Piscis, priorem Capricorni:& hunc honorem dicitur assecutus,eo quòd cum Ioue sit nutritus. Epimenides dicit in Ida vtrosque nutritos, & ad Titanum bellum cum Ioue esse profectum:quem Iupiter victor astris intulit,quod eius opera dij armati essent:itémque matrem eius Capram, quòd Dicolon inuenisset in via rt,ideo Piscis cauda notatam. Nigidius Capricornum refert immortali honore donatum, quo tempore Typhon in monte Tauro speluncam haberet,& Aegyptum incoleret,ab Iouéque concessum habuisset,quemadmodum dijs posset obsistere,cùm eis consilium panderet, sineque terras relinquere vellent: neque Typhonis immanitati resistere, dij possent ,inconsulte figuras immutauerunt,in quam quis vellet,seu bestiam,seu volucrem,seu piscem pecudemve, Typhon se in Capram transmutasset:itaque immortales figuris ignotis Typhonis ante oculos crebro versabantur:vnde adhuc maximè pro dijs multas bestias obseruant coluntque Aegyptij. Et cùm venit Typhoni neminem deorum aduersari,sibimet vacuam cognouit dominantibus, arbitratus deos se veritos,propter metum:dominabatur imperitis fortunæ varietate,& periculi magnitudine instantis. Nam post XVIII.dies dicitur consilium de eo repente à dijs factum vt interficeretur:obidque vsque hodie in Aegypto hos dies,id est XVIII. festos perpetuo, annis singulis instituerunt:in quibus diebus qui nascitur amplius quàm eos non viuit. Typhon autem fulmine interficitur ab Apolline,in templo Aegypti Memphis,vbi mos fuit solio regio decorari reges qui regnabant. Ibi enim sacris initiabantur primum,vt dicitur,reges,fatis religiose tunicati:& Tauro quem Apim appellant,iugum portare fas erat,quem deum maximum Aegyptij existimant,& per vicum vnum duci,vt periti existimabant,labore humana necessitatis,vt crudelius quæ sub eis sint abutantur.deducitur autem à sacerdote Isidis in locum qui nominatur Adytos,& iureiurando adigitur,neque mensem,neque diem intercalandum,quem in festum diem immutarent,sed CCCLXV.dies peracturos, sicut institutum est ab antiquis.Sed illò reuertamur vnde digressi sumus.Igitur dij posteaquam Typhonem pœna affe-*

cerunt,

cerunt, & interfecerunt, sanctâ astrorum memoria decorauerunt, & ei nomen Aegyptij, Aegypana impo suerunt, quod cum tanti dij se in bestias conuertissent, Typhon se in Capram transfigurabat. oppidumque magnificum in Aegypto ædificauerunt, quod Panopolin adpellauerunt. Habet autem stellas, in singulis cornibus duas, in naribus claram vnam, in capite claras duas, sub collo vnam, in pectore duas, in anteriore pede vnam, in summitate ipsius pedis vnam, in dorso septem, in ventre quinque, in cauda extremitate claras duas. sunt omnes XXVI.

SAGITTARIVS.

28 BELLIGERVM Titan etiam cùm contigit arcum,
Ducentémque ferunt sinuato spicula neruo,
Iam clausum ratione mare est, iam nauita portu
Infestam noctem fugit, ad longásque tenebras,
Signum erit exoriens nobis tum nocte suprema.
Scorpios ille micat super freta cærula cauda:
Insequitur grauis Arcus, & in lucem magis exit.
Tunc alte Cynosura repit, tunc totus in vndas
Mergitur Orion, humeris & vertice Cepheus.

28 PORRO *Sagittarius Scorpione oriente ascendit, quo ascendente Orion occidit totus, & Cepheus à vertice & humeris cum manibus, in cuius signi regione zodiacus circulus humillimus est propter equina crura. Quidam negant, dicentes nunquam Centauros vllis sagittis vsos fuisse. Quidam autem dicunt, quòd quadrupedes esse non videantur, sed stans bipes sagittarius. Hic autem homo equinis pedibus est, & caudam habet velut sagittarij. Sositheus autem tragœdiarum scriptor, illum affirmat esse Crotonem. Euphemes Musarum nutricis filium, & inhabitasse Heliconem, atque sagittis & venatu vitam exegisse, qui inter Musas sæpius commoratus, plausu cantus earum distinguebat, id est ad pedem manibus plaudebat, quo alij timerent. Hunc Musæ beneficio Iouis astris intulerunt, cuius artes, id est plausus & sagitta, inter mortales mansere. Nigidius de Crotone idem dicit, sed non conuersatum cum Musis sed dum illæ cantus chorosque celebrarent, hunc procul auditu repentino plausu ad pedem feriendo oblectare canentes, ob hoc eum à Ioue immortali memoria earum rogatu donatum, quòd esset nutricis earum filius, idem Oceani nepos. Habet autem stellas, in capite duas, in arcu duas, in acumine sagittæ duas in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in ventre claram vnam, in spina duas, sub cauda duas, in anterioribus geniculis singulas. sunt omnes XV. Reliquæ verò septem, subter crura, similes quidem sunt posterioribus, quæ non ostenduntur, quòd Centaurus duplex sit. iaculum autem eius, ex quo dicunt omnes Cycoplas ab Apolline interfectos, qui Iouis fulmina fuerant, absconditum fertur ad aquilonem, & peracta, ac potius sedata lite, assumptum, & ad pedes sagittarij inter astra collocatum. Habet autem stellas quatuor, in summo vnam, in medio obscuram vnam, in pennis duas, vnam vero splendidiorem alijs.*

AQVILA.

29 VNGVIBVS innocuis Phrygium rapuit Ganymedem
Et cœlo appositus custos quo Iuppiter arsit:
In puero, luit excidio quem Troia furorem.

29 AQVILAM *sanè inter astra collocatam dicunt, propter Ganymedem Iouis ministrum, quem rapuit in cœlum, est enim ea signum Iouis, quòd cum dij omnes volucres inter se diuiderent, eam in portione sortitus sit Iupiter. quòd altius cunctis volantibus euolet, & pene inter omnes principatum teneat, & quòd sola auium Solis radijs non terreatur. Nanque ita est spectans ad orientem pennis tensis. Aglaosthenes dicit Iouem in aquilam transfiguratum, Naxiam regionem vbi nutritus fuerat petysse, & regnum accepisse. Egresso verò de Naxo cum aduersus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret, aquilā*

eius auspicio apparuisse, & fulmina ministrasse, quam bono omine acceptam tutela suæ subiecisse. Habet autem stellas, in capite claram vnam, in humeris singulis alarum singulas, in pectore obscuram vnam sunt omnes quatuor. Sagitta autem quam tenet in pedibus, dicitur sagitta Apollinis fuisse, cum qua Cyclopas interfecit, eo quòd Iouis fulmina facerent, quòd eo telo Aesculapius eius filius à Ioue esset interfectus, quam sagittam astris illatam in memoriam virtutis suæ reliquit. Habet autem stellas quatuor, in summo vnam, in medio vnam, in pennis sagitta duas.

DELPHINVS.

30 SIDERA quæ mundi pars celsior æthere voluit,
Quæque vident boream, ventis assueta serenis
Diximus: hinc alius decliuis ducitur ordo,
Sentit & insanos obscuris flatibus austros.

30 NEPTVNVS, vt Artemidorus refert, Amphitriten voluit in coniugium accipere, quæ cum ob verecundiam magnitudinem & virginitatis obseruantiam ad Atlantem confugisset, Neptunus post eam multos misit qui eam peterent, inter quos & Delphinum misit qui eam peteret. Quæ cum circa insulas Atlantis moraretur, reperit eam, nunciauitque Neptuno, quam ille suis persuasionibus ad suam perduxit voluntatem, Delphinóque maximos honores in mari tribuit, quem in astris intulit & in manu sua habere instituit. Habet autem stellas nouem, & ideo musicum signum dicitur, eo quòd in numero musarum stellas habet, in ore vnam, in folio duas, in pinnulis ventris tres, in dorso vnam, in cauda duas. sunt omnes nouem. Delphinus autem non multum currit supra Capricornum.

ORION.

31 TELA, caput, magnisque humeris, sic baltheus ardet,
Sic vagina ensis, pernici sic pede fulget.

31 ORION qui & Incola dicitur, ante Tauri vestigia fulget, & dicitur Orion, ab vrina, id est ab inundatione aquarum. Tempore enim hyemis habet ortum cuius mare & terras aquis & tempestatibus turbat. Hunc Romani Iugulam vocant, eo quòd sit armatus, vt gladius stellarum luce terribilis & clarissimus, qui si fulget, serenitatem portendit: si obscuratur, tempestatem annuit imminere. Hunc Hesiodus dicit Neptuni & Euryales filium, cui dono datum est à Neptuno, vt super fluctus ambularet, veluti supra terram. Qui cùm Chium venisset, Meropem OEnopionis filiam compressit, quem Oenopion ob iniuriam excæcauit, & de finibus suis expulit ipse cum Lemnum venisset, à Sole dicitur ei lumina restituta esse, & reuersus est ad OEnopionem, qui cum à ciuibus terra absconderetur, OEnopion, desperata eius inuentione, Cretam est profectus: vbi cum immodice venaretur, & a Diana corriperetur, ait se nullam feram in terris relicturum. Tellus indignata Scorpionem extulit miræ magnitudinis, qui pœnas magniloquentia eius exigeret, Iupiter autem Orionem ob virtutem astris intulit. idem rogatu Dianæ Scorpionem inter astra duodecim cælo collocauit, quorum contra magnitudinē stella quoque eorum amplissima sunt. Aristomachus autem dicit Erythrea quendam Thebis voto petisse, vt filium haberet, ad quem Iupiter Mercurius & Neptunus hospitio deuenerunt: qui eis hostiam immolauit, vt filius nasceretur: cuius bouis pelle detracta, dij in eam vrinam fecere, iussuque Mercurij, terra obruta est, vnde puer supradictus est natus, quem Vrionem appellauerunt & astris intulerunt. Quidam autem dicunt Vrionem Methymnæum qui cùm esset cithara potens, rex Corinthiorum Pyranthus nomine eum dilexit, qui cum à rege impetrasset vt ciuitatem arte sua illustraret, & magnum patrimonium acquisiuisset, consenserunt famuli cum nautis, vt eum interficerent: quem cum vellent interficere petijt ac eis vt ante decantaret. Cum autem citharæ sonus cum voce eius audiretur, Delphini circum nauim venerunt, ille super vnum ex his se præcipitauit, qui eum sublatum ad Regem Pyranthum Corinthum detulit. Delphinus subductis per astū aquis exanimatus est. Qui cum suos casus Pyrantho narrasset, iussit rex Pyranthus Delphinum sepeliri, & ei monumentum fieri: post aliquantulum temporis nauis qua Orion deuectus fuerat, Corinthum delata est. Nautas cum ad se adduci rex imperasset, & de Orione inquireret, dixerunt eum obijsse. Quibus ille, Crastino, inquit, die ad Delphini monumentum iurabitis: eósque custodiri mandauit, atque Orionem ita ornatum sicut se præcipitauerat, in monumento Delphini delitescere. Cùm autem adducti per

Delphini

Delphini monumentum iurarent Orionem obijsse, & de monumento prodijsset, illi cum videntes obmutuerunt, ibiqua regis imperio crucifixi sunt. Dehinc Iouis miseratione dicitur Orion cum Delphino inter astra positus. Nigidius autem refert quodam tempore Iouem cum cæteris dijs apud Musæum Bisioniorum regem hospitio dapsili copiósoque affectu prædito in hilaritate constituisse, vt in corio Tauri qui tunc immolatus fuerat, mingerent, eóque loco in corio terra obruta natus sit Orion, qui factus adolescens digna deorum forma atque egregia virtute incitatus, immortali memoria obtemperabat, quibus ortus dicebatur. Nam cum in Celinio venaretur, Dianam irridens contemnebat eius opera, qua in monte constituebat. Itaque Diana misisse dicitur Scorpionem qui Orionem vita priuaret: Orion vita priuatus, sideribus illatus est. Habet autem stellas, in capite claras tres, è quibus media est splendidior cæteris: in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito obscuram vnam, in eadem manu vnam, in zona tres, in gladio quem tenet in manu, tres: in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas, in mantili tres sunt omnes XVII. & decem ex eis obscuriores.

CANIS.

32 CVM tetigit Solis radios, accenditur æstas,
Discernitque: ortu longe fata viuida firmat:
At quibus arctatæ frondes, aut languida radix,
Exanimat: nullo gaudet maiúsve minúsve
Agrícola: & sidus primo speculator ab ortu.

32 *SIRIVS, stella est in medio Centro cœli, ad quam cum Sol accesserit, duplicatur calor ipsius, & languore afficiuntur corpora humana. Sirium autem stellam vocatam putant, propter flammæ candorem. Latini autem illam Caniculam vocant, vnde & dies Caniculares dicuntur, quia quandiu Sol in ipsa est, pestifera est, sed pro qualitate adiacentium commutatur. nam aut vincitur, aut morbosis vtitur viribus. hinc est, quòd cùm certo tempore oritur, non semper est noxia. Quidam verò dicunt Canem fuisse quæ Europæ cum dracone custos data est, quæ postea Minos vtraque accepit. Eandem postea ob medicinæ causam Procridi in munere datam, quæ postea Cephalus vtraque possedit, vir Procridis, qui eam ad Thebas duxit ad vulpem Thebanorum agros infestantem: cui Cani fatum est, ne ab vllo posset interfici, itémque Vulpi. Iupiter verò Vulpem in lapidem conuertit, & Canem astris intulit. Amphianus tragœdiarum scriptor refert, quòd cum hominibus stella relinquerent locum, missus est legatus Canis ad Doloram, quam vt vidit, tempore tempestiuo adamauit: qui eum flagraret amore, nec posset frui, magis asperius vrebatur: calamitate accepta, & Deos adiutores inuocare cœpit: tunc Aquilo misit filios suos adolescentes, qui operam Cani traderent, & ipse flatu suo Canis ardorem sedauit, qui flatus Etesiæ dicitur: amoris autem memoria remansit.*

Sunt qui aliter memorent. Icarius à Libero hospitio receptus est, qui ei in munere vtrem plenum vino tribuit, iussitque vt in reliquas terras propagaret. Icarius dehinc Athenam, cum in terram Atticam ad posteros deuenisset, eis genus hoc suauitatis ostendit. pastores autem cum immoderatius biberẽt, ebrij facti conciderunt. Qui arbitrantes Icarum malum medicamentum sibi dedisse, cum fustibus interfecerunt. Icarium autem occisum Canis qui cum eo fuerat, Mæra nomine, vlulans, Erigone eius filia monstrauit vbi pater insepultus iaceret: quæ cum venisset eius corpus sepeliuit, ipsaque se in monte Hymetto contulit, ibique laqueo sibi mortem consciuit. Tunc dicitur Liber à Ioue petijsse, vt Erigonem & Icarium astris inferret. Iupiter autem audita eius petitione, Erigonem signum Virginis nominauit: Icarium autem patrem eius, Arcturum. Qui cùm exoritur, tempestates mari terraque efficit. cùmque Athenas pestilentia opprimeret, ex oraculo responsum est cessaturam pestilentiam, si per annos singulos de frugibus & vindemia Icario & Erigonæ primum delibaretur. Quod factum est ab Atheniensibus, qui diebus festis institutis aras constituerunt: ideo quia illam pendentem aspexerunt, quod est apud Græcos: ex quo factum est, vt solis oscillo iactarentur homines. Canis autem Icarij qui vlulans ante pedem pendentis Virginis mortuus est, Astrocyon nominatur, quod nos Canis stellam dicimus: qui ob eandem causam quando exoritur, summam pestilentiam hominibus facit. Habet autem stellas, in capite vnam, quæ Isis dicitur, claram: in lingua vnam, quam Sirium vel Canem vocant, quæ magna est

CETVS.

35 DIVERSO posita & boreæ vicina legenti,
Auster pistris agens duo sidera, perlegit vnum.
Nanque Aries supra Pistrim Piscésque feruntur:
Bellua sed ponti non multum præterit Amnem.

35 PORRO sub Ariete & Piscibus super fluuium Cetus in cœli regione collocatus est. Dicitur autem à Neptuno missus ad Cepheum propter inuidiam Nereidis, à qua contra Cassiepeiam & Andromedam exardescebat propter nimiam pulchritudinem. huic Ceto Andromeda proposita erat, quem Perseus interfecit, & ab Ioue astris illatus est, vt memoria actus maneret. Habet autem stellas, in canda extremo claras duas, à cauda vsque ad gibbum eius sex, sub ventre sex. sunt omnes XIIII.

ERIDANVS FLVVIVS.

36 PLANXERE ignotis Asiæ Phaetontides vndis
Eridanus medius liquidis inter iacet astris.
Huius pars vndæ læuum ferit Orionis
Lapsa pedem, procul à motis qui Piscibus vsus,
Vincula coniectat nodus: cristam super ipsam,
AEquore Pistris adit. sunt illi libera cœlo
Sidera, nonnullam speciei reddentia formam:
Sub Leporísque latus, versam post denique puppim,
Inter & Eridanum, flexúsque cauúmque carinæ.
Atque hæc ipsa notat, si nullam ferre figuram,
Sunt etiam toto sparsi sine nomine mundi
Inter signa ignes etiam, quibus & sua desit
Forma, per oppositi noscuntur lumina signi.

36 FLVVIVS, vt superius diximus, subter Cetum collocatus est. cœli regione cernitur, ad quam sinister Orionis pes extenditur. Ab Arato & Pherecyde Eridanus Padus esse putatur: & ideo inter astra collocatus, quòd à meridianis partibus dirigere cernitur. Hesiodus autem dicit eum inter astra collocatũ, propter Phaethonta Solis, & Clymenes filium, qui dicitur currum patris ascendisse. Cúmque à tera altius leuaretur, præ timore in Eridanum fluuium, qui & Padus dicitur, cecidit, ab Ioue fulmine percussus: & omnia ardere cœperunt: causáque extinguendi vniuersos amnes immissos esse, omnéque mortalium genus interijsse, præter Pyrrham & Deucalionem. Sorores quoque Phaetontis flentes in arbores populos versa sunt, lachrimaque earum in Electrum durare dicuntur, Heliadésque appellata. ipsa autem nomina habuisse, Merope, Helie, Aegle, Aegiale, Petre, Phœbe, Cherie, Dioxippe. Cycnus quoque rex Liguriæ Phaethontis propinquus dum fleret, in Cycnum conuersus est, id quoque moriens flebile canit. A quibusdam verò Nilus, qui & Gion existimatur, & ideo inter sidera collocatus, quòd à meridianis partibus cursum dirigat. Est autem sidus multarum stellarum luce adornatum, & subiacet ei stella quæ vocatur Canopus, siue Ptolemæon splendens: tangitque temonem Nauis. apparet autem humillima, eo quòd circa terram esse videtur, & nullum sidus inferius apparet, ob quod terrestris vocatur. Habet autem stellas, in primo flexu quatuor, in secundo tres, in tertio tres, vsque ad nouissimum septem, quas dicunt in ore Nili fluuij esse. sunt omnes XVII.

PISCIS.

37 INFIMVS Hydrochoos sed quà vestigia figit,
Sunt aliæ stellæ, quà caudam bellua flectit,

Quàque caput Piſcis, media regione locatæ:
Nullum nomen habent, nec cauſam nominis vllam:
Sic tenuis cunctis iam pene euanuit ardor:
Nec procul hinc dextra diffundit Aquarius vndas,
Atque imitata cadunt errantis ſigna liquoris.
E quibus vna magis ſub cauda flamma relucet
Squammigeræ piſtris: pedibus ſubit altera ſigni
Fundentis latices: eſt & ſine honore corona,
Ante Sagittiferi multum pernicia crura.

37 PISCIS magnus, cuius nepotes dicuntur Piſces, qui in circulo zodiaco conſtituti ſunt, dicitur in aſtra collocatus, eo quòd decidens in Boeth ſtagno, Phacetu filia Veneris, in Piſcem ſit transfigurata, quā Syri deam nominauerunt. Quidam autem dicunt quòd de ſtagno filiam Veneris ſaluauerit. Vnde vſque hodie Syri Piſces argenteos in templo ſacrauerunt. Eſt autem ſignum in parte auſtrali, quod Piſcibus orientibus oritur, quem Piſcem dicunt Aquarij vrna habere effuſionem. Habet autem ſtellas XII. è quibus vna fertur eſſe ſub pedibus Aquarij, & tres in brachijs eius. ipſæ autem clariores eſſe cæteris noſcuntur. inter hæc ſunt aſtra ſiue ſigna quæ Planetæ appellantur.

38 OCEANVM occaſu tangit tanto & magis arte,
Thuribulum metæ vim cœlo ſuſcipit, & iam
Præcipiti tractu vaſtis dimittitur vndis.
Multa dedit natura homini rata ſigna ſalutis,
Venturámque nouis cladem depellere ſuaſit.
Inter certa licet numeres ſub nocte cauenda,
Thuribulum. nam ſi ſordebunt cætera cœli
Nubibus obductis, illo ſplendore timeto,
Ne pacem pelagi ſoluat violentior auſter:
Tunc mihi ſiccentur aſtricto cornua velo,
Erigat, emittátque latus per inane rudentes.
Quod ſi deprenſa turbauit lintea puppis,
Incubuítque ſinu laxo, vel mergitur vndis
Prona ratis, ſoluétque inimicum Nerea prora:
Vel ſi perſpexit ſeruator Iuppiter æger,
Vltima perſoluunt iactatæ vota ſalutis:
Nec metus ante fugit, quàm pars effluxerit orbis,
Quæ boream cœlum ſpectantibus indicet ortum.

38 SACRARIVM qui & Pharus dicitur, eſt ſignum nauigantibus ſemper contrarium, quod ſequitur Scorpionis caudam. Quod quidam locatum inter aſtra dicunt, quòd in eo dij primum mutuo coniurationem fecerunt, cum Iupiter contra Saturnum fecit, quòd memoria non ſolùm aſtris illatum, ſed etiā hominibus hoc haberet inſtitutum, quia in agonibus & ludis quinquennalibus corona habentur, & fœderis teſtes adhibentur, itémque vates per quos futura reſpondentur in Sympoſijs domibus conſecrantur, & iure Iupiter igneum ſibi velamen, ne eius fulminum potentia deprehenderetur adhibuit. Habet ſtellas quatuor, duas in ſuperficie, in qua pruna fuiſſe dicuntur, duas in vaſe eius.

CENTAVRVS.

39 INDE per ingentes coſtas, per crura, per armos,
Naſcitur intacta Sonipes ſub Virgine dextra,

Seu

Seu prædam è filuis portat,feu dona propinqua
Placatura deos,cultor Iouis admouet aræ
Hic erit ille pius Chiro,tutifsimus omnes
Inter nubigenas,& magni doctor Achillis.
Hic humero medium fcindens iter ætheris alti,
Si tenuem traxit nubem ftellásve recondit,
Toto clarus equo,venientes nunciat euros.

39 CENTAVRVS dicitur Saturni & Philyræ filius. nam Saturnus cum Iouem filium quæreret in Thracea, cum Philyra Oceani filia in equum verfus dicitur concubuiffe, & ex ea Chironem Centaurum natum artis medicinæ inuentorem, ipfamque in arborem φίλυραν, hoc eft tiliam verfam effe, & habitaffe Chironem in Pelio monte inter homines æquiffimum, à quo Aefculapius medicina, Achilles cithara, in aftrologia Hercules literis inftructi funt: cuius hofpitio cum Hercules vteretur, ficut Antiftbenes dicit è pharetra fagitta lapfa dicitur pedem eius vulneraffe, acceptoque vulnere illum animam exhalaffe, & ab Ioue aftris illatum. eft autem fignum ad afpectum Sacrarij. Vnde & ad idem Sacrarium facrificare videtur. Habet ftellas, in capite obfcuras tres, in fingulis humeris fingulas claras, in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in medio pectore vnam, in fpina duas, in ventre fplendidas duas, in dextro lumbo claram vnam, in cauda tres, in fingulis genibus retrorfus duas, in vtroque armo vnam, in vtrifque pedibus anterioribus fingulas. funt omnes. XXXIII. Quidam arbitrantur tenere in finiftra manu arma & Leporem: in dextra vero beftiolam quæ θηρίον appellatur, & βύρσαν, id eft vtrem vini plenum, in quo libabat dijs in Sacrario. Habet autem ftellas beftiola, in capite vnam, in fpina claram vnam, in cauda duas, in fummo pede pofteriore claram vnam, in anteriori pede vnam claram, in thyrfo tres. funt omnes XXXIII.

HYDRA.

40 HIC primos ortus Crater premit vlterioris,
Vocalis roftro Corui,fuper Hydráque lucet.

40 HYDRA, fuper cuius caudam Coruum federe dicunt, & in medio Vrnam afferunt, eft fignum in parte auftrali, caput deflexum habens ad Cancrum, cuius finuofi corporis medietas eft conuexa fub Leone, caudam verò extendit ad Centaurum, fupra quam fedet Coruus: qui Coruus ideo inter aftra collocatus dicitur, eo quòd fuerit in tutela Apollinis, à quo miffus ad fontem, vt dijs ad libandum aquam deferret: cum vidiffet arbores groffos ficus habentes, volans confedit in eis donec matura fierent, & aquam deferre diftulit: poft paucos autem dies peracto facrificio, cum ille ficos comediffet, & fe dijs peccaffe fenfiffet, denuò ad fontem vt aquam hauriret redijt, & ab Hydra exteritus vas vacuum reportauit, dicens exceffiffe aquam, quæ fuerat in fonte. cognofcens Apollo fibi Coruum peccaffe, prohibuit eum eo tempore aquam bibere, vt Ariftoteles dicit in eo libro, qui de beftijs fcribitur. Et Ifidorus in naturalibus, vel in phyficis memoriæ tradidit, quod ipfe peccati pœnas daret, qui & poftea aftris illatus eft. Crater autem in medio angue pofitus eft: caudam autem anguis Coruus appetit roftro, neque poteft iuxta accedere vt bibat. Habet anguis ftellas in capite, claras tres, in prima flexura fex, & vna ex eis obfcura ad vltimum: in fecunda flexura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta vfque ad caudam octo claras. funt omnes XXVI. Paululum fub prima flexura Crater fiue Vrna fitus eft, inclinatus ad genua Virginis. Habet ftellas in labris obfcuras duas, per fingula latera tres, in fundo duas. funt omnes X. Coruus autem qui eft ad vltimam eius caudam, fpectans ad occafum, habet ftellas, in capite claram vnam, in ala duas, in cauda tres, in pedibus fingulas ab vnguibus. funt omnes fex. omnes fimul funt XXXXIII.

* *

AETHERIVM venit thalamum fuper imbribus atrum,
Et tonitru,crebraque abfcondit grandine terras.
Temperat in Geminis annum,nec crede fereno,
Nubila nec diuturna putes cum fidere Cancri
Fons erit ardentis,tamen hoc in littore certum

Flagrantis placide lucens hic temperat annum.
Cùm posuit sedem Nemeæis finibus astrum,
Virginéque & Libra, semper pendentia tantum
Nubila continua magis in statione manebunt.
Nunc quoque nulla fides cœlum cum Scorpion acer
Stat super: incerta nanque omnia lege feruntur:
Heu quantis terras tum Iupiter ignibus omnes
Obruet, aut glomerata cadet quàm densa per astra
Immitis grando cœlo, quàm sæpe sonabit,
Cum spatium attigerit tendentis singuláque ignis,
Non terris imbres, ponto non flamina deerunt,
Et cœli terret sonitus mortalia corda,
Cum sedem Aegoceri Cithereius attigit ignis.
Horridus at gelidos portendit Aquarius ignes,
Hibernæque cadunt pluuiæ, concretáque grando.
Piscibus à geminis sub prima recurrerit astra,
Hesperus, hæc tibi signa feret, cùm lucifer ora
Ingreditur Venus alma polũ, sed vbi Hesperus ignes
Prouocat ætherios, & noctem ducere terris
Incipit, exoriens ecce hæc Citherea mouebit.
Vere caueto imbres, & fulmina culmine ab alto,
Phryxeum rutilo pecus irradiauerit astro
Nubila, commixtúsque fragor pluuialibus vndis,
Flamináque assiduo terris tum stantia pulsu.
E cœlo diri deiecti grandinis ictus,
Vere magis nitido Tauri cum sidere fulsit.
Appota Geminis eadem constantia præstat,
Cum dederit soles, inducit nubila cœlo:
Nubila cum fuerint, subitos mirabere soles:
Et modo te vento gelido, modo protinus imber
Lucens alterna superabit nube serena.
Sin leuis ingressa est spaciosi sidera Cancri,
Pacem mundus habet, non nulli corpore soles
Pestiferi incendunt, non sidera densa solutos
Astringunt artus: alieno tempore lenis
Omnia pacato tum sidere temperat aër.
Ac rapidis idem ne solibus æstuet orbis,
Efficient magni conspectu signa Leonis.
Virgine erunt pluuiæ, plerique in nube fragores,
Concaua quos reddunt incluso nubila vento.
Detrahit autumno pluuias, eadémque repellit,
Nubibus assiduis, cœlúmque ob frigora prima,
Extremum autumni superent glacialia terræ.

Scorpios

Scorpios at raris ne quis caua terra grauetur,
Horrebit pluuijs ad diros omnia nimbos,
Continuósque ruit, cum per sinuosa tenetur
Cornua Centauri rapida distincta sagitta.
Aegoceros imbres, & crebro lumine ruptos
Nubibus elidet sonitus, temploque nitore
Flagrantis teli mortalia numina vincent.
Hæc eadem fundens prædicit Aquarius imbrem.
Extremis sæuis maria increbescere ventis,
Ostendunt Pisces Veneris quos stella notarit.
Et quoniam certis extat via cognita signis,
Accipe quid moueat mundo Cyllenius ignis,
Si modo Phœbei flammas euaserit axis,
Matutina ferens solitos per sidera cursus.
Cum pecudum villis auratum fulserit astrum,
Ventorúmque graues, & diræ grandinis iræ,
Non intermisso patienti tempore surgent.
Quin pluuias alias etiam in regione notabis
A flore non omni: nanque est tunc imber in aruis.
Ast vbi se Taurus sinuatis cornibus effert,
Grandine significat. Geminis tranquilla sereni
Et placidum nautis spondet cœlúmque fretúmque,
Nubila atque imbres, æstus ac frigora miscet.
Certior ardor erit, quanuis iuuet aura fauoni,
Cum vasti calida radiabit sede Leonis.
Templa sed ætherei simul ac possederit ignis,
Omnia mixta feret, pluuias meditabitur ingens,
Vndique grando venit, rumpuntur culmina nimbis.
Centauri attigerit cum iam Cyllenius arcus,
Aut vbi consurgit Capricornus & ipse biformis,
Aut subitos cœlo deducet crebrius imbres
Fulminis, aut ictu magnum perrumpit Olympum.
Nullo serenato Capricornus nubila cœlo
Comparat, aut gelidos flatus, cœlíque fragores.
Non alio melius signo prædicere posśis.
Piscibus hæc eadem quanuis cognoscere fas sit,
Quandoquidem exoritur mundo Cyllenius ignis.
Quid faceret primum modo cum lumine Solis,
Tempus & occasus moneat quoque discere Phœbi.
Ver erit hibernis totum execrabile nimbis,
Et crebro tonitru iunget florentia rura,
Spésque nouæ segetis quatientur grandinis ictu,
Vretur cœlum, magni, cùm regna tonantis

 Ingrediens

Ingrediens pecudis ingreditur aurea terga,
Hinc & Agenorei ſtellantia cornua Tauri,
Quídve ferant Gemini, rapido quid ſidere Cancer,
Si penitus quæras: Taurum ſæuire videbis,
Grandine nec contra ferri ratione probanda,
Aut Cancro, aut Geminis: calidus veſtigia ſeruat
Hic quo dicta Leo ſæuíſque caloribus ardet.
Flatus at Geminis miſcet tranquilla ſerenis,
Spiciferæque manu tendenti libera nutu
Diſſentit diuæ, ſed vt hæc ventura ſerena
Nunciat, & ventis ceſſat mare, ceſſat & aër.
Scorpios in pluuias rarus, ſed nubibus atris
Creber agit nimbos: & ſæua tonitrua portat,
Clara Sagittiferi tetigit cum lumina ſigni.
AEgocero ſemper cœlo leuis excidit imber.
Frigidus at rapidis horrebit Aquarius euris,
Brumaléſque dabit pluuias, atque igne perenni
Cum ſonitu quatiet nubes ſecura laboris,
Non fruſtrans animum certo me limite ducat.
Hæc eadem tibi ſigna dabunt non irrita Piſces.

SOLEM per ſeipſum conſtat moueri, non cum mundo verti, ſed in zodiaci circuli obliquitate curſum peragrare, paulo ſuperius diximus: qui cum per trecentos ſexaginta quinque dies, & quadrantem zodiacum luſtret, & ſingula tricenis diebus deniſque horis ac ſemiſſe, id eſt dimidia hora, tranſcurrat in cremento dimidiarum horarum quarto anno vnum diem complet, quem biſſextum nuncupant, qui dies conficitur ex quadrantibus. Nam cum duodecies ſemis ſex horas integras faciant, id eſt quadrantem, hic quadrans quater ductus vigintiquatuor horas perficit, idem vnum diem cum ſua nocte complet, & in quarto biſſextum, vt præfati ſumus, efficit. Sol interea dum igneus ſit, præ nimio motu conuerſionis ſuæ amplius incaleſcit. cuius ignem dicunt philoſophi aqua nutriri, & è contrario elemento virtutem luminis & caloris accipere, vnde videmus eum ſæpius madidum atque rorantem. Tunc autem eclipſin patitur, quod Latinè defectio dicitur, quoties Luna XXX, ad eandem lineam qua Sol vehitur, peruenit, eique ſe obijciens eum obſcurat, vnde deficere nobis videtur, cum ei orbis Lunæ opponitur. Signa enim tempeſtatis vel ſerenitatis hoc modo aſtrologi mundi cognoſcenda eſſe dixerunt. Virgilius namque ait, ſi Sol in ortu ſuo maculoſus ſit, atque ſub nube latens: aut ſi dimidia pars eius apparuerit, imbres futuros. item Varro ait, Si exoriens concauus videtur, ita vt è medio fulgeat, & radios faciat, partim ad aquilonem, partim ad auſtrum, tempeſtatem humidam & ventoſam futuram innuit: item, ſi Sol, inquit, rubeat in occaſu, ſincerus dies erit: ſi palleat, tempeſtatem ſignificat. Nigidius quoque ait, Si pallidus Sol in nigras nubes occidat, aquilonem ventum ſignificat. Hunc etiam Græci Apollinem appellauerunt, à quo ſe ſpiritum accipere arbitrantur. ἀπόλλων enim Græcè, Latinè perdens dicitur, quòd feruore ſuo omnem ſuccum virentium decoquendo perdat herbarum. Hunc etiam diuinationis deum eſſe voluerunt, ſiue quòd Sol omnia obſcura manifeſtat in luce, ſiue quòd in ſuo proceſſu, & occaſu eius orbis à multimodos ſignificationũ monſtret effectus. Sol dicitur, aut ex eo quòd ſolus ſit, aut quòd ſolito per dies ſurgat & occidat. Hunc etiam ſine barba pingunt, quia occidendo & naſcendo ſemper eſt iunior, ſiue quòd nunquam in ſua virtute deficiat. vt Luna quæ creſcit aut minuitur. Huic quoque illam ob cauſam, quòd aut quadripartitis temporum varietatibus anni circulum peragat, id eſt verni, æſtatis, autumni, & hiemis: aut quòd quadripartito limite diei metitur ſpacium. Vnde & ipſis equis condigna nomina poſuerunt, id eſt Erytræus, Aethon, Lampros, & Philogæus. Erythræus Græcè ruber dicitur, quòd à matutino lumine rubicundus exurgat. Aethon lucidus dicitur, quòd tertia hora inſtante lucidior fulgeat. Lampros verò lucens vel ardens dicitur, quod fit dum ad vmbilicum diei contra arcticum conſcenderit circulum. Philogæus Græcè terram amans dicitur, quòd hora nona procliuior vergens occaſui pronus incumbat.

LVNA terris vicinior est quàm Sol, siue quàm cætera errantia sidera. Vnde & breuiore orbe celerius peragit cursum suum. Nam iter quod Sol trecentis & sexaginta quinque diebus & sex horis peragit, Luna vigintiseptem diebus & octo horis percurrit. singula verò signa Sol tricenis diebus & denis horis ac semisse. Luna autem binis diebus, & semis hora, besse vnius, perlabitur. Vnde fit vt quantum spatij in zodiaco Luna percurrit, tantum Sol tredecim diebus expleat. Hanc quidam philosophorum dicunt proprium lumen non habere, globique eius vnam partē esse lucifluam, aliam verò obscuram & paulatim se vertendo diuersas formas efficere. Alij contra aiunt, Lunam globum suum habere, sed ignem à Sole concipere, & quantum percutitur ardescere, & quantum à Sole discedit augeri. Cùm verò contrà steterit, feritur ex aduerso & velut speculum, non vim, sed imaginem reddit, vnde & defectum patitur, si inter ipsam & Solem vmbra terræ interueniat. Hac enim crescente vniuersa gignentia pubescunt, tenuescente tenuantur: humor etiam & spiritus omnis augescit. tumescit oceanus. quod diuerso cœli & vagantium stellarum temperatur, atque deteritur & infra fluit, id excipit Luna & Solis tradit. quo & animalia vigescunt, & humus quodammodo animatur genitali calore, & vt ita dixerim, viua plurimum valent in originibus quam in ortu sunt: languent in occasu. Ortum facit in stella quam Sol præterit, deinde statione matutina cum à quinto loco Solis steterit, in eodem manet signo, donec ab eodem Sole moueatur, quæ contraria est Soli. mane occidit, oritur simul nocte, & vocatur Chronicos. Deinde rursus altero latere, à quinto signo deprehensa post meridiana, stationem facit, donec ingresso Sole idem signum sub radijs eius delitescens in totum occidat. Aspiciunt inter se stellæ ex tertio signo quod dicitur Trigonū, & habent maxime confusionem: item à quarto signo, quod Tetragonon & Centrum vocatur, & in alterutrum maxime præstant effectum, item ex contrario, quod est septimum signum & Diametron vocatur, quæ maxime aduersum cætera dissident. Vel leuiter aspiciunt, vt sextum quod dicitur Hexagonon. Signa tropica peregrinis nationibus præsunt, & omnino motibus & consilijs subinde variantur, atque permutantur. Biformia generatione rerum omnium repetitionem significant, & interim dilationem. Solida vehementer & instanter efficiunt, & ad exitum vel prospera vel aduersa perducunt, sicut aspiciuntur à stellis, vel fauentibus, vel repugnantibus. Iam verò quia de eius cursu vel ordine sub breuitate diximus, restat vt quid de ea Gentiles senserint edicamus. Lunam gentiles Dianam germanam Solis quem Apollinem nuncupabant, fuisse dixerunt, & sicut à Sole spiritum, ita se à Luna corpus accipere arbitrabantur: Dicebant enim eam viarum præsidem, & virginem, eo quod in vijs nihil pariat. idcirco igitur ambo sagittas habere dicuntur, quòd ipsa duo sidera de cœlo radios vsque ad terram emittant, ideo faces, quia Luna illuminat, Sol & illuminat & exurit. ideo bigam Luna dicitur habere, siue propter velocitatem: siue pro eo quòd nocte & die apparet ideo vnum equum album & alium nigrum dicitur habere, eo quòd hieme & æstate plus luceat quàm vere & autumno. Diana autem Luna dicta est, quasi diana, eo quòd die ac nocte apparet ipsa, & Luna eo quòd luceat, & Triuia eo quòd tribus fungatur figuris, de qua Vergilius ait, Tria virginis ora Dianæ. nam eadem Luna, eadem Diana, eadem Proserpina vocatur, id est cœlestis, terrestris, & infernalis. De qua quidam, Denique cum Luna est, sublustri splendet amictu: Cum succincta iacet calamis, Latonia virgo est. Lunam voluerunt etiam apud inferos Proserpinam, seu quòd nocte luceat, siue quòd humilior currat & terris præsit: vnde bigam boum habere dicitur, illo videlicet pacto quod detrimenta & augmenta non solùm terræ, sed & lapides vel cerebra animantium, & quod magis incredibile sit, etiam letanima sentiunt, quæ in Lunæ incrementis electa vermiculos parturiunt. Ipsam Dianam ortam nemoribus volunt, simili modo quod arborum ac fruticum succo augmenta inducat. Denique crementis Lunæ abscissa ligna furfuraceis tinearum terebraminibus fistulascunt. Nemoribus quoque adesse dicitur, quòd omnis venatio plus nocte quam die dormiat. Endymionem verò pastorem amasse dicitur, duplo scilicet modo: seu quod primus hominum Endymion cursum Lunæ inuenerit, vnde & triginta annos dormisse dicitur: quia nihil aliud in vita sua, nisi huic repertioni studuit, sicut Mnaseas in primo libro de Europa scribens tradidit. siue quod Endymionem amasse fertur, quia nocturni roris humor, qui est siderum, quique ipsius Lunæ animandis herbarum succis insudetur, & pastoralibus prosit successibus. Præterea signa tempestatis vel & serenitatis in ea videri posse antiqui dixerunt. Nigidius ait, si Luna in summo circulo maculas nigras habuerit in primis partibus mensis, imbres futuros significat. Si in medio, tunc cum plena sint in eo cornicula, serenitatem. Cæterùm si rubet quasi aurum, ventos ostendit. fit enim ventus ex aëris dēsitate, qua obducti Sol & Luna rubescunt. item si cornua eius tetra fuerint nebula, tempestas futura est. Aratus autem dicit, Si aquilonium cornu Lunæ est porrectius, aquilonium imminere. Item si cornu australe sit erectius, notum imminere. Quarta autem Luna index futurarū certissima habetur aurarum. Vnde & Vergilius, Si in ortu quarto: namque is certissimus auctor.

A BRVMA infauonium CAESARI nobilia sidera significāt. III. cal. Ianua matutino Canis occidēt

quo die Attica & finitimis regionibus Aquila vespere occidere traditur. Pridie nonas Ianuarias Cæsari Delphinus matutino exoritur, & postero exoritur Fidicula, quando Sagitta vesperi occidit. Item quinto idus Ianuarias eiusdem Delphini vespertinus occasus & continus dies hiemis Italiæ, cum Sol in Aquarium sentitur transire, quod fere XVIII. cal. Febr. euenit. VIII. Febr. Regia stella appellata Tuberoni, in pectore Leonis occidit matutino, & pridie non. Febr. Fidicula vesperi occidit.

A Fauonio in æquinoctium Cæsari significant IIII. calend. Mart. quatriduum variè, & VIII. calen. Mart hirundinis visus, & postero die arcturi exortus vespertinus. Item nonas Mart. Cæsar. Cancri exortu id fieri obseruauit. VIII. Idus Mart. aquilonis Piscis exortus, & postero die Orionis exortus, & in Attica Miluus apparere obseruatur. Idibus Marcys Cæsar ferales sibi notauit Scorpionis occasus. III. calend. Aprilis Italiæ Miluus ostenditur. XII. cal. Apriles Equus occidit matutino.

Aequinoctium vernum VIII. cal. Aprilis peragi videtur. Ab eo ad Vergiliarum exortum matutinum Cæsari significant. III. non. April. in Attica Vergiliæ vespere occultantur. Item post pridie nonas Apriles in Bœotia & Chaldæis Orion & gladius eius incipiunt abscondi. Cæsari VI. Idus Aprilis significat imbres Libra occasus. XIIII. cal. Maias succula occidunt vespere, sidus vehemens, & terra marique turbidum. XVI. cal. Maias, in Attica occidunt vesperi, Cæsari. XV. cal. Mai. quatriduum significant, XII. calen. Mai. Assyrijs sucula occidunt vesperi, quod vulgo appellatur sidus parilicium, quoniam XI. calen. Maias vrbis Romæ natalis habetur, quo fere serenitas redditur. claritatem obseruationis membrorum augmẽto, Hyadas appellantibus Græcis, quod nostri à similitudine cognominis vocabulum eis stellis propter sucos impositum arbitrantur: imperiti appellauere Succidas. Cæsari VIII. calen. Maias notantur dies. VII. calen Mai. Aegypto Hœdi exoriuntur. VI. cal. Mai. Bœotiæ & Attica Canis vespere occulcatur, & Fidicula mane oritur. X. cal. Maias, Assyrijs Orion totus absconditur. Quarto autem cal. Maias Assyrijs Canis.

VI. non Maias Cæsari Succula matutino exoriuntur, & VIII. Idus Mai. Capella pluuialis. Aegypto autem eodem die Canis vesperi occultatur. Sic fere in VI. Idus Mai. qui est Vergiliarum exortus, decurrũt sidera.

A Vergiliarum exortu significant Cæsari post pridie Idus Mai. Arcturi occasum matutinum. III. idus Mai. Fidicula exortus. XII. calen. Iunias Capella vesperi occidit. & in Attica Canis. XI. cal. Iunias Cæsari Orionis gladius occidere incipit. III. no. Iunias Assyrijs Aquila oritur vesperi. VII. idus Iunias Arcturus matutino occidit Italiæ. IIII idus Iunias Delphinus oritur in Aegypto. XI. cal, Iulias eiusdem Orionis gladius Cæsari occidere incipit. VIII. cal. Iulias, longissimus dies totius anni, & nox breuissima Solstitium conficit.

A Solstitio ad Fidiculæ occasum, VI. cal. Iulias Cæsari Orion exoritur. Zona autem eius Assyrijs, IIII. no. Iulias, Aegypto verò eadem die Procyon æstuosus matutino oritur, quod sidus apud Romanos non habet nomen, nisi Caniculam, quam volumus intelligere minorem Canem, vt in astris pingitur ad æstum maxime pertinens, sicut paulo pòst docebimus. IIII. non Iulias Chaldæis corona occidit matutino. Attica Orion totus eadem die exoritur. Pridie idus Iulias, AEgypto Orion desinit exoriri. XV. cal. Augustas, Assyrijs Chiron exoritur. Deinde post triduum fere vbique confusum inter omnes sidus, indicans quòd Canis ortus vocatus, Sole partem primam Leonis ingresso cum sit solstitium, quod sidus accendit solem & magnam æstus obtinent causam. XVI. cal. August. Aegypto Aquila occidit matutino, Etesiarumque Prodromi flatus incipiunt, quod Cæsar X. cal. August. sentire Italiam existimauit: Aquila Attica matutino occidit. VIII. idus Aug. Arcturus medius occidit.

IIII. idus Aug. Fidicula occasu suo autumnum inchoat, aut annotat. sed vera ratio id fieri inuenit pridie idus Augu. Equus oritur vesperi, & Cæsari. Aegypto Delphinus occidit. XI. cal. septembres Assyrijs stella, quæ Anteuindemiator appellatur, exoriri mane incipit, vindemiæ maturitatem promittens, cuius argumento erunt agni colore mutati, & Assyrijs quinto cal. Septemb. Sagitta occidit, Etesiæque desinunt. Anteuindemiator Aegypto nonis Septembribus oritur. Attica Arcturus matutino, & Sagitta occidit mane. V. idus Septemb. Cæsari Capella oritur vesperi: Arcturus verò pridie idus Septemb. imbres vehementissimos significat, terra marique. Ratio eius hæc traditur, si Delphino occidente imbres fuerint, non defuturi sunt per Arctu. eius signi ortum seruat hirundinum habitus. nanque deprehensæ intereũt, XVI. cal. Octo. Aegypto Spica quam tenet Virgo, oritur matutino, Etesiæque desinunt. XI. cal. Octobres commissura Piscium occidit, ipsumque Equi sidus VIII. cal. Octob. III. cal. Octobr. Hœdi oriuntur. cal. Octobribus Capella matutino exoritur. VI. nonas Octob. Attica Corona exoritur mane. V. nonas Octob. Heniochus occidit matutino. IIII non. Octob. Cæsari Corona exoriri incipit, & pridie non. occidunt, Hœdi vesperi. VIII. idus Octob. Cæsari fulgens in Corona stella exoritur, & tertio idus Vergiliæ vesperi exoriuntur. XVIII. cal. Nouember. sucula vesperi oriuntur. Pridie cal. Nouembr Cæsari Arcturus occidit, & Succula exoriuntur

cum

cum Sole quarto nonas Nouembr. Arcturus occidit vesperi, & idus Nouembr. Attica Vergilia occasu suo hiemem inchoant. Quinto idus Orionis gladius occidere incipit. Deinde III. idus Vergilia occidunt, occasum matutinum Vergiliarum Hesiodes. natura huius quoque nominis Hesiodi astrologiam tradidit fieri

IN aequinoctio autumni confitetur quod Thales XXV. die ab aequinoctio, Anaximander, XXXI. Euctemon XLVIII. nos autem sequentes obseruationem Caesaris, XLV. die ab aequinoctio dicimus fieri.

ANTE omnia autem duo esse nomina caelestis iniuriae meminisse debemus. Vnum quod Tempestates vocamus, in quibus grandines, procellae, caeteraque similia intelliguntur, quae cum plenilunio acciderint, vi maiore impelluntur. Hac ab horridis sideribus exeunt (vt saepius diximus) veluti Arcturo, Orione, Hedu. Alia sunt illa quae silente caelo, serenis noctibus fiunt, nullo sentiente, nisi cum facta sunt publica: & magna sunt differentia à prioribus, alijs rubiginem, alijs vredinem, alijs caliginem impellentibus: omnibus verò sterilitatem. De his nunc dicemus, qua ante nos à nullo sunt prodita. Prius causas reddimus eorum quae sunt praeter lunarem, & quae paucis caeli locis constant. Nanque Vergiliae priuatim tenent ad fructus quarum exortu aestas incipit, occasu hiems semestri spacio intra se, & messes vindemiásque, & omnium maturitatem amplexantur. Est praeterea in caelo qui vocatur Lacteus circulus, etiam visu facilis: huius defluuio velut ex vbere aliquo sata cuncta lactescunt, duorum siderum obseruatione: Aquila in septentrionali parte, & in austrina Caniculae, cuius mentionem suo loco fecimus. Ipse circulus fertur per Sagittarium & Geminos, solis centrum infra aequinoctialem circulum secans, commissuras eorum obtinente, hinc Aquila, illinc Canicula ideo effectus vtriusque ad omnes frugiferas pertinet terras, quoniam in his tantum locis solis terraeque centra congruunt. Igitur horum siderum diebus si purus atque mitis aer genitalem illum lacteumque succum transmiserit in terras, laeta adolescunt sata: si luna qua dictum est ratione roscidum frigus asperserit admixta amaritudo, vt in lacte puerperium necat. Modus in terris huius iniuriae, quam fecit in quacunque conuexitate comitatus vtriusque causae, & ideo non pariter in toto orbe sentitur, vt nec dies. Aquilam diximus in Italia exoriri XIII. calend. Ianuarias: nec patitur ratio natura quicquam in satis ante eum diem spei esse certa. Si vero interlunium incidat, omnes hibernos fructus laedi necesse est. Rudis fuit priscorum vita, atque sine literis, non minus tamen ingeniosam fuisse in illis obseruationem apparebit, quàm nunc esse rationem. Tria nanque tempora fructibus metuebant, propter quod instituerunt ferias, diésque festos: Rubigalia, Floralia, Vinalia. Rubigalia Numa constituit anno regni sui XI. quae nunc aguntur, ad VII. cal. Maij. quoniam tunc fere segetes rubigo occupat Hoc tempus Varro determinat, Sole Tauri partem decimam obtinente, sicut tunc ferebat ratio: sed vera causa est, quòd post dies XIX. ab Aequinoctio verno, per id quatriduum varia gentium obseruatione. In quarto calen. Maij Canis occidit, sidus & per se vehemens, & cui praeoccidere Caniculam necesse sit idem itaque Floralia quarto cal. eiusdem instituerunt, vrbis anno, D.XVI. ex oraculis Sibyllae, vt omnia bene deflorescerent. Hunc diem Varro determinat, Sole Tauri partem quartamdecimam obtinente. Ergo si in hoc quatriduum inciderit plenilunium, fruges & omnia quae florebunt laedi necesse erit. Vinalia priora quae ante hos dies sunt, IX. calend. Mart. degustandis vinis instituta, nihil ad fructus attinent, nec quae adhuc diximus, ad vites oleasque, quoniam earum conceptus exortu Vergiliarum incipit, ad sextum Idus Maij, vt docuimus. Aliud hoc quatriduum est, quòd neque rore sordere velint. exhorrent enim frigidum sidus Arcturi postridie occidens, & multominus plenilunium incidere. Quarto nonas Iunias iterum Aquila exoritur vesperi, decretorio die florentibus oleis vitibúsque, si plenilunium incidat in eum, equidem & solstitium octauo calend. Iunias in simili casu dixerim & Canis ortum post dies à solstitio XXIII. sed interlunio accidente, quoniam vapore constat culpa, acinique praecoquuntur in callum. Rursus plenilunium nocet ad quartum nonas Iulias, cum Aegypto Canicula exoritur, vel certe XVI. calend. Aug. cum Italiae item quarto calend. Aug. cum Aquila occidit vsque in X. calend. eiusdem. Extra has causas sunt Vinalia altera quae agũtur XIII. calend. Septemb. & Varro, à Fidicula incipiente occidere mane determinat: quod vult initium autumni esse & hunc diem festum tempestatibus leniendis esse institutum. Nunc Fidiculam occidere sexto Idus Aug. obseruatur. Intra hac constat caelestis sterilitas: neque negauerim posse eam permutari arbitrio legentium locorum aestimantium naturas, sed à nobis rationem esse demonstratam satis est: reliqua obseruatione cuiusque constabunt. Alterutrum quidem fore in causa, hoc est plenilunium, aut interlunium, non erit dubium, & in hoc mirabilem admirari benignitatem Natura succurrit iam primum hanc iniuriam omnibus annis accidere non posse, propter stato siderũ cursus, nec nisi paucis noctibus anni: idque quando sit futurum facile nosci, ac ne per omnes menses timeretur, earum quoque lege diuisum aestate interlunia, praeter quam biduo secura esse hieme plenilunia, nec nisi aestiuis breuissimisque noctibus metui non diebus item valere. Praeterea tam facile intelligi, vt formica minimum animal interlunio quiescat, plenilunio & etiam noctibus operetur. Auẽ Param oriente Sirio

ipso die non apparere, donec occidat, e diuerso Virionem prodire ipso Solstitij die. Neutrum verò Lunæ stanui noxium esse, ne noctibus quidem nisi serenis, & omni aura quiescente: quoniam neque in nube, neque in flatu cadunt rores: sic quoque non sine remedio. Sarmenta aut palearum aceruos, & euulsas herbas, fruticésque per vineas camposque cum timebis, incendito fumus medebitur: hic è paleis & contra nebulas auxiliatur, vbi nebulæ nocent. Quidam tres cancros viuos cremari iubent in arbustis, vt carbunculi nō non noceant. Alij siluri carnem leniter vri à vento, vt per totam vineam fumus dispergatur. Varro auctor est, quòd si Fidicula occasu, quod est initium autumni, vna pica consecretur inter vites, minus nocere tempestates. Archibius ad Antiochum Syriæ regem scripsit, si fictili nouo obserata obruatur rubeta rana in media segete, non esse noxias tempestates.

VERTICES extremos circa quos cœli sphæra voluitur, Polos nuncupauere, è quibus vnus est septentrionalis, qui boreus appellatur, qui nunquam occidit. Alter australis, qui terra obiectu à nobis nunquam videtur. Et austronotus dicitur, quam quidam dicunt esse Tethyn Oceani vxorem, nutricem Iunonis, quæ fingitur in Oceano prohiberi occidere. Hæc habet stellas, in capite septem non claras, in vtraque aure duas in armo vnam, in pectore claram vnam in pede priori vnam, in femore posteriori duas, in pede extremo posteriori duas, in cauda tres. Sunt omnes XX.

IN GERMANICI ARATO, ET IN

EVM COMMENTARIIS OBSERVATIONES

Pag. 101. ARATI PHAENOMENA. Aldus hunc titulum libro fecit, FRAGMENTA Arati Phænomenon per Germanicum, in Latinum versi cum commento nuper in Sicilia reperto. Versuum & commentariorum auctorem agnoscit Germanicum, Lactantius, vt posthac dicetur. Iulius Firmicus non Germanicum, sed Iulium Cæsarem scriptorem facit, his verbis, lib. II. Astronomicon: Sed nec aliquis pene Latinorum de hac arte Institutionis libros scripsit, nisi paucos versus Iulius Cæsar, & ipsos tamen de alieno opere mutuatus. M. verò Tullius princeps ac decus Romanæ eloquentiæ, ne quid intentatum relinqueret, quod non fuisset diuinum eius ingenium assecutum, versibus Heroicis, etiam ipse de Institutione pauca respondit.

IN his longitudo latitudinisque porrectus. Quidam emendarant, Latitudóque, & Porrectus participium putant. nihil mutandum censui, & Porrectus nomen arbitror, pro porrectione.

CANOPHORA. Vide num legendum sit, Anaphora.

102 *VT Homerus. Aldus, Homero, quod cum sequentibus iungit.*

IN Mimo qui nuncius inscribitur. Vide num sit legendum, Qui γυωχμέος inscribitur, hoc enim nomine Athenæo Sophronis Mimi citantur.

DEI igitur aduersus delicta lenem esse, est. Ald. Deo legit, & Delicata. quidam adiecerunt, Proprium est.

AXIS at immotus. Alij, Axis stat, motus semper vestigia seruat. Exigua mutatione verum attigerimne, docti iudicent.

GEMINVS determinat axem. In alijs codicibus Geminis legitur, nullo sensu. Geminus, inquit, polus, quē ita dixere Graij, terminat axem. δύω πόλο Aratus. Cic. Extrema ora & determinatio mundi.

SIVE Arcti, seu Romani. Alij, Romana cognominis Vrsa plaustrum, vel facies stellarū proxima vero.

103 *QVOD fidæ comites. Ald. habebat.*

Quod fideicomites prima incunabula magni
Fuderunt Iouis attonita, cum furta parentis.

DICTAEI exercent. Ald. Dicta exercere domina. quod quidam correxere, Dictæi exercentur.

SEPTEM quàm Cressia flammis. Ald, Septem qua Cresia flaminis. Sensus est, Nulla stella magis micat in cælo, quàm Helice septem flammis illustris.

HAS inter medias, abrupti fluminis instar. Vitiose alij habent, Luminis. Aratus enim habet, ὅιη ποταμοῖο ἀποῤῥώξ.

104 *DVAE sunt Arcti. Ald. Duo sunt arcturi quorum maiorem vocant, &c. & mox, Alterutra quidem horum, quod in nostro codice scribendum fuit, Harum.*

PORRO Arctus minor. Eodem errore Aldinus codex, Porro Arcturus minor. Notum est Arcturum Booten appellari, non quas Latini Septentriones, Vrsas, seu Plaustrum appellant. quæ autem sequuntur verba, A Græcis Arctophylax, videntur abundare: aut legendum, A Græcis κυνόσουρα, quam lectionem verba proxime sequentia confirmant.

AGA-

AGATHOSTHENES. *Hunc eundem auctorem Hyginus, Aglaosthenem, alij Aglosthenem nuncupant. quae eadem varietas & in Graecis legitur. Nam Agasthenes Athenaeo, Aglosthenes Iulio Polluci, Naxicorum scriptor citatur.*

IN CRETAE *oppido Hystoe. Sic etiam Hygini vetusti codices manu exarati habebant, cùm in impressis sit, Hestiea.*

HVNC *Pherecydes dicit inter astra collocatum. Aldus habet genere foeminino, Hanc collocatam: quod cùm manifesto de Dracone, quem maximum supra dixit, intelligatur ferri non potuit.*

HAVD *procul effigies inde. Aldus corrupte, Efficiens, vnde effigiem enim dicit quam Aratus* εἴδωλον *& versu sequenti, Non illi numen, cum ex Arato constet Nomen legendum esse.* τὸ μὲν οὔ τις ἐπίσαται ἀμφαδὸν εἰπεῖν.

ET ICCIRCO *inter astra à Ioue. Videtur legendum, Iupiter, vt sit, Et iccirco inter astra Iupiter hunc laborem memoria dignum fertur honorasse.*

SVNT *omnes viginti quatuor. Viginti duae hic tantum enumerantur. Si ex Hygino addas, In vtroque latere singulas, XXIIII. habebis.*

105 TERGA *nitens stellis. Aldus hunc & consequentem versum Corona affixerat, itaque scripserat.*

Terga nitet stellis, à quo se vertice tollit
Succiduis genibus lapsum & miserabile.

Ad quam si dorso. Ald.

Ad quem se dorso peruadet lubricus anguens.

QVI *cum medicinae arte vteretur. Ab Aldino codice abest particula, Cùm posset que abesse, si ita locus interpungeretur, Aesculapius filius Apollinis, qui medicinae arte vteretur. Mortuos fertur suscitasse: quamobrem iratus in eum. quod mox sequitur, Iupiter domum eius cum ipso fulminis ictu percussit, Aldus cuderat, Iouis, domum eius cum ipso fulminis icto percussit. Ita verò saepius in his commentarijs Iouis pro Iupiter scriptum reperi, quod non mirarer, vt esset rectus casus, nisi alij plures loci Iupiter habuissent Mendum fecit fortassis nota adscriptio, qua astrologi Iouem significant: quam imperitus librarius pro ratione orationis explicare non potuerit.*

SVNT *omnes XVII. Ald. XXVII.*

BACVLOQVE *minatus. Aldus, Minatur.*

106 SEV *genus Astraei. Aldus hos duos versus ita cudit,*

Siue illi astra genus fuerit, quem fama parentem
Tradidit Astrorum, se vero intercipis auo.

NEC *dedignata subire. Ald. Designata.*

DISCORDIA *nota. Alia lectio, Discordia nata. Vide Lactant. lib. 5. de Iustitia cap. 5. Vbi hunc locũ Germanici citat.*

NAVE *petebat diuitias fructúsque. Aldina editio habet, Naue petebant diuitias fructúsque.*

107 RARIVS *inuisit. Inuasit, scripsit Aldus.*

INCREPAT, *O patrum soboles. Aldus habet.*

Increpito partum soboles oblita priorum.
Degeneres habuit semperque habitura minores.

ARTIBVS *indomitis tradent. Tradant, Aldus. & versu sequenti, vbi est, Super montes, habebat ille, Super montium.*

VATIBVS *ignota. Aldus legit, Ignotis.*

SED *postquam diminuti homines à quietate quieuerunt. Vide num sit legendum, ab aequitate: vel, à pietate.*

108 AT *capiti suberunt Gemini. Aldinus codex habet, Ancipitis suberit gemini qua posterior pes. posteriora verba, Quà posterior pes, vt ad Leonem referrem Arati verba fecerunt, itaque cuderem vt nunc habes.*

ALTER *qui Propus appellatur. Aldinus codex habet, Alter qui tripus, & mox, Qua vocatur propos. Ex Hygino correxi, cuius verba sunt cùm geminorum stellas enumerat: In pedibus vtrisque singulas, & infra sinistrum pedem vnam quae* πρόποις *appellatur.*

SVNT *in hoc signo aliae stellae quas Graeci* ὄνοις *dicunt. Graecũ verbũ* ὄνοις, *Aldinus codex non habet.*

AD *occursus Dodonaei Iouis. Aldus, Ad occasus.*

109 VNA *putatur. Lactant. lib. 1. De falsa religione, Ipsius autẽ, inquit, Cretici Iouis sacra, quid aliud quàm quomodo sit aut subtractus patri, aut nutritus, ostendunt? Capella est Amalthaea nympha, quae vberibus suis aluit infantem: de qua Germanicus Caesar in Arateo carmine sic ait, -Illa putatur*

Nutrix esse Ioui, si vere Iupiter infans
Vbera Cretaa mulsit fidissima capra,
Sidere qua claro gratum testatur alumnum.

QVEM *Iupiter mirat. Ald. Quem Iouis miratus, de qua emendatione supra.*

110 QVEM *Iupiter Sidonem misit. Aldus, Quem Iouis.*

111 CLARA *etiam pernox. Aldus. Pernix.*

VT *traderetur Ceto. Ald. Cetui, & mox itidem bis, vt inflexionis quarta nomen sit.*

112 ALVO, *Fulget equus. Aldus scripserat, Albo, corrupte. Aratus enim habet,* γαστέρι νειαίρῃ.

QVIDAM *pro eo quod Iupiter. Aldus, Iouis.*

INQVE *onem conuertit. Aldus, Inque Iouem conuertit.*

113 HINC *Aries. Ald. Hunc Aries. itidem de piscibus, Hunc vltra gemini pisces.*

NODVM *stella premit. Aldinus codex legit,*

Nondum stella premit pisces qui respicit auras,
Threicia dextram Andromeda ceruunt ut ad vlnam.

ATQVE *ita columbam. Aldus, Atque ita Cobam.*

MAXIMAEQVAE. *Aldus, Maximéque. ita que citat Gyraldus de Dijs gentium lib. 1.*

114 QVAM *pater à Ioue vt vitiatam cognouit. Alij, Vt, non habent.*

ACCEPTIS *à Mercurio talaribus. In alijs libris est. Accepta à Mercurio talaria.*

ALCIONE, *ex qua Hereus. Sic & Aldus: legendum autem, ex qua Hyreus, ex Apollodori Bibliotheca.*

CONTRA *spectat autem. Tres hi versus in alijs codicibus cum superioribus de Lyra coniuncti erãt, qui mihi ad Cycnum pertinere visi sunt.*

HAVD *medij fulgoris. Aldinus codex & Germanicus,*

Aut medij fulgoris eruus penna vtraque lata

EVOLAVERIT *in ramum Attica regionis. Sic vterque codex ille. Arbitror autem legendum, Rhãnum. qui pagus est Attica regionis, à quo & Nemesis Rhamnusia dicta est.*

ET *cum terrores auget nox atra. Ald. Mox atra, vitiose: vt & versu sequenti, pro Aspectaueris, Aspectauerit.*

116 QVOD *Dicolon. In alijs libris ita quoque scriptum est. Arbitror autem legendum, Quod Cochlon inuenisset in mari. ait enim Hyginus de hoc eodem Capricorno, Hic etiam dicitur, cum Iupiter Titanas oppugnaret, primus obiecisse hostibus timorem, qui Panicos appellatur, vt ait Eratosthenes: hac etiam de causa eius inferiorem partem piscis esse formationem, quod muricibus, id est maritimis conchylijs, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione. Vide & Miscellan. Politiani cap. XXVIII. vbi & hos commentarios Germanici agnoscit.*

QVO *tempore Typhon. Alij codices pro hoc nomine per totam hanc fabulam Phytonis nomen habent.*

COLVNTQVE *Aegyptij, & cùm venit, Typhoni. Aldina lectio est, Coluntque Agyptij, & cùm venit Phythoni neminem deorum aduersari sibimet vacuam cognouit dominantibus.*

117 EVPHEMES *musarum nutricis. Alij codices Euschemis. Hyginus Euphemes legit.*

AGLAOSTHENES *dicit Iouem. Hunc locum Lactan. lib. 1. de falsa Religione. sub Casaris nomine profert his verbis: Nec hic tantum sacrificasse Iupiter inuenitur: Casar quoque in Arato refert Aglaosthenem dicere Iouem cum ex insula Naxo aduersus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret in littore, aquilam ei in auspicium aduolasse: quam victor bono omine acceptam tutela sua subiugarit. Lilius Gyraldus scribit de Dijs gentium lib. VII. hac in Aratum Latina commentaria sic enim appellat) in Bassum à quibusdam referri.*

118 TELA, *caput, magnisque humeris. Orationis consequentia postulat, Magnósque humeros.*

ARISTHOMACHVS *autem dicit Erytreaquendã. Aldinus & Germanicus codex habet, Caubrisam. Ex Hygino Erythrea substitui.*

AD *quem Iupiter, Mercurius. Ald. Ad quem Iouis, eodem errore quo supra.*

QVIDAM *autem dicunt Vrionem Methymnaum. Sic habent codices omnes. Arbitror autem Arionem legendum cuius hanc historiam ijsdem prope verbis Herodotus lib. 1. scribit. quod si verum est, vt verum est, postea pro Orion Arion, & pro Orione & Orionem, Arione & Arionem legendum est.*

REX *Corinthiorum Pyranthus nomine. Puto legendum Periandrus nomine, vt etiam in tota hac historia. sic enim habet Herodotus quòd autem Periandrus pro Periander veteres dixerint, ex multis Hygini & huius auctoris constat.*

119 *APVD Musaeum Bistoniorum regem. In Hygini fabulis, Byrseus dicitur.*

ICARIVS. Ald. & Germanicus codex, Icarus. Graeci scriptores omnes Icarium appellant. Latini variant. nam & Tibullus hunc eundem Icarum appellat. ait enim lib. IIII.

-& cunctis Baccho iucundior hospes
Icarus, vt puro testantur sidera caelo,
Erigonéque, Canísque, neget ne longius aetas.

quod idem apud Ouidium reperitur aliquoties.

MAERA nomine. Alij codices, Neara. Nostra lectio cum Aeliano consentit & cum Hygino.

120 *LEPVS sub pedibus Antecanis. Aldus & alij, Anticanis. Ciceroni* προκύων *Antecanis vertitur.*

IN insula Lero. Aldus, Hiero.

PERVIVM nauis ingenio fecit. Alij, Naualis ingenio. Si Nautis non placet, lege Nauali.

121 *AVSTER pistris agens. In alijs codicibus est, Agit.*

HVIC Ceto. Alij, Cetus, de quo ante ea etiam dixi.

PROCVL á motis. Alias, Amotis.

MEROPE, Helie. In Hygini fabulis his nominibus nuncupantur. Merope, Helie, Aegle, Lampetie, Phoebe, Aetheria, Dioxippe.

ID quoque monens. Apud Hyginum est, Moriens.

122 *ANTE Sagittiferi multum pernicia. Alij nullum pernicia.*

THVRIBVLVM. Alij, Thuribulo. & versu sequenti, praecipiti tactu. item versu ab hoc octauo, Erigat emittántque latus.

SACRARIVM. Alij vitiose, Sacrarium qui & Pharum dicitur.

SI tenuem traxit nubem. Alij codices, Sic tenuem.

123 *FIVNT omnes XXXIII. Ex Hygino legendum est, XXIIII. quod etiam confirmat numerus qui mox sequitur. aduertendum quoque pro eo quod hic est, In dextro cubito vnam, Hyginum habere, In sinistro. & mox vbi est, In spina duas, Hygini codicem habere, In interscapilio quatuor: vt plenum habeas numerum stellarum viginti quatuor.*

CVM vidisset arbores. Alij inutili repetitione habent, Qui cum vidisset arbores.

SVNT omnes sex. Legendum, Septem, vt & Hyginus habet, & summa postulat.

127 *HORRIDVS at gelidos. Alij codices, ad gelidos.*

CONSPECTV signa Leonis. aldinus codex, Conspecta.

124 *CONTINVOSQVE ruit. alias, Continuísque.*

126 *HVNC etiam Graeci. apud Fulgentium Mythologiarum lib. I. haec verba & quae tota reliqua pagina continet, reperi: siue illinc huc inter Germanici verba sint adiecta: siue hinc ille in vsum suum descripserit. Ex collatione autem ista, ita locum qui mox sequitur corrigendum arbitror. habet autem in hunc modum, Huic quoque illam ob causam &c. sic igitur emenda, Huic quoque quadrigam adscribunt, illam ob causam, &c. aut quòd quadripartito (quadrifido Fulgentius habet) limite diei metiatur spacium: vnde & ipsius, equis &c. alia varietates sunt, quas è libris Fulgentij petas licet.*

ERYTHRAEVS. AETHON. Alij codices, Actaeon, & mox quoque, itemque apud Fulgentium. Vt pro Actaeon, Aethon scripserim, fecerunt praeter interpretationem vocabuli, versus Ouidiani, II. Metamorp.

Interea volucres, Pyrois. Eous & Aethon,
Solis equi.

& Martialis,

Quid cupidum Titana tenes? iam Xanthus & Aethon
Frana volunt.

Nam qui hic Erythraeus, Martiali Xanthus: qui Philogaeus, Ouidio Eous: qui Lampros. Pyrois nuncupatur.

127 *QVO & animalia vigescunt. In Aldino codice est, Rugescunt: in Germanico, Rigescunt.*

LVNAM voluerũt. Est & hic locus totus apud eundẽ Fulgentium lib. II. cuius ope non pauca hic emendata sunt.

DETRIMENTA eius & augmenta. Posterior pars deerat in aldino codice & in Germanico.

IPSAM Dianam Ortam nemoribus volunt. Aldus, Dictam: apud Fulgentiũ scribitur. Ortis ipsam etiam Dianam nemoribus, vt neutra lectio probari potuerit, veram mõstrare potuerit.

PLVS nocte quàm die dormiat. In Fulgentij libro est, Plus nocte pascatur, diéque dormiat.

QVIA nocturni roris humor. Fulgentius habet, Quia nocturni roris humor, quem ἀπόῤῥοια *fiderum atque ipsius Lunae animandis herbarum succis infudat, pastoralibus prosit successibus.*

A BRVMA in fauoniũ. Quae sequuntur ferè omnia apud Pliniũ reperiuntur lib. XVIII. natur histo. vnde & multa hic corrigenda deprehendi. Nam primum praepositio A, hic deerat

128 ET postero exoritur. Plinius addit, Die.

QVANDO Sagitta. Plinius, Quo Aegypto Sagitta.

ITEM quinto idus Ianuarias. Plin. Ad VI. Idus Ianuarij eisdem Delphini vespertino occasu continui dies hiemant Italia.

XVIII cal. Febr. Plinius, XVI.

A Fauonio in Aequinoctium. Plinius addit, Vernum.

IIII. cal. Mart. quatriduum. Plin. XVII. cal, Martij triduum.

ITEM nonas Martij. Plinius, III. nonas Martij.

AQVILONIS Piscis. Plin. Aquilonij.

IDIBVS Martijs. Plin. Caesar & Idus Martias ferales sibi annotauit Scorpionis occasu. XV. verò cal, Aprilis Italiae miluum ostendi.

AB eo ad Vergiliarum exortum matutinum Caesari significant. Plin. Addit cal. Aprilis.

ITEM post pridie. Plin. Eadem postridie in Boeotia: Caesari autem & Chaldaeis nonis: Aegypto Orion, &c.

XIIII. cal. Plin. Habet praeterea, Aegypto.

CAESARI XV. Plin. XV. Caesari, continuóque triduo significat.

SIDVS parilicium. Ex Plinio legendum est, Palilicium.

CLARITATEM obseruationi. Longe aliter Plinius, húncque in modum, Claritatem obseruationi dedit, nimborum argumento, hyadas appellantibus Graecis has stellas, quod nostri à similitudine cognominis Graeci, propter sues impositum arbitrantes, imperitia appellauere Suculas.

NOTANTVR dies. Plinius in numero vnitatis, Notatur dies.

POST pridie Idus. Plin. Postridie. nec addit, Idus Mai.

ASSYRIIS aquila oritur. Plin. insuper habet, Caesari & Assyrijs.

VII. Idus Iunias. Plin. VIII. Idus Arcturus matutino occidit, Italiae sexto & IIII. Idus, Delphinus vesperi exoritur. XVII. cal. Iulij gladius Orionis, quod Aegypto post quatriduũ XI. cal. eiusdem Orionis, &c.

NISI Canicula, quam. Plin. Nisi caniculam hanc velimus intelligi, hoc est minorem canem: sanè vt in astris pingitur. nam quòd sequitur. Est autem magnopere pertinens, corruptum videtur in Plinij codicibus, itáque vt Germanicus habet, corrigendum.

IIII. non. Iulias Chaldeis, Plin. III. non.

XV. cal. Augustas. Plin. XVI cal. Assyria Procyon exoritur. Dein postridie ferè vbique confessum inter omnes sidus indicans, quod canis ortum vocamus, Sole partem primam Leonis ingresso. Hoc fit post solstitium XXIII. die.

XVI. cal. August. Plin. XVIII.

INCHOAT, aut annotat. Plin. Inchoat, vti is adnotat: sed vt vera ratio id fieri inuenit, sexto Idus eiusdem.

QVAE Antevindemiator. Plin. Vindemiator, vt & mox.

AGNI colore mutati. Legendum ex Plinio, Acini.

PER Arctu. Lege, Per Arcturum. Eius signi ortum seruat hirundinis abitus. Plin. habet, Signũ orientis eius sideris seruetur hirundinum abitus.

XI. cal. Octob. commissura piscium. Plin. XI. cal. Caesari commissura piscium occidens, ipsumque aequinoctij sidus, &c.

III. cal. Octob. Plin. IIII. calend.

V. Nonas Octob. Heniochus. Plin. Asia & Caesari V. calend. Heniochus.

IIII. nonas Octob. Plin. Tertio calen. Caesari corona exoriri incipit, & postridie occidunt.

VERGILIAE vesperi exoriuntur. Plin. Vergiliae vesperi. Idibus corona tota. Sexto calen Nouemb.

129 OCCASVM matutinum Vergiliarum Hesiodes. Locus hic deprauatissimus, hunc in modum mihi restituendus ex Plinio videtur, Occasum matutinum Vergiliarum Hesiodus (nam huius quoque nomine extat astrologia) tradidit fieri, cùm aequinoctium autumni conficeretur: Thales, XXV. die ab aequinoctio: Anaximander, XXIX. Euctemon, XLVIII. nos autem sequentes, &c.

ANTE Omnia autem duo esse nomina. Est & hic locus apud Plin. eodem lib.

DVO esse nomina, Plin. Duo genera esse.

QVAE cùm plenilunio acciderint. Plin. non habet, Plenilunio. sic enim legit, Quae cùm acciderint, vis maior appellatur.

NISI cum facta sunt. Haec in hunc modum interpungenda sunt ex Plinio, Nisi cum facta sunt. Publica haec & magna sunt differentia.

ALIIS *caliginem impellentibus. Plin. Alijs carbunculum appellantibus.*

NANQVE *Vergiliæ primatum tenent ad fructus. Plin. Nanque Vergiliæ priuatim attinent ad fructus, vt quarum exortu æstas incipiat occasu hiems, semestri spacio intra se messes, vindemiásque & omnium maturitatem complexæ.*

129 SOLIS CENTRVM. *Plin. Solis centro bis æquinoctialem, &c.*

OMNES *hibernos fructus. Addit Plinius, Et præcoces.*

IX. cal. Mart. Plin. IX. calend. Maij.

OCTAVO *cal. Iunias. Plin. VIII. cal. Iulij.*

ITEM *quarto cal. Augu. Plin. XIII.*

BENIGNITATEM *Naturæ succurrit iam: primum. Plin. Naturæ succurrit: iam primum.*

AVEM *param. Plin. Parram & mox, Vireonem.*

VNA *pica. Plin. Vua cicta.*

DESCRIBEBAT, AC TYPIS MANDABAT THEODORVS GRAMINAEVS COLONIAE AGRIPPINAE M. D. LXIX CALEND. FEBRVARII.

M. T. CICERONIS ARATVS.
PHAENOMENA.

BIOVE musarum primordia.

*

Ergo vt oculis aßidue videmus, sine vlla mutatione aut varietate.

3 Cætera labuntur celeri cælestia motu,
Cum cælóque simul noctésque diésque feruntur.

*

4 Extremúsque adeo duplici de cardine vertex
Dicitur esse Polus. *

5 *Hunc circum Arcti duæ feruntur, nunquam occidentes:*

Ex his altera apud Graios Cynosura vocatur,
Altera dicitur esse Helice. *

6 *Cuius quidem clarißimas stellas totis noctibus cernimus,*

Quas nostri Septem soliti vocitare triones.

Paribúsque stellis similiter distinctis, eundem cœli verticem lustrat parua Cynosura. *

Hac fidunt duce nocturna Phœnices in alto.
Sed prior illa, magis stellis distincta refulget,
Et late prima confestim à nocte videtur.
Hæc verò, parua est, sed nautis vsus in hac est:
Nam cursu interiori breui conuertitur orbe.

Et quo sit earum stellarum admirabilior aspectus. *

7 Has inter, veluti rapido cum gurgite flumen
Toruus Draco serpit subter superáque reuoluens
Sese, conficiénsque sinus è corpore flexos.

Eius cùm totius est præclara species, in primis suspicienda est figura capitis atque ardor oculorum,

Huic non vna modo caput ornans stella relucet,
Verum tempora sunt duplici fulgore notata,
E trucibúsque oculis duo feruida lumina flagrant,
Atque vno mentum radianti sidere lucet:
Obstipum caput & teriti ceruice reflexum
Obtutum in cauda maioris figere dicas.

Et reliquum quidem corpus Draconis totis noctibus cernimus. *

Quod caput hic paulum sese subitóque recondit,
Ortus vbi atque obitus partem miscentur in vnam.

7 *Id autem caput* *

Attingens defessa velut mœrentis imago.
Vertitur *quam quidem Græci*
Ενγόνασιν vocitant, genibus quod nixa feratur.
8 Hìc illa eximia posita est fulgore corona.

Atque

Atque has quidem à tergo

9 * propter,caput Anguitenentis
Quem claro perhibent ὀφιοῦχον nomine Graij.
Huic ſupera duplices humeros affixa videtur
Stella micans tali ſpecie,talíque nitore.
Hic preſſu duplici palmarum continet Anguem
Eius & ipſe manet religatus corpore toto.
Nanque virum medium Serpens ſub pectora cingit
Ille tamen nitens grauiter veſtigia ponit,
Atque oculos vrget pedibus pectúſque Nepai.

10 *Septentriones autem ſequitur*
Arctophylax vulgo qui dicitur eſſe Bootes,
Quòd quaſi temone adiunctam præ ſe quatit Arcton.

Huic Booti enim
* Subter præcordia fixa tenetur
Stella micans radijs,Arcturus nomine claro.

11 * *Cui ſubiecta fertur*
Spicum illuſtre tenens ſplendenti corpore Virgo.

*

Malebant tenui contenti viuere cultu.

*

Ferreatum verò proles exorta repente eſt:
Auſaque funeſtum prima eſt fabricarier enſem,
Et guſtare manu victum domitúmque iuuencum.

*

13 Et natos Geminos inuiſes ſub caput Arcti
Subiectus mediæ eſt Cancer:pedibúſque tenetur
Magnus leo tremulam quatiens è corpore flammã.

*

Nauibus aſſumptis fluitãtia quærere apluſtra

*

14 *Auriga*
Sub leua geminorum obductus parte feretur,
Aduerſum caput huic Helice truculenta tuetur.
At Capra læuum humerum clara obtinet.
Verum hæc eſt magno atqui illuſtri prædita ſigno.
Contrà,hœdi exiguum iaciunt mortalibus ignem.

15 *Cuius ſub pedibus*
Corniger eſt valido connixus corpore Taurus.

* *Eius caput ſtellis conſperſum eſt frequentibus:*
Has Græci ſtellas ὑάδας vocitare fuerunt.

16 * *Minorem autem Septentrionem Cepheus paßis palmis à tergo ſubſequitur.*
Nanque ipſum ad tergum Cynoſuræ vertitur arcti.

17 * *Hunc antecedit*
Obſcura ſpecie ſtellarum Caſsiepeia.

*

18 Hanc autem illuſtri verſatur corpore propter
Andromeda, aufugiens aſpectum mœſta parentis.
19 Huic Equus ille iubam quatiens fulgore micanti
Summa contingit caput aluo, ſtelláque iungens
Vna tenet duplices communi lumine formas,
Aeternum ex aſtris cupiens connectere nodum.

*

20 Ex in contortis Aries cum cornibus hæret.

*

E quibus hinc ſubter poſsis cognoſcere fultum.
Iam cœli mediam partem terit, vt prius illæ
Chelæ, cum pectus quod cernitur Orionis.
21 Et prope conſpicies paruum ſub pectore claro
Andromedæ ſignum, Δελτωτὸν dicere Graij
Quod ſoliti, ſimili quia forma littera claret.
Huic ſpacio ductum ſimili latus extat vtrunque,
At non tertia pars lateris. nam non minor illis,
Sed ſtellis longe denſis præclara relucet.
Inferior paulo eſt Aries, & flamen ad auſtri
22 Inclinatior. Atque etiam vehementius illi
Piſces, quorum alter paulo prolabitur ante,
Et magis horriſonis Aquilonis tangitur alis.
At quæ horum è caudis duplices velut eſſe catenæ
Dicuntur, ſua diuerſæ per limina ſerpunt,
Atque vna tandem in ſtella communiter hærent,
Quem veteres ſoliti cœleſtem dicere Nodum.
Andromedæ læuo ex humero ſi quæſere perges,
Adpoſitum poteris ſupera cognoſcere piſcem.
23 E pedibus natum ſummo Ioue Perſea viſes,
Quos humeris retinet defixo corpore Perſeus,
Quà ſumma ab regione Aquilonis flamina pulſant.
Hîc dextram ad ſedes intendit Caſsiepeiæ,
Diuerſóſque pedes vinctos talaribus aptis,
Puluerulentus vti de terra lapſus repente,
In cœlum victor magnum ſub culmina portat.
24 At propter leuum genus omni ex parte locatas
Paruas Vergilias tenui cum luce videbis.
Hæ ſeptem vulgo perhibentur more vetuſto
Stellæ, cernuntur verò ſex vndique paruæ:
At non interijſſe putari conuenit vnam,
Sed fruſtrà temerè à vulgo ratione ſine vlla
Septem dicier, vt veteres ſtatuere poetæ,
Aeterno cunctas æuo qui nomine dignant:

Alcyone, Meropéque, Celeno, Taygetéque,
Electra, Steropéque, ſimul ſanctiſsima Maia.
Hæ tenues paruo labentes lumine lucent,
At magnum nomen ſigni clarúmque vocatur,
Propterea quòd ad æſtatis primordia claret,
Et poſt hiberni præpandens temporis ortus,
Admonet vt mandent mortales ſemina terris.
35 Inde Fides leuiter poſita & conuexa videtur,
Mercurius paruus manibus quam dicitur olim
Infirmis fabricatus, in alta ſede locaſſe.
Hæc genus ad læuum Niſi delapſa reſedit,
Atque inter flexum genus & caput Alitis hæſit.
26 Nanque eſt Ales auis, lato ſub tegmine cœli
Quæ volat, & ſerpens geminis ſecat aëra pennis.
Altera pars huic obſcura eſt & luminis expers,
Altera nec paruis nec claris lucibus ardet,
Sed mediocre iacit quatiens è corpore lumen.
Hæc dextram Cephei dextro pede pellere palmam
Geſtit. iam verò clinata eſt vngula vehemens
Fortis Equi, propter pennati corporis alam.
27 Ipſe autem labens geminis Equus ille tenetur
Piſcibus. huic ceruix dextra mulcetur Aquari.
*Sirius hæc obitus terrai iuſsit equinis,
Quàm gelidum valido de corpore frigus anhelans
Corpore ſemifero magno Capricornus in orbe
Quem cùm perpetuo veſtiuit lumine Titan,
Brumali flectens contorquet tempore curſum,
Hoc caue te ponto ſtudias committere menſe:
Nam non longinquum ſpatium labere diurnum:
Non hiberna cito voluetur curriculo nox:
Humida non ſeſe veſtris aurora querelis
Ocyus oſtendet, clari prænuncia ſolis:
At validis æquor pulſabit viribus auſter:
Tum fixum tremulo quatietur frigore corpus:
Sed tamen anni iam labuntur tempore toto,
Nec cui ſignorum cedunt, neque flamina vitant,
Nec metuunt canos minitanti murmure fluctus.
28 Atque etiam ſupero naui pelagóque vagato,
Menſe, Sagittipotens ſolis tum ſuſtinet orbem.
Nam iam, cùm minus exiguo lux tempore prȩſto eſt,
Hoc ſignum veniens poterunt prænoſcere nautæ.
Iam prope præcipiti ante licebit viſere nocti,
Vt ſeſe oſtendens emergat Scorpius alte.

Posteriore trahens flexum vi corporis Arcum.
Iam superà cernes Arcti caput esse minoris,
Et magis erectum ad summum versarier orbem.
Tum sese Orion toto iam corpore condit
Extrema propè nocte,& Cepheus conditur ante
Lumborum tenus à palma depulsus ad vndas,
Hìc missore vacans,fulgens iacet vna sagitta,
Quam propter nitens penna conuoluitur ales,
Et clinata magis paulo est Aquilonis ad auras.
29 Ad propter se Aquila ardenti cũ corpore portat,
Igniferum mulgens tremebundis æthera penis,
Non nimis ingenti cum corpore,sed graue mœstis
Ostendit nautis perturbans æquora signum.
30 Tum magni curuus Capricorni corpora propter
Delphinus iacet,haud nimio lustratus nitore,
Præter quadruplices stellas in fronte locatas,
Quas interuallum binas disterminat vnum:
Cætera pars latè tenui cum lumine serpit.
Illæ quæ fulgent luces ex ore corusco,
Sunt inter partes gelidas aquilone locatæ,
Atque inter spacium & læti vestigia solis.
At pars inferior Delphini fusca videtur
Inter solis iter,simul inter flamina venti,
Viribus erumpit quà summi spiritus Austri.
31 Exinde Orion obliquo corpore nitens,
Inferiora tenet truculenti corpora Tauri.
Quem qui suspiciet in cœlum nocte serena,
Latè dispersum non viderit,abdita verò
Cætera se speret cognoscere signa potesse.
32 Nanque pedes subter,rutilo cum lumine claret
Feruidus ille Canis,stellarum luce refulgens.
Hunc tegit obscurus subter præcordia vesper.
Nec toto spirans rabido de corpore flammam,
Aestiferos validis erumpit flatibus ignes:
Totus ab ore micans iacitur mortalibus ardor.
Hic vbi se pariter cum sole in culmina cœli
Extulit, haud patitur foliorum tegmine frustra
Suspensos animos arbusta ornata tenere.
Nam quorum stirpes tellus amplexa prehendit,
Hæc augens anima vitali flamine mulcet:
At quorum nequeunt radices findere terras,
Denudat folijs ramos,& cortice truncos.
33 Hunc propter,subtérq; pedes quos diximus ante,

Oriona,

Oriona,iacet lenipes Lepus:hic fugit,ictus
Horrificos metuens roſtri tremebundus acuti:
Nam Canis infeſto ſequitur veſtigia curſu,
Præcipitantem agitans,oriens iam denique paulum
Curriculum nunquam defeſſo corpore ſedans.
43 At Canis ad caudam ſerpens prolabitur Argo,
Conuerſam præ ſe portans cum lumine puppim:
Non aliæ aues vt in alto ponere proras
Ante ſolent,roſtro Neptunia prata ſecantes,
Sed conuerſa retro cœli ſemper loca portat,
Sicut cum cœptant tutos conſtringere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
Aduerſamq; trahunt optata ad littora puppim:
Sic conuerſa vetus ſuper æthera vertitur Argo,
Atque vſque à prora ad celſum ſine lumine malum,
A malo ad puppim cum lumine clara videtur,
Inde gubernaclum diſperſo lumine fulgens,
Clari poſteriora Canis veſtigia condit.
35 Exin ſemotam procul in tutóque locatam
Andromedam,tamen explorans fera quæſere Piſtrix
Pergit,& vſque ſitam validas aquilonis ad auras
Cærula veſtigat,finita in partibus auſtri.
Hanc Aries tegit,& ſquammoſi corpore Piſces,
Fluminis illuſtris tangentem corpore ripas.
36 Nanque etiam Eridanum cernes in parte locatũ
Cœli,funeſtum magnis cum viribus amnem,
Quem lachrimis mœſtæ Phaetontis ſæpe ſorores
Sparſerunt,letum mœrenti voce canentes.
Hunc Orionis ſub læua cernere planta
Serpentem poteris:proceráque Vincla videbis
Quæ retinent Piſces,caudarum parte locata,
Flumine mixta retro ad Piſtricis terga reuerti.
Hìc vna ſtella nectuntur,quam iacit ex ſe
Piſtrix è ſpina valida cum luce refulgens.
Exinde exiguæ tenui cum lumine multæ
Inter Piſtricem fuſæ ſparſæque videntur
Atque gubernaculum ſtellæ,quas contegit omneis
Formidans acrem morſum Lepus.his neque nomen,
Nec formam veteres certam ſtatuiſſe videntur.
Nam quæ ſideribus claris Natura poliuit,
Et vario pinxit diſtinguens lumine formas,
Hæc ille aſtrorum cuſtos ratione notauit,
Signáque ſignauit cœleſtia nomine vero:

Has autem quæ ſunt paruo ſub culmine fuſæ,
Conſimili ſpecie ſtellas parilique nitore,
Non potuit nobis nota clarare figura.
37 Exinde, Auſtralem ſoliti quem dicere Piſcem,
Voluitur inferior Capricorno verſus ad auſtrum,
Piſtricem obſeruans, procul illis piſcibus hærens:
At prope conſpicies, experteis nominis omnes,
Inter Piſtricem, & Piſcem quem diximus Auſtri,
Stellas ſub pedibus ſtratas radiantis Aquari.
Propter Aquarius obſcurum dextra rigat amnem,
Exiguo qui ſtellarum candore niteſcit.
E multis tamen his duo latè lumina fulgent.
Vnum ſub magni pedibus cernetur Aquari:
Quod ſupereſt, gelido delapſum lumine fontis,
Spumiferã ſubter caudam Piſtricis adhæſit.
Hæ tenues ſtellæ perhibentur nomine Aquai.
Hîc aliæ volitant paruo cum lumine claræ,
Atque priora pedum ſubeunt veſtigia magni
Arcitenentis, & obſcuræ ſine nomine condunt.
38 Inde Nepæ cernes propter fulgentis acumen,
Aram, quam flatu permulcet ſpiritus auſtri,
Exiguo ſuperûm quæ lumina tempore tranat:
Nam procul Arcturo eſt aduerſa parte locata.
Arcturo magnum ſpacium ſuperà dedit, orbem
Iuppiter hunc paruum inferiori in parte locauit.
Hæc tamen æterno inuiſens loca curriculo Nox,
Signa dedit nautis, cuncti quæ noſcere poſcent,
Commiſerans hominum metuendos vndiq; caſus.
Nam cum fulgentem cernes ſine nubibus atris
Aram ſub media cœli regione locatam,
A ſumma parte obſcura caligine tectam,
Tum validis fugito deuitans viribus auſtrum.
Quem ſi proſpiciens vitaueris, omnia caute
Armamenta locans, tuto labere per vndas:
Sin grauis inciderit vehementi flamine ventus,
Perfringet celſos defixo robore malos:
Vt res nulla feras poſſit mulcere procellas,
Ni parte ex aquilonis opacam pellere nubem
Cœperit, & ſubitis auris diduxerit Ara.
Sin humeros medio in cœlo Centaurus habebit,
Ipſeque cærulea contectus nube feretur,
Atque Aram tenui caligans veſtiet vmbra,
Ad ſignorum obitum vis eſt metuenda fauoni.

38 Ille

39 Ille autem Centaurus in alta ſede locatus,
Qua ſeſe clarum collucens Scorpios infert,
Hac ſubter, partem præportans ipſe virilem,
Cedit, equi partes properans coniungere Chelis.
Hic dextram porgens, quadrupes qua vaſta tenetur,
Quam nemo certo donauit nomine Graiûm,
Tendit, & illuſtrem truculentus cedit ad Aram.
40 Hic ſeſe infernis de partibus erigit Hydra,
Præcipiti lapſu flexo cum corpore ſerpens.
Hæc caput atque oculos torquens ad terga Nepai,
Conuexóque ſinu ſubiens infetna Leonis,
Centaurum leni contingit lubrica cauda.
In medióque ſinu fulgens Cratera relucet:
Extremum nitens plumato corpore Coruus,
41 Roſtro tundit. Et hic, Geminis eſt ille ſub ipſis
Ante canem, Graio Procyon qui nomine fertur.
Hæc ſunt quæ viſens nocturno tempore ſigna,
Legitimo cernes cœlum luſtrantia curſu.
42 Nam quæ per bis ſex Signorum labier orbes
Quinque ſolent ſtellæ, ſimili ratione notari
Non poſſunt: quia quæ faciunt veſtigia curſu,
Non eodem ſemper ſpacio portata teruntur.
Sic malunt errare vagæ per nubila cœli,
Atque ſuos vario motu metirier orbes.
Hæc faciunt magnos longinqui temporis annos.
Cum redeunt ad idem cœli ſub tegmine ſignum.
Quorum ego nunc nequeo totos euoluere curſus:
Verum hæc quæ ſemper certo voluuntur in orbe
Fixa ſimul magnos edam * gentibus orbes.
43 Quatuor æterno luſtrantes lumine mundum,
Orbes ſtelligeri portantes ſigna feruntur,
Amplexi terra cœli ſub tegmine fulti,
E quibus annorum volitantia lumina noſces,
Quæ denſis diſtincta licebit cernere ſignis:
Tum multos orbes magno cum lumine latos
Vinctos inter ſe, & nodis cæleſtibus aptos:
Atque pari ſpacio duo cernes eſſe duobus.
44 Nam ſi nocturno cognoſcens tempore cœlũ,
Cum neque caligans deterſit ſidera nubes,
Nec pleno ſtellas ſuperauit lumina Luna,
Vidiſti magnum cadentem ſerpere Circum,
Lacteus hic nimio fulgens candore notatur.
Hic non perpetuum detexens conficit orbem,

Sed ſpacio multum ſuperis præſtare duobus
Dicitur,& latè cœli luſtrare cauernas.
45 Quorum alter tangẽs aquilonis vertitur auras
Ora petens Geminorum: illuſtratum genus ardens
In ſeſe retines Aurigæ portat vtrunque.
Hunc ſura læua Perſeus humeroque ſiniſtro
Tangit.ad Audromedam hic dextra de parte tenetur
Imponítque pedes duplices Equus,& ſimul ales
Ponit Auis caput,& clinato corpore tergum:
Anguitenens humeris connititur:illa recedens
Auſtrum conſequitur deuitans corpore Virgo.
At verò totum ſpacium conueſtit & orbis
Magnus Leo, & claro collucens lumine Cancer,
In quo conſiſtens conuertit curriculum Sol
Aeſtiuus,medio diſtinguens corpore curſus.
Hic totus medius circo diſiungitur ipſo:
Pectoribus validis atque aluo poſsidet orbem.
*
Hunc octo in partes diuiſum noſcere circum,
Si potes,inuenies ſupero conuertier orbe
Quinque pari ſpacio partes treis eſſe relictas,
Tempore nocturno quas vis inferna frequentet.
Alter ab infernis cancro connectitur auſtris.
46 Diſtribuens mediũ ſubter ſecat hic Capricornũ,
Atque pedes gelidum riuum fundentis Aquari,
Cæruleæque feram caudam Piſtricis,& illum
Fulgentem Leporẽ,inde pedes Canis,et ſimul amplá
Argolicam retinet crebro cum lumine Nauem:
Tergáque Centauri,atque Nepai portat acumen:
Inde Sagittari defixum poſsidet arcum.
Hunc à clariſonis auris aquilonis ad auſtrum
Condens poſtremum tangit rota feruida Solis:
Exinde in ſuperas brumali tempore flexu
Se recipit ſedes.huic orbi quinque tributæ
Nocturnæ partes,ſupera tres luce dicantur.
47 Hoſce inter,mediã in partem retinere videtur
Tantus quantus erit collucens Lacteus orbis,
In quo autumnali atque iterum ſol lumine verno
Exequat ſpacium lucis cum tempore noctis.
Hunc retinens Aries ſublucet corpore totus,
Atque genu flexo Taurus connititur ingens:
Orion claro contingens pectore fertur,
Hydra tenet flexu Crateram,Coruus adhæret,

Et

Et paucæ Chelis stellæ, simul Anguitenentis
Sunt genua, & summi Iouis ales nuncius instat:
Propter Equus capite & ceruicum lumine tangit.
Hosce æquo spacio deiunctos sustinet axis,
Per medios summo cœli de vertice tranans.
48 Ille autem claro quartus cum lumine Circus,
Partibus extremis extremos continet orbes,
Et simul à medio media de parte secatur,
Atque obliquus in his nitens cum lumine fertur:
Vt nemo cui sancta manu doctissima Pallas
Solertem ipsa dedit fabricæ rationibus artem,
Tam tornare catè contortos possiet Orbes,
Quàm sunt in cœlo diuino lumine flexi,
Terram cingentes, ornantes lumine mundum,
Culmine transuerso retinentes sydera fulta.
Quattuor hi motu cuncti voluuntur eodem:
Sed tantum supera terras semper tenet ille
Curriculum, oblique inflexus tribus Orbibus vnus:
Quanto est diuisus Cancer spacio à Capricorno,
Ac subter terras spacium par esse necesse est.
Et quantos radios iacimus de lumine nostro,
Queis lunæ conuexum cœli tangimus orbem,
Sex tantæ poterunt sub eum succedere partes,
Bina pari spacio cœlestia signa tenentes.
45 Zodiacum hunc Greci vocitant, nostríq; Latini
Orbem Signiferum perhibebunt nomine vero:
Nam gerit hic voluens bis sex ardentia signa.
Aestifer est pandens feruentia sidera Cancer:
Hunc subter fulgens cedit vis torua Leonis,
Quem rutilo sequitur collucens corpore Virgo.
Exin proiectæ claro cum lumine Chelæ,
Ipsaque consequitur lucens vis magna Nepai.
Inde Sagittipotens dextra flexum tenet arcum.
Post hunc ore fero Capricornus vadere pergit.
Humidus inde loci collucet Aquarius orbem.
Exin squammiferi serpentes ludere Pisces:
Quies comes est Aries obscuro lumine labens,
Inflexóque genu proiecto corpore Taurus,
Et Gemini clarum iactantes lucibus ignem.
Hæc Sol æterno conuestit lumine lustrans,
Annua conficiens vertentia tempora cursu.
30 Hic quantum terris conuexus pellitur orbis,
Tantundem ille patens superà mortalibus extat.

Sex omni ſemper cedunt labentia nocte:
Tot cœlum iuſſu fugientia ſigna reuiſunt.
Hoc ſpacium tranans cæcis nox conficit vmbris,
Quod ſupera terras prima de nocte relictum eſt,
Signifer ex orbe & ſignorum ordine fultum.
51 Quod ſi Solis aues certos cognoſcere curſus,
Ortus ſignorum nocturno tempore viſes:
Nam ſemper ſignum exoriens Titan trahit vnum,
Sin autem officiens ſignis mons obſtru et altus,
Aut adiment lucem cæca caligine nubes,
Certas ipſe notas cœli de tegmine ſumes,
Ortus atque obitus omneis cognoſcere poſsis.
Quæ ſimul exiſtant cernas, quæ tempore eodem
Præcipitent obitum nocturno tempore noſces.
52 Iam ſimul vt ſupero ſe toto lumine Cancer
Extulit, exemplo cedit delapſa Corona.
Et loca conuiſit cauda tenus infera Piſcis.
Dimidiam retinens ſtellis diſtincta Corona
Partem etiam ſupera, atque alia de parte repulſa eſt:
Quam tamen inſequitur Piſcis, nec totus ad vmbras
Tractus, ſed ſupero contectus corpore cedit.
Atq; humeros vſque à genibus Cancrumq; recondit
Anguitenens, validis magnum à ceruicibus Anguē.
Iam vero Arctophylax non æqua parte ſecatur.
Nam breuior clara cœli de parte videtur,
Amplior infernas depulſus poſsidet vmbras.
Quattuor hic obiens ſecum deducere ſigna
Signifero ſolet ex orbi, tum ſerius ille,
Cum ſupera ſeſe ſatiauit luce, recedit,
Poſt mediam labens claro cum corpore noctem.
Hæc obſcura tenens conueſtit ſidera tellus:
At parte ex alia claris cum lucibus errat
Orion humeris & lato pectore fulgens,
Et dextra retinens non caſſum luminis Enſem.
53 Sed cum de terris vis eſt patefacta Leonis,
Omnia quæ Cancer præclaro detulit ortu,
Cedunt obſcurata, ſimul vis maior Aeti
Pellitur: ac flexo confidens corpore Niſus
Iam ſupero ferme depulſus lumine, cedit:
Sed læuum genus atque illuſtrem linquit in altum
Plantam. tum contra exoritur claram caput Hydræ,
Et Lepus, & Procyon, qui ſeſe feruidus infert
Ante canem: inde Canis veſtigia prima videntur.

54 Non

54 Non pauca è cœlo depellens signa repente
Exoritur candens illustria lumina Virgo.
Cedit clara Fides Cyllenia:mergitur vnda
Delphinus,simul obtegitur depulsa Sagitta:
Atque Auis ad summam caudam,primásque recedit
Pinnas,& magnus pariter delabitur Amnis.
Hic Equus à capite & longa ceruice latescit.
Longius exoritur iam claro corpore Serpens,
Crateráque tenus lucet mortalibus Hydra.
Inde pedes Canis ostendit iam posteriores,
Et post ipse trahit claro cum lumine puppim:
Insequitur labens per cœli numina Nauis:
Hæc medium ostendit radiato stipite malum:
Et iamiam toto processit corpore Virgo.
55 At cùm procedunt obscuro corpore Chelę,
Existit pariter larga cum luce Bootes,
Cuius in aduersum est Arcturus corpore fixus,
Totáque iam superà fulgens prolabitur Argo,
Hydráq;,quòd latè cœlo dispersa tenetur,
Nondum tota latet,non caudam contegit vmbra.
Iam dextrum genus,& decoratam lumine suram
Erigit ille vagans vulgato nomine Nisus
Quem nocte extinctũ atq; exortum vidimus vna
Persæpe,vt paruum tranans geminauerit orbem.
Hic genus & suram cum Chelis erigit alte:
Ipse autem præceps obscura nocte tenetur
Dum Nepa & Arcitenens inuisant lumina cœli.
Nam secum medium pandet Nepa,tollere verò
In cœlum totum exoriens conabitur Arcus.
Hic tribus elatus cum signis corpore toto
Lucet:at exoritur media de parte Corona,
Caudáque Centauri extremo candore refulget.
Hic se iam totum cæcas Equus abdit in vmbras,
Quem rutila fulgens pluma præteruolat Ales:
Occidit Andromedæ clarum caput,& fera Pistrix
Labitur horribiles epulas funesta requirens.
Hanc contra Cepheus non cessat tendere palmas.
Illa vsque ad spinam mergens se cærula condit:
At Cepheus caput atq; humeros palmásq; reclinat.
56 Cum verò vis est vehemens exorta Nepai,
Late fusa volat.per terras fama vagatur,
Vt quondam Orion manibus violasse Dianam
Dicitur excelsis errans in collibus amens,

Quos tenet, Aegæo defixa in gurgite Echineis,
Brachia cui viridi conuestit tegmine vitis.
Ille feras vecors amenti corde necabat,
O Enopionis auens epulas cœnare nitentes:
At verò pedibus subitò perculsa Dianæ
Insula discessit, disiectáque saxa reuellens
Perculit, & cęcas lustrauit luce lacunas:
E quibus ingenti existit cum corpore præ se
Scorpios infestus præportans flebile acumen.
Hic valido cupidè venantem perculit ictu,
Mortiferum in venas figens per vulnera virus:
Ille graui moriens constrauit corpore terram.
Quare cùm magnis sese Nepa lucibus effert,
Orion fugiens commendat corpora terris.
Tum verò fugit Andromeda, & Neptunia Pistrix
Tota latet, cedit conuerso corpore Cepheus,
Extremas medio contingens corpore terras,
Hic caput & superas potis est demergere partes,
Infra lumborum nunquam cònuestiet vmbra:
Nam retinent Arcti lustrantes lumine suras.
Labitur illa simul gnatam lachrymosa requirens
Casiepeia, neque ex cœlo depulsa decorè
Fertur: nam verso contingens vertice primùm
Terras, post humeros euersa sede refertur.
Hanc illi tribuunt pœnam Nereides almæ
Cum quibus, vt perhibent, ausa est cõtendere forma.
Hæc obit inclinata: at pars exorta Coronæ est
Altera, cum caudáq; omnis iam panditur Hydra.
At caput & totum sese Centaurus opacis
Eripit è tenebris, linquens vestigia parua
Ante pedum contecta: simul cum lumina pandit
Ipse feram dextra retinet. Prolabitur inde
Anguitenẽs capite & manibus: profert simul Anguis
Iam caput & summum flexo de corpore lumen.
Hic ille exoritur conuerso corpore Nisus,
Aluum, crura, humeros, simul & pręcordia lustrans,
Et dextra radios læto cum lumine iactans.
57 Inde Sagittipotens superas cum visere luces
Institit, emergit Nisi caput: & simul effert
Sese clara Fides, & promit corpore Cepheus.
Feruidus ille Canis toto cum corpore cedit,
Abditur Orion, obit & Lepus abditus vmbra.
Inferiora cadunt Aurigæ lumina lapsu.

58 Inde obiens Capricornus ab alto, lumine pellit
Aurigam, instantémq; Caprã, paruos simul Hœdos,
Et magnam antiquo depellit nomine Nauem,
Crus dextrumq; pedem linquens, obit infra Perseus
In loca, tum cedens à puppi linquitur Argo.
Obruitur Procyon, emergunt Alites vnà,
Et volucris terris existit clara Sagitta.

73 * * PROGNOSTCA.

* Vt cum
Luna means Hyperionis officit orbi,
Stinguuntur radij cæca caligine tecti.

*

76 Ast autem tenui quæ candent lumine Phantæ

*

77 Atque etiam ventos præmonstrat sæpe futuros
Inflatum mare, cùm subitò penitúsque tumescit,
Saxáque cana salis niueo spumata liquore,
Tristificas certant Neptuno reddere voces:
Aut densus stridor cùm celso è vertice montis
Ortus adaugescit scopulorum sæpe repulsu.
78 Cana fulix itidem fugiens è gurgite ponti,
Nunciat horribiles clamans instare procellas,
Haud modicos tremulo fundens è gutture cantus.

*

81 Vos quoque signa videtis aquai dulcis alumnæ
Cùm clamore paratis inanes fundere voces,
Absurdóque sono fontes & stagna cietis.

Quis est qui ranunculos hoc videre suspicari possit?

Sæpe etiam pertriste canit de pectore carmen,
Et matutinis acredula vocibus instat,
Vocibus instat, & assiduas iacit ore querelas,
Cùm primùm gelidos rores aurora remittit.
Fuscáque nonnunquam cursans per littora cornix,
Demersit caput, & fluctum ceruice recepit.
82 Mollipedésque boues spectantes lumina cœli
Naribus humiferum duxere ex aëre succum.

*

91 Iam verò semper viridis semperque grauata,
Lentîscus triplici solita grandescere fœtu,
Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi.

Ne hoc quidem quæro, cur hæc arbor vna ter floreat, aut cur arandi maturitatem ad signum floris ac commodet.

CAETERA DESIDERANTVR.

F. 136 AB IOVE. *Cic. II. de legibus, Ordire igitur: nam hunc tibi totũ dicamus diem: Ab Ioue musarũ primordia, sicut in Arati carmine orsi sumus. Haud scio ad húncne locum referri debeant versus quos Priscianus lib. 10. citat his verbis: Cicero tamen in arato stinguens participio vsus est, quod à verbo Stinguo nascitur.*

Quem neque tempestas perimet, neque longa vetustas
Interimet Stinguens praeclara insignia caeli.

Nu. 3 CAETERA. *Ex II. lib. de Natura deorum haec & quae ad numerũ 20. sequuntur, paucis exceptis, sumpta sunt. sic enim illic scribitur, atque hoc loco me intuens, Vtar, inquit, carminibus Arati, eisque á te admodum adolescentulo conuersa, ita me delectant, quia Latina sunt, vt multa ex ijs memoria teneam. Ergo vt oculis assidue videmus, sine vlla mutatione, aut varietate. Caetera labuntur, &c.*

6 QVAS NOSTRI. *Citatur & hic locus, Ciceronis Acad. II. qui & Lucullus dicitur, his verbis, Ego vero ipse & magnus quidem sum opinator: non enim sum sapiens, & meas cogitationes sic dirigo: non ad illam paruulam Cynosuram.*

Qua fidunt duce nocturna Phoenices in alto, vt ait Aratus, eóque directius gubernant, quód eam teneant,

Quae cursu interiore breui conuertitur orbe: sed ad Helicen & clarissimos Septentriones, id est, rationes has latiore specie, non ad tenue elimitas.

TORVVS. *Est & hic locus apud Priscianum lib. 14. Quaedam etiam (de Praepositionibus loquitur) syncopam passae sunt, vt Supra pro supera, & Infra pro infera, & Extra pro extera. Nam antiqui trisyllaba ea proferebant, vt Cicero in Arato,*

Toruus Draco serpit, subter superáque retorquens
Sese. Idem Priscianus eodem extremo libro, *Et super tamen & Supra à supera, illud per apocopã, hoc per syncopam, facta sunt: sic enim antiqui frequenter protulerunt, & maximé Cicero in poematibus suis, vt in arato,*

Toruus Draco serpit subter superáque retorquens
Sese. Idem in eodem,
Huic supera duplices humeros adfixa videtur
Stella micans tali specie, talique nitore.

Caeterùm, quod Priscianus legit, Serpit, &, Superáque retorquens, alij scribunt, Repit. &, Supráque reuoluens illud, quód nescirent, S liquescere in Toruus: hoc, quód Supera insolens esset. Nam extremum, Reuoluens scribitur. II. de Natura deorum.

QVOD CAPVT. *Alias, Hoc caput. Huius quoque loci, Hyginus lib. 4. meminit, sed paululum alijs verbis, vbi prolatis Graecis Arati versibus, Item, inquit, Cicero dicit,*

Quod caput hic paulum sese subitóque recondit,
Ortus vbi atque obitus parte admiscentur in vna.

7 ENGONAZIN. *Alias,*

Ἐγγόνασιν dicunt genibus quia nixa feratur.

F. 137 9 HVIC SVPERA. *Versus qui duo sequuntur, restituti sunt ex Prisciani lib. 14. ijs verbis, quae nu. 6. recitaui. Paulo post alij codices habent,*

Atque eo ipse manet religatus corpore toto:
Nanque virum medium serpens sub pectore cingit.

11 SPICVM. *Seruius in Georg. lib. 1. Dicimus autem hic spicus, & hoc spicum, Cic. in Arato,*

Spicum illustre gerens insigni corpore Virgo. sed in mas. genere habet vtrunque numerum: in neutro, singularem tantum.

MALEBANT. *Lact. in. lib. 5. Diuinarum institutionum, de iustitia loquens, primis seculis & posterioribus.*

Malebant tenui contenti viuere cultu, vt Cicero in suo ait arato, quod est propriũ nostrae religionis.
Ne signare quidem, aut partiri limite campum
Fas erat, in medium quaerebat. qui posteriores versus de arateis esse non videntur.

FERREA. *Cicero extremo secundo de Natura deorum. Quid de bubus, inquit Balbus, loquar? sequitur mox, Quibus cùm terra subigerentur fissione glebarum ab illo aureo genere, vt poetae loquuntur, vis nulla vnquam afferebatur.*

Ferrea tum veró proles, &c. sequitur, Tanta putabatur vtilitas percipi ex bubus, vt eorum visceribus vesci

vesci scelus haberetur.

13 SVBIECTVS. Alij codices Subiectus medio: alij, Media.

NAVIBVS. Versus hic apud Priscianum est lib. 7. Et aplustra enim, inquit, & aplustria antiqui protulisse inueniuntur. Cic. in Arato,

Nauibus absumptis fluitantia quaerere aplustra. Caesar in Arato.

Fulgent Argoae stellis aplustria puppis.

18 ANDOMEDA. Alias, Andromede fugiens, eodem sensu.

20 E QVIBVS HINC. Hinc incipiunt quae feruntur Arati Ciceronis fragmenta, ab Aldo seorsim cusa. Hoc autem initium ita quidam sua auctoritate immutarunt,

Paulum hanc subter: verum in hac mutilatione quid Cic. scripserit, haud facile est conijcere. Iidem mox legunt, Vt prima alta Chela, tum pectus.

22 ATQVAE HORVM E. Aldus legit,

Atque horum & caudis duplices esse cathena

Duces aut diuersa per lumina serpunt.

ANDROMEDAE. Ex Aldinae lectionis vestigijs hos quatuor versus corrigere conatus sum: habet autem hunc in modum:

Andromeda laeuo ex humero si quaere perges

Adpositum poteris supra cognoscere piscem.

E pedibus vatum summo Ioue Perseus es,

Quos humeros retinet de fixo corpore Perseus.

Quaesere pro quaerere veteres dixisse, notat Festus.

24 AT PROPTER. Hunc locum & alios aliquot Priscianus citat lib. 6. Cicero tamen, inquit, in Arato hoc genus pro Genu protulit.

Tertia sub caudam ac genus ipsum lumina pandit. In eodem,

Ac propter laeuum genus omni ex parte locatas

Paruas Vergilias tenui cum luce videbis. In eodem,

Hac genus ad laeuum nixi de lapsa resedit,

Atque inter flexum genus & caput alitis haesit.

Primum versum vbi collocem, nondum reperi. Postremi duo, mox sequuntur Num. 25.

26 NANQVE EST ALES. Lib. II. de Natura deorum, Inde est ales.

27 IPSE AVTEM. Versus hi quatuor mire deprauati sunt. Vt autem cuique coniectandi locus relinquatur, adscribam vt Aldus cudit:

Ipse autem labens multis equus ille tenetur,

Piscibus, huic ceruix dextra mulcetur aquarij

Serius haec obitus terras iussit equinis,

Quam gelidum valido de corpore frigus anhelant.

Quidam tertium carmen reiecit, itaque, Tum gelidum, legit versu sequenti.

Pro multis, legendum putant, Geminis, aut etiam, Binis. habet enim Aratus, δύ' ἰχθύες. Reliqua acutioribus relinquo expendenda.

CORPORE. Pro Magno, Aldus, Nam. Priscianus, lib. 6. Capricornus, inquit, secundae inuenitur declinationis. Cicero in Arato,

Corpore semifero magno Capricornus in orbe. Idem in eodem,

Tum magni curuus Capricorni corpore propter

Delphinus iacet, haud nimio lustratus nitore. quanquam pro Curuus, ibi coruus legatur. & mox apud eundem, Currus. qui duo loci me admonuerint vt Currens, quis in his versibus, num. 30. scribebatur, in Curuus commutarem.

28 VT SESE. Alij libri, Vt sese emergens ostendat.

HIC MISSORE. Hanc lectionem eliciui e scriptura antiqua quam Aldus expressit:

Hic misso reuocans, fulgens iacet vna sagitta.

Missore enim & vacans legendum censui, quod Arateis his respondet, αὐτὸς ἄτερ τόξου.

HVNC TEGIT. Aldus legit,

Hunc tegit obscuris subter praecordia vesper.

Ver toto spirans, &c. Vt pro Ver, Nec legerem, admonuit me vir doctissimus, cuius iudicio mihi standum esse reor.

34 AT CANIS. Locus hic apud Hyginum lib. Fabularum, fab. 14. profertur his verbis, Haec est, nauis Argo,

quam Minerua in sideralem circulum retulit, ob hoc quòd ab se esset ædificata: ac primum in pelagus deducta est hæc nauis, in astris apparens à gubernaculo ad velum. Cuius speciem ac formam Cic. in Phænomenis exponit his versibus:

At Canis ad caudam serpens prælabitur Argo,
Conuersam præ se portans cum lumine puppim.
Non aliæ naues vt in alto ponere proras
Ante solent, rostris Neptunnia prata secantes:
Sicut cum cœptant tutos contingere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
Aduersamque trahunt optata ad littora puppim:
Sic conuersa vetus super æthera labitur Argo.
Inde gubernaculum tendens à puppe volante
Clari posteriora canis vestigia tangit.

CONVERSAM. Aldus Conuexam, & mox, In alto pondere: item, Sed conuexa.

ATQVE VSQVE. Aldus & alij ad cœlum, Ad Calsum malumus, vt Num. 38. Perfringet celsos defixo robore malos.

36 HIC VNA. Aldus,

Hanc vna stella nectuntur quam iacet ex se
Pistricis spinæ valida cum luce refulgens.

37 EXINDE. Versus hic quibusdam improbatus est, quòd vetus scriptura deprauata esset. sic enim Aldus,

Exinde australem soliti conuincere piscem
Voluitur inferior capricorno versus ad austrum.

Vt correxi, apte redditur quod ait Aratus, νότπον ἢ ἰ κηλέονοιοι.

STELLAS. Alij pro Stratas, Sparsas.

HAE TENVES. Aldus corrupte,

Etenus stellæ perhibentur nomine Aquarij. quidam corrigunt, Ast omnes.

39 CEDIT EQVI. Hos versus ita Aldus scribit,

Cedite qui partis properat coniungere chelis.
Hic dextram pergens quadrupedes qua vasta tenentur.

40 HAEC CAPVT. Quod Cic. ait, Ad terga Nepai, Aratus, ὑπὸ μέσσον καρκίνον, Nepa ergo etiam Scorpius dicitur, aut hallucinatus est Cicero, qui Tergora cancri, dicere debuerit.

EXTREMVM. Aldus, Extrema. Alij, Extremo, Extremum sinum intelligo, quem rostro Coruus tundat. sin mauis Extremam, Hydram accipies.

42 QVORVM EGO. Aldus, Quare ego. & mox, Fixa simul magno sedem gentibus orbes. quidam legunt, Magnos similes vertentibus orbes.

44 CVM NEQVE caligans detersit. Aldus. Detergit, & versu qui sequitur, Superaret: & inde quarto, Superest præstare duobus.

45 HVNC sura læua. Aldus legit,

Hunc supera læua. Græce est, λαιῆ ἢ κνήμη,

AT VERO. Versus hic reiectus est à quibusdam, qui & sequentem sic incohant,

Inde leo.

ALTER ab infernis. Aldus cudit,

Alter ab infernis austri conuertitur auris.

46 DISTRIBVENS. Quidam corrigit,

Ast alter, quod vt longius à veteri scriptura remotum, non valde placet.

53 CEDVNT obscurata simul vis. Pro Aëti, Aldus vitiose, Aquarij,

56 QVOS TENET. Pro Echineu, Aldus Echinus, quod alij vt adulterinum reijcientes, nihil substituerunt.

ANTEPEDVM. Versus hic reiectus est à quibusdam. Aldus autem male distinctum habet:

Ante pedum contecta simul cum lumine pandit.

Vno verbo audacinsculè Ciceronem dixisse putem Antepedes, quos Aratus προτέροις πόδας & alij πρόποδας vno item verbo.

57 INDE Sagittipotens. Aldus vitiose, Conuisere luces Institit & mergit. & mox,

Abditur Orion, obijt simul abditus vmbra est,

Inferiora

Inferiora cadunt auriga lumina lapsum.

73 *VT CVM Luna means. Ex Prisciani lib. 10. Idem (Cicero) inquit, paßiuum eius verbi in Prognosticis protulit, Vt cum Luna means &c.*

76 *AST AVTEM. Idem Priscianus extremo 16. libro, Hoc quoque non est prætermittendum, quòd coniunctiones sibi præposita inueniuntur, tam eiusdem potestatis cum sint, quàm alterius: vt Cicero in Prognosticis.*

Ast autem tenui quæ candent lumine phatnæ. *Idem repetit libro 18. vbi de Constructione disserit.*

77 *ATQVE etiam ventos. Versus hi & qui sequuntur, ex libro 1. de Diuinatione desumpti sunt omnes.*

TYPIS MANDABAT THEODORVS GRAMINAEVS COLONIAE AGRIPPINAE. M. D. LXIX. CALEND. MARTII.

V C. IVL.

C. IVL. HYGINI POETICON ASTRONOMICON, DE MVNDI ET SPHAERAE AC VTRIVSque partium declaratione.

HYGINVS M. FABIO PLVRIMAM SALVTEM.

ETSI te studio grammaticæ artis inductum, non solum versuum moderatione, quam pauci perviderunt, sed historiarum quoque varietate, qua scientia rerum perspicitur, præstare video, qua facilius etiam scriptis tuis perspici potest, desiderans potius scientem quàm liberalem iudicem: tamen quo magis exercitatus, & nonnullis etiam sæpius in his rebus occupatus esse videar, & ne nihil in adolescentia laborasse dicerer, & imperitorum iudicio, desidiæ subirem crimen, hoc velut rudimento scientiæ usus, scripsi ad te, non ut imperito monstrans, sed ut scientissimum commonens:

1 Sphæra figurationem, circulorumque qui in ea sunt notationem, & quæ ratio fuerit ut non æquis partibus dividerentur.

2 Præterea terræ marisque definitionem: & quæ partes eius non habitantur, ut multis iustisque de causis hominibus carere videantur, ordine exposuimus.

3 Rursusque redeuntes ad sphæram, duo & quadraginta signa nominatim pernumeravimus.

4 Exinde uniuscuiusque signi historias causamque ad sidera perlationis ostendimus.

5 Eodem loco nobis utile visum est, persequi eorum corporum deformationes, & in his numerũ stellarũ.

6 Nec prætermisimus ostendere ad septem circulorum notationem, quæ corpora aut partes corporum pervenirent, & quemadmodum ab his dividerentur.

7 Diximus etiam in æstivi circuli definitione, quærentes quare non idem hyemalis vocaretur: & quid eos fefellerit, qui ita senserint: & quid in ea parte sphæra solis efficiat cursus.

8 Præterea, quare circulos in octo partes divideremus, ordine exposuimus.

9 Scripsimus etiam quo loco circulus æquinoctialis foret constitutus, & quid efficeret ad eũ perveniẽs sol.

10 In eiusdem circuli demonstratione ostendimus, quare Aries inter sidera celerrimus diceretur.

11 Pauca præterea de hyemali circulo diximus.

12 Exinde zodiacum circulum definivimus, & eius effectus: & quare potius duodecim signa quàm undecim numerarentur, quid etiam nobis de reliquis circulis videretur.

13 His propositis rebus, ad id loci venimus, ut exponeremus, utrum mundus ipse cum stellis suis verteretur, an mundo stante, vagæ stellæ ferrentur: & quid de eo nobis & compluribus videretur, & qua ratione ipse mundus verteretur.

14 Præterea quare nonnulla signa celerius exorta, serius occiderent: nonnulla etiam cæteris tardius exorta, citius ad occasum pervenirent: quare etiam quæ signa pariter oriantur, non simul occidant.

15 Eodem loco diximus, quare non essent in sphæra superiora interioribus hemicycli æqualia: & quot modis stellas videre non possimus.

16 Præterea scripsimus in duodecim signorum ortu, quæ de reliquis corpora exoriri, & quæ eodẽ tempore occidere viderentur.

17 Deinde ordine perscripsimus, sol utrum cum mundo fixus verteretur, an ipse per se moveretur: & cũ ipse per se moveatur, & cõtra duodecim signorũ ortus eat, quare videatur cũ mundo exoriri & occidere.

18 Deinde protinus de Luna cursu pauca proposuimus: & utrum suo, an alieno lumine uteretur: Eclipsis Solis & Lunæ quomodo fieret: quare Luna per eundem circulum iter faciens, celerius sole currere videatur: & quid fefellerit eos, qui ita senserint.

19 Quinque stellæ quantum habeant intervallum: & utrum quinque sint an septem: & utrum quinq; certè errent, an omnes, & quinque quomodo currant.

20 Diximus etiam qua ratione priores astrologi non eodem tempore signa & reliquas stellas reuerti dixerint: & quare metam diligentissimè obseruasse videantur, & quid reliquos fefellerit in eadem causa. In his igitur tam multis & varijs rebus, non erit mirum aut pertimescendum, quòd tantum numerũ versuum scripserimus: neque enim magnitudinem voluminis, sed rerum multitudinem peritos conuenit spectare. Quod si longior in sermone visus fuero, non mea facundiæ, sed rei necessitate factum existimato: nec si breuius aliquid dixero, minus idem valere confidito, quàm si pluribus esset audiendum verbis. Etenim præter nostram scriptionem sphæræ, quæ fuerunt ab Arato obscurius dicta, persecuti planius ostẽdimus: vt penitus id quod cœpimus, exquisisse videremur. Quod si vel optimis visus auctoribus effeci, vt neque breuius neque verius diceret quispiam, non immerito fuerim laudari dignus à vobis, quæ vel amplissima laus hominibus est, doctis: si minus, non deprecamur in hac confectione nostram scientiam ponderari. Ideoque maioribus etiam niti laboribus cogitamus, in quibus & ipsi exerceamur, & in quibus volumus nos probare quid possimus. etenim necessarias nostris hominibus scientissimis maximas res scripsimus: non leuibus occupati rebus, populi captamus existimationem. Sed ne diutius de eo quod negligimus loquamur, ad propositum veniemus, & initium rerum demonstrabimus.

MVNDVS appellatur is, qui constat ex sole, & luna, & terra, & omnibus stellis.

SPHAERA est species quædam in rotundo conformata, omnibus ex partibus æqualis apparens, vnde reliqui circuli finiuntur. Huius autem sphæræ neque exitus, neque initium potest definiri, ideo quòd in rotundo omnes tractus & initia & exitus significari possunt.

CENTRVM est, cuius ab initio circũductio sphæra terminatur, ac terræ positio cõstituta declaratur.

DIMENSIO, qua totius ostenditur sphæra, est cum ex vtrisque partibus eius ad extremam circunductionem rectè vt virgulæ perducuntur: quæ dimensio à compluribus Axis est appellata. Huius autẽ cacumina, quibus maxime sphæra nititur, Poli appellantur: quorum alter ad aquilonem spectans, Boreus alter oppositus austro, Notius est dictus.

SIGNIFICATIONES quædam in circunductione sphæræ circuli appellantur. E quibus Paralleli dicuntur, qui ad eundem polum consistenti finiuntur. Maximi autem sunt, qui eodem centro quo sphæra, continentur. Horizon appellatur is, qui terminat ea quæ perspici aut non videri possunt: hic autem incerta ratione definitur: quod modo polo subiectas, & circulis his qui Paralleli dicuntur: modò duobus extremis & æqualibus nixus: modò alijs partibus adiectus terræ, peruidetur ita, vtcunq; fuerit sphæra collocata.

POLVS is qui Boreus appellatur, peruideri potest semper: Notius autem ratione dissimili, semper est à conspectu remotus. Naturalis autem mundi statio, φυσικὴ dicitur. Est ea in Boreo polo finita, vt omnia è dextris partibus exoriri, in sinistris occidere videantur. Exortus enim est, subita quædam species obiecta nostro conspectui: Occasus autem pari de causa, vt erepta ab oculis visa.

IN finitione mundi, circuli sunt Paralleli quinque, in quibus tota ratio sphæræ consistit, præter eum qui Zodiacus appellatur: qui quòd non vt cæteri circuli, certa dimensione finitur, & inclinatior alijs videtur, λοξὸς à Græcis est dictus. Quinque autem quos supra diximus, sic in sphæra metiuntur, initio sumpto à polo qui Boreus appellatur, ad eum qui Notius & Antarcticus vocatur. In triginta partes vnũquodque hemisphærium diuiditur, ita vti dimensio significari videatur in tota sphæra per sexaginta partes factas. Deinde ab eodem principio Boreo sex partibus ex vtraque finitione sumptis, circulus ducitur, cuius centrum ipse est Polus finitus: qui circulus, Arcticus appellatur, quod intra eum Arcti simulacra vt inclusa perspiciuntur: quæ signa à nostris vrsarum specie ficta, Septentriones appellantur.

Ab hoc circulo de reliquis partibus quinque sumptis, eodem centro quo supra diximus, circulus ducitur, qui θερινὸς τροπικὸς appellatur, ideo quòd sol cum ad eum circulum peruenit, æstatem efficit eis qui in aquilonis finibus sunt: hiemẽ autem eis quos austri flatibus oppositos antè diximus. Præterea, quòd vltra eum circulum sol non transit, sed statim reuertitur, τροπικὸς est appellatus.

Ab hac circuli significatione quatuor de reliquis partibus sumptis, ducitur circulus Equinoctialis, à Græcis ἰσημερινὸς appellatus, ideo quod sol cùm ad eum orbem peruenit, æquinoctium conficit. Hoc circulo facto, dimidia sphæra pars constituta perspicitur.

Econtrario item simili ratione à Notio polo sex partibus sumptis, vt supra de Boreo diximus, circulus ductus ἀνταρκτικὸς vocatur: quòd contrarius est ei circulo, quẽ arcticon supra difiniuimus.

Hac definitione sphæræ, centroque poli qui Notius dicitur, quinque partibus sumptis circulus χειμερινὸς τροπικὸς instituitur. à nobis Hiemalis, à nonnullis etiam Brumalis appellatus, ideò quòd sol cùm ad eum circulum peruenit, hyemem efficit his qui ad aquilonẽ spectant: æstatẽ autem, his qui in austri partibus domicilia constituerunt. Quantò enim abest longius ab illis qui in aquilonis habitant finibus, hos hieme maiore conflictantur: æstate autem, quibus sol appositus peruidetur: itaque Aethiopes sub vtroque orbe necessario fiunt.

Ab hoc circulo ad aequinoctialem circulum, reliquae fiunt partes quatuor, ita uti sol per octo partes sphaera currere videatur. Zodiacus autem circulus sic vel optime definiri poterit, ut signis factis, sicut postea dicemus, ex ordine circulus perducatur.

Qui autem Lacteus vocatur, contrarius aequinoctiali, ibi oportet ut eum medium dividere, & bis ad eum pervenire videatur: semel in eo loco ubi aquila constituitur: iterum autem ad eius signi regionem, quod προκύων vocatur. Duodecim signorum partes sic dividuntur: Quinque circuli, de quibus diximus supra, ita finiuntur, ut unusquisque eorum dividatur in partes duodecim, & ita ex eorum punctis lineae perducantur, quae circulos significent factos, in quibus duodecim signa describantur. Sed à nonnullis imperitioribus quaeritur, quare non aequis partibus circuli finiantur, hoc est, ut de triginta partibus quinae partes dividantur, & ita circuli pars ratione ducantur: id facillime defendi posse confidimus. Cum enim media sphaera divisa est, eius circuli nullus potest aequalis esse: qui quamvis proxime eum accedat, tamen minor esse videatur. Itaque qui primum sphaeram fecerunt, cum vellent omnium circulorum aequationes esse, pro rata parte voluerunt significare, ut quanto magis à polo discederetur, eo minorem numerum partium sumerent in circulis metiendis, quo erat necesse his maiorem circulum definire. Quod etiam ex ipsa sphaera licet intelligere: quanto magis à polo discedes, eo maiores circulos fieri necesse est: & hac re minorem numerum duci, ut pares eorum videantur effectus. Et si non in triginta partes unumquodque hemisphaerium dividatur, sed in alias quotlibet finitiones, tamen eò ratio perveniet eius, ac si triginta partes fecisset. Zodiacus circulus tribus his subiectus, de quibus supra diximus, ex quadam parte contingit aestivum & hiemalem circulum, aequinoctialem autem medium dividit. Itaque sol per Zodiacum circulum currens, neque extra eum transiens, necessario cum his signis quibus innixus iter conficere videtur, perveniet ad eos quos supra diximus orbes, & ita quatuor tempora definit. Nam ab Ariete incipiens, ver ostendit: & Taurum & Geminos transiens, idem significat. Sed iam capitibus Geminorum circulum aestivum tangere videtur, & per Cancrum & Leonem transiens & Virginem, aestatem efficit. Et rursum à Virginis extrema parte transire ad aequinoctialem circulum perspicitur. In Libra autem aequinoctium conficit, & autumnum significare incipit, ab hoc signo transiens ad Scorpium & Sagittarium. Deinde protinus incurrit in hiemalem circulum, & à Capricorno, Aquario, Piscibus, hiemem transigit. Itaque ostenditur non per tres ipsos circulos currere, sed Zodiacum transiens ad eos pervenire. Sed quoniam de his rebus diximus, nunc Terrae positionem definiemus, & Mare quibus locis interfusum videatur, ordine exponemus.

2 TERRA mundi media regione collocata, omnibus partibus aequali dissidens intervallo, centrum obtinet sphaerae. Hanc mediam dividit Axis in dimensione totius terrae: Oceanus autem regione circunductionis sphaerae profusus, prope totius orbis alluit fines. Itaque & signa occidentia in eum decidere existimantur: sic igitur & terras contineri, poterimus explanare. Nam quaecunque regio est quae inter Arcticum & Aestivū finem collocata est, ea dividitur trifariam, è quibus una pars, Europa: altera, Asia, tertia, Africa vocatur. Europam igitur ab Africa dividit mare ab extremis Oceani finibus & Herculis columnis. Asiam vero & Libyam cum Aegypto disterminat os Nili fluminis quod Canopicon appellatur. Asiam ab Europa Tanais dividit, bifariam se coniiciens in paludem quae Maeotis appellatur. Hac igitur definitione facile pervidetur, mare omnibus adiectum finibus terrae.

Sed ne videatur nonnullis mirū, cùm sphaera in sexaginta partes dividatur, ut ante diximus, quare definimus ab aestivo circulo ad arcticum finem duntaxat habitari: sic vel optime defendimus. Sol enim per mediam regionē sphaerae currens, nimiū his locis efficit fervorē. Itaq; quae finis est ab aestivo circulo ad hiemalem, ea terra à Graecis διακεκαυμένη vocatur: quod neque fruges propter exustam terrā nasci, neque homines propter nimium ardorem durare possunt: extrema autem regionis sphaerae duorum circulorum, quorum alter Boreus, alter Notius vocatur, sive Arctici circuli & eius qui Antarcticus vocatur, non habitantur, ideo quod sol ab his circulis semper est longe, venti quoque assiduos habent flatus. Quamvis enim sol perveniat ad Aestivum circulum, tamen longe ab Arctico videbitur fine: id ita esse hinc quoque licet intelligere: Cum enim sol pervenit ad eum circulum qui Hiemalis vocatur, & efficiat nobis qui prope eum sumus constituti, nimium frigus, quid arbitramur eis locis frigoris esse, qui longius etiam absunt à nobis? Quod cum in hac parte sphaerae fiat, idem in altera parte definitum putabimus, ideo, quod similes eius sunt effectus. Praeterea hinc quoque intelligimus illic maximum frigus, & in aestivo circulo calorem esse: quod quae terra habitatur. Eos tamen videmus qui proxime sint Arcticum finem, uti bracis & eiusmodi vestitu: qui autem proximi sint aestivo circulo, eos Aethiopas & perusto corpore esse. Habitatur autem sic temperatissimo caelo, cum inter aestivum circulum & Arcticum finem haec perveniat temperatio: quòd ab Arctico circulo frigus, ab aestivo fervor exortus in unum concurrens efficit: media finem temperatam, quae habitari possit. Itaque cum sol ab eo loco discessit, hiems necessario conflictamur,

mur, quòd ventum exorientem non reuerberat sol. Quod cum veniat in hac definitione, illud quoque fieri posse videmus, vt Hiemali circulo nobis ad Antarcticũ finem habitari possit: quòd pares eodem perueniant casus. Certum quidem esse nemo contendit, neque peruenire eò potest quisquam propter interiectum terræ, quæ propter ardorem non habitatur. Sed cum videmus hanc regionem sphæræ habitari, illam quoq; in simili causa posse constitui suspicamur.

3 *SED quoniam quæ nobis de terræ positione dicenda fuerunt, & sphæram totam definiuimus, nunc quæ in ea Signa sint, singulatim nominabimus, E quibus igitur primum duas Arctos, & Draconem: deinde Arctophylacacum Corona dicimus: Ceteum, qui Engonasin vocatur. Exinde Lyram cum Olore, & Cepheo, & eius vxore Cassiepeia, filiáque Andromeda, & genero Perseo: dicimus etiam protinus Aurigam à Græcis ἡνίοχον appellatum: Ophiuchum præterea cum Sagitta & Aquila, paruóque Delphine. Indo Equum dicimus, cum eo sidere quod Deltoton vocatur. His corporibus enumeratis, ad duodecim Signa perueniemus. Ea sunt hæc, Aries, Taurus, Gemini: deinde Cancer cum Leone & Virgine: præterea Libra, dimidia pars Scorpionis, & ipse Scorpius cum Sagittario & Capricorno: Aquarius autem cum Piscibus reliquas habet partes. His enumeratis, suo ordine est Cetus cum Eridano flumine, & Lepore. Deinde Orion cum Cane, & eo signo quod προκύων dicitur. Præterea est Argo cum Centauro, & Ara: deinde Hydra cũ Pisce qui Notius vocatur. Horum omnium non inutile videtur historias proponere: quæ certè aut vetustatem ad scientiam, aut iocunditatem ad delectationem afferent lectori. Igitur, vt supra diximus, initium est nobis Arctos maxima.*

4 *HANC autem Hesiodus ait esse Callisto nomine, Lycaonis filiam, eius qui in Arcadia regnauit: eámque studio venationis inductam, ad Dianam se applicuisse: à qua non mediocriter esse dilectam, propter vtriusque consimilem naturam. Postea autem ab Ioue compressam, veritam Dianæ suum dicere euentum, quòd diutius celare non potuit: nam iam vtero ingrauescente, propediem partus in flumine corpus exercitatione defessum cum recrearet, à Diana cognita est non conseruasse virginitatem: cui dea pro magnitudine suspicionis non minorem retribuit pœnam: erepta enim facie virginali, in vrsæ speciem est conuersa, quæ Græcè ἄρκτος appellatur. In ea figura corporis Arcada procreauit. Sed, vt ait Amphis comœdiarum scriptor, Iupiter simulacro effigiẽ Dianæ, cum virginem venantem vt adiutans persequeretur, amotam conspectu aliarum compressit: quæ rogata à Diana quid ei accidisset, quod tam grandi vtero videretur, illius peccato id euenisse dixit: itaque propter eius responsum, in quam figuram supra diximus, eam Diana conuertit. Quæ cum in silua vt fera vagaretur, à quibusdam Aetolorum capta, ad Lycaonem pro munere in Arcadiam cum filio est deducta. Ibi dicitur inscia legis, in Iouis Lycæi templum se coniecisse: quam confestim filius est secutus. Itaque cum eos Arcades insecuti, interficere conarentur, Iupiter memor peccati, ereptam Callisto cum filio inter sidera collocauit, eámque Arctum. filium autem Arctophylaca nominauit, de quo postea dicemus. Nonnulli etiam dixerunt, cum Calisto ab Ioue esset compressa, Iunonem indignatam in vrsam eam conuertisse. quam Diana venanti obuiam factam, ab ea interfectam, & postea cognitam inter sidera locatam. Sed alij dicunt, cum Callisto Iupiter esset in siluam persecutus, Iunonem suspicatam id quod euenit, contendisse vt eum manifestò diceret deprehendisse. Iouem autem quò facilius suum peccatum tegeretur, in vrsæ speciem conuersam reliquisse: Iunonem autem in eo loco pro virgine vrsam inuenisse, quam Dianæ venanti, vt eam interficeret, demonstrasse: quod factum vt perspiceretur Iouem ægrè tulisse, effigiem vrsæ stellis figuratam constituisse. Hoc signum vt complures dixerunt non occidit. Qui volunt aliqua de causa esse institutum, negant Tethyn Oceani vxorem id recipere, cum reliqua sidera eò perueniant in occasum: quòd Tethys Iunonis sit nutrix, cui Calisto succubuerit vt pellex. Araethus autem Tegeates historiarum scriptor, non Callisto, sed Megisto dicit appellatã: & non Lycaonis, sed Cetei filiam, Lycaonis neptem. Præterea Cetea ipsam Engonasin nominari. Reliqua autem superioribus conueniunt: quæ res in Nonacri monte Arcadiæ gesta demonstratur.*

ARCTOS MINOR. Hanc Aglaosthenes qui Naxica conscripsit, ait Cynosuram esse vnam de Iouis nutricibus ex Idæis nymphis: ab eius quoque nomine & vrbem quæ Hestiea vocatur, à Nicostrato & sodalibus eius constitutam, & portum qui ibi est, & agri maiorem partem Cynosuram appellatam. Hanc autem inter Curetas fuisse, qui Iouis fuerunt administri. Nonnulli etiam Helicen & Cynosuram nymphas esse Iouis nutrices dicunt: & hac re etiam pro beneficio in mundo collocatas, & vtrasque Arctos appellatas esse, quas nostri Septentriones dixerunt: sed maiorem arcton complures plaustro similem dixerunt, & ἅμαξαν Græci appellauerunt. Cuius hæc memoriæ prodita est causa: In initio qui sidera perviderunt, & numerum stellarum in vnaquaque specie corporis constituerunt, & non Arctum, sed Plaustrum nominauerunt. Ex septem stellis, duæ quæ pariles & maximè in vno loco viderentur, pro bobus haberentur: reliquæ autem quinque figuram plaustri simularent. Itaq; & quod proximum huic est signũ

Bootem nominari voluerunt, de quo posterius plura dicemus. Aratus quidem non hac re Bootem, nec illud Plaustrum dicit appellari, sed quod Arctos videatur vt Plaustrum circa polum, qui Boreus appellatur, versari: & Bootes agitare eam dicatur. In quo non mediocriter videtur errare. Postea autem de septem stellis, vt Parmeniscus ait, quinque & viginti sunt à quibusdam astrologis constituta, vt Vrsa species, non septem stellis perficeretur. Itaque & ille qui antea Plaustrum sequens, Bootes appellabatur, Arctophylax est dictus, & iisdem temporibus quibus Homerus fuit, hac Arctos est appellata. de Septẽtrionibus ille enim dicit, hanc vtroque nomine, & Arcton & Plaustrum nominari: Bootem autem nusquam meminit Arctophylaca nominari. Incidit etiam compluribus erratio, quibus de causis minor Arctos Phœnice appelletur: & illi qui hanc obseruant, verius & diligentius nauigare dicantur. & quare si hac sit certior quàm maior, non omnes hanc obseruent: qui non intelligere videntur de qua historia sit profecta ratio, vt Phœnice appelletur. Thales enim qui diligenter de his rebus exquisiuit, & hanc primus Arcton appellauit, natione fuit Phœnix, vt Herodotus Milesius dicit. Igitur omnes qui Peloponnesum incolunt, priore vtuntur Arcto. Phœnices autem quam à suo inuentore acceperunt, obseruant: & hanc studiosius perspiciendo diligentius nauigare existimantur, & verè eam ab inuentoris genere Phœnicem appellant.

SERPENS. Hic vasto corpore ostenditur inter duas Arctos collocatus: qui dicitur aurea mala Hesperidum custodisse, & ab Hercule interfectus, ab Iunone inter sidera collocatus: quod illius opera Hercules ad eum est profectus, qui hortum Iunonis tueri solitus existimatur. ait enim Pherecydes, Iunonem cum duceret Iupiter vxorem, Terram inuenisse ferentem aurea mala cum ramis: quæ Iunonem admiratam, petiisse à Terra, vt in suis hortis sereret, qui erant vsque ad Atlantem montem. Cuius filiæ cum sæpius de arboribus mala decerperent, Iuno dicitur hunc ibi custodem posuisse: hoc etiam signi erit, quòd in sideribus supra eius Draconem, Herculis simulacrum ostenditur, vt Eratosthenes demonstrat: quare licet intelligere, hunc maxime Draconem dici. nonnulli etiam dixerunt hunc Draconem à gigantibus Mineruæ obiectum esse, cum eos oppugnaret: Mineruam autem arreptum draconem contortum ad sidera iecisse, & ad ipsum axem cœli fixisse: itaque eum adhuc implicato corpore videri, vt nuper ad sidera perlatum.

ARCTOPHYLAX. De hoc fertur, vt sit Arcas nomine, Callistus & Iouis filius, quem dicitur Lycaon, cum Iupiter ad eum in hospitium venisset, cum alia carne concisum pro epulis apposuisse. studebat enim scire, si deus esset qui suum hospitium desideraret. Quo facto non minore pœna est affectus nam statim Iupiter mensa proiecta, domum eius fulmine incendit: ipsum autem in lupi figuram conuertit: at pueri membra collecta & composita in vnum, dedit cuidam Aetolorum alendum, qui adolescens factus, in siluis cum venaretur, inscius vidit matrem in vrsæ speciem conuersam, quam interficere cogitans, persecutus est in Iouis Lycæi templum: quò & qui accessisset, morte pœna erat Arcadum lege. Itaque cùm vtrunque necesse esset interfici, Iupiter eorum misertus, ereptos inter sidera collocauit, vt ante diximus. Hic autem è facto sequens Vrsam perspicitur, & Arctum seruans Arctophylax est appellatus. Nonnulli hunc Icarum Erigones patrem dixerunt, cui propter iustitiam & pietatem existimatur Liber pater vinum & vitem & vuam tradidisse, vt ostenderet hominibus quomodo sereretur, & quid ex eo nasceretur: & cum esset natum, quomodo eo vti oporteret. Qui cum seuisset vitem, & diligentissime administrando floridam facile fecisset, dicitur hircus in vineam se coniecisse, & quæ ibi tenerrima folia videret, decerpsisse: quo facto, Icarium irato animo tulisse, eúmque interfecisse, & ex pelle eius vtrem fecisse, ac vento plenum præligasse, & in medium proiecisse, suósque sodales circum eum saltare coëgisse. Itaque Eratosthenes ait: Ικαρίου ποσὶ πρῶτα περὶ τράγον ὠρχήσαντο. *Alii dicunt Icarium cum à Libero patre vinum accepisset, statim vtres plenos in plaustrum imposuisse: hac re etiam Bootem appellatum: qui cum perambulans Atticorum fines pastoribus ostenderet, nonnulli eorũ auiditate pleni, nouo genere potionis inducti somno consopiuntur: atq; alius aliam se in partem reiiciunt, vt semimortua mẽbra iactantes, alia ac decebat loquebantur. Reliqui eorum arbitrati venenum ab Icario datum pastoribus, vt eorũ pecora abigeret in suos fines, Icarum interfectum in puteũ deiecerunt: sed vt alii demonstrant, secundum arborẽ quandam defoderunt. Qui autem obdormierant experrecti, cum se nunquã melius quiesse faterentur, ac requirerent Icarium, vt pro beneficio muneraretur, interfectores eius animi conscientia permoti, statim se fugæ mandauerunt, & in insulam Aeolorum peruenerunt: à quibus vt hospites recepti, domicilia sibi constituerunt. At Erigone Icarii filia permota desiderio parentis, cùm eum non redire videret, ac persequi conaretur, canis Icarii, cui Mera fuerat nomen, vlulans vt videretur obitum domini lachrimari, rediit ad Erigonen, cui non minimam cogitata mortis suspicionem ostendit: neq; enim puella timida suspicari debebat nisi patrem interfectum, qui tot dies ac menses abesset. At canis vestem eius tenens dentibus, perduxit ad cadauer. Quod filia simul ac vidit, desperata spe, solitudine ac paupertate oppressa, multis miserata lachrimis, in eadem arbore qua parens sepultus videbatur, suspendio sibi mor-*

tem

tem conscivit. Cui canis mortua spiritu suo parentavit: nonnulli enim hunc in puteum se deiecisse dixerunt Anygrum nomine: quare postea neminem ex eo puteo bibisse, memoriæ tradiderunt. Quorum casum Iupiter miseratus, in astris corpora eorum deformavit. Itaque complures Icarium, Booten: Erigonem, Virginem nominaverunt, de qua posterius dicemus: Canem autem sua appellatione & specie Caniculam dixerunt: quæ à Græcis, quod ante maiorem Canem exoritur, προκύων appellatur. Alij hos à Libero patre figuratos inter sidera dicunt. Interim cum in finibus Atheniensium multæ virgines sine causa suspendio sibi mortem consciscerent, quod Erigone moriens erat precata, vt eodem leto filiæ Atheniensium afficerentur quo ipsa foret obitura, nisi Icarij mortem persecuti, & eum forent vlti. Itaque cum id evenisset, vt ante diximus, pœnitentibus eis Apollo dedit responsum: Si vellent eventu liberari, satisfacerent Erigonæ. Qui quòd ea se suspenderat, instituerunt, vt tabula interposita pendente, funibus se iactarent, vt qui pendens vento movetur: quod sacrificium solenne instituerunt. Itaque & privatim & publicè faciunt, & id Aletidas appellant: quod eam patrem persequentem cum cane, vt ignotam & solitariam oportebat, mendicam appellabant, quas Græci ἀλήτιδας nominant. Præterea Canicula exoriens, æstu eorum loca & agros fructibus orbabat: & ipsos morbo affectos, pœnas Icario cum dolore sufferre cogebat, eo quòd latrones recepissent. Quorum rex Aristæus Apollinis & Cyrenes filius, Actæonis pater, petit à parente, quo facto à calamitate civitatem posset liberare: quem deus iubet multis hostijs expiare Icarij mortem, & ab Ioue petere, vt quo tempore Canicula exoriretur, dies quadraginta ventum daret qui æstui caniculæ mederetur. Quod iussum Aristæus confecit, & ab Ioue impetravit vt Etesiæ flarent: quas nonnulli Etesias dixerunt, quòd quotannis certo tēpore exoriūtur ἔτος enim Græce, annus est Latine. Nonnulli etiam Etesias appellaverunt, quòd expostulatæ sunt ab Ioue, & ita cōcesse. Sed de hoc in medio relinquamus, ne nos omnia præripuisse existimemur Sed vt ad propositum revertamur, Hermippus qui de sideribus scripsit, ait, Cererem cum Iasione Thusci filio concubuisse: quamobrem fulmine percussum complures cum Homero dixerunt. Ex his, vt Petellides Gnosius historiarum scriptor demonstrat, nascuntur filij duo, Philomelus & Plutus: quos negant inter se convenisse: nam Plutum qui ditior fuerit, nihil fratri suo de bonis concessisse. Philomelum autem necessario adductum, quodcunque habuerit, ex eo boves duos emisse, & ipsum primum plaustrum fabricatum esse: itaque arando & colendo agros, ex eo se aluisse. cuius matrem inventum miratam, vt arantem eum inter sidera constituisse, & Booten appellasse. Ex hoc autem Pareanta demonstrant natum, qui de suo nomine Parios, & oppidum Paron appellavit.

CORONA. Hæc existimatur Ariadnes fuisse, à Libero patre inter sidera collocata. Dicitur enim in insula Dia cùm Ariadne Libero nuberet, hanc primum coronam muneri a Venere & Horis accepisse, cum omnes dij in eius nuptijs dona conferrent. Sed (vt ait qui Cretica conscripsit) quo tempore Liber ad Minoa venit, cogitans Ariadnen comprimere, hanc coronam ei muneri dedit: qua delectata, non recusavit conditionem stupri. Dicitur etiam à Vulcano facta ex auro & Indicis gemmis, per quas Theseus existimatur de tenebris Labyrinthi ad lucem venisse. quòd aurum & gemma in obscuro fulgorem luminis efficiebant. Qui autem Argolica conscripserunt, hanc afferunt causam: Quòd Liber cum impetrasset à parente vt Semelem matrem ab Inferis reduceret, & quærens ad eos descensionem, ad Argivorum fines pervenisset, obviam ei quendam factum nomine Hypolipnum, hominem dignum eius seculi, qui petenti Libero descensionem monstraret. Hunc autem cum vidisset Hypolipnus puerum ætate miranda corporis pulchritudine reliquis præstantem, mercedem petisse ab eo quæ sine detrimento eius daretur. Liberum autem matris cupidum, si eam reduxisset, iurasse, quod vellet, se facturum: ita tamen, quòd deus homini non pudenti iuraret: pro quo Hypolipnus descensum monstravit. Igitur cum Liber ad eum locum venisset & vellet descendere, coronam quam à Venere muneri acceperat, deposuit in eo loco, qui στέφανος est è facto appellatus, noluit enim secum ferre, ne immortale donum mortuorum tactu coinquinaretur. Qui cum matrem incolumem reduxisset, Coronam dicitur inter astra collocasse, vt æterna memoria nominis efficeretur. Alij dicunt hanc Coronam Thesei esse, & hac re propter eum collocatam. Nam qui in astris dicitur Engonasin, is Theseus esse existimatur, de quo posterius plura dicemus. Dicitur enim, cum Theseus Cretam ad Minoa cum septem virginibus & sex pueris venisset, Minoa de virginibus Eribœam quandam nomine, candore corporis inductum, comprimere voluisse: quod cùm Theseus se passurum negaret, vt qui Neptuni filius esset, & valeret, contra tyrannum pro virginis incolumitate decertare. Itaque cum iam non de puella, sed de genere Thesei controversia facta esset, vtrum is Neptuni filius esset necne, dicitur Minos aureum annulum de digito sibi detraxisse, & in mare proiecisse: quem referre iubet Theseum si vellet se credi Neptuni filium esse: se enim ex Ioue procreatum facilè posse declarare. Itaque comprecatus patrem petijt aliquid signi, vt satisfaceret se ex eo natum: statimque tonitru

& fulgere cœli, indicium significationis fecisse. Simili de causa Theseus sine vlla præcatione aut religione parentu, in mare se proiecit: quem confestim delphinum magna multitudo mari prouoluta, lenissimis fluctibus ad Nereidas perduxit: a quibus annulũ Minoi, & à Thetide coronam, quam nuptijs à Venere muneri acceperat, retulit, compluribus lucentem gemmis. Alij autem à Neptuni vxore accepisse dicunt. Coronam Ariadna Theseus dono dicitur dedisse, cum ei propter virtutem & animi magnitudinem vxor esset concessa: hanc autem post Ariadnes mortem, Liberum inter sidera collocasse.

EN GONASIN. *Hunc Eratosthenes Herculem dicit, supra draconem collocatum, de quo antè diximus, eúmque paratum vt ad decertandum, sinistra manu pellem leonis, dextra clauam tenentem. Conatur interficere draconem Hesperidum custodem, qui nunquam oculos operuisse somno coactus existimatur, quo magis custos appositus esse demonstratur. De hoc etiam Panyasis in Heraclea dicit. Horum igitur pugnam Iupiter admiratus, inter astra constituit. Habet enim draco caput erectum: Hercules autem dextro genu nixus, sinistro pede capitis eius dextram partem opprimere conatur: dextra manu sublata vt feriens, sinistra proiecta cum pelle leonis, vt quam maximè dimicans appareat: etsi sit, qui negat hoc quenquam (vt Aratus) posse demonstrare: tamen conabimur, vt aliquid verisimile dicamus. Aristhus antem, vt antè diximus, hunc Cetea Lycaonis filium, Megistus patrem dicit, qui videtur vt lamentans filiam in vrsa signum conuersam, genu nixus palmas diuersas tendere ad cœlum, vt eam sibi dij restituant. Hegesianax autem Thesea dixit esse, qui Trœzene saxum extollere videtur: quòd existimatur Aegeus sub eo saxo Ellopium ensem posuisse, & Athra Thesei matri prædixisse, ne antè eum Athenas mitteret, quàm sua virtute lapide sublato, potuisset gladium patri referre. Itaque niti videtur, vt quam altissimè possit lapidem extollat. Hac etiã de causa nonnulli Lyram, quæ proxima ei signo est collocata, Thesei esse dixerunt: quod vt eruditus omni genere artium, Lyram quoque didicisse videbatur. Idque & Anacreon dicit:* ἀγχοῦ δ᾽αἰ τεῦ ἄινο Θησέος ἐςὶ λύρα. *Alij autem Thamyrin à musis excæcatum, vt supplicem ad genua iacentem dicunt. Alij Orphea à Thracijs mulieribus interfici, quod viderit Liberi patris initia. Aeschylus autem in fabula quæ inscribitur,* Προμηθεὺς λυόμενος, *Herculem ait esse, non cum dracone, sed cum Liguribus depugnantem. Dicit enim, quo tempore Hercules à Geryone boues abduxerit, iter fecisse per Ligurum fines. quos conatos ab eo pecus abducere, manus contulisse, & complures eorũ sagittis confixisse. Sed postquam Herculem tela deficerent, multitudine barbarorum & inopia armorum defessum, se ingeniculasse, multis iam vulneribus acceptis: Iouem autem misertum filij curasse vt circa eum magna lapidum copia esset: quibus se Herculem defendisse, & hostes fugasse. Itaque Iouem similitudinem pugnantis inter sidera constituisse. Hunc etiam nonnulli Ixiona brachijs vinctis esse dixerunt: quod vim Iunoni voluerit afferre. Alij Promethea in monte Caucaso vinctum.*

LYRA. *Inter astra constituta est, hac, vt Eratosthenes ait, de causa: quòd initio à Mercurio facta de testudine, Orpheo est tradita, qui Calliopes & OEagri filius, eius rei maxime studiosus. Itaque existimatur suo artificio feras etiam ad se audiendum allexisse: qui quærens vxoris Eurydices mortem, ad Inferos descendisse existimatur, & ibi deorum progeniem suo carmine laudasse, præter Liberum patrem: hunc enim obliuione ductus prætermisit, vt Oeneus in sacrificio Dianam. Postea igitur Orpheus, vt complures dixerunt, in Olympo monte, qui Macedoniam diuidit à Thracia: sed, vt Eratosthenes ait, in Pangæo sedens, cum cantu delectaretur, dicitur Liber ei obiecisse Bacchas, quæ corpus eius discerperent interfecti. Sed alij dicunt. quòd initia Liberi sit speculatus, id ei accidisse: musas autem collecta membra sepulturæ mandasse, & lyram quo maxime potuerant beneficio, illius memoriæ causa figuratam stellis inter sidera constituisse Apollinis & Iouis voluntate: quòd Orpheus Apollinem maximè laudaret, Iupiter autem filio beneficium concessit. Alij autem dicunt Mercurium, cum primum lyram fecisset, in Cyllene monte Arcadiæ, septem chordas instituisse ex Atlantidum numero: quòd Maia vna ex illarum numero esset, quæ Mercurij est mater. Deinde postea cùm Apollinis boues abegisset, deprehensus ab eo quo sibi facilius ignosceret, petenti Apollini vt liceret dicere se inuenisse lyram, concessit, & ab eo virgulam quandam muneri accepit: quam manu tenens Mercurius, cum proficisceretur in Arcadiam, & vidisset duos dracones inter se coniuncto corpore, alium, alium appetere, vt qui dimicare inter se viderentur, virgulam inter vtrunque subiecit, itaque discesserunt: quo facto eam virgulam pacis causa dixit esse constitutam. Nonnulli etiam cum faciunt Caduceos, duos dracones implicatos virgula faciunt: quod initium Mercurio fuerat pacis. Eius exemplo & athletæ, & in reliquis eiusmodi certationibus virgula vtuntur. Sed vt ad propositum reuertamur, Apollo lyra accepta dicitur Orphea docuisse: & postquam ipse citharam inuenerit, illi lyram concessisse. Nonnulli etiam dixerunt, Venerem cum Proserpina ad iudicium Iouis venisse, cui earum Adonin concederet: quibus Calliopen ab Ioue datam iudicem, quæ musa Orphei est mater. Itaque iudicasse, vti dimidiam partem anni earum vnaquæque possideret. Venerem autem indignatam, quòd non sibi propriũ concessisset, obiecisse omnibus quæ in Thracia essent mulieribus, vt Orphea amore inducta, ita sibi quæque appeteret,*

appeteret, vt membra eius discerperent: cuius caput in mare de mõte prelatum, fluctibus in insulam Lesbon est reiectum: quod ab his sublatum & sepultura est mandatum: pro quo beneficio ad musicam artem ingeniosissimi existimantur esse. Lyra autem à musis, vt antè diximus, inter astra constituta est. Nonnulli aiunt, quòd Orpheus primus puerilem amorem induxerit, mulieribus visum contumeliam fecisse illis, ab hac re interfectum.

OLOR. Hunc Græci κύκνον appellant, quem complures propter ignotam illis historiam, communi genere auium ὄρνιν appellauerunt: de quo hæc memoria prodita est causa: Iupiter cum amore inductus, Nemesin diligere cœpisset, neque ab ea vt secum concũberet impetrare potuisset, hac cogitatione amore est liberatus: iubet enim Venerem aquilæ similatã, se sequi, seséque ipse in olorem conuertit, & vt aquilã fugiens ad Nemesin confugit, & in eius gremio se collocauit: quem Nemesis non aspernata, amplexũ tenens, somno est consopita: quam dormientem Iupiter compressit, ipse autem auolauit: & quòd ab hominibus altè volans cœlo videbatur, inter sidera dictus est esse constitutus: quod ne falsum diceretur, Iupiter è facto eum volantem, & aquilã sequentem, collocauit in mundo. Nemesis autem, vt quæ auiũ generi esset iuncta, mensibus actis, ouum procreauit: quod Mercurius auferens, detulit Spartã, & Ledæ sedenti in gremium proiecit, ex quo nascitur Helena, cæteras corporis specie præstans, quam Leda suam filiam nominauit. Alij autem cum Leda Iouem concubuisse in olorem conuersum, dixerunt: de quo in medio relinquimus.

CEPHEVS. Hunc Euripides cum cæteris, Phœnicis filium, Aethiopum regem esse demonstrauit, Andromedæ patrem, quam Ceto propositã notissima historia dixerunt: hanc autẽ Perseum à periculo liberatam, vxorem duxisse. Itaque vt totum genus eorum perpetuo maneret, ipsum quoque Cephea inter sidera superiores numerasse.

CASSIEPEIA. De hac Euripedes & Sophocles & alij complures dixerunt, vt gloriata sit se forma Nereidas præstare: pro quo facto inter sidera sedens in siliquastro constituta est: quæ propter impietatem vertente se mundo resupinato capite ferri videtur.

ANDROMEDA. Hæc dicitur Mineruæ beneficio inter astra collocata, propter Persei virtutem, quòd eam Ceto propositam à periculo liberaret: nec enim ab ea minorem animi beneuolentiam pro beneficio accepit. Nam neque pater Cepheus, neque Cassiepeia mater ab ea potuerunt impetrare, quin parentes & patriam relinquens Persea sequeretur. Sed de hac Euripedes hoc eodem nomine fabulam commodissime scribit.

PERSEVS. Hic nobilitatis causa, & quòd inusitato genere cõcubitionis esset natus, ad sidera dicitur peruenisse: qui missus à Polydecte Magnetis filio ad Gorgonas, à Mercurio qui eum dilexisse existimatur, talaria & petasum accepit. præterea & galeam, qua indutus ex aduerso non poterat videri, Itaque Græci ἄιδος galiam dixerunt esse: non vt quidam inscientissime interpretantur, eum Orci galea vsum: quæ res nemini docto potest probari. Fertur etiam à Vulcano falcem accepisse ex adamante factã, qua Medusam Gorgonem interfecit: quod factum nemo conscripsit. Sed vt ait Aeschylus Tragœdiarũ scriptor in Phorcys, Grææ fuerunt Gorgonũ custodes: de quo in primo libro Genealogiarum scripsimus, quæ vtraque vno oculo vsa existimantur, & ita suo quæque tempore accepto oculo vigilias egisse. Hunc Perseus vna earum tradente, exceptum in paludem Tritonida proiecit. Itaque custodibus excæcatis, facile Gorgonem somno consopitam interfecit: cuius caput Minerua in pectore dicitur habere collocatum. Euhemerus quidem Gorgonem à Minerua dicit interfectam: de quo alio tempore plura dicemus.

HENIOCHVS. Hunc nos Aurigam Latine dicimus, nomine Erichthonium, vt Eratosthenes mõstrat: quem Iupiter cum vidisset primum inter homines equos quadrigis iunxisse, admiratus est ingeniũ hominis, ad Solis inuenta accessisse: quod is princeps quadrigis inter deos est vsus: sed Erichthonius & quadrigas, vt ante diximus, & sacrificia Mineruæ, & templum in arce Atheniensium primus instituit: de cuius progenie Euripedes ita dicit: Vulcanum Mineruæ pulchritudine corporis inductum, petijsse ab ea vt sibi nuberet, neque impetrasse: & cœpisse Mineruam sese occultare in eodem loco, qui propter Vulcani amorem Hephæstius est appellatus: quo persecutum Vulcanum, ferunt cœpisse ei vim afferre: & cum plenus cupiditatis ad eam vt complexui se applicaret repulsus, effudit in terram voluptatem. Quo Minerua pudore permota, pede puluerem iniecit. Ex hoc autem nascitur Erichthonius anguis, qui ex terra & eorum dissensione nomen possedit. Eum dicitur Minerua in cistula quadam vt mysteria cõtectum, ad Erichthei filias detulisse, & his dedisse seruandum: quibus interdixit, ne cistulam aperirent. Sed vt hominum est natura cupida, vt eò magis appetant quò interdicatur: sæpius virgines cistulam aperuerunt, & anguem viderunt: quo facto insania à Minerua iniecta, de arce Atheniensium se præcipitauerunt: anguis autẽ ad Mineruæ clypeum confugit, & ab ea est educatus. Alij autem anguina tantum crura habuisse Erichthonium dixerunt, eúmq; primo tempore adolescentiæ ludos Mineruæ Panathenæa fecisse, & ipsum quadri-

gis concurrisse pro quibus factis inter sidera dicitur collocatus. Nonnulli etiam qui de sideribus scripserunt, hunc natione Argeum, Orsilochum nomine, primum quadrigarum inuentorē esse dixerunt, & pro inuentione siderum locum possedisse. Alij autem hunc Mercurij filium ex Elicia natum nomine Myrtilum, OEnomai aurigam definerunt, cuius post notam omnibus mortem apparens corpus in mundo constituisse existimatur. Huius in humero sinistro Capra instare & in manu sinistra Hædi videntur formati: De quibus nonnulli ita dicunt: Olenum quendam fuisse nomine Vulcani filium: ex hoc duas nymphas AEga & Helicen natas, quæ Iouis fuerunt nutrices. Alij autem etiam ab his vrbes quasdam appellari dixerunt, & Olenon in Aulide, Helicen autem in Peloponneso, & Aegam in Aemonia ibi nominari: de quibus Homerus in Iliados secundo dicit. Parmeniscus autem ait, Melissea quendam fuisse Cretæ regem: ad eius filias Iouem nutriendum esse delatum. quæ quod lac non habuerint, capram ei admisisse, Amalthæam nomine, quæ eum dicitur educasse. Hanc autem geminos hædos solitam esse procreare, & ferè eo tempore peperisse, quo Iupiter nutriendus est allatus. Itaque propter beneficium matris & hædos quoque dicitur inter sidera collocasse. Hos autem Hædos Cleostratus Tenedius dicitur primus inter sidera ostendisse. Musæus autem dicit Iouem nutritum à Themide & Amalthæa nympha, quibus eum mater Ops tradidisse existimantur: Amalthæam autem habuisse capram quandam vt in delicijs, quæ Iouem dicitur aluisse. Nonnulli etiam Aegam Solis filiam dixerunt, multis candore corporis præstantem, cui contrarium pulchritudini horribilis aspectus existebat: quo Titanes perterriti petierunt à Terra vt eius corpus obscuraret: quam Terra specu quodam celasse dicitur in insula Creta: quæ postea Iouis fuisse nutrix, vt ante ostendimus, demonstratur. Sed cum Iupiter fidens adolescentia, bellum contra Titanas appararet: responsum est ei, si vincere vellet, vt αἰγὸς pelle tectus & capite Gorgonis, bellum administraret, quā Aegida Græci appellauerunt. Itaque facto eo quod supra declarauimus, Iupiter Titanas superans regnum est adeptus, & reliqua ossa αἰγὸς caprina pelle contecta, anima donauit, & stellis figuratam memoriæ commendauit: & postea quibus ipse vicerat tectus, Mineruæ concessit. Euhemerus ait Aegam quandā fuisse Panos vxorem: eam ab Ioue compressam peperisse: quem viri sui Panos diceret filium. Itaque puerum Aegipana, Iouem verò Aegiochum dictum: qui quod eum diligebat plurimum, inter astra capræ figura, memoriæ causa collocauit.

OPHIVCHVS, qui apud nostros scriptores Anguitenens dictus est, supra Scorpionem constitutus, tenens manibus anguem medium corpus eius implicantem. Hunc complures Carnabonta dixerunt nomine, Getarum regem, qui sunt in Mysia regione, fuisse. qui eodem tempore regno est potitus, quo primum semina frugum mortalibus tradita esse existimantur. Ceres enim cum sua beneficia largiretur hominibus, Triptolemum, cuius ipsa fuerat nutrix, in curru draconum collocatum (qui primus hominum vna rota dicitur vsus, ne cursu moraretur) iussit omnium nationum agros circumeuntem semina partiri: quò facilius ipsi posterique eorum à fero victu segregarentur. Qui cum peruenisset ad eum, quem supra diximus, Getarum regem, ab eo primum hospitaliter acceptus: deinde, non vt beneficus aduena & innocens, sed vt crudelissimus hostis insidijs captus, aliorum paratus producere, suam penè perdidit vitam. Carnabontis enim iussu cum draco vnus eorum esset interfectus, ne cum Triptolemus sensisset insidias sibi parari, curru præsidium sibi constituere speraret: Ceres eò venisse, & erepto adolescenti currum, dracone altero subiecto, reddidisse: regem pro cœpto maleficio pœna non mediocri affecisse. Hegesianax eum dicit, Cererem memoriæ hominū causa ita Carnabonta sideribus figurasse, manibus tenentem draconem, vt interficere existimetur: qui ita vixerat acerbè, vt iucundissimam sibi consciscerot mortem. Alij autem Herculem esse demonstrant, in Lydia apud flumen Sagarim anguem interficientem: qui & homines complures interficiebat, & ripam frugibus orbabat. Pro quo facto ab regina Omphala quæ ibi regnabat, multis ornatum muneribus Argos remissum: ab Ioue autem propter fortitudinem inter sidera collocatum. Nonnulli etiam Triopam Thessalorum regem dixerunt esse: qui cum suum domicilium tegere conaretur, Cereris ab antiquis collocatum diruit templum. Pro quo facto à Cerere fame obiecta, nunquam postea frugibus vllis saturari potuisse existimatur. Nouissime prope ad terminum vitæ dracone obiecto, mala plurima perpessus, aliquando mortem adeptus, inter astra Cereris voluntate est constitutus. Itaque adhuc videtur eum draco circumplexus æterna mærentem afficere pœna. Polyzelus autem Rhodius hunc Phorbanta nomine demonstrat, qui Rhodijs auxilio maximo fuisse demonstratur. Nam cum eorum insulam serpentium multitudine occupatam, ciues Ophiusam appellassent, & in ea multitudine ferarum draco fuisset ingenti magnitudine, qui plurimos eorum interfecisset, & patria denique deserta cauere coēgisset, dicitur Phorbas Triopæ filius ex Hiscilla Myrmidonis filia natus, eò tempestate delatus, omnes feras & eum draconem interfecisse: qui cum maxime Apollini dilectus esset, locatus inter sidera dicitur, vt interficiens draconem, laudis & memoriæ causa videretur. Itaque Rhodij quotiescunque à litore longius prodeunt, classes primus sacrificant Phorbantis aduentus, talis vt illius euentus inopinatæ

virtutis

virtutis accidat ciuibus, qualis inscium Phorbāta futura laudis ad sidera gloria pertulit casus. Complures etiam astrologi hunc Aesculapiū finxerunt, quē Iupiter Apollinis causa inter astra collocauit. Aesculapius enim cum esset inter homines, & tantum medicina cæteris præstaret, vt non satis ei videretur hominum dolores leuare, nisi etiam mortuos reuocaret ad vitam, nouissime fertur Hippolytum, qui iniquitate nouercæ, & inscientia parentis erat interfectus, sanasse, ita vti Eratosthenes dicit. Nonnulli Glaucum Minois filium eius opera reuixisse dixerunt: pro quo vt peccato, Iouem domū eius fulmine incendisse: ipsum autem propter artificium & Apollinem eius patrem inter sidera anguem tenentem constituisse. Vt quidam dixerunt, hac de causa anguem dicitur tenere: quòd cum Glaucum cogeretur sanare, conclusus quodam loco secreto, bacillum tenens manu, cum quid ageret cogitaret, dicitur anguis ad bacillum eius arrepsisse: quem Aesculapius mente commotus interfecit, bacillo fugientem feriens sæpius. Postea fertur alter anguis eodem venisse, ore ferens herbam, & in caput eius imposuisse: quo facto, vtrosque loco fugisse: qua re Aesculapium vsum, & eadem herba Glaucum reuixisse. Itaque Anguis & in Aesculapij tutelam, & in astris dicitur collocatus: qua consuetudine ducti posteri eius tradiderunt reliquis, vt medici anguibus vterentur.

SAGITTA. Hanc vnam de Herculis telis esse demonstrant, qua Aquilā dicitur interfecisse, quæ Promethei iocinora fertur exedisse: de quo pluribus verbis dicere non inutile videtur. Antiqui cùm maxima ceremonia deorum immortalium sacrificia administrarent, soliti sunt totas hostias in sacrorum consumere flamma. Itaque cum propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus non obtingerent, Prometheus qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Ioue impetrasse, vt partem hostiæ in ignem conijecerent, partem in suo consumerent victu: idque postea consuetudo confirmauit. Quod cum facile à deo, non vt ab homine auaro impetrasset, ipse Prometheus immolat tauros duos, quorum primùm iocinora cum in ara posuisset, reliquam carnem ex vtroque tauro in vnum compositam corio bubulo texit: ossa autem quæ circa fuerunt reliqua, pelle contecta in medio collocauit, & Ioui fecit potestatem, vt quam vellet eorum sumeret partem. Iupiter autem etsi non pro diuina fecit cogitatione, neque vt deum licebat, omnia quæ debuit antè prouidere: sed (quoniam credere instituimus historijs) deceptus à Prometheo, vtrunque putans esse taurum, delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque postea in solennibus & religiosis sacrificijs carne hostiarum consumpta, reliquias quæ pars fuit deorum, eodem igni comburunt. Sed vt ad propositum reuertamur: Iupiter cum factum rescisset, animo permoto mortalibus eripuit ignem: ne Promethei gratia plus deorum potestate valeret, néue carnis vsus vtilis hominibus videretur, cum concoqui non posset. Prometheus autem consuetus insidiari, sua opera ereptum mortalibus ignem restituere cogitabat. Itaque cæteris remotis, deuenit ad Iouis ignem: quo diminuto & in ferulam coniecto, lætus vt volare, non currere videretur, ferulam iactans, ne spiritus interclusus vaporis extingueret in angustia lumen. Itaque homines adhuc plerunque qui lætitiæ fiunt nuncij, celerrimè veniunt. Præterea in certatione ludorū cursoribus instituerunt ex Promethei consuetudine, vt currerent lampadem iactantes. Pro quo Iupiter facto mortalibus parem gratiā referens, mulierem tradidit his, quam à Vulcano factam deorum voluntate omni munere donauit, itaq; Pandora est appellata: Prometheum autem in monte Scythiæ nomine Caucaso ferrea catena vinxit: quē alligatū ad triginta milia annorum Aeschylus tragœdiarum scriptor ait. Præterea admisit ei Aquilam, quæ assidue noctu renascentia iocinora exesset. Hanc autem Aquilam nonnulli ex Typhone & Echidna natam: alij ex Terra & Tartaro: complures Vulcani factam manibus demonstrant, animámque ei ab Ioue traditam dicunt. Sed de eius solutione hæc memoriæ prodita est causa: Cum Iupiter Thetidis connubium pulchritudine corporis inductus peteret, neque à timida virgine impetraret, neque ea re minus efficere cogitaret, illo tempore Parcæ feruntur cecinisse fata, quæ perfici natura voluit rerum: dixerunt enim, quicunque Thetidis fuisset maritus, eius filiū patre fore laude clariorem: quod Prometheus non voluntate, sed necessitudine vigilans auditum Ioui nunciauit: qui veritus id quod ipse Saturno patri fecisset in simili causa, ne patris regno priuatus cogeretur, destitit Thetin velle ducere vxorem: & Prometheo pro beneficio meritam retulit gratiam, eúmque vinculis liberauit: neque id quod fuerat iuratus, remisit vacuum omni alligationi futurum. Sed memoriæ causa ex vtraque re, hoc est lapide & ferro, digitum sibi vinciri iussit: qua consuetudine homines vsi, quo satisfacere Prometheo viderentur, annulos lapide & ferro conclusos habere cœperunt. Nonnulli etiam coronam habuisse dixerunt, vt se victorē impune peccasse diceret. Itaq; homines in maxima lætitia victorijsque coronas habere instituerunt: id in exercitationibus & conuiuijs perspicere licebit. Sed, opinor, ad initium causa & interitum Aquilæ reuertamur. Hercules missus ab Euristheo ad Hesperidum mala, nescius viæ deuenit ad Promethea, quem in Caucaso monte vinctum fuisse supra diximus: à quo via demonstrata victoriæ, dum iter faceret, contendit vt & draconem, de quo ante diximus, interfectum diceret, & gratiam pro beneficio referret: nā confestim

honorem quem potuit, reddidit merenti. Qua dimissa homines instituerunt, vt hostijs immolatis iecinora consumerent in deorum altaribus, vt exsaturare eos pro visceribus Promethei viderentur. Vt Eratosthenes autem de Sagitta demonstrat, hac Apollo Cyclopas interfecit, qui fulmen Ioui fecerunt, quo Aesculapium interfectum complures dixerunt. Hanc autem sagittam in Hyperboreo monte Apollinem defodisse. Cum autem Iupiter ignouerit filio, ipsam sagittam vento ad Apollinem perlatam cum frugibus, quæ eo tempore nascebantur. Hanc igitur ob causam inter sidera demonstrant.

AQVILA. *Hæc est quæ dicitur Ganymedem rapuisse, & amanti Ioui tradidisse: hanc etiam Iupiter primus ex auium genere sibi delegisse existimatur: quæ sola tradita est memoria, contra solis exorientis radios contendere volare: itaque super Aquarium volare videtur. Hunc enim complures Ganymedem esse finxerunt. Nonnulli etiam dixerunt Meropem quendam fuisse, qui Coon insulam tenuerit regno, & à filia nomine Coon, & homines ipsos à se Meropas appellaret. Hunc autem habuisse vxorem quandam nomine Ethemeam, genere Nympharum procreatam: quæ cum desierit colere Dianam, ab ea sagittis figi cœpit, tandémq; a Proserpina viua ad inferos arrepta est: Meropē autē desiderio vxoris permotū, mortem sibi consciscere voluisse: Iunonem autem misertā eius, in Aquilā corpus eius conuertisse, & inter sidera constituisse: ne si hominis effigie eum collocaret, nihilominus memoriam tenens, coniugis desiderio moueretur. Aglaosthenes autem qui Naxica scripsit, ait Iouem Creta surreptum, Naxum delatū, & ibi esse nutritum: qui postquam peruenerit ad virilem ætatem, & voluerit bello lacessere Titanas, sacrificanti ei Aquilam auspicatam: quo auspicio vsum esse, & eam inter astra collocasse. Nonnulli etiam dixerunt Mercurium alij autem Anapladem pulchritudine Veneris inductum in amorem incidisse: & cum ei copia non fieret, animum, vt contumelia accepta defecisse: Iouem autē misertū eius, cum Venus in Acheloo flumine corpus ablueret, misisse aquilam, qui soccum eius in Amythaoniam Aegyptiorum delatum Mercurio traderet: quem persequens Venus ad cupientem sui peruenit: qui copia facta, pro beneficio Aquilā in mundo collocauit.*

DELPHINVS. *Hic qua de causa sit inter astra collocatus, Eratosthenes ita cum cæteris dicit: Neptunum quo tempore voluerit Amphitritem ducere vxorē, & illa cupiens conseruare virginitatem, fugeret ad Atlanta, complures eam quæsitum dimisisse: in his & Delphina quendam nomine, qui peruagatus insulas, aliquando ad virginem peruenit, eíque persuasit vt nuberet Neptuno, & ipse nuptias eorū administrauit: pro quo facto inter sidera Delphini effigiem collocauit. Et hoc amplius: qui Neptuno simulacra faciunt, Delphinum aut in manu, aut sub pede eius constituere videmus, quod Neptuno gratissimū esse arbitrantur. Aglaosthenes autem qui Naxica conscripsit, Tyrrhenos ait fuisse quosdam nauicularios qui puerum etiam Liberum patrem receptum, vt Naxum cum suis comitibus transuectū, redderent nutricibus nymphis: à quibus eum nutritum & nostri in progenie deorum esse, & complures Græci dixerunt: Sed vt ad propositū reuertamur. Nauicularij spe prædæ inducti, nauē auertere voluerunt: quod Liber suspicatus, comites suos iubet symphoniā canere: quo sonitu inaudito Tyrrheni, cum vsque adeo delectarentur, vt etiam in saltationibus essent occupati, cupiditate saltandi se in mare proiecerunt inscij, & ibi delphini sunt facti: quorum cogitationem cum Liber memoriæ hominum tradere voluisset, vnius effigiem inter sidera collocauit. Alij autem dicunt, hunc esse Delphina, qui Ariona citharœdū ex Siculo mari Tænarum transuexit: qui cum cæteros artificio præstaret, & circum insulas quæstus causa vagaretur, seruuli eius arbitrati plus in perfidiosa libertate commodi, quàm in placida seruitute esse, cogitare cœperunt, vt domino in pelagus proiecto, bona eius inter se partirentur: qui cum cogitationem eorum sensisset, petijt non vt dominus à seruis, & innocens ab improbis, sed vt parens à filijs, vt se liceret ornare, qua sæpe vicerat veste, quoniam nemo esset alius qui, vt ipse, suum quæstu prosequeretur euentum. Quod cum impetrasset, cithara sumpta, suam cœpit deflere mortē: quo sonitu ducti delphines, è toto mari pronatant ad Arionis cantum. Itaque deorum immortaliū potestate inuocata, super eos se deiecit: quorū vnus Ariona exceptum pertulit ad Tænarum litus. Cuius memoriæ causa, quæ ibi statua est Arionis, in ea delphini simulacrum affixum videtur pro qua re inter sidera ab antiquis astrologis est figuratum. Serui autem, qui se putabant seruitute elapsos, tempestate Tænarum perducti, à domino comprehensi, non mediocri supplicio sunt affecti.*

EQVVS. *Hunc Aratus & alij complures, Pegasum Neptuni & Medusæ Gorgonis filium dixerunt: qui in Helicone Bœotiæ monte vngula feriens saxum, fontem aperuit, qui ex eius nomine Hippocrene est appellatus. Alij dicunt, quo tempore Bellerophontes ad Prœtum Abantis filium, Argiuorum regem deuenerit, Antiam regis vxorem hospitis amore inductam, petijsse ab eo, vti sibi copiam faceret, promittens ei coniugis regnum. Quæ cum impetrare non posset, verita ne se ad regem criminaretur, occupat: eum sibi vim afferre voluisse Prœto dicit. Qui quòd eum dilexerat, noluit ipse supplicium sumere, sed quod æquū esse sciebat, mittit eum ad Iobatem Antiæ patrem, quam alij Sthenobœam dixerunt: vt ille filiæ pudicitiam*

tiam defendens, Bellerophontem obijceret Chimæra, quæ eo tempore Lyciorum agros flamma vastabat. Vnde victor profugiens, post fontis inuentionem cum ad cœlū contenderet euolare, neque longe iam abesset, despiciens iam ad terram, timore permotus decidit, ibique perisse dicitur: equus autem subuolasse, & inter sidera ab Ioue constitutus existimatur. Alij non criminatū ab Antia, sed ne sæpius audiret quod nollet, aut precibus eius moneretur, profugisse Argis dixerunt. Euripides autem in Menalippa, Hippen Chironis centauri filiam Thean antea appellatam dicit: quæ cum aleretur in monte Pelio, & studium in venando maximum haberet, quodam tempore ab Aolo Hellenis filio Iouis nepote persuasam, concepisse: cúmque iam partus appropinquaret, profugisse in syluam, ne patri, cum virginem speraret, nepotem procreasse videretur. Itaque cum parens eam persequeretur, dicitur illa petisse à deorū potestate, ne pariens a parente conspiceretur. Quæ deorum voluntate postquam peperit, in equam conuersa, inter astra est constituta. Nonnulli eam vatem dixerunt fuisse: sed quod deorum consilia hominibus sit enunciare solita, in equam esse conuersam. Callimachus autem ait, quòd desierit venari & colere Dianam, in quam, supra speciem diximus, eam Dianam conuertisse. Hac dicitur etiam hac re non esse in conspectu Centauri, quem Chirona esse nonnulli dixerunt: & etiam dimidiam apparere, quòd noluerit sciri, se fœminam esse.

DELTOTON. Hoc sidus velut litera est Græca in triangulo posita, itaque appellatur: quod Mercurius supra caput Arietis statuisse existimatur ideo, vt obscuritas Arietis huius splendore, quo loco esset, significaretur: & Iouis nomine, Græce Διός, primam literam deformaret. Nonnulli Aegypti positionem: alij, qua Nilus terminaret Aethiopiam & Aegyptum dixerunt: alij Siciliam figuratam putauerunt: alij quod orbem terrarum superiores trifariam diuiserunt, tres angulos esse constitutos dixerunt.

ARIES. Hic existimatur esse, qui Phrixum transtulisse & Hellen dictus est per Hellespontum: quem Hesiodus & Pherecydes ait habuisse auream pellē: de qua alibi plura dicemus. Sed Hellen decidisse in Hellespontum, & à Neptuno compressam, Pæona procreasse complures, nonnulli Hedonum dixerunt. Præterea Phrixum incolumem ad Aetam peruenisse, arietem Ioui immolasse, pellem in templo fixisse, & arietis ipsius effigiem ab Nube inter sidera constitutā, habere tempus anni quo frumentum seritur: ideo quòd tortum seuerit antè, quæ maximè fugæ fuit causa. Et Eratosthenes ait, arietem ipsum sibi pellem aureā detraxisse, & Phrixo memoriæ causa dedisse, ipsum ad sidera peruenisse: quare, vt supra diximus, obscurius videatur. Hunc autem nonnulli dixerunt in oppido Orchomenio, quod est in Bœotia, natum. Alij in Salonum Thessaliæ finibus procreatum. Alij dicunt Crethea & Athamantem cum alijs pluribus AEoli filios fuisse. Nonnulli etiam Athamantis filium Salmonea esse, AEoli nepotem dixerunt. Crethea autem habuisse Demodicen vxorem, quam alij Biadicen dixerunt. Hanc autem Phrixi Athamantis filij corpore inductam, in amorem incidisse, neque ab eo vt sibi copiam faceret, impetrare potuisse: itaque necessario coactā, criminari eum ad Crethea cœpisse, quòd diceret ab eo vim sibi penè illatam, & horum similia mulierum consuetudine dixisse. Quo facto Crethea vt vxoris amantem & regem decebat permotum, Athamanti vt de eo supplicium sumeret persuasisse. Nubem autem interuenisse, & ereptum Phrixum & Hellen eius sororem in Arietem imposuisse, & per Hellespontum quàm longissimè posset, profugere iussisse: Hellen decidisse, & ibi debitum naturæ reddidisse, & ex eius nomine Hellespontum appellatum. Phrixum Colchos peruenisse, & vt ante diximus, Arietis interfecti pellem in templo fixisse: ipsum autem à Mercurio ad Athamantem esse reductum: qui patri eius satisfecerit, eum innocentia confisum profugisse. Hermippus autem dicit, quo tempore Liber Africam oppugnauerit, deuenisse cum exercitu in eum locū, qui propter multitudinem pulueris Hammodes est appellatus. Itaque cum in maximum periculum deuenisset, quod iter necessario faciendum esse videbat, accessit eò, vt aqua maxima penuria esset: quo facto exercitus ad defectionem maximam venire cogebatur. Qui quid agerent dum cogitant, Aries quidam fortuitu ad milites eorum errans peruenit: quos cum vidisset, fuga præsidium sibi parauit. Milites autē qui eum fuerant conspicati, & si puluere & æstu pressi vix progrediebantur, tamen vt prædam ex flāma petentes arietem sequi cœperunt vsque ad eum locum, qui Iouis Hāmonis postea templo constituto, est appellatus. Quo cum peruenissent arietem quem consecuti fuerant, nusquam inuenire potuerunt: sed quod magis his fuerat optandum, aquæ magnā copiam in eo loco nacti sunt, corporibusque recuperatis Libero statim nunciauerunt. Qui gauisus, ad eos fines exercitum deduxit, & Iouis Hāmonis templum cum arietinis cornibus simulacro facto constituit. Arietē inter sidera figurauit, ita, vt cum Sol in eius foret signo omnia nascentia recrearentur, quæ veris tēpore consiunt: hac re maximè, quòd illius fuga Liberi recreauit exercitū. Præterea XII. signorū principē voluit esse: quòd illius optimus exercitus fuerit ductor. Sed de Hāmonis simulacro, Leon qui res Aegyptias conscripsit, ait: Cum Liber Aegyptū & reliquos fines regno teneret, & omnia primus hominibus ostēdisse diceretur, Hāmonē quendā ex Africa venisse, & pecoris multitudinem

eitudinem ad Liberū adduxiſſe, quo facilius & eius gratia vteretur, & aliquid primus inueniſſe diceretur. Itaque pro beneficio ei Liber exiſtimatur agrum dediſſe qui eſt contra Thebas Aegyptias:& qui ſimulacra faciunt Hāmonis, capite cornuto inſtituunt, vt homines memoriæ teneant, eum primū pecus oſtendiſſe. Qui autē Libero factū voluerunt aſsignare, quod non petierit ab Hammone, ſed vltrò ad eū ſit adductus, Liberi cornuta ſimulacra fecerunt, & Arietem memoriæ cauſa inter ſidera fixum dixerunt.

TAVRVS. Hic dicitur inter aſtra eſſe conſtitutus, quòd Europam incolumem tranſuexerit Cretā, vt Euripides dicit. Nonnulli aiunt, eum in bouem ſit conuerſa, vt Iupiter ei ſatiſfacere videretur, inter ſidera conſtituiſſe: quòd eius prior pars appareat vt tauri, ſed reliquum corpus obſcurius videatur. Spectat autem ad exortum ſolem, cuius oris effigiem quæ continent ſtellæ, Hyades appellantur. Has autem Pherecydes Athenienſis Liberi nutrices eſſe demonſtrat, numero ſeptem, quas etiam antea Nymphas Dodonidas appellatas. Harum nomina ſunt hæc, Ambroſia, Eudora, Pheſyle, Coronis, Polyxo, Phæo, Thyene. Hæ dicuntur à Lycurgo fugatæ, & præter Ambroſiam omnes ad Tethyn profugiſſe, vt ait Aſclepiades. Sed vt Pherecydes dicit, ad Thebas Liberum perlatum Iunoni tradiderunt. Quam ob cauſam ab Ioue gratia eis eſt relata, quod inter ſidera ſunt conſtitutæ. Pleiades autem appellatæ ſunt, vt ait Mnaſeas, quòd ex Atlante & Pleione Oceani filia ſint quindecim filiæ procreatæ, quarum quinque Hyades appellatas demonſtrat, quòd earum Hyas fuerit frater, à ſororibus plurimum dilectus, qui cum venans à leone eſſet interfectus, quinque de quibus ſuprà diximus lamentationibus aſsiduis permotæ dicuntur interiſſe, quare eas, quòd plurimum de eius morte laborarent, Hyadas appellatas. Reliquas autem decem ſorores deliberaſſe de ſororum morte, & earum ſeptē ſibi mortem conſciſſe, quare, quod plures idem ſenſerunt, Pleiadas dictas. Alexander autē Hyadas ait dictas, quòd Hyantis & Bœotiæ ſunt filiæ, Pleiadas autem quod ex Pleione Oceani filia, & Atlante ſunt natæ. Hæ numero ſeptem dicuntur: ſed nemo amplius quàm ſex videre poteſt. Cuius cauſa proditur hæc, quòd de ſeptem, ſex cum immortalibus concubuerunt, tres cum Ioue, duæ cum Neptuno, vna cum Marte, reliqua autem Siſyphi fuiſſe vxor demonſtratur. Quarum ex Electra & Ioue, Dardanum: ex Maia, Mercurium: ex Taygete, Lacedæmona procreatum: ex Alcione autem & Neptuno, Hyrea: ex Celeno Lycum & Nycteã natum. Martem autem ex Sterope OEnomaum procreaſſe, quam alij OEnomai dixerunt vxorem: Meropem autem Siſypho nuptam Glaucum genuiſſe: quem complures Bellerophontis patrem eſſe dixerunt. Quare propter reliquas ſorores eius inter ſidera conſtitutam: ſed quòd homini nupſerit, ſtellam eius obſcuratam. Alij dicunt Electram non apparere, ideo quod Pleiades exiſtimentur choream ducere ſtellis. Sed poſtquam Troia ſit capta, & progenies eius quæ à Dardano fuerit, ſit euerſa, dolore permotam, ab his ſe remouiſſe, & in circulo qui Arcticus dicitur conſtitiſſe: & quædam longo tempore lamentantem capillo ſparſo videri, itaque è facto Cometem eſſe appellatam. Sed has Pleiadas antiqui aſtrologi ſeorſum à Tauro deformauerunt, vt antè diximus, Pleiones & Atlantis filias: quæ cum per Bœotiam cum puellis iter faceret, Oriona concitatum voluiſſe ei vim afferre, illam fugere cœpiſſe: Oriona autem ſecutum eſſe annis ſeptem, neque eam inuenire potuiſſe. Iouem autem puellarum miſertum, inter aſtra conſtituiſſe: & poſtea à nonnullis aſtrologis caudam Tauri appellatas. Itaque adhuc Orion fugientes eas ad occaſum ſequi videtur. Eas ſtellas Vergilias noſtri appellauerunt, quod poſt ver exoriuntur: & hæ quidem ampliorem cæteris habent honorem: quod in earum ſigno exoriente Sole, æſtas ſignificatur: occidente autem, hiems oſtenditur, quod alijs non eſt traditum ſignis.

GEMINI. Hos complures aſtrologi Caſtorem & Pollucem eſſe dixerunt: quos demonſtrant omnium fratrum inter ſe amantiſsimos fuiſſe: quòd neque de principatu contenderunt, neque vllam rem ſine communi conſilio geſſerunt. Pro quibus officijs eorum Iupiter inter notiſsima ſidera eos conſtituiſſe exiſtimatur. Neptunum autem pari conſilio muneraſſe: nam equos his quibus vtuntur, donauit: & dedit poteſtatem naufragijs ſaluti eſſe. Alij dixerunt Herculem eſſe & Apollinem. Nonnulli etiam Triptolemum, quem ſupra diximus, & Iaſiona à Cerere dilectos, & ad ſidera perlatos. Sed qui de Caſtore & Polluce dicunt, hoc amplius adducunt, vt Caſtor in oppido Ariadnis ſit occiſus, quo tempore Lacedæmonij cum Athenienſibus bellum geſſerunt. Alij autem cum oppugnarent Spartam Lynceus & Idas, ibi periſſe dixerunt. Pollucem ait Homerus conceſsiſſe fratri dimidiam vitam: itaque alternis diebus eorum quenque lucere.

CANCER. Hic dicitur Iunonis beneficio inter aſtra collocatus: quod cum Hercules contra Hydrã Lernæam conſtitiſſet, ex palude pedē eius mordicus arripuiſſet: qua de re Herculē permotum, eum interfeciſſe: Iunonem autem inter ſidera conſtituiſſe, vt eſſet cum duodecim ſignis, quæ maximè ſolis curſu continentur. In eius deformationis parte ſunt quidã qui Aſini appellantur, à Libero in teſta Cancri duabus ſtellis figurati. Liber enim à Iunone furore obiecto, dicitur mente captus fugiſſe per Theſprotiam, cogitãs ad Iouis Dodonæi templum peruenire, vnde peteret reſponſum, quo facilius ad priſtinū ſtatum mentis peruenire,

uenirer,

[..]niret, sed cum venisset ad quandam paludem magnam quam transire non posset, de quibusdam duobus asellis obuijs factis dicitur vnum deprehendisse eorum, & ita esse transuectum, vt omnino aquam non tetigerit. Itaque cum venisset ad templum Iouis Dodonei, statim dicitur furore liberatus, & asellis gratiam retulisse, & inter astra eos collocasse. Nonnulli etiam dixerunt asino illi quo fuerat vectus, vocem humanam dedisse. Itaque postea eum cum Priapo de Natura contendisse, & victum ab eo interfectum. Pro quo Liberum eius misertum in sideribus annumerasse. Et vt sciretur id pro deo, non pro homine timido (quia Iunonem fugerit) fecisse, supra cancrum constituit, qui dea beneficio fuerat affixus astris. Dicitur etiam alia historia de Asellis, vt ait Eratosthenes. Quo tempore Iupiter bello gigantibus indicto, ad eos oppugnandos omnes deos conuocauit, venisse Liberum patrem, Vulcanum, Satyros, Silenos Asellis vectos, qui cum non longè ab hostibus abessent, dicuntur aselli pertimuisse, & ita pro se quisque magnum clamorem & inauditum gigantibus fecisse, vt omnes hostes eorum clamore in fugam se coniecerint, & ita sint superati. Huius similis est historia de buccina Tritonis. Nam is quoque fertur, cum concham inuentam excauasset secum ad gigantes tulisse, & ibi sonitum quendam inauditum per concham misisse. Hostes autem veritos de qua esset immanis fera ab aduersarijs adducta, cuius esset ille mugitus, fugae se mandasse, & ita victos in hostium potestatem peruenisse.

LEO. Hic dicitur à Ioue constitutus, quòd omnium ferarum princeps esse existimatur. Nonnulli etiã hoc amplius dicunt, quod Herculis prima fuerit haec certatio, & quod eum inermis interfecerit. De hoc & Pisander & complures alij scripserunt: cuius supra simulacrum proximum est virginis. Sunt aliae VII. stellae ad caudam Leonis in triangulo collocatae, quas crines Berenices esse Conon Samius mathematicus & Callimachus dicit: cum Ptolemaeus Berenicem Ptolemaei & Arsinoes filiam sororem suam duxisset vxorem, & paucis post diebus Asiam oppugnatam profectus esset, vouisse Berenicen, si victor Ptolemaeus redisset, se detonsuram crinem: quo voto damnatum crinem in Veneris Arsinoes Zephyritidis posuisse templo: eúmque postero die non comparuisse: quod factum cum rex aegre ferret, Conon mathematicus (vt ante diximus) cupiens inire gratiam regis, dixit crinem inter sidera videri collocatum: & quasdã vacuas à figura septem stellas ostendit quas esse fingeret. Crinem hanc Berenicen nonnulli cum Callimacho dixerunt equos alere, & ad Olympia mittere consuetam fuisse. Alij dicunt hoc amplius, Ptolemaeum Berenices patrem multitudine hostiũ perterritum fuga salutem petisse: filiam aũt saepè consuetam, insiluisse in equũ, & reliquam exercitus copiã constituisse, & cõplures hostium interfecisse, reliquos in fugã coniecisse: pro quo etiam Callimachus eam magnanimã dixit. Eratosthenes autẽ dicit & virginibus Lesbijs dotem quã cuiq; relictam à parente nemo solueret, iussisse reddi. & inter eas constituisse petitionem.

VIRGO. Hanc Hesiodus Iouis & Themidis filiam dicit: Aratus autem Astraei & Aurorae filiam existimari, quod eodem tempore fuerit cum aurea secula hominum, & eorum principem fuisse demonstrat: quã propter diligentiam & aequitatem, Iustitiam appellatam: neque illo tẽpore ab hominibus exteras nationes bello lacessitas esse, neque nauigio quemquam vsum esse, sed agris colendis vitam agere consueuisse. Sed post eorum obitum qui sint nati, eos minus officiosos, magis auaros coepisse fieri: quare minus Iustitiam inter homines fuisse conuersatam. Denique eam peruenisse vsque eò, dum diceretur. Heu hen genus hominũ natũ. Itaque iam non potuisse pati amplius, & ad sidera euolasse. Sed hanc alij Fortunam, alij Cererẽ dixerunt: & hoc magis non conuenit inter eos, quod caput eius nimium obscurum videtur. Nonnulli etiã Erigonem Icarij filiam dixerunt, de qua supra diximus. Alij autem Apollinis filiam ex Chrysothemi natam. & infantem Parthenon nomine appellatam: eámque quod parua interierit, ab Apolline inter sidera collocatam.

SCORPIVS. Hic propter magnitudinem membrorum in duo signa diuiditur, quorum vnius effigiẽ nostri Libram dixerunt. Sed omnino totum signum hac de causa statutum existimatur: quod Orion cum venaretur, & in eo exercitatissimum seesse confideret, dixisse etiã Dianae & Latonae, se omnia quae ex terra exoriantur, interficere valere. Quare terram permotã, Scorpionem misisse, qui eum interficere demonstratur. Iouem autẽ vtriusque animum admiratũ, Scorpionem inter astra collocasse, vt species eius hominibus documento esset, ne quis eorum de aliqua re sibi confideret. Dianam autem propter studiũ Orionis petisse à Ioue, vt idem illi beneficium daret petenti, quod Terra vltro tribuisset. Itaque eum constitutum, vt cum Scorpius oriatur, Orion occidat.

SAGITTARIVS. Hunc complures Centaurum esse dixerunt. Alij autem hac de causa negauerũt, quòd nemo Centaurus sagittis sit vsus. Hic autem quaeritur, cur equinis cruribus sit deformatus, & caudam habeat vt Satyri. Dicunt enim nonnulli hunc esse Crotum nomine, Euphemes Musarũ nutricis filiũ, vt ait Sositheus tragediarum scriptor: eum domicilium in monte Helicone habuisse, & cum Musis solis ñ delectari, nonnunquã etiam studio venationis exerceri. Itaque pro merita diligentia magnã laudem assecutum; nam & celerrimũ in siluis, & acutissimum in musis factum esse. Pro quo studio illius pe-

tiße Musas ab Ioue, vt in aliquo astrorum numero deformaretur. Itaque Iouem fecisse, vt cum omnia illius artificia vno corpore vellet significare, crura eius equina fecisse, quòd equo multum sit vsus: & sagittas pro ingenio adiunxisse, vt ex his & acumen & celeritas esse videretur. Caudam satyricam in corpore fixiße: quòd non minus hoc Musæ, quàm Liber Satyris sit delectatus. Ante huius pedes stellæ sunt paucæ in rotundo deformatæ, quas coronam eius vt ludentis abiectam, nonnulli dixerunt.

CAPRICORNVS. Huius effigies similis est Aegipani: quem Iupiter, quod cum eo erat nutritus, in sideribus esse voluit, vt Capram nutricem de qua ante diximus. Hic etiam dicitur, cùm Iupiter Titanas oppugnaret, primus obiecisse hostibus timorē qui πανικὸς appellatur, vt ait Eratosthenes: hac etiam de causa eius inferiorem partem piscis esse formationem, quòd muricibus, id est maritimis conchylijs, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione. AEgyptij autem sacerdotes & nonnulli poëtæ dicunt, cum complures dij in Aegyptum conuenissent, repente conuenisse eodem Typhona acerrimum giganta, & maximè deorum inimicum: quo timore permotos in alias figuras se conuertisse: Mercurium factum esse Ibin, Apollinem autem quæ Threicia auis vocatur. Dianam merulam simulatam. Quibus de causis Aegyptios ea genera violari non sinere demonstrant: quòd deorum imagines dicantur. Eodem tempore Pana dicunt in flumen se deiecisse, & posteriorē partem corporis, effigiem piscis, alteram autem hirci fecisse, & ita à Typhone profugisse, cuius cogitatum Iouem admiratum, effigiem eius inter sidera fixisse.

AQVARIVS Hunc complures Ganymedem esse dixerunt: quem Iupiter propter pulchritudinem corporis ereptum parentibus, deorum ministrum fecisse existimatur. Itaque ostenditur vt aquam aliquò infundens. Hegesianax autem Deucaliona dicit esse: quòd eo regnante, tanta vis aquæ se de cœlo profuderit, vt cataclysmus factus esse diceretur. Eubulus autem Cecropem demonstrat esse, antiquitatem generis commemorans, & ostendens antequam vinum traditum sit hominibus, aqua in sacrificijs deorum vsos esse, & ante Cecropem regnaße, quàm vinum sit inuentum.

PISCES, Diogenetes Erythræus ait, quodam tempore Venerem cum Cupidine filio in Syriam ad flumen Euphratem venisse, & eodem loco repente Typhona giganta, de quo supra diximus apparuisse. Venerem autem cum filio in flumen se proiecisse, & ibi figuram piscium forma mutasse: quo facto, periculo esse liberatos. Itaque postea Syros qui his locis sunt proximi, destitisse pisces esitare: quòd vereantur eos capere: ne simili causa aut deorum præsidia impugnare videantur, aut eos ipsos captare. Eratosthenes autē ex eo pisce natos homines dicit. de quo post dicemus.

CETVS. De hoc dicitur quod à Neptuno sit missus, vt Andromedam interficeret, de qua ante diximus. sed à Perseo sit interfectus, propter immanitatem corporis, & per illius virtutem inter sidera collocatus.

ERIDANVS. Hunc alij Nilum, complures etiam Oceanum esse dixerunt. Qui autem Nilum volunt vocari, propter magnitudinem eius & vtilitatem, æquissimū, esse demonstrant: præterea quòd infra eum quædam stella sit, clarius cæteris lucens, nomine Canopos appellata. Canopos autē insula flumine alluitur Nilo.

LEPVS. Hic dicitur Orionis Canem fugere venantis. Nam cum, vt oportebat, eum venatorem finxissent, voluerunt etiam hoc significare aliqua de causa: itaque leporem ad pedes eius fugientem finxerunt: quem nonnulli á Mercurio constitutum dixerunt, eique datum esse præter cætera genera quadrupedum, vt alios pareret, alios haberet in ventre. Qui autem ab hac causa dissentiunt, negant oportere tam nobilem & tam magnum venatorem, de quo & ante in Scorpionis signo diximus, oportere fingi leporem venari: Callimachum quoque accusari, quòd cum Dianæ scriberet laudes, eam leporum sanguine gaudere, & eos venari dixisset. Itaque Oriona cum Tauro decertantem fecerunt. Leporis autem hanc historiam memoriæ prodiderunt, apud antiquos in insula Lero nullum leporem fuisse, sed ex eorum ciuitate adolescentium quendam studio generis inductum, ab exteris finibus leporem fœminā prægnantem attulisse, & ad eius partum diligentissime ministrasse. Itaque cum peperisset, compluribus eius ciuitatis studium incidisse, & partim precio, partim beneficio mercatos, omnes lepores alere cœpisse. Itaque non longo interuallo tantam multitudinem leporum procreatam, vt tota insula ab his occupata diceretur: quibus cùm ab hominibus nihil daretur, in semina eorum impetu facto omnia comederunt. Quo facto incolæ calamitate affecti, cum fame forent oppressi, cōmuni consilio totius ciuitatis vix denique eos ex insula abegisse dicuntur. Itaque postea leporis figurā in astris constituisse, vt homines meminissent, nil esse tam exoptandum in vita. quin ex eo plus doloris quàm lætitiæ capere posterius cogerentur.

ORION. Hunc Hesiodus Neptuni filium dicit, ex Euryale Minois filia natum. Concessum autem ei vt supra fluctus curreret, vt in terra: quemadmodū Iphiclo datum dicitur, vt supra aristas curreret, nec eas infringeret. Aristomachus autem dicit quendā Erythræa fuisse Thebis, Pindarus autē in insula Chio. Hunc autem cum Iouem & Mercuriū hospitio recepisset, petisse ab his vt sibi aliquid liberorū nasceretur.

Itaque

Itaque quo facilius petitum impetraret, bouem immolasse, & his pro epulis apposuisse: quod cum fecisset, poposcisse Iouem & Mercurium, quod corium de boue fuisset detractum, & quod fecerant vrina in corium infudisse, & id sub terra poni iussisse: ex quo postea natum puerum, quem Erychreus è facto Vriona nomine appellaret: sed vetustate & consuetudine factum est, vt Orion vocaretur. Hic dicitur Thebis Chium venisse, & OEnopionis filiam Meropem per vinum cupiditate incensum compressisse: pro quo facto ab OEnopione excacatum, & de insula eiectus. Existimatur autem Lemnum ad Vulcanum peruenisse, & ab eo quendam ducem Cedaliona nomine accepisse: quem collo ferens ad Solem venisse, & ab eo sanatum, vt se vlcisceretur, Chium reuertisse, OEnopiona autem à ciuibus sub terra custoditum esse. Quem postquam se inuenire posse desperaret Orion, in insulam Cretam peruenisse, & ibi venari cœpisse cum Diana, & ei polliceri quæ supra diximus, & ita ad sidera peruenisse. Nonnulli autem aiunt, Oriona cum OEnopione propè nimia coniunctum amicitia vixisse: & quod ei voluerit suum studium in venando probare, Dianæ quoque pollicitum quæ supra diximus, & ita interfectum. Alij dicunt cum Callimacho, cùm Dianæ vim voluerit afferre, ab ea sagittis esse confixum, & ad sidera propter venandi consimile studium deformatum. Ister autem dicit Oriona à Diana esse dilectum, & pene factum vt ei nupsisse existimaretur. Quod cum Apollo ægrè ferret, & sæpè eam obiurgans nihil egisset, natantis Orionis longe caput solum videri conspicatus, contendit cum Diana, eam non posse sagittam mittere ad id quod nigrum in mari videretur. Quæ cùm se vellet in eo studio maximè artificem dici, sagitta missa caput Orionis traiecit. Itaque eum cum fluctus interfectum ad litus eiecisset, & se eum Diana percussisse plurimum doleret, multis eius obitum prosecuta lachrimis, inter sidera statuisse existimatur. Sed quæ post mortem eius Diana fecerit, in eius historijs dicemus.

CANIS. Hic dicitur ab Ioue custos Europæ appositus esse, & ad Minoa peruenisse. quem Procris Cephali vxor laborantem dicitur sanasse, & pro eo beneficio Canem munero accepisse, quòd illa studiosa fuerit venationis: & quòd Cani fuerat datum, ne vlla fera præterire eum posset. Post eius obitum Canis ad Cephalum peruenit, quòd Procris eius fuerat vxor: quem ille secum ducens Thebas peruenit, vbi erat vulpes cui datum dicebatur, vt omnes Canes effugere posset. Itaque cum in vnũ peruenissent, Iupiter nesciens quid faceret, vt Ister ait, vtrosque in lapides conuertit. Nonnulli hunc Canem Orionis esse dixerunt, & quòd studiosus fuerit venandi cum eo Canem quoque inter astra collocatum. Alij autem Icarij Canem esse dixerunt, de quo antè diximus: quæ multa proposita sunt habent auctores. Sed Canis habet in lingua stellam vnam, quæ ipsa Canis appellatur: in capite autem alteram, quam Isis suo nomine statuisse existimatur, & Sirion appellasse, propter flammæ candorem: quòd eiusmodi sit, vt præter cæteras lucere videatur. Itaque quo magis eam cognoscerent, Sirion appellasse.

PROCYON. Hic ante maiorem Canem exoriri videtur, sed à nonnullis Orionis esse existimatur: hac etiam de causa Procyon est appellatus, sed ijsdem omnibus historijs, quibus superior Canis annumeratur.

ARGO Hanc nonnulli propter celeritatem Græce dixerunt Argo appellatam: alij, quod Argus eius fuerit inuentor. Hanc autem primam in mari fuisse complures dixerunt: & hac re maximè stellis esse figuratam. Hanc nauim factam Pindarus ait in Magnesia oppido, cui Demetrias est nomen. Callimachus autem in ijsdem finibus ad Apollinis Actij templum, quod Argonautæ proficiscentes statuisse existimantur in eo loco qui Pagasæ vocatur, ideo quòd nauis Argo ibi primum compacta dicitur, quod est Græce Παγάσαι. Homerus hunc eundem locum in Thessaliæ finibus esse demonstrat. Aeschylus autem, vt nonnulli aiunt, à Minerua quandam materiam loquentem eodem esse coniunctam. Sed huius non tota effigies inter astra videtur: diuisa enim est à puppi vsque ad malum: significans, ne homines fractis nauibus pertimescerent.

CENTAVRVS. Hic dicitur nomine Chiron, Saturni & Philyræ filius esse: qui non modo cæteros Centauros, sed homines quoque iustitia superasse, Aesculapium & Achillem nutrisse existimatur: pietate igitur & diligentia effecit, vt inter astra numeraretur. Apud hunc Hercules cum diuerteretur, & simul cum Chirone sedens sagittas consideraret, fertur vna earum decidisse supra pedem Chironis, & ita eum interfecisse. Alij autem dicunt Centaurum miratum, quòd tam breuibus sagittis tam magna corpora Centaurorum interfecerit, ipsum contendere arcum conatum: itaque ex eius manu sagittam prolapsam, in pedem eius incidisse: pro qua re Iupiter eius misertus, inter sidera eum constituit cum hostia quã supra aram tenens immolare videtur. Hunc alij Pholon esse Centaurũ dixerunt, eum qui aruspicio præter cæteros plurimum valuisset: itaque ad Aram cum hostia venire Iouis voluntate figuratum.

ARA. In hac primum dij existimantur sacra & coniurationem fecisse, cum Titanas oppugnare conarentur: eam autem Cyclopas fecisse. Ab ea consuetudine homines dicuntur instituisse sibi, vt cùm aliquã rem efficere cogitarent, prius sacrificarent, quàm agere incœpissent.

HYDRA, in qua Coruus insidere, & Crater positus existimatur, de qua hanc habemus memoria pro-

ditam causam: Coruus Apolluis tutela vsus, eo sacrificante missum ad fontem aquam puram petitum, vidit arbores complures ficorum immaturas: eas expectans dum maturescerent, in arbore quadam earum consedit. Itaque post aliquot dies coctis ficis, & à Coruo compluribus earũ comesis, expectans Apollo Coruum, vidit eum cum Cratere pleno volare festinantem. Pro quo admisso eius dicitur, quòd diu moratus sit Apollinem, qui coactus mora Corui, alia aqua est vsus, hac ignominia eum affecisse, vt quandiu fici coquerentur, Coruus bibere non possit, ideo quòd guttur habeat pertusum illis diebus. Itaque cum vellet significare sitim Corui, inter sidera constituit Cratera, & supposuit Hydram quæ Coruum sitientem moraretur. videtur enim rostro caudam eius extremam verberare, vt tanquam sinat se ad Crateram transire. Ister autem & complures dixerunt, Coronida Phlegyæ filiam fuisse: hanc autem ex Apolline Aesculapium procreasse: sed postea Ischyn Elati filiũ cum ea concubuisse. Quod cũ videret Coruus, Apollini nũciasse: qui cum fuerit antea candidus, pro incommodo nuncio eum nigrum fecisse, & Ischyn sagittis confixisse. De Cratera autem hanc historiam Philarchus scribit: In Chersoneso quæ confinis est Troiæ, vbi Protesilai sepulchrum statutum complures dixerunt, vrbs Phlagusa nomine dicitur, in qua Demiphon quidam cum regnaret, incidit eorum finibus repentina vastitas & ciuium internecio miranda: quare Demiphonta permotum ferunt misisse ad Apollinis oraculum, quærens remedium vastitatis. Responso autem dato, vt quotannis vna de nobilium genere virgo dijs Penatibus eorum immolaretur: Demiphon omnium filias præter suas sorte ductas interficiebat, vsque dum cuidam ciuium loco nobilissimo eorum nato perdoluit inceptũ Demiphontis: qui negare cœpit de sua filia se passurum sortiri, nisi eodem regis filiæ essent coniectæ. Quo facto rex permotus, illius filiam sine sorte ductam interfecit: quod Matusius nomine virginis pater instanti tempore simulauit se patriæ causa non ægrè ferre factum: potuisset enim postea sorte ducta nihilominus interire: quod paulatim dies regi in obliuionem perduxit. Itaque cum se propè amicissimum regi virginis pater ostendisset, solenne sacrificium se habere dixit, eúmque & filias eius ad id conficiendum inuitauit: qui nihil aliter futurum suspicatus, filias autè misit, vt ipse occupatus in re ciuili postea veniret. Quod cum exoptanti Matusio accidisset, filias eius interfecit, & sanguinem earum cum vino in cratero mixtum aduenienti regi pro potione dari iussit. Qui cum filias desideraret, & quid his factum esset rescisset, Matusium cum cratere in mare proijci iussit: quo facto mare quò ille est proiectus, memoriæ causa Matusium mare vocatum est: portus autem adhuc Crater appellatur: quem antiqui astrologi stellis deformauerunt, vt homines meminissent, Maleficium neminem temere lucrari posse: neque oblinionem inimicitiarum fieri solere. Nonnulli cum Eratosthene dicunt, eum Cratera esse quo Icarius sit vsus, cùm hominibus ostenderet vinum. Alij autẽ dolium esse, quo Mars ab Otho & Ephialte sit coniectus.

PISCIS qui Notius appellatus. Hic videtur ore aquam excipere à signo Aquarij: qui laborantem quondam Isin seruasse existimatur: pro quo beneficio simulacrum Piscis, & eius filiorum, de quibus ante diximus, inter astra constituit. Itaque Syri complures pisces non esitant, & eorum simulacra inaurata pro dijs Penatibus colunt. De hoc & Hegesias scribit.

RELIQVVM est nobis de quinque stellis, quas complures vt erraticas, ita πλανήτας Græci dixerunt. Quarum vna est Iouis nomine Phaëton quem Heraclides Ponticus ait, quo tempore Prometheus homines finxerit, hunc pulchritudine corporis reliquis præstantem fecisse, eúmque supprimere cogitare, atque vt certum redderet Cupidinem, Ioui nunciasse. Quo facto missum Mercuriũ ad Phaëthonta, persuasisse vt ad Iouem veniret, & immortalis fieret: itaque eum inter astra collocatum.

SECVNDA stella dicitur Solis, quam alij Saturni dixerunt. Hanc Eratosthenes à Solis filio Phaëthonta appellatam dicit: de quo complures scripserunt, vt patris inscienter curru vectus, incenderit terras: quo facto ab Ioue fulmine percussus, in Eridanum deiectus est, & à Sole inter sidera perlatus.

TERTIA est stella Martis, quam alij Herculis dixerunt, Veneris sequens stellam, hac (vt Eratosthenes ait) de causa: Quòd Vulcanus cum vxorem Venerem duxisset, & propter eius obseruantiam Marti copia non fieret, vt nihil aliud assequi videretur, nisi sua stella Veneris sidus persequi à Venere impetrauit. Itaque cum vehementer eum amor incenderet, rem significans, è facto stellam Piroënta appellauit.

QVARTA stella est Veneris, Lucifer nomine: quam nonnulli Iunonis esse dixerunt. Hunc eundem Hesperum appellari multis traditum est historijs. Hic autem omnium siderum maximus esse videtur. Nonnulli autem hunc Auroræ & Cephali filium esse dixerunt, pulchritudine multis præstantem: ex qua re etiam cum Venere dicitur certasse, vt etiam Eratosthenes dicit, eum hac de causa Veneris appellari: exoriente sole, & occidente videri: quare, vt ante diximus, iure hunc & Luciferum, & Hesperum nominatum.

QVINTA stella est Mercurij nomine Stilbon: sed hæc est breuis & clara: hæc autem Mercurio data existimatur, quòd primus menses instituerit, & peruiderit siderum cursus. Euhemerus autem primã ait Venerem astra constituisse, & Mercurio demonstrasse.

PRAETEREA ostenditur circulus quidam in sideribus, candido colore, quem Lacteum esse nonnulli dixerunt. Eratosthenes enim dicit Mercurio infanti insciam puero Iunonem dedisse lac: sed postquam eum resciuerit Maiæ filium esse, reiecisse eum à se, & ita lactis profusi splendorem inter sidera apparere. Alij dixerunt dormienti Iunoni Herculem suppositum, & experrectam, id quod supra diximus, fecisse. Alij autem Herculem propter nimiam auiditatem, lactis multitudinem appetisse, neque in ore continere potuisse: quod ex ore eius profusum, circulum signasse. Alij dicunt quo tempore Ops Saturno lapidem pro partu attulit, iussisse ei lac præbere: quæ cum pressisset mammam, profuso lacte circulum deformatum, quem supra demonstrauimus. Nos autem omnium corporum deformationem dicere instituemus.

IGITUR incipiemus à polo Boreo protinus dicere, quo vtraque Arcti nixe vehuntur, Arctico circulo clausæ, & ita collocatæ, vt alterius vnaquaeque earum resupinata caput alterius tegere videatur, ita tamen, vt caput eius quæ superior fuerit, ad caudam inferioris contendat. Harum maior in extremo circulo pedes habet fixos. Præterea habet in capite stellas VII. omnes obscuras, in vtrisque auribus binas, in humero claram vnam, in pede nouissimo duas, in summo interscapilio vnam, in crure de posterioribus primo, vnam: in pede priori duas, in cauda ipsa tres. Ita totius sideris stellæ sunt omnino XXI.

Minor autem habet in stationis vnoquoque loco stellas singulas clare lucentes, & supra caudam tres: omnino septem: sed in prioribus caudæ stellis vna est infima quæ Polus appellatur, vt Eratosthenes dicit, per quem locum ipse mundus existimatur versari. Reliquæ autem duæ χορευταὶ dicuntur, quòd circum polum versentur.

DRACO inter duas Arctos collocatus, videtur corporis sinu facto Arcticum minorem ita concludere, vt penè pedes eius tangere videatur: cauda autem flexa, caput maioris attingere: & suo capite tanquam reducto, circulum Arcticum tangens, corpus vt in sphæram complicari: & si quis diligentius attenderit, videre poterit caput Draconis ad maioris Vrsæ regionem caudæ collocatum. Hic habet in vtroque tempore stellas singulas, in oculis singulas, in mento vnam, & toto corpore reliquo passim dispositas decem: ita vt omnino stellarum sit XV.

ARCTOPHYLAX. Huius manum sinistram circulus Arcticus includit ita, vt neque occidere neque exoriri videatur: ipse autem positus ab Arctico circulo ad Aestiuum definitur, inclinatus in longitudinem, dextro pede Aestiuo circulo nixus. Huius humeros & pectus à reliquo corpore diuidit circulus, qui per vtrosque polos transiens, tangit Arietem & Chelas. Hic quidem cum Tauro, & Geminis, & Cancro, & Leone occidit: ideo serò occidere dicitur, quòd magis erectus à pedibus peruenit ad terram: at exoriens citius quàm Chelæ videtur. Habet autem in manu sinistra stellas quatuor, quæ nunquam occidere dicuntur: in capite stellam vnam: in vtroque humero singulas, in vtraque mamma singulas, sed clariorem dextram, & sub ea alteram obscuram, & in cubito dextro claram vnam: in zona vnam clariùs cæteris lucentem: hæc stella Arcturus appellatur in vtriusque pedibus singulas, quæ omnino sunt XIIII.

CORONAM humero sinistro propè contingere Arctophylax videtur: quæ autem Engonasin dextri pedis calce coniungit, hæc Cancro & Leone exoriente occidere, cum Scorpione exoriri perspicitur. Habet autem nouem stellas in rotundo dispositas: sed ex his tres clarius cæteris lucentes.

ENGONASIN. Hic positus inter duos circulos, Arcticum & Aestiuum, vtrisque pedibus & dextro genu, quem antè diximus, Arcticum circulum finit, ita tamen, vt dextro pede prioribus digitis circulum terminet, sinistro autem toto caput Draconis opprimere conetur. Humeris autem velut sustinens circulum Aestiuum, & manu dextra proiecta tangens: læuam autem è regione ad sinistrum genu porrigens, æquali interuallo circuli Aestiui & genu sinistri. Hic occidens capite prius quàm reliquo corpore deuenit ad terram: qui cum totus occidit, vt pendere pedibus ex Arctico circulo videatur: exoriens antè pedibus quàm reliquis membris. Habet autem in capite stellam vnam, in sinistro brachio vnam, in vtroque humero singulas clare lucentes: in manu sinistra vnam, in dextro cubito alteram: in vtroque latere singulas sed clariorem in sinistro: in dextro fæmore duas, in genu vnam, in poplite vnam, in crure duas, in pede vnam quæ dicitur clara, in sinistra manu quatuor, quas pellem Leonis esse nonnulli dixerunt.

LYRA. Hæc posita est contra regionem eius loci, qui est inter genu & manum sinistram eius qui Engonasin vocatur, cuius ipsa testudo spectat ad Arcticum circulum, summum autem cacumen ad polum Notium contendere videtur. Hæc Lyra Virgine exoriente occidere cum Sagittario exoriri perspicitur, Habet autem in ipsis testudinis lateribus singulas stellas: in summis cacuminibus eorum, quæ in testudine vt brachia sunt collecta, singulas: in medijs ijsdem, quos humeros Eratosthenes fingit, singulas in scapulis ipsius testudinis, vnam, in ima Lyra, quæ vt basis totius videtur, vnam.

OLOR. Huius vna ala est ad circunductionem huius circuli qui Arcticus vocatur, contingens extremum pedem sinistrum eius qui Engonasin vocatur: sinistram autem alam habet paululum extra circulum

AEstiuum, penè coniungens pedibus Pegasi. Aestiuus autem circulus rostrum eius à reliquo corpore diuidit. Cauda iungitur extrema tum capite Cephei. Hic cum Virgine & Chelis occidens, prius capite quàm reliquis membris deuenit ad terram: exoritur autem cum Capricorno. Hic habet in capite stellam clarè lucentem vnam: in collo alteram pari fulgore, in vtrisque pennis quinas, supra caudam, vnam. Omnino habet stellas XIII.

CEPHEVS *à tergo minoris Arcti constitutus, includitur Arctico circulo à pedibus ad pectus, vt praeter humeros & caput eius nihil occidere videatur: neque longe abest à flexu Draconis, quem capite primum efficere videtur. Cepheus autem manibus vtrisque proiectis figuratus, tanto dissidet interuallo à pedibus Arcti minoris, quantum spacium inter pedes Cephei videtur. Huius caput Scorpione exorto occidere, cum Sagittario exoriri perspicitur. Hic autem habet in capite stellas duas, in manu dextra vnam: item in cubito obscuram vnam, in sinistra manu & humero singulas, in dextro humero vnam: in zona quae medium eius diuidit corpus, tres stellae clarae videntur, in latere dextro obscura vna: in sinistro genu duae, in vtrisque pedibus singulae: supra pedes, stellae quatuor. Hic totus omnino est stellarum XVIIII*

CASSIEPEIA *sedens in siliquastro, collocata est, cuius sedilis & ipsius Cassiepeiae pedes positi in ipsa circunductione circuli qui Arcticus vocatur: effigies autem corporis ad Aestiuum circulum peruenit, quam capite & dextera manu tangit. Hanc propè mediam diuidit circulus is qui Lacteus appellatur: proximè Cephei signum collocatum. Haec occidens Scorpione exoriente, capite cum sedili resupina ferri perspicitur: exoriri autem cum Sagittario. Huius in capite stella ostenditur vna: in vtroque humero vna, in papilla dextra, clara vna: in lumbis magna vna, in sinistro femore duae: in genu vna, in pede dextro vna, in quadrato quo sella deformatur in angulis vtrisque singulae clarius caeteris lucentes. Haec igitur est omnino stellarum XIII.*

ANDROMEDA *proxime Cassiepeiam, supra caput Persei breui interuallo dissidente collocata perspicitur, manibus diuersis vincta, vt antiquis historijs est traditum. Cuius caput equi Pegasi ventri coniungitur: eadem enim stella & vmbilicus Pegasi & Andromedae caput appellatur. Huius medium pectus & manum sinistram circulus Aestiuus diuidit. Occidit autem cum Pisce de duobus secundo, quem Andromedae subiectum brachio suprà diximus, exoriente Libra & Scorpione, capite prius quàm reliquo corpore perueniens ad terram. Exoritur autem cum Piscibus & Ariete. Haec, vt suprà diximus, habet in capite stellam clarè lucentem vnam: in vtroque humero vnam: in cubito dextro vnam, in ipsa manu vnam: in sinistro cubito vnam, in brachio vnam, in manu alteram: in zona tres, supra zonam quatuor: in vtroque genu vnam, in pedibus autem binas. Ita omnino est stellarum XX.*

PERSEVS. *Huius sinistrum crus & humerum laeuum circulus Aestiuus à reliquo corpore diuidit. Ipse manu dextra Arcticum circulum tangit dextro pede, caput Aurigae premere velut currens videtur. Idem occidens Sagittario & Capricorno exorto, inclinatus caput versus, cum Ariete & Tauro rectus exoritur. Habet autem in vtroque humero stellam vnam: in manu dextra clarè lucentem vnam, qua falcem tenere dicitur, quo telo Gorgonem interfecit: in sinistra alteram, qua caput Gorgonis tenere existimatur. Habet praeterea in ventre stellam vnam, in lumbis alteram, in dextro femore vnam, in genu vnam, in tibia vnam, in pede vnam obscuram, in sinistro femore vnam, & in genu alteram: in tibia duas, in sinistra manu quod Gorgonis caput vocatur, stellas quatuor. Omnino est stellarum XVIIII. Caput eius & falx sine sideribus apparent. Hunc Aratus cum diceret inter sidera κεκονισμένον figuratum, acceperunt complures, eum puluerulentum dicere: quod minime conuenit, posse inter sidera etiam puluerulentum apparere: quod si esset, dignior erat Orion, cui idem ascriberetur. Primum, quòd assidue est venatus, & semper in terra fuit: deniq; quòd adhuc inter sidera venari videtur. Perseus autem qui assidue volaret, non potest puluerem habere. Quid igitur? Cum vellet Aratus eum currentem obscure significare, vsus Aetolorum consuetudine, eum κεκονισμένον dixit: Aetoli enim cum volunt aliquem decurrere significare, ἀποκονίσαι dicunt, id quod Aratus voluit demonstrare, non vt illum volantem assidue, puluerulentum dicat, quod à multis perperam est intellectum.*

HENIOCHVS *autem circulo Aestiuo genuum fine, praeterea ab humero sinistro vsque ad zonam diuiditur ab eo quem supra Lacteum orbem diximus. Huius dexter pes Tauri sinistro cornu stella coniungitur vna, manibus vt lora tenens figuratur. Cuius in humero sinistro Capra, in manu autem duo Haedi duabus stellis formati dicuntur. Totus autem pedibus Persei subiectus, caput habens contra Vrsae maioris aspectum. Hic occidere Sagittarij & Capricorni exortu videtur: exoriri autem Ophiucho & Engonasi occidentibus. Habet praeterea in capite stellam vnam: in vtroque humero vnam, sed in sinistro clariorem, quae Capra vocatur, in vtroque cubito vnam, in manu duas, quae Haedi appellantur, stellis propè occidentibus facti.*

OPHIVCHVS *inclinatus à capite, vt qui resupinari videtur, manibus anguem tenere figuratus. Huius autem humeri Aestiuo circulo diuiduntur à reliquo corpore. Ipse genuum fine ab Aequinoctiali circulo ter-*

lo terminatur, pede sinistro premens oculos, dextro autem testudini Scorpionis innixus. Anguis autẽ qui ab eo tenetur, prope extremo ore Coronam contingit, medium vt præcingens Ophiuchum, à cauda breuior quàm superiori corpore, quæ manus sinistra ipsius signis figuratur: ita tamen, vt extrema cauda circulum Aequinoctialem cum Aquila cauda iungat. Occidens exortu Geminorum, Cancri & Leonis, peruenit ad terram: exoriens autem cum Scorpione & Sagittario, apparet. Hic habet in capite stellam vnam, in vtroque humero singulas, in sinistra manu tres, in dextra quatuor, in lumbis duas, in vtroque genu singulas, in dextro crure vnam, in vtroque pede singulas, sed clariorem in dextro. Itaque est omnino stellarum XVII. Anguis autem habet in summo capite duas, sub capite quatuor vno loco omnes. Ad manũ ipsius Ophiuchi sinistram, duas, sed quæ maxime ad corpus eius accedit, clariorem: & in dorso Anguis ad ipsam corporis coniunctionẽ quinque. Et in prima curuatura caudæ quatuor: in secunda, caput versus, stellas sex Ita est omnino, trium & viginti stellarum.

SAGITTA inter duos circulos, Aestiuum & Aequinoctialem, super Aquilæ signum posita, diuiditur ab eo circulo qui vtrique polo subiectus ad Cancrum & Capricornũ peruenit. Huius acumen ad Equi pedum regionem spectat. altera pars ad humeros Ophiuchi tendit. Hæc occidit Virginis ortu: oritur autem cum Scorpione Habet omnino stellas quatuor, quarum vna in principio materiæ, altera in medio, duæ reliquæ in eo loco quo ferrum solet affigi, diuersæ videntur.

AQVILA ala dextra non multum extra circulum Aequinoctialem prodire, sinistra autem non longe à capite Ophiuchi figurata videtur. Præterea rostrum eius à reliquo corpore diuidit circulus quem supra diximus à Cancro ad Capricornum peruenire: media autem finitur ab eo quem supra Lacteum orbẽ demonstrauimus esse. Hæc occidit exorto Leone. Exoritur autem cum Capricorno, habens in capite stellã vnam, in vtraque penna vnam, in cauda vnam.

DELPHIN non longe ab Aquilæ signo figuratus, in curuatione caudæ nouissima tangit Aequinoctialis circuli circunductionem, capite prope contingens equi Pegasi rostrum. Hic exoritur cum sagittarij posteriore parte. Occidit autem cum Virgo exorta est ad capitis finem. Habet autem in capite stellas duas supra caput ad ceruicem versus duas: ad ea quæ in ventre velut pennæ videntur, habet stellas tres: in scapulis autem, vnam: in cauda, duas. Omnino est stellarum nouem.

EQVVS Arcticum circulum spectans, pedibus Aestiuo orbe niti, extremo ore caput Delphini tangere videtur, Aquarij manum dextram ceruice sua coniungens, & vtrisque Piscibus clausus, quos in duodecim signis postea demonstrabimus. Huius in stella corpus apparet vsque ad vmbilicum deformatum: qui occidit cum Pisce de duobus primo, qui supra tergum eius est fixus. Exoritur cum Aquario toto, & cum Pisce, cum quo & occidit manus Aquarij dextra. Hic habet in rostro stellas duas obscuras, in capite vnam, in maxilla vnam, in vtrisque auribus singulas, in ceruicibus quatuor obscuras, sed maxime lucet quæ capiti proxima apparet, in humero claram vnam, in pectore vnam, in interscapilio vnam, in vmbilico nouissimam vnam, quæ Andromedæ caput vocatur, in genibus vtrisque singulas, in vtrisque poplitibus singulas. Ita est omnino stellarum XVII.

DELTOTON autem in triangulum deformatur, æquis lateribus duobus, vno breuiore, sed prope æquali reliquis, inter Aestiuum & Aequinoctialem circulum supra caput Arietis non longe ab Andromedæ dextro crure, & Persei manu sinistra collocatum: cum Ariete toto occidens, exoriens autem cum eiusdem dimidia priore parte. Habet stellam in vnoquoque angulo vnam.

Nunc protinus XII. signorum figurationem dicemus, quorum est princeps Aries.

5 ARIES in Aequinoctiali circulo consistens, caput ad exortum habens conuersum, occidens à primis pedibus, & exoriens caput infra Triangulum, quod & suprà diximus, tenens collocatũ, pedibus prope caput contingens Pistricis. Habet autem in capite stellam vnam, in cornibus tres, in ceruice tres, in pede priore de primis vnam, in interscapilio quatuor, in cauda vnam, sub ventre tres, in lumbis vnam, in pede posteriore vnam. Omnino est stellarum XVIII.

TAVRVS ad ortum signorum dimidia parte collocatus, vt incipere genu ac defigere ad terram videtur, caput eodem habens attentum. Genua eius à reliquo corpore diuidit circulus Aequinoctialis. Cornu sinistro, vt supra diximus, coniungitur cum sinistro pede eius qui Auriga appellatur. Inter huius finitionem corporis & Arietis caudam stellæ sunt septem, quas Vergilias nostri, Græci autem πλειάδας appellauerunt. Hic aduersus oritur & occidit. Habet autem in cornibus singulas stellas, sed in sinistro clariorem: vtrisque oculis singulas, in fronte media vnam, ex quibus locis cornua nascuntur singulas, quæ septem stellæ Hyades appellantur: etsi nonnulli quas duas diximus nouissimè, stellas negauerunt esse, vt omnino Hyades essent quinque. Præterea in sinistro genu priore habet stellam vnam, & supra vngulam, vnam: in dextro genu vnam, & in interscapilio tres, nouissimam earum cæteris clariorem: in pectore vnam Quæ sunt omnino præter Vergilias, XVIII.

GEMINI ab auriga dextra parte supra Oriona collocati videntur, ita tamen, vt Orion inter Taurum & Geminos sit constitutus. Capita eorum diuiduntur à reliquo corpore, circulo eo qui æstatem definire suprà est dictus, vt complexa corpora inter se tenentes. Occidunt directi à pedibus: exoriuntur autem inclinati vt iacentes. Sed de his qui Cancro est proximus, habet in capite stellam vnam claram, in vtrisque humeris singulas claras, in dextro cubito vnam, in genibus vtrisque singulas, in pedibus vtrisque singulas: alter autem in capite vnam, in vtrisque mammis singulas, in sinistro humero vnam, in pedibus vtrisque singulas & infra sinistrum pedem vnam, quæ προποις appellatur.

CANCER. Hunc medium diuidit circulus Aestiuus ad Leonem, & ad exortus spectantem, paululum supra caput Hydræ collocatum, Occidentem & Orientem posteriori corporis parte. Hic autem habet in ipsa testa stellas duas, quæ Asini vocantur, de quibus ante diximus: in dextris pedibus singulas obscuras, in sinistro primo pede duas, & in secundo duas obscuras, in tertio vnam, in quarto primo vnam obscuram, in ore vnam, in ea quæ Chela dexterior dicitur, tres similes, non grandes, in sinistra similes duas, Omnino est stellarum XVII.

LEO Spectant ad occasum supra corpus Hydræ, à capite quà Cancer instat, vsque ad mediam partem eius constitutus, medius æstiuo circulo diuiditur, vt sub ipso orbe priores pedes habeat collocatas: occidens à capite & exoriens, Hic habet in capite stellas tres, in ceruicibus duas, in pectore vnam, in interscapilio tres, in media cauda vnam, in extrema alteram, sub pectore duas, in pede priore vnam claram, in ventre claram vnam, & infra alteram magnam: in lumbis vnam, in posteriori genu vnam, in pede posteriori vnã claram. Ita omnino est stellarum XVIIII.

VIRGO infra pedes Bootis collocata, capite posteriorem partem Leonis, dextra manu circulũ Aequinoctialem tangit: ac inferiorem partem corporis supra Coruum & Hydræ caudam habere perspicitur, occidens capite prius quam cæteris membris. Huius in capite est stella vna obscura, in vtrisque humeris singula, in vtrisque pennis bina, quarum vna stella quæ est in dextra penna ad humerum defixa, προτρυγητὴρ vocatur. Præterea habet in vtrisque manibus singulas stellas, quarum vna quæ est in dextra manu, maior & clarior ea cum spicis esse dicitur. In veste autem habet passim dispositas stellas septem, & in vtrisque pedibus singulas. Ita est omnino stellarum XVIII.

SCORPIVS. Huius prior pars quæ Chelæ dicuntur, ita premuntur ab Aequinoctiali circulo, vt eũ sustinere videantur. Ipse autem pedibus Ophiuchi, de quo suprà diximus, subditus, extrema cauda circulum Hiemalem contingere videtur: neque longé est ab eo signo, quod pro hostia Centaurus ferre perspicitur. Occidit autem inclinato corpore, exoritur autem erectus à Chelis. Hic habet stellas in his quæ Chelæ dicuntur, in vnaquaque earũ binas, ex quibus primæ sunt clariores. Præterea habet in fronte stellas tres, quarum media est clarissima, in interscapilio tres, in ventre duas, in cauda quinque, in acumine ipso quo percutere existimatur, duas. Ita est omnino stellarum XVIIII.

SAGITTARIVS autem spectans ad occasum Centauri corpore figuratur, velut mittere incipiẽs sagittas, à pedibus vsque ad humeros in Hiemali circulo collocatus, ita vt caput solum eius extra eum circulum quem supra diximus, apparere videatur: cuius arcus Lacteo circulo medius diuiditur: Ante pedes huius est quædam corona stellis effecta, de qua prius diximus. Hic præceps occidit, exoritur directus. Habet autem in capite stellas duas, in arcu duas, in sagitta vnam, in dextro cubito vnam, in manu priori vnã, in ventre vnam, in interscapilio duas, in cauda vnam, in priori genu vnam, in pede vnam, in inferiori genu vnam, in poplite vnam. Omnino est stellarum, XV. Corona autem Centauri est stellarum VII.

CAPRICORNVS ad occasum spectans, & totus in Zodiaco circulo deformatus, cauda & toto corpore medius diuiditur ab Hiemali circulo, suppositus Aquarij manui sinistræ: occidit præceps, exoritur autem directus. Sed habet in naso stellam vnam, infra ceruices vnam, in pectore duas, in priore pede vnã, in priore eodem alteram, in interscapilio septem, in ventre quinque, in cauda duas. Omnino est stellarum viginti.

AQVARIVS pedes habet in Hiemali circulo defixos, manum autem sinistram vsque od Capricorni porrigens tergus, dextra iubã Pegasi propé contingens, spectat ad exortus. Qui cum ita sit figuratus, necesse est corpore eum propé resupinato videri. Effusio aquæ, peruenit ad eum Piscem qui solitarius figuratur, de quo posterius dicemus. Sed Aquarius & occidit & exoritur capite prius quàm reliquis membris. Hic habet in capite stellas duas obscuras, in vtrisque humeris singulas magnas, in sinistro cubito vnam grandem, in manu priori vnam, in vtrisque mammis singulas obscuras, in lumbo interiori vnam, in vtrisque genibus singulas, in dextro crure vnam, in vtrisque pedibus singulas. Omnino est stellarum quatuordecim. Effusio aquæ cum aquali ipso, est stellarum triginta. Sed in his omnibus prima & nouissima clara.

PISCES. Horũ, alter Notius, altèr Boreus appellatur: ideo quòd vnus eorũ qui Boreus dicitur, inter

Aequi-

AEquinoctiolem & AEstiuum circulum sub Andromoda brachio collocatus, & Arcticum polum spectans constituitur: alter autem est in Zodiaco circulo extremo sub scapulis Equi, non longè ab Aequinoctiali, circulo collocatus, spectans ad occasum. Hi Pisces quibusdam stellis vt lineola ab Arietis pede primo coniunguntur, quorum inferior antè occidere & exoriri videtur. Habet autem stellas XVII. Et Boreus omnino XII. Coniunctio eorũ habet ad Aquilonem spectans stellas tres, ad alteram partem tres, ad exortum tres, in commissura tres. omnino duodecim. Horum coniunctionem, quæ à pede Arietis primo notatur, Aratus Græce συνδεσμον ὑπουράνιον, Cicero Nodum cælestem dicit: qui vtrique volunt significare, eum nodum non solùm pisciũ, sed etiam totius sphæræ esse: quo enim loco circulus ab Arietis pede μεσημβρινὸς dicitur, qui meridiem significet: & quo loco is circulus Mesembrinos coniungitur, & transit Aequinoctialem circulum, in ipsa coniunctione circulorum nodus Piscium significatur: quare eum non modo Piscium, sed etiam cælestium nodum appellauerunt.

PISTRIX à media cauda diuiditur ab Hiemale circulo, spectãs ad exortus, rostro propè posteriorem Arietis pedem iungens. huius priorem partem corporis quæ spectat ad exortum, propè alluere flumen Eridanus videtur. Hæc occidit exorto Cancro & Leone: exoritur autem cum Tauro & Geminis. Sed habet in extrema cauda stellas duas obscuras, ab eo loco vsque ad reliqui corporis curuaturam, quinque, sub ventre sex omnino sunt tredecim.

ERIDANVS è sinistro pede profectus Orionis, & perueniens vsque ad Pistricem, rursum diffunditur ad Leporis pedes, & protinus ad Arcticum circulum rẽdit. Huius figurationem Hiemalis circulus diuidit ab eo loco quo propè coniungitur Ceto. Hic Scorpione & Sagittario exorto occidere: exoriri autem cum Geminis & Cancro videtur. Habet stellas in prima curuatura tres, in secunda tres, item in tertia vsque ad nouissimam, septem, omnino stellarum est tredecim.

LEPVS autem infra sinistrum pedem Orionis per Hiemalem circulum fugiens, & ab eo inferiori parte corporis diuisus, occidit Sagittario exorto oritur cum Leone. Habet autem stellas in vtrisque auribus singulas, in corpore passim dispositas duas: in pedibus prioribus singulas. ita sunt omnino sex.

ORION. Hunc à zona & reliquo corpore Aequinoctialis circulus diuidit, tum Tauro decertantem collocatum, dextra manu clauam tenentem, & incinctum ense spectantem ad occasum, & occidentem exortu Scorpionis posteriori parte, & Sagittario exoriente: cum Cancro autem toto corpore pariter exurgentem. Hic habet in capite stellas tres claras, in vtrisque humeris singulas, in dextro cubito obscuram vnam, in manu similem vnã, in zona tres, in eo quo gladius eius deformatur, tres obscuras, in vtrisq; genibus singulas claras, in pedibus singulas. Omnino XVII.

CANIS Leporem fugientem persequens, posterioribus pedibus diuiditur ab Hiemali circulo. pedem dextrum Orionis penè suo capite contingens, capite ad occasum spectans, sed caput ad Aequinoctialem circulum tendit: Occidens Oriente Sagittario, exoriens autem cum Cancro. Hic Canis habet in lingua stellam vnam, quæ Canis appellatur: in capite autem alteram, quam nonnulli Sirion appellant, de quo prius diximus, præterea habet in vtrisque auribus singulas stellas obscuras, in pectore duas, in pede priori tres, in interscapilio tres, in sinistro lumbo vnam, in pede posteriori vnam, in pede dextro vnam, in cauda quatuor. Omnino, viginti.

ΠΡΟΚΥΩΝ. Hic in Lacteo circulo defixus, pedibus Aequinoctialem circulum tangit. Spectat ad occasum, vt inter Geminos & Cancrum constitutus. qui quòd ante maiorem Canem exoritur προκύων est appellatus. Hic autem occidit exorto Capricorno, exoritur cum Leone. Sed omnino est stellarum trium.

ARGO. Huius puppis Hiemalem circulum & maioris Canis caudam contingens inferiore parte, nouissime nauis inclinata, Antarcticum circulum tangit. Occidens Sagittario & Capricorno exorto vt in mari collocata, exoriens autem cum Virgine & Chelis. Hæc habet in puppi ad singula gubernacula, ad primum stellas quinque, ad alterum quatuor, circum carinam quinque, & sub resectu quinque, ad malum III. Ita tota est stellarum vigintitrium. Quæ quare non sit tota in mundo collocata, prius diximus.

CENTAVRVS. Hic ita figuratur, vt in Antarctico circulo niti pedibus, humeris Hiemalem sustinere videatur: capite propè caudam Hydræ contingens, hostiam dextra manu tenens supinam, quæ pedibus & extremo ore circulum Hiemalem tangit, inter eum & Antarcticum orbem collocata. Centauri autem crura à reliquo corpore diuidit circulus qui Lacteus vocatur. Hic spectans ad ortus signorum, totus occidit Aquario & Piscibus exortis: oritur autem cum Scorpione & Sagittario. Habet autem stellas supra caput tres obscuras, in vtrisque humeris singulas claras, in cubito sinistro vnam, in manu vnam, in medio pectore equino vnam, in prioribus poplitibus vtrisque singulas, in

interscapilio quatuor, in ventre duas claras, in cauda tres, in lumbo equino vnā, in genibus posterioribus singulas, in poplitibus singulas. Omnino sunt XXIIII. Hostia autem habet in cauda stellas duas, in pede de posterioribus primo vnam, & inter vtrosque pedes vnam, in interscapilio vnam claram & in priore parte pedum vnam, infra alteram: in capite tres dispositas. omnino sunt numero decem.

ARA *propter Antarcticum circulum tangens, inter Hostia caput & Scorpionis caudam extremā collocatur. Occidens Arietis exortu, exorient cum Capricorno. Hac habet in summo cacumine circuli vbi formatur, stellas duas, & in imo altaris duas. Et ita est omnino stellarum quatuor.*

HYDRA *trium signorum longitudinem occupans, Cancri, Leonis & Virginis, inter Aequinoctialē & Hiemalem circulum collocatur, ita tamen, vt caput eius contendens ad signum id quod* προκύων *vocatur, & totius Hydra propè quarta pars inter Aestiuum & Aequinoctialem circulum videatur. Cauda autem extrema penè Centauri Caput tegens, sustinet in dorso Coruum, rostro corpus eius tundentem, & toto corpore ad Cratera tendentem. qui satis longo dissidente interuallo, prope inter Leonem & Virginē constitutus videtur, inclinatior ad caput Hydra, qua occidit Aquario & Piscibus ortu: oritur autem cum his signis de quibus supra diximus. Habet autem in capite stellas tres, in prima à capite curuatura, sex, sed earum nouissimam claram: in secunda curuatura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta vsque ad caudam nouem, omnes obscuras, ita fiunt numero viginti septem. Coruus autem habet in gutture stellam vnam, in pennis duas, infra pennam caudam versus duas, in vtrisque pedibus singulas: omnino septem. Supra primam à capite curuaturam Crater positus, habet in labris stellas duas, infra autem ansas duas obscuras, in medio Cratere duas, ad fundum duas. Omnino sunt octo.*

PISCIS *autem qui Notius dicitur, inter Hiemalem & Antarcticum circulum media regione collocatus, spectare ad exortum videtur, inter Aquarium & Capricornum, ore excipiens aquam qua funditur Aquario. Hic occidit oriente Cancro, exoritur autem cum Piscibus. Sed est stellarum omnino duodecim.*

Qua ad figurationem siderum pertinent, ad hunc finem nobis erunt dicta, reliqua protinus dicemus.

6 QVONIAM *in initio sphara circuli quinque quomodo efficerentur ostendimus, neque eos corpore siderum notauimus: & si duo nouissimi nihil ad Solis cursum pertinent, hoc est Arcticos & Antarcticos, de medijs tribus dicemus. Sed quoniam Aratus quatuor circulis spharam plurimum valere dicit, neque eorum apertè quenquam demonstrat, voluntatem nostram apertius ostendemus. Et quemadmodum in initio fecimus, á Boreo polo dicemus.*

IGITVR *Aestiuum circulum vnum de quatuor esse dicemus, qui* θερινὸς τροπικός *vocatur, quo circulo astatem confici demonstrauimus: & si non nemo dubitat, quare non vtrique circuli, hoc est Aestiuus & Hiemalis vno nomine appellentur: ideo quod quem nos Aestiuum diximus, nonnullis Hiemalis fiat: & quo circulo hiemem effici diximus, eo circulo alijs astas fit. Qui si voluerint intelligere, id ad nostram collocationem mundi esse demonstratum, qui inter Aestiuum circulum & Arcticum sumus constituti, non ad illorum spharam, qui ab Hiemali circulo Antarcticum habitantes, nobis Antipodes dicuntur, facilius ad nostram accesserint voluntatem. Si quis enim voluerit eorum quos Antipodas diximus, quòd inferiore à nobis circulo constituti videntur, spharam facere, non immerito nostrum Hiemalem sibi Aestiuum circulum finxerit: aut si quis scriptor eorum mentionem faciens, obscure voluerit Antipodas demonstrare, & dixerit quibus in Capricorno astas summa, aut in Cancro hiems maxima fiat, non imperita ratione acutissimè dixisse videbitur, quodcunque enim nostris circulis contrarium dixerit, id illis erit rectum sed ne longiore sermone prater consuetudinem vtamur, ad inceptum reuertamur.*

IN AESTIVO *circulo, de quo primum dicere instituimus, hac signa siue partes eorum perspiciūtur: Capita Geminorum, Auriga genu vtrunque, Persei crus & humerus sinister. Andromeda autem à pectore, sed manu sinistra, diuiditur. Atque ita euenit, vt caput eius cum toto pectore & manu dextra, videatur esse inter Aestiuum & Aequinoctialem circulum: reliquum autem corpus inter Aestiuum & Arcticum finem. Praterea in eodem Aestiuo circulo pedes equi Pegasi positi videntur, & caput à reliquo corpore diuiditur Oloris, & ala sinisterioris vt volantis, pars, non magna. Ophiuchus humeris, vt circulum sustinere videtur. Virgo propè contingens à capite inter hunc & Aequinoctialem circulum collocata est, vt fulgens ad Austrum. Leo à pectore ad lumbos diuiditur, vt caput eius & corporis superior à cruribus pars inter hunc & Arcticum circulum videatur: inferior autem pars, inter Aestiuum & Aequinoctialem circulum. Cancer autem sic diuiditur medius, vt inter duos oculos eius circulus traiectus existimetur. In his signis, & hoc, vt antè diximus, circulo cum vehitur. Sol, euenit vt nobis qui hac inclinatione mundi vtimur, sint diei de partibus octo partes quinque, noctis autem tres, Neque ita tamen vt ex horologijs, sed ex sphara ratione. Cum enim spharā ita constitueris, vt circulus eius qui Arcticus vocatur, semper appareat,*

nunquam

nunquam autem Antarcticus exoriatur, atque ita sphæra est constituta: si voles Æstiuum circulum diuidere in partes octo, ex his inuenies partes quinque in sphæra apparere, tres autem infra tanquam sub terra esse.

8 AT ALIQVIS dixerit, cur sphæra circulos diuidamus in partes octo, potius quàm duodecim, aut quod libuerit alias partes? Hic non sphæram, sed se fallere hac ratione inuenietur ferè. Si enim ita fecerit ex æstiuo circulo partes duodecim, ex his partes septem, & dimidium partis apparere: quatuor autem & dimidium sub terra inueniet esse. Itaque euenit, vt cum ad septem partes addita dimidia sit, simili ratione ad partes quatuor accedat pars dimidia, & fiant supra terram partes septem, & dimidium partis: reliquum autem sub terra quod est partes quatuor & dimidium. Igitur oportet intelligere, vt non in minutis partibus & dimidijs fiat, sed certis numeris conficiatur, vt euenit in partibus octo. Præterea quoniam sphæra diuisa in partes triginta, euenit, vt ab æstiuo circulo ad Hiemalem sint partes octo: nimirum certè eos circulos diuidemus in partes octo. Præterea quoniam ab æstiuo circulo ad Æquinoctialem sunt partes quatuor de XXX: & rursus ab Aequinoctiali circulo ad Hiemalem de partibus triginta partes quatuor, & ita nihilominus Aequinoctialis ipse per se circulus medius diuiditur, vt dimidia pars eius sit sub terra, de partibus octo partes quatuor, & totidem supra, & tota ratio ad octauam partem perueniat: non dubium est, quin rectè diuidatur in partes octo. Præterea cum Sol per hos circulos currens iter annuum conficere videatur, & ab omnium signorum octaua parte, vt posterius dicemus, incipiat exoriri, vt ad aliud signum transeat, neq; vlla alia parte signi vtatur, rectè ipsi quinque circuli diuiduntur in partes octo. Præterea cum septem sidera ad eundem statum reuertantur, vt quibusdam placuit, vt cuiusmodi dies hodiernus fuerit in Solis aut Lunæ tempestate, eiusdem modi octauo anno sit futurus, verè sphæra quoq; diuidetur in partes octo. Præterea cum videamus octauo quoque die eiusdem sideris horam primã, aut quamlibet denique esse, vt cuius hodie fuerit hora prima, eiusdem octauam quoque futuram: verissimum est ipsam quoque sphæram mundi, vnde horæ sumuntur, diuidi in partes octo. Sed ne reliqua prætermittamus in hoc occupati, ad propositum reuertamur.

9 SECVNDVS ab Æstiuo Aequinoctialis est circulus, in quo hæc signa & partes eorum perspici possunt: Aries tot in omnibus pedibus innixus videtur.

10 Hunc autem Aratus omnium siderum celerrimum esse demonstrat, etiam minori Arcto, quæ breui spacio vertitur, præstare id quod velit esse sic poterimus vel facillimè intelligere. Cum sit enim maximus circulus Aequinoctialis in sphæra, in eoq; Aries vt affixus videatur, quomodocunque fuerint figuræ corporum collocata, vt ad eundem locum perueniant, necesse est semel verti sphæram. Quod cum fiat, & Aries in maximo circulo, & eodem tempore ad locum quo reliqua sidera perueniant, necesse est eum celerrimum dici. Sed nos ad circuli effectionem veniemus, & reliqua dicemus. In eodẽ Tauri genua vt fixa perspiciuntur, etsi nonnulli ita finxere, vt vno genu, hoc est dextro nixus, sinistro propè contingere videatur: de hoc in medio relinquemus. Sed in eodem circulo zona Orionis, vt ipso circulo præcinctus æstimetur. Hydræ flexu à capite primo ac ceruicibus erectis Cancrum contingere videatur: & ex inferiore corpore Hydræ Crater cum Coruo velut fixus esse circulo conspicitur. Item paucæ stellæ Chelarum, eodem adiunguntur Ophiuchi genua eodem circulo à reliquo corpore diuiduntur. Aquila sinisteriore penna pene contingẽs figurata est. Eodèmque circulo caput Pegasi cum ceruicibus nititur. His corporibus signorum Aequinoctialis circulus finitur. Quò Sol cum peruenit, his vno anno conficit æquinoctium, hoc est in Ariete & Chelis: in hac enim parte sphæra & ver & autumnus confici existimatur: ita vt ver sit in Ariete, autumnus in priore parte Scorpionis, quod signum nonnulli Libram dixerunt. Per hunc circulum transiens Sol ab Ariete ad Chelas, efficit sex mensium diem his locis qui intra Arcticũ videntur orbem: noctem autem his qui Antarctico circulo sunt clausi: quare magis his locis nemo potest durare. Et rursus ab Autumno vsque ad ver, hoc est à Chelis vsque ad Arietẽ perueniens, efficit his locis sex mensibus perpetuũ diem, in quibus antè noctem demonstrauimus: econtrario autẽ noctem his qui Boreo polo sunt proximi: sed de hoc ante diximus: neque enim mirum est hac collatione sphæra id euenire. Erecto enim Boreo polo, neque vnquam occidente euenit, vt corpora quoque quæ ei proxima sunt circulo, sero occidere videantur. Id ex hoc intelligere licebit: Cum in his partibus sphæra habitetur, quæ pars est ab Aestiuo circulo, ad orbem qui Arcticos vocatur, & de Arctico circulo, hoc est de duabus Vrsis & Dracone, caput Draconis maximè niti ipso circulo videatur, ita vt is qui Engonasin vocatur, inter Aestiuum & Arcticum locatus, caput Draconis premere intelligatur: quicunq; vt ante diximus, ad ipsum caput Draconis habitant, ita longo die vtuntur, vt ne tertia quidem horæ pars in vnaquaque nocte his obtingat. Itaque Aratus ait.

Κείνη που κεφαλὴ τῇ νίσσεται ἧχί περ ἄκραι
Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλῃσι

Item Cicero dicit:

Quod caput hic paulum sese subit hque recondit,
Ortus vbi atque obitus, parte admiscentur in vna.

De hoc Homerus quoque in Odyssea ita breuem noctem esse dicit, vt pastores cum alij exigant, alij reducant pecus, possit alius alium audire, cum vnus propter noctem pecus reducat, alter propter lucem exigat: sed nos ad propositum reuertamur.

11 TERTIVS ab Aestiuo circulo Hiemalis vocatur, his corporibus & eorũ partibus finitur: nam medium Capricornum diuidens & pedes Aquarij, per caudam Pistricis vt traiectus videtur. Diuidit etiam Leporem fugientem à cruribus, & quadam parte corporis, & Canis sequentis pedes, & Nauis ipsius puppim, Centaurique ceruices à reliquo corpore diuidit. Scorpionis extrema cauda, quod acumen vocatur, eodem circulo coniungitur. Sagittarij arcus eodem orbe deformatur. Huius orbis infra terram sunt de partibus octo partes quinque, supra terram autem tres. Itaque fit breuior dies nocte, vt ante demonstrauimus.

12 QVARTVM circulum Zodiacum esse Aratus demomstrat, de quo ante diximus, & posterius dicemus. Sed Aratus, non vt reliqui astrologi, ab Ariete duodecim signa demonstrant, hoc est vere incipiente sed à Cancro, hoc est ipsa aestate. Nos autem (quoniam ab Ariete incipimus) ita protinus dicemus. In hoc enim circulo sic duodecim signa figurantur: Aries, Taurus, Gemini: in his tribus signis ver demonstratur, & aequinoctium vernum. Cancer, Leo, Virgo: in his signis maximè aestas conficitur: sed sol incipit à Virgine iam transire ad aequinoctium autumnale. Chelae, Scorpius, Sagittarius: in his tribus signis autumnus efficitur & aequinoctium autumnale. Capricornus Aquarius, Pisces: in his tribus signis sol hiemem conficere demonstratur. Et si nulla sunt signa XII. sed XI. ideo quod Scorpio magnitudine sui corporis duorum locũ occupat signorum, è quibus prior pars Chelae, reliqua autem Scorpio vocatur. Priores enim astronomici, cum omnes res ad duodecim partes reuocarent, vt menses, & horas, & latitudinem signorum: itaque & signa, per quae res omnes significantur, duodecim voluerunt esse.

SED quoniam septem circulis in proœmio propositis, de quatuor circulis mentionẽ fecimus, ne septem exordine demonstratis, aliquid à nobis obscurius dictum videatur, de septem superant tres, Arcticus, Antarcticus, & ille qui Lacteus vocatur. Itaque de his dicere incipiemus. Arcticon igitur orbem sustinet caput Draconis cum reliqua corporis parte. Cepheus autem pectore suo circulum iungit eodem orbe nituntur & pedes maioris Vrsae, praeterea sedile Cassiopeae cum pedibus eius nititur ipsi circulo sinistro pede, genuque dextro: & pedis prioribus digitis eius qui Engonasin vocatur: & manus sinistra Bootis exteriori parte circuli peruenit coniuncta. Ad Antarcticon autem circulum peruenit extrema nauis Argo, pedesque Centauri posteriores adiunguntur: priores autem propè contingere, & Ara videtur prope affixa, Eridanique fluminis extrema significatio.

RELIQVVM est nobis definire quem supra Lacteum orbem demonstrauimus. Ipse enim diuidit Oloris extremam sinestram pennam, quae extra Aestiuum peruenit finem. Praeterea transit manum dextram Persei, & ab humero sinistro Aurigae perueniens sub manum eius dextram, & Geminorũ genua, & pedes eius signi quod προτρυγητήρ vocatur. Hic diuidens Aequinoctialem & Aestiuum circulum, tangit extremum finem mali qui in Argo naue defixus videtur: deinde rursus reuertens, genua Centauri diuidit à reliquo corpore, & extremam caudam terminat Scorpionis, & arcum medium Sagittarij, & Aquilae dimidiam partem, per eius transiens pennas.

13 QVONIAM de huiusce rebus exposuimus ordine, mundi rationem & quemadmodum moueatur, protinus dicemus: & in duodecim signorum exortu ea quae deinde corpora consequantur, & quae perueniant ad occasum. Conuenit nobis mundum ab exortu ad occasum verti, ideo quod videmus stellas exoriẽtes ad occidentem conuerti. Sic enim primum poterimus scire, qui sit exortus, & qui occasus. Si enim nostrum aliquis astiterit contra exorientem, necesse est Arctos nobis à sinistris partibus esse. Cum id ita fiat, illud quoque necesse est, vt omnia à dextris partibus exorta, in sinistris occidere, videantur, de quo & antè diximus. Igitur cum videamus stellas exoriri & occidere, necesse est mundum quoque cum stellis verti. Sed nonulli aiunt nihilominus id euenire posse, vt si stante mundo, stellae exoriantur & occidant, quod fieri non potest. Si enim stellae vagae feruntur, neque mundus ipse vertitur, non possunt corpora stellis figurata incolumia & certa permanere. Illud enim videmus, in toto mundo stellas erraticas esse quinque, neque horum cursum quemquam posse definire: Aratum ipsum negare, se difficiles eorum cursus interpretari posse. Quo modo igitur cum quinque stellas nemo possit obseruare, tot milia quisquam possit peruidere, nisi qui permittat, hic cursus stellarum posse esse, & nihilominus figuras corporum permanere: quod si non est, tota sphaera ad irritum reuocabitur. Quicunque enim sphaeram fecerit, non poterit efficere, vt sphaera stante nihilominus stellae versentur. Illud etiam videmus in extrema cauda Draconis stellam esse quae in se vertatur, & in eodem loco constet. Quod si omnes stellae vagae feruntur,

banc

hanc quoque loco moueri necesse est, quod non euenit. Igitur necesse est mundum quoque, non stellas verti.

Quoniam ostendimus mundum cum stellis potius quàm stellas per se verti, nunc reliqua dicemus. Cum enim traditum sit nobis, prius noctem quàm diem fieri, noctem dicemus vmbram terræ esse, eámque obstare lumini solis. Etsi nonnulli dixerunt in solis cursu euenire, vt cum perueneret ad eum locũ, vbi occidere dicatur, ibi montium magnitudine à nobis lumen auerti solis, & ita noctem videri: quod si ita sit, nimirum eclipsin solis verius quàm noctem dixerimus. Sed aliter esse ex ipsa sphæra intelligere licebit. Horizon enim diuidens ea quæ videntur, & quæ non apparent, ita definit sphæram, vt semper sex signa de duodecim in hemisphærio videantur supra terram, sex autem signa sint infrà sub terra. Igitur cum in vna eorum Sol nixus ferri videatur, ab eo circulo qui Horizon vocatur, exoritur, itaq; incipit lucere, cúmque nihilominus ipse mundus vertatur cum reliquis signis. Sed quo facilius intelligatur, ponamus solem esse in Ariete, à quo duodecim signa instituimus numerare. Igitur cum sol sit in Ariete exoriente, dies est: qui cum vertente se mundo peruenit ad eum circulum qui Mesembrinus vocatur, efficit diei partem dimidiam. Sed sic etiam facilius intelligitur, & rursus ab eodẽ Ariete incipiemus. Cum Aries est exortus, præter eum hæc signa sunt in superiore hemisphærio: Pisces, Aquarius, Capricornus, Sagittarius, Scorpio. Horum cum tria signa occiderint, hoc est, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, exorta sunt tria signa quæ Arietem sequuntur, hoc est, Taurus, Gemini, Cancer. Tum fieri dimidium diem necesse est, & Arietem peruenire ad eum quem Mensembrinum esse circulum suprà diximus. Cum autem cum reliquis signis ipse Aries occidit, & exortus est Leo, Virgo: tum Chelæ exoriuntur, & in superiore hemisphærio vehuntur. Quæ cum occiderint, rursus aries exortus efficiet lucem. Sed ne in dubium veniat, cum Ariete occidente dixerimus Chelas exoriri, quid de reliquis signis sine sphæra possit intelligi, sic inuenietur. In quocunque signo Sol fuerit exoriens, quodcunque ab eo signo septimo loco fuerit, id noctu primum exorietur, & ita conficiet cursum: mundus enim ipse semel in die ac nocte verti videtur. Itaque euenit, vt ipsa signa duodecim semel in die ac nocte videri possint. Sed ne Solis cursus, de quibus postea sumus dicturi, potius quàm quod antè cœpimus enumeremus, ad inceptum reuertemur. Diximus enim principium mundi esse noctem, deinde diem. Inter noctem & diem, præter vmbram terræ nihil interesse arbitramur. Sed quoniam signorum suprà & corporum exortus instituimus, ad hoc perueniemus.

14.15. IGITVR vertente se mundo per vtrosq; Polos & per Axem, quem supra Dimensionem sphæræ diximus esse, & ita sphæra collocata, vt vnus Polus semper sit supra terram, alter nunquam exoriatur, necesse est Arctos quoque & reliqua corpora quæ sunt in Arctico circulo, nunquam occidere, reliqua autem omnia exoriri & occidere, quòd inferiora sunt ab eo circulo quem nunquam occidere diximus. Id enim posse fieri hæc edocet causa. Videmus caput extremum Draconis, quod maxime Arcticon extra circulum prominet, quodam tempore ita occidere existimatur, vt exortus cum occasu permisceatur, vt & ante diximus. Si autem pars aliqua occidere de summo circulo videtur, necesse est omnia quæ sunt inferiora, exoriri & occidere. Igitur conuenit nobis sidera vertente mundo occidere & exoriri. Præterea hac inclinatione cœli, cum vnus circulus ita sit erectus vt nunquam occidat, alter ita sit terræ subiectus, vt nunquam exoriatur, quicunque circuli fuerint in sphæra, hoc est, ab Equinoctiali ad polum qui Boreus appellatur, nullus erit eorum qui non maiorem partem circunductionis habeat supra terram: qui autem ab Æquinoctiali fuerint circulo ad eum polum qui Notius appellatur, omnis inferiorem partem maiorem habebunt quàm superiorem: & quanto magis ad Polum Notium accesserint, hoc maiorem partem sub terra habere perspicientur: & quanto magis ad Boreum finem venerint, hoc maiorem partem circuli supra terram tenere videbuntur: quo enim erectior ipse Polus fuerit, hoc magis & circuli eius erectiores videbuntur. Quod cum ita sit, si duo sidera simul fuerint orta, vnum ab Arctico, alterum ab Antarctico circulo, serius occidet id sidus quod ab Arctico circulo fuerit exortum: ideo quòd maiorem habet circunductionem sphæræ, quàm quod à Notio polo est ortum. Si autem simul occiderint, serius exorietur id signum, quod ab Antarctico fuerit exortum, ideo quòd tota illa collocatio mundi maiorem partem habeat sub terra, quàm illa pars quæ in Boreo polo est finita. Et non modo signa quæ sunt ad Arcticum finem collocata, præstantibus corporibus, aut serius occidunt & antè exoriuntur, quam ea quæ Notio polo depinximus: sed ipsa quoque corpora inter se dissentiunt: vt si quod inferius sit signum, & id cum superiore exoriatur, tamen serius occidat. Econtrario itaque si quæ sunt signa ab Aequinoctiali circulo ad Notium polum figurata, horum si quæ signa pariter exorta fuerint, citius occident quam ea quæ proxime Polum accedunt. Euenit etiam, vt non modo quæ simul sint exorta sidera, ex his serius occidant, quæ proxime Arcticum circulum sint collocata, sed etiam si quæ eorum antè exorta fuerint, quæ sunt ad Notium polum finita, tamẽ ante occidant quam ea corpora, quæ in Boreo polo figurata esse supra demonstrauimus, ideo quòd maiore circunductione sphæræ vtuntur ea corpora, quæ ab Aequinoctiali circu

lo ad Arcticum finem sunt constituta. Igitur ostendimus, qua inclinatione mundi sphæra sit constituta. Nunc ad duodecim signa reuertemur, & quorum exortu quæ de reliquis corporibus occidant aut oriantur, commemorabimus, & initium ab Ariete faciemus.

16 ARIETIS exortu, sinistra pars Andromedæ prouenire, Ara autem occidere videtur. Cum eodem sidere exoritur & Persei caput vsque ad vmbilicum, vt dubium fere videatur, zona eius vtrum vsque extremo Ariete, an Tauro primum exoriente prodeat ad lucem.

Tauro autem exorto quæ prius dubia fuerunt, omnia sunt certa. Nam & Ara omnino occidit, & Perseus totus est ortus, & Auriga caput cum reliquo corpore duntaxat ad sinistrum pedē videtur, & Pistrix à cauda exoriens perspicitur. Hoc signo primum occidere Bootes videtur: etsi cum quatuor signis occidit, neque tamen totus ad terram potest peruenire: nam manus eius sinistra circulo Arctico conclusa, neque oritur neque occidit.

Geminis exorientibus, tota iam Pistrix & fluminis Eridani prior pars apparet, & Orion exoriri videtur: occidit autem Ophiuchus à pedibus genuum fine.

Cancer exoriens obscurat dimidiam partem Coronæ, Pistricisque caudam & Notium piscem, & caput cum reliquo corpore ad vmbilicum eius qui Engonasin vocatur. Ophiuchum à genibus ad humeros, & Anguem totum præter caput & ceruicem, quæ ex Arctico circulo tendit ad Coronam. Booten propè totum terra tenet tectum. Exoritur autem & Orionis corpus ad zonam, & Eridanus totus apparet.

Exortu Leonis reliqua pars occidit Coronæ, cum capite & ceruicibus Anguis & Ophiucho. Engonasin autem qui vocatur, eius præter sinistrum genu & pedem nihil apparet, & Bootes totus obscuratur. exoritur autem caput Hydræ cum Lepore toto, & Procyon cum pedibus prioribus Canis, & Aquila tota.

Virgo autem exoriens: non pauca sidera obscurat: nam statim Lyra occidit cum Sagitta & Delphino, & Oloris capite corpus ad caudam propè occidit, & Fluminis prior pars, & Equi caput cum ceruicibus: exoritur autem Hydra fine Crateris, & Canis totus, & nauis Argo fine totius veli.

Chelis exorientibus videtur, & Bootes exoriens totus, & tota nauis apparet. Argo Hydráque, præter cacumen extremum caudæ, quod est sub terra. Exoritur etiam genu & sura eius dextra qui Engonasin vocatur. Hunc eadem nocte occidere & exoriri licet videre: reliquum autem corpus, cum Scorpionis & Sagittarij prouenit parte. Præterea cum Chelis exoritur cauda Centauri, occidit reliquum Pegasi corpus: & Oloris extrema cauda, & Andromedæ caput cum vmbilico Pegasi: & Pistrix reliquo corpore ad ceruices, vt caput eius solum videatur: & caput Cephei pendens ad Pistricis occasum, cum manibus & humeris peruenit ad terram.

Scorpione exoriente duæ partes Fluminis occidunt, & reliquum corpus Andromedæ cum capite Cephei. Occidit etiam Cepheus capite ad humeros, quæ pars est extra Arcticum circulum constituta. obscuratur etiam Cassiepeia resupina occidens: exoritur autem Corona, quæ ante Centauri pedes iacere existimatur: & Hydra reliquum quod caudam esse supra diximus. Prouenit etiam & corpus Centauri, quod equina figura videtur, & ipsius hominis caput, & hostia quam tenere eum supra diximus: denique ad id corpus quæ fine pedes eius sunt priores: Ophiuchi autem duntaxat caput exoritur, & ipsius Anguis caput quod est contra Cancrum.

Sagittarium exorientem Ophiuchus totus exoriens insequitur, & Anguis qui ab eo tenetur, caput eius qui Engonasin vocatur, & sinistra manus eiusdem: deinde Lyra tota cum Cephei capite & humeris exit ad lucem. Occidit autem Canis maior, cum Orione toto, & Lepore, & Auriga superiore parte corporis: præterea caput & pedes eius: occidit etiam totus Perseus præter crus & pedem dextrū. Argo autem puppim solam relinquens, peruenit ad terram.

Capricornus exoriens, hæc sidera ad terram premere videtur, reliquam figuram nauis, & signum quod Procyon vocatur. Eodem tempore & reliquum corpus occidit Persei. Exoritur autem Olor cum Aquila, & Sagitta, & Ara, quam proximam esse Notio polo diximus.

Aquarius exoriens ad dimidiam partem corporis Equi pedes secum terra ducit, & caput cum ceruice Pegasi. At contra Centaurus à cauda ad humeros virilis corporis occidit cum Hydræ capite & ceruicibus.

Piscibus exorientibus occidit reliquum Hydræ corpus & ipse Centaurus: exoritur autem Piscis qui Notius vocatur, & Andromedæ dextra pars corporis.

17 SIC IGITVR exorientibus duodecim signis, reliqua corpora occidere & exoriri videntur. Sed, vt ante diximus, nunc protinus de Solis cursu dicemus. Necesse est enim Solem, aut ipsum per se moueri, aut cum mundo verti vno loco manentem. Quod si maneret, necesse erat eodem loco occidere & exoriri, à quo pridie fuerat exortus: quemadmodum signa eodem loco semper oriuntur & occidunt. Præterea, si ita esset, necesse erat dies & noctes omnes æquales esse, vt quàm longus hodiernus dies fuerit, tam longus sem

per

per sit futurus: item nox simili ratione semper æqualis permaneat. Quod quoniam non est, illud quoque necesse est, cum videamus esse dies inæquales, & Solem alio loco hodie occasurum, & alio heri occidisse. Si igitur alijs locis oritur & occidit, necesse est eum moueri, non stare. Solem autem contra mundi motum currere, sic possumus intelligere: euenit enim, vt duabus ex causis sidera non possimus videre. Quarum vna est, cum abierint infra terram, nostrum quoque effugere conspectum, ita vt inferiori hemisphærio ostenditur. Altera autem est ratio, quod propter fulgorem Solis, & vim maximam luminis, sidera obscurentur: siue quod stellis obsistit, ne candor earum ad nostros perueniat aspectus: siue sui magnitudine luminis officit oculis nostris, ne præter eius ignem aliam superiorem rem perspiciamus, quod magis verisimile videtur. Neque enim Solis ignem eiusmodi videmus, cuiusmodi reliquos ignes intelligimus: sed ita lumen auertit nostrum, vt ipse quoque nobis nō igneus sed albus videatur esse. Præterea in vnaquaque nocte vndecim signa necesse est apparere, ideo quod vno signo Sol ipse nixus, iter conficere videtur, cuius figuram corporis ipse suo lumine obscurat, cum eo enim signo & occidere & exoriri videtur. Nonnulli dicunt nos duodecim signa duntaxat hac ratione perspicere posse, si in eius signi prima nouissimáque parte consistat. Habet enim duodecim signa partes eiusdem modi, vt vnumquodque eorum in longitudine habeat partes triginta, in latitudine autem partes duodecim. Itaque euenit, vt in longitudine signorum annus sit, in latitudine autem singuli dies sint. In prima parte signi nihilominus nos reliquum corpus eius signi videre posse nonnulli dicunt. Simili ratione, & si fuerit in extrema parte signi, quod fieri non potest. Nam cum Sol sit in qualibet parte signi, & exoriatur, ita magnum videtur habere fulgorem: vt omnia sidera obscuret. Illud tamen potest euenire, vt cum Sol sit in prima parte signi & occidat, reliquum corpus eius signi appareat. Sed certius & verius est, vndecim signa quàm duodecim apparere posse. Præterea quæritur, quare Sol contra mundi inclinationem currens, videatur cum ipsa sua sphæra occidere & verti. Nam si Sol contra siderum occasum curreret, de Ariete ad Pisces, non ad Taurum transiret. Exoriri etenim Pisces prius quàm Aries, & occidere perspiciuntur: & ita mundus verti videtur, vt prius Pisces quàm Aries occidant. Itaque diebus triginta Sol in Ariete currens, & eius corpus obscurans, sic duntaxat apparet Sol, vt ex eo loco quo Aries antè exoriri videatur: & post dies triginta, Sol videatur ab eodem loco surgere, ex quo loco Taurus antè exoriri videbatur. Igitur apparet solem ab Ariete ad Taurum transire. Quod si ita est, necesse est eum contra mundi inclinationem currere. Quare autem euenit, vt antè diximus, quod videtur cum mundo Sol verti: eius similis hæc est causa: Vt si quis in nauicula rostro sedens, inquirat ad puppim transire, & nihilominus ipsa nauis iter suum conficiat: ille quidem videbitur contra nauicula cursum ire, sed tamen eodem perueniet quo nauis. Hoc autem sic etiam facilius intelligetur, si nauim diuiseris in partes trecentas sexaginta, quemadmodum Sol diebus trecentis sexaginta simul mundum transigit. Eodem modo, vt ante diximus, si nauis sit diuisa, & in vna parte de trecentum sexaginta constituatur quilibet eorum: nauis autem habet vnius dies cursum ille quidem contra nauim ire, sed cum ea ad locum definitum peruenire intelligetur. Non enim extra nauim est, quia rostro ad puppim transit, sed ipsa naui continetur: item Sol cum per ipsum mundum iter conficiat, & eo contineatur, videtur contra mundum ire, sed cum eo peruenit ad occasum. Cum enim mundus trecenties & sexagies se conuerterit, tunc Sol iter annuum conficit.

18 QVONIAM de sole quæ visa sunt nobis vtilissima esse, literis mandauimus, nunc de Luna dicemus. Etsi alta conati perscribere, velut natura voluminis ad hoc loci deuenimus, ne nonnullis incautè huius rationem relinquentes, aut propter magnum laborem defecisse, aut inscientia superati non valuisse persequi videamur. Nos autem non illorum existimationis timenda causa persequi consuetudinis nostræ rationem demonstrasse instituimus, sed quòd alterius quæri volumen hoc perlecto voluimus: nec tandiu rem cogitatam scripto aliorum ad desiderium adducere. Præterea cum reliqua omnia diligentissime persecuti fuerimus, alienum videtur esse, nos non eandem persequi causam. Quare, sicut ante diximus, ad inceptum reuertemur, & necessario totidem verbis de Luna ac Sole dicemus, ita, Lunam per alios exortus & occasus necesse est moueri, non stare: idque facilius, quàm de Sole licet intelligere: neque enim tam magnus ardor eius est, vt officiat oculis nostris, neque vt Sol dies triginta vno quoque signo vehitur, vt difficile sit intellectu, quanta particula luminis aut ipsius signi superesse videatur, cum ad aliud transierit signum. Luna enim cum duodecim signa diebus triginta percurrat, licet intelligere, duobus diebus & sex horis Lunam in alio signo esse: hanc autem, cùm à Sole lumen accipiat, & ita nobis lucere videatur non est verisimile de tam multis causis, potius eam constare quàm moueri. Si enim suo lumine vteretur, illud quoque sequebatur, eam semper æqualem esse oportere, nec die tricesimo tam exilem aut omnino nullam videri, cùm totum transegerit cursum, sola autem ad aliud transire signum intelligatur: Præterea si suo lumine vteretur, huius nunquam eclipsin fieri oportebat. Sed ne dubium fiat, quare solis eclipsis fieri possit, qui vtrisq; lumē dare supra sit dictus: Luna antē non facile fiat, cùm alieno lumine vtatur: eius

hac verissima, vt arbitramur, est causa. Luna enim cum ex toto mundo & omnibus stellis maxime terræ proxima videatur, & ad acies nostras perueniat: & quodam tempore torrens perueniat ad eundem locum signi, quo Sol vehitur, obscurare lumen eius à nostro conspectu videtur. Hoc autem maxime euenit die nouissimo, cum Luna transierit iu duodecim signa, & cum Sol ad aliud signum transire videatur, & proxima fiet illi. Quod euenire sic etiam potest intelligi: Vt si quis alicui manum planam ad oculos admouerit, quanto magis sic fecerit, hoc minus ille videre poterit: & quanto longius ab eo discesserit, hoc magis illi omnia poterunt apparere: simili ratione, cum Luna ad Solis locum peruenit, tunc proxima eius videtur esse, & radios eius obturare, vt lumen eijcere non possit. Cum autem Luna ab eo loco discesserit, tunc Sol lumen eijcit, & ita ad nostra adijcit corpora.

Lunæ autem eclipsis sic euenit: Cum propè vna dimensione sit Luna, cum abierit Sol sub terram duntaxat hoc modo, vt per mediam terram, si quid directum traieceris, contingere possit Solem sub terram, Lunam autem supra terram, Quod cum ita euenit, necesse est Solis radios propter magnitudinem terræ ita esse dimissos, vt Lumen eius quo Luna lucet: non possit ad eam peruenire: & ita existimatur fieri eclipsis Lunæ. Quæ si suo lumine vteretur, licebat ne apparere quidem nunquam Solem, ideo quòd Luna nihilominus luceret, Sic nanque accipit lumen, vt luceat cùm Sol venerit per terras, sed non vt aliquẽ locum conclusiorem totúmque spacium impleat lumine. Si quis nostrum steterit in eo loco quo Sol maximè lucet, reliquis partibus lumen à Sole accipiens præbebit: id in Luna fieri inuenitur, eam Solis lumine accepto, lucere remiratione. Nonnulli existimant, cum dicitur Sol in Ariete aut in quolibet signo esse eum supra ipsas stellas Arietis iter facere. Qui autem hac ratione vtuntur, longe à vera ratione errant, Nam neque Sol, neque Luna proximè sidera apparent, Hac etiam de causa nonnulli septem stellas erraticas finxerunt, adiungentes eodem Solem & Lunam, quod cum quinque stellis feruntur: Luna enim proximè terræ est, itaque triginta diebus totum mundum existimatur transire. Id hac euenit ratione: si circulos quos intra Zodiaci ambitum fecerit, eósque hoc interuallo finxerit, vt terra sit in medio, & vnam à terra ad Lunam mensionem fecerit, quam Græci τόνον appellauerunt. Hunc autem, quia certum spacium non potuerunt dicere, tonon dixerunt. Igitur abest Luna à terra, tono vno. Hac igitur re, quòd breuissimo circulo deuehitur, diebus triginta ad primum peruenit circulum. Ab hoc circulo abest circulus semitonio: quo Mercurij sidus vehitur. Itaque diebus triginta ad alterum signum transiens tardius, ab hoc circulo abest tono dimidio: quo loco iter suum Veneris dirigit astrum, tardius quam Mercurij stella conficiens cursum, transit enim ad aliud signum diebus triginta. Supra huius stellam Solis est cursus, qui abest ab Hespero, quæ est Veneris stella, medietate toni. Ita cum inferioribus pariter peruolãs anno vno duodecim signa percurrit, tricesimo die ad alium transiens signum. Supra solem igitur & eius circulum, Martis est stella, quæ abest à Sole, tono dimidio. Itaque dicitur diebus sexaginta ad aliud signum transire. Supra hunc orbem Iouis est stella, quæ abest à Martis, hemitonio. Itaq; vno anno ad alterum transit signum. Nouissima stella Saturni, quæ maximo vehitur circulo hæc autem tono distat à Ioue. Itaque annis triginta duodecim percurrit signa. Ab ipsorum tamen siderum corporibus Saturnus abest tono vno & dimidio. Hac igitur ratione potes scire, neque Solem neque Lunam contingere stellas, & nihilominus per zodiacũ circulũ verti. Hinc etiam possumus intelligere, Lunam minorem esse Sole: Omnis enim quæ proxima sunt nobis, maiora necesse est esse, quàm quæ longo dissidente interuallo videmus. Igitur Lunã videmus proximè nos esse: neq; eam maiorẽ nostro aspectui esse quàm Solem. Illud quoq; necesse est, cùm Sol lõgè absit à Luna, & à nobis maior videtur, si propè accesserit, multo maiorẽ futurum. Præterea necesse est vt ante diximus, aut nullam stellam erraticam esse, aut Solem pariter cum Luna vt reliquas stellas errare. Si enim quisquam mihi potest demonstrare quinque stellarum cursum, & dicere, quòd hodie coram earum quæq; ad aliud transeat signum, quemadmodũ de Sole & Luna fieri videmus, & nihilominus suum efficit cursum, non est erratica. Si autem dubium est, quòd hodie transeat, & ad aliud signũ compari ratione cum Luna feratur, & suum circulũ dirigat, quemadmodũ stellæ quæ sunt dubiæ, necesse est has quoque errare: sed non euenit vt errent, præsertim cum suo tempore ad cursum reuertantur. Igitur ne stellæ quidem, cum certo tempore ad suum signum reuertantur, possunt errare, nisi fortè volumus accipere excusationem, quòd duo corpora magna facilius possint obseruari quàm singulæ stellæ, quæ non certos cursus conficientes videntur apparere.

16 STELLAS *quinque nonnulli has aiunt esse: Veneris, Mercurij, Iouis, Saturni, & Martis. E quibus esse maximam colore candido, nomine Hesperum, & eam appellari Venerem. Hæc stella nõ abest à Sole longius duobus signis infra eius circulum collocata, sicut ante diximus: apparens maximè noctu, sed toto mense non plus indeficiens potest videri. sed totus Hesperus incertos efficit cursus, non eodem tempore ad præteritum transiens signum.*

SECVNDA *stella est Mercurij nomine* στίλβων, *totus acuto lumine, sed in aspectu non magnus.*

Hic

à Sole non longius abest signo vno. Qui semper eosdem cursus efficiens, modo nocte prima, modo autem ad Solis exortus incipit apparere, nonnunquam etiam perpetuò signis IIII. est cum Sole: rediens autem cum Sole, non amplius est quam tertiam partem signi.

IOVIS autem stella, nomine Φαέθων corpore magnus est, figura autem similis Lyræ. Hic autem duodecim signa annis totidem transire existimatur, & vno quoque anno nusquam apparere dicitur, non minus dies triginta, non plus quadraginta. sed maxime obscuratur, cum occidit cum sole. Exoriens autē apparet antequam Sol.

SOLIS stella, nomine Φαίνων: corpore est magno, colore autem igneo: similis eius stellæ, quæ est in humero Orionis dextro. Hic per duodecim signa assiduè ferri videtur: nonnunquam etiam cum solis ipsius sideribus apparet, modo alijs partibus adiectus circuli. Hanc stellam nonnulli Saturni esse dixerunt. Redire autem ad signum annis triginta, & quotannis non apparere, non minus dies triginta, nec amplius quadràginta.

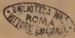
RELIQVVM est nobis de Martis stella dicere, quæ nomine πυρόεις appellatur. Hic autem non magno est corpore, sed figura similis est flammæ. Nonunnquam autem cum ipsius solis sideribus concurrens, omnia peruolat signa, sedens ad primum signum non longius biennio.

QVOD ad quinque stellas attinet, hucusque satis arbitramur dictum: nunc autem demonstrabimus, quibus de causis mense intercalentur: quoniam tempus omne metimur die & nocte, mense & anno. De quibus diem nobis diffinierunt, quandiu sol ab exortu ad occasum perueniat: noctis autem spacium constituerunt esse, quandiu sol ab occasu rursum: ad exortum reuertatur: mensem autem, quamdiu Luna Zodiacum circulum perducat: annum voluerunt esse cum sol ab Æstiuo circulo redit, & Zodiacum ad id signum vnde incipiebat, permetitur.

CAETERA DESIDERANTVR.

COLONIAE AGRIPPINAE,
APVD THEODORVM
GRAMINAEVM.

ANNO SALVTIS
M. D. LXX.

IN PONDERE ET MENSVRA SALVS